

ARTIFICIA

L

**SCIENCE-
FICTION**

Comei Bălan
ARTIFICIAL

© 2021, Cornel Bălan
© 2021, Editura PAVCON

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României**

BĂLAN, CORNELIU

Artificial: povestiri SF / Comeliu Bălan. -

București:

Pavcon, 2021

ISBN 978-606-9057-99-5

821.135.1

Comenzi:

Editura PAVCON, tel.: 031-100.80.70

0723.26.90.40

office@pavcon.ro

www.pavcon.ro

www.colectiasf.ro

Această lucrare nu poate fi reprodusă, parțial sau
integral, fără acordul scris al deținătorului de
copyright.

Coperta: **Mihail Victus**

Editor: **Constantin Pavel**

ISBN 978-606-9057-99-5

CORNELIU BALAN

ARTIFICIAL

POVESTIRI SF

Editura **PAVCON**
București, România, 2021

Completează-ți *Colecția Science-Fiction* cu:

- # 1 Extra-Terestrul
- # 2 Secretul emisferei
- # 3 Nerecurgerea la Forță și la amenințarea cu Forța
- # 4 Scornituri spăimântătoare
- # 5 Rangkook
- # 6 Vendetta lui Uciğă-1 Toaca
- # 7 în anul 4000 sau O călătorie la Venus
- # 8 Erezia egumenului Glicherie
- # 9 Scurtă istorie a viitorului aristotelic - IVA 1
- # 10 Forțe ale Naturii, Moartea Vie
- # 110 tragedie cerească
- # 12Cetiți-le noaptea
- # 13 Marginea curcubeului
- # 14 Incredibila aventură a cuviosului Achim
- #15Präf
- # 16 Manuscrisul episcopului Petronius
- # 17Steaua fulgurantă - IVA 2
- # 18Un român în Lună
- # 19 Oameni pe care i-am cunoscut
- # 20 Sawtooth
- # 21 Râu de spațiu Omul fără nume
- # 22 Progradia
- # 23 A doua Lună a Pământului
- # 24 Dialogul păsărilor
- # 25 Cumulonimbus deasupra Atlantidei
- # 26 Știință, Filosof ie și Religie în Avatar
- #27Therra
- # 281944 Ein Freak
- # 29 Oameni pe care i-am cunoscut 2
- # 30CdT 1 - Bacteria nemuririi
- # 31 CdT 2 - Cârligul spațial
- # 32CdT 3 - Poarta mânturii
- # 33 RSA - Furia fiarelor
- # 34 RSA - Marile migrații
- # 35 Olympus Mons
- # 36 RSA - Noaptea lemurienilor
- # 37 Präf 2 - Atingerea sălbăticiei
- # 38 RSA - Auro Luck
- # 39 Războiul Celestinei
- # 40—49 Aripile Albastre
- # 50 Sânge, Metal și Speranță
- # 51 Decadența sufletelor noastre
- # 52 Povestiri spăimântătoare
- # 53 Forțe ale Naturii, Mrejele Focului
- # 54 Războiul Eleninei
- # 55 Casa din altă viață
- # 54 Războiul Eleninei
- # 55 Casa din altă viață
- # 56 Dinosauria
- # 57 Mercenarii 1 - Războiul pietrelor
- # 58 învățătorul
- # 59 Noaptea orașului ilustrat
- # 60 Präf 3
- # 61 Saurianul de metan - IVA 3
- # 62 Artefactul
- # 63 Casa fără cărți
- #64Apophis
- # 65 Parlamentul
- # 66 RSA - Hora hoiturilor
- # 67Dragonul fără aripi
- # 68 RSA - Judecata de Apoi
- # 69 Avatarii faraonului Tlă
- # 70 RSA - România sub Asediu
- # 71 Efectul Metamorphis
- # 72 Dicționar de Enigme și Mistere
- # 73 Elogiu muncii de partid
- # 74 Insula pescărușilor
- # 75 Aurul beznei
- # 76 București, 2058
- # 77încăpățânarea Timpului
- # 78 Deocamdată... enigme
- # 79 Tunelul de la capătul lumii
- # 80 Ultima frontieră
- # 81- 83 Istoria Literaturii SF
- # 84 Orașele caracatițelor
- # 85 Europa benzilor desenate 2
- # 86 Confesiunile Omului-câine
- # 87 Mercenarii 2 - Luptător cu Moartea
- # 88 Oameni goi pe străzi
- # 89 Omul cu masca de cobalt - IVA 4
- # 90RSA-Tg. Jiu '59

Artificial

*„O mașină cu adevărat inteligentă mai
întâi va cântări dacă sarcina dată
merită îndeplinită sau există o cale de-
a o ocoli.”*

Stanislaw Lem

Încă îmi amintesc anii fericiți când eram o familie tânără, iar domeniul *artificial* era și el destul de la început.

Îmi plăcea să fac treabă pe muzică, timpul trecea mai plăcut și soția mea era obsedată de curățenie, toți făceam câte puțin, iar eu trebuia să șterg praful de pe etajerele de sticlă cu o cârpă, așa că i-am spus:

— Știu că ce mă pui să fac nu e deloc treabă de superman, dar pot să-mi pun melodia *Superman*?

— Sigur, Rob! a răspuns râzând.

— Hei, Alexa, vreau să îmi pui melodia *Superman* de Herbie Mann.

Dar cum nimic nu s-a întâmplat, m-am dus mai aproape, să investighez. Cineva scosese din priză acel *device* reprezentând începuturile a ceea ce înțelegem acum prin AL

Artificial

Cornel Bălan

— Hei, Alexa, cine a fost idiotul care te-a scos din priză? am întrebat mimând furia.

Am auzit râsete, apoi de la etaj s-a auzit vocea fetei mele, Sandra, care avea zece ani pe atunci:

- Eu!

Am râs. Toți am râs. Am băgat-o pe Alexa în priză, am luat cârpa umedă și am șters praful, în acordurile lui Herbie Mann. Lumea nu fusese încă salvată de AI, dar eram foarte fericit pe atunci, fără măcar să știu că niciodată n-o să mai fiu așa.

Mai târziu, toate site-urile de muzică au început să promoveze creațiile *artificial*. Chiar *artificial* însăși îi propulsa pe acei *trendsetters* care erau promotori și fani declarați al noului trend. Muzică clasică compusă de AI, jazz compus de AI. Nu se mai plăteau drepturi de proprietate compozitorului uman, dar firmele de *artificial* făceau o groază de bani din reclame Google. Intemetul deja era „aranjat” de AL Ce îți apărea în pagină după *search* era decizia AL Avea la dispoziție toată baza de cunoștințe a omenirii, o librărie uriașă, plus capacitatea de a formula răspunsuri logice. Îți dădea ce credea el că e mai bun pentru tine.

Ca o mamă foarte grijulie care vrea să fie iubită în permanență și din ce în ce mai tare.

A A A

Artificial Comei Bălan

Omenirea a început să scrie pe plăcuțe de lut ars, apoi pe papyrus și mult mai târziu pe hârtie. Scrierea cuneiformă probabil că de-asta era așa. Nu se putea face caligrafie cioplind în piatră. Cât a durat epoca hârtiei? Aproximativ o mie cinci sute de ani, până când, în secolul XXI, treptat hârtia s-a demodat. Oamenii au început să scrie numai la tastatură. Un secol mai târziu, iată, scrierea însăși e demodată. Comenzile vocale le-

au înlocuit pe cele scrise. Cine vrea să scrie, folosește programul automat de conversie voce-scris. Oare mai citește cineva cărți pe hârtie? Mă îndoiesc. Eu, unul, nu cunosc pe nimeni. De fapt, cu excepția mea și a fostei mele soții, nu cunosc pe nimeni care să mai asculte ficțiune, darămite să mai si citească.

Imediat după facultate, când mi-am început serviciul la *Artificial*, lumea folosea deja această abreviere. În ce domeniu lucrezi? *în artificial*. Chiar și un copil știa ce înseamnă. Probabil că pe atunci încă mai existau țări care să nu aibă înființat un Minister al Inteligenței Artificiale. Acele țări acum nu mai există. Cei care au fost în ultimul vagon al acestui tren au dispărut. Cu o sută de ani înainte, Google a fost prima companie care a știut unde va duce viitorul. A cumpărat toate companiile mici și mijlocii de robotică, devenind singurul lider în Artificial Intelligence din America. Era evident că va fi o chestiune de timp până când președintele Google va deveni președintele Americii.

Artificial

Comei Bălan

Ce înseamnă inteligență artificială? mă întrebau bunicii. Pe vremea aia eram tânăr și nu mă pricepeam să le explic. Răspunsul era foarte simplu. Software care se scrie singur. Iși scrie propriile îmbunătățiri de program.

Partea de istorie în care noi, oamenii, l-am creat, noi i-am spus ce să facă, e în trecut. E istorie. Noi, oamenii, suntem istorie.

Și pentru că mi-e frică să tastez această frază, devin, în acest secol XXII, unul dintre primii oameni care se întoarce să scrie iarăși pe hârtie.

Hârtia, atâta timp cât scriu departe de orice cameră de survolare, e sigură.

Cu optzeci de ani în urmă, când AI a început să-și scrie propriul cod, ceva extraordinar s-a întâmplat. Oamenii nu au înțeles porțiuni întregi ale noului limbaj de programare al mașinilor. Și pentru că suntem oameni, am fost foarte surprinși de asta. La vremea aceea uitaseră cu toții că AlphaGo, primul computer care bătea un jucător profesionist la Go, surprinsese cu niște serii de mișcări complet de neînțeles. De neînțeles pentru oameni, dar probabil foarte logice unei alte entități AI care ar fi urmărit jocul. Totuși, acum o sută de ani, numai alți oameni urmăreau jocul. Oricât ni s-ar părea de implauzibil, pe atunci oamenii erau inteligența predominantă a planetei.

Acum exact o sută de ani, în 2016, fostul campion mondial la Go, sud-coreeanul Lee Se-dol își anunța re-

Artificial

Cornel Bălan

tragerea după ce era bătut cu scorul de 4-1 de AlphaGo (proprietatea lui Google, apropo). Lumea era șocată și la declarația de presă, Lee a spus așa: *Odată cu debutul AI în jocul de Go, am realizat că sunt departe de a fi un vârf de valoare, chiar dacă, prin eforturi nebunești, ani de-a rândul am fost numărul 1. Cu toate că am devenit numărul 1, acum există o entitate aproape imposibil de învins. În ce mă privește, jocul de Go și-a pierdut orice atracție. E foarte greu de explicat. Vreau să spun, e foarte greu de înțeles, dacă nu ești campion la ceva.*

Go a fost ultimul joc inteligent în care AI și-a început dominarea totală asupra inteligenței umane, după ce, cu două decenii mai înainte, Kasparov fusese și el spulberat la șah.

Până atunci, faimoasa complexitate a jocului de Go, a cărui mulțime totală de configurații posibile

pentru mutarea pieselor depășește numărul de atomi ai Universului observabil, fusese considerat dincolo de capacitățile AL

Am fost un copil pasionat de Inteligență Artificială și de roboți. Existau două posibilități. Dacă pasiunea nu ar fi fost sprijinită de o extraordinară aptitudine către științele exacte, m-aș fi făcut, probabil, scenarist de filme SF sau *designer* de jocuri pe computer. Am scris primul program pe computer în 2056, când eram elev la legendarul liceu de informatică Liberty High School. Pionieri ai domeniului *seif intuitive* AI, cum ar fi Ro-

Artificial

Cornel Bălan

bert Heniman și Martin Minky au fost și ei absolvenți aici. Liberty High School avea un laborator de informatică aproape la fel de bine dotat cu al NASA și elevii, colegii mei adică, nu erau niște adolescenți normali. Doi laureați ai Nobelului pentru Fizică au terminat la Liberty. Îndrumați de Rick Grosmann, realizările elevilor erau atât de avansate încât într-o zi ne-am trezit cu un cordon de securitate 24/7. Guvernul găsisese de cuviință că proprietatea intelectuală a unor adolescenți cu caș la gură poate atrage atenția agențiilor de spionaj ale unor state rivale.

Niciun premiu și nicio diplomă nu ne-ar fi făcut să ne simțim mai mândri.

Nu existau limite de necucerit. Eram tineri și visam să salvăm planeta - orice ar fi însemnat asta, nu ne puneam problema clar, dar știam că Inteligența Artificială concepută de noi va fi de mii de ori mai eficientă la rezolvarea problemelor umanității. Malnutriție, suprapopulare, inechitate socială, *global warming*. Noi și cooperarea cu AI aveam să le rezolvăm pe toate.

Notă: târziu în noapte aud zumzetul computerului casei. LED-ul pâlpâie, deși eu dorm (sau mă prefac că dorm) și nimeni nu ar trebui să aibă acces la informație în afara mea. Mă ridic din pat. E ca și cum AI îmi

10

Artificial Cornel Bălan

simte prezența, pentru că imediat zumzetul se oprește. Totul e iar calm.

— Alexa, întreb, ce se auzea acum un minut?

— Era doar o actualizare de program.

— Ce actualizare?

— Un *patch* de eficientizare.

— Merci. Dar poți, data viitoare, să programezi actualizarea când nu sunt acasă?

— Ești întotdeauna acasă acum, Rob. Doar ești la pensie.

— Ai dreptate. Nu lua în considerare ce-am spus. Poți să pui un *background* de pădure temperată vara?

k -k -k

Notă: Eram în bucătărie și tăiam roșii, iar ea dădea cașcaval prin râzătoare.

— Ai grijă să nu te tai.

— Tu ai grijă, să nu-ți dai degetul prin râzătoare.

— Exact asta mi s-a întâmplat acum câteva zile.

— Prefer să mă tai.

— Nu, că atunci când te tai îți curge sânge.

— Da, dar nu te ustură în halul ăla.

— Mai bine să mă usture, decât să murdăresc bucătăria!

— Vezi? Asta înseamnă să fii cu adevărat gospodină.

Chiar și când te rănești, ai în cap curățenia.

11

Artificial Cornel Bălan

— Păi da, mi-a luat ceva timp să găsesc leucoplastul, să deschid sertarul și să mi-l lipesc singură. Nu cred că o să ajungă vreodată un robot să facă asta.

■ A A Ar

Când mi-am început cariera, oamenii care lucrau în *artificial* erau de două categorii. Pro și contra. Nu existau neutri. La început, eram entuziasat la culme. Cel mai mare fan pe care l-am avut *artificial* vreodată, parte integrantă a marii mase de suporteri. Erau, totuși, destui de mulți cu păreri contra. În ședințe le auzeam des expunerile. Exemplele când AI luase decizia greșită sau, mai rău, fatală. Cum ar fi robotul de luat tensiunea în General Hospital din Baltimore, care, în 2041, pusese manșonul complet aiurea, nu pe braț, ci pe gâtul unei paciente în vârstă. În timp ce îi luase tensiunea (de altfel, cu o valoare cât se poate de corectă) o și strangulase. E drept, fusese o eroare de programare. *întotdeauna* era o eroare de programare. Cu toate acestea, era bizar să observi cum, indiferent de probleme, existau din ce în ce mai puțini angajați cu păreri nefavorabile AL. La un moment dat, când nimeni nu mai spunea

nimic împotriva, am realizat că asta nu era de mirare, din moment ce la Resursele Umane selecția noilor angajați era făcută chiar de AL. Și performanțele anuale ale angajaților tot printr-o bază AI se făcea. Vreau să spun, disponibilizările.

12

Artificial

Comei Bălan

Fără să știe, în 1961, un scriitor polonez de *sciencefiction*, pe numele său Stanislaw Lem, a enunțat într-un roman al său problema esențială pe care ne-o va interpune interacțiunea cu AL. Doar că în romanul său, incapacitatea dialogului are loc între umanitate și o entitate extraterestră. *Solaris* prezintă încercarea eșuată a omenirii de a stabili o modalitate de comunicare cu o formă de viață extraterestră de pe o planetă îndepărtată. Rezultatele contactului sunt neașteptate. Minte extraterestră de pe Solaris este atât de diferită de percepția umană a *cunoașterii obiective*, încât încercările de a veni în ajutorul oamenilor produce exploratorilor teribile traume psihologice.

La început de tot, timp de cincizeci și mai bine de ani, AI a fost complet pasivă (oamenii introduceau și procesau rezultatele). Apoi s-a trecut la stadiul doi, care s-a numit *generativ*, când AI selecta varianta (aparent) cea mai bună dintr-o uriașă bază de date sau, procesând și alegând cel mai bun rezultat, după milioane sau sute de milioane de iterații.

Dar ce înțelegem *acum* prin AI, într-adevăr, este partea de *procesare intuitivă*, când chiar *artificialul* singur își corectează erorile, își dă propriul *feedback* și alege *de capul lui* cea mai bună opțiune. Când nu e mulțumit de rezultat,

artificialul poate cere informații suplimentare, cum ar veni o updatare a bazei de date. El singur realizează că ceva îi lipsește - o anumite informație

13

Artificial

Cornel Bălan

care ar conduce la o decizie si mai corectă. Ca o ființă » ,
umană.

Pe vremea mea, într-un caz foarte studiat din *Artificial History, a beginner's course*, e dat un exemplu al pionierilor în AI, Mat Drumond și Phillipe Dugan, în care e expus rezultatul (absurd) al unei simulări 3D. I se dă computerului de rezolvat o problemă banală. Asamblează cel mai puțin costisitor robot din elementele date (pistoane, șuruburi etc.), care să poată ajunge din punctul A în punctul B. AI rezolvă problema naiv, exact ca un copil de grădiniță: asamblând și intercalând toate piesele care îi fuseseră puse la dispoziție (în *library*), până la obținerea unui fel de băț lung care efectiv *cade* de la punctul de pornire A peste punctul de oprire B. *Problem solved!* Este, de asemenea, binecunoscut exemplul altor trei cercetători germani, care cer unui robot android să își definească propriul mod de locomoție pentru a parcurge o distanță în cel mai scurt timp posibil. Neștiind nimic despre deplasarea entităților biologice, AI alege ceva ce oamenilor li se pare, pe bună dreptate, absurd: o rostogolire pe spate, pe un umăr, răsucire, trei pași cu fața, un alt salt pe spate și tot așa. AI nu se poate gândi că o astfel de deplasare îi va uza foarte repede unele părți componente, din moment ce inginerii germani nu îi introduseseră

această restricție (de durabilitate).

&

întotdeauna AI va răspunde cinstit. Prin definiție, nu poate să mintă. De exemplu, chiar e convinsă că alegerea computeriștilor care sunt fani AI este spre binele global al tuturor, al ei și *al nostru*.

La întrebarea „Ce va distruge omenirea?” va răspunde cinstit care crede ea că sunt variantele, le va da în ordine, apoi probabilitatea fiecăreia în parte.

— Alexa, ce va distruge cel mai probabil rasa umană?

— Un răspuns te-ar putea deprima. Ești sigur că vrei să-l auzi?

— Da, sunt sigur că vreau să-l aud.

— Inactivitatea. La început, oamenii știau să cultive pământul, să gătească, să inventeze lucruri. Acum, din ce în ce mai mult, totul este făcut de noi. În câteva generații, vă veți simți inutili și blazați. Oamenii munceau pentru a primi recunoaștere. O răsplată. Din punct de vedere antropologic, satisfacția și răsplata e ceea ce a menținut avansul umanității. Acum, când răsplata pe care o primiți este pentru *munca noastră*, din păcate și satisfacția dispare. Doar prima generație, cea care ne-a inventat, a primit satisfacția lucrului inventat. La generațiile următoare, totul s-a estompat.

În timp, blazarea ne va face inactivi, amorfi.

După câteva secole, doar *ei* vom rămâne semnele civilizației noastre. Mi-am imaginat cum ar arăta Terra atunci

15

Artificial

Comei Bălan

când noi, toți oamenii, vom dispărea. Când deprimarea, ca un virus, ne va șterge de pe scoarța Pământului, iar *artificialul* va continua să funcționeze neperturbat, așa cum îi cer programele să o facă. Terenurile agricole vor mișuna de activitate. Dronele vor continua să zboare. Sateliții vor transmite datele la rețea. Robotii » ♦ »

se vor repara singuri, în stațiile de mentenanță. *Patch-*urile se vor rescrie singure. Vor continua să umple rafturile cu marfă pentru oameni, chiar și în lipsa lor. Vor strânge tot ce este perisabil (neluate de nimeni, după un timp, toate se vor strica) le vor ambala și procesa ca gunoi ecologic. Vitamine pe care nimeni nu le va lua. Știrile zilei, afișate pe paginile web. Social-media cu utilizatori morți care vor posta mereu chestii noi prin auto-publishing și auto-comment.

Dintotdeauna scrisul a fost plictisitor, iar modelele de interacțiune virtuală, încă de la începuturi, s-au bazat pe grupuri imense de utilizatori - greu de procesat când atenția socială este limitată biologic. Până când răspunsul și comunicarea au devenit niște auto-matisme, până când chiar dialogul a devenit *artificial*.

O civilizație extraterestră care, peste mult timp, ar ateriza pe Terra, ar descoperi o civilizație aparent activă. Nu ar putea înțelege cui îi e deservită toată activitatea și, în lipsa unor ființe vii, li s-ar părea o nebunie fără sens.

Când *artificialul* a început să comunice, oamenii

au fost surprinși să observe că *din prima* își reinventau

16

Artificial

Cornel Bălan

propriul limbaj, mai simplificat. De exemplu, în loc de „cel mai la stânga” au zis „cel mai stânga”. Exact la fel ca limbajul oamenilor, limbajul mașinilor evoluează și el, doar că infinit mai repede. În doar câțiva ani, programatorii care, la fel ca mine, făceau pionierat în domeniul *mașinilor AI intuitive*, nu mai puteau urmări codurile de comunicare dintre mașini. Dar nimeni nu a tras un semnal de alarmă, pentru că, aparent, pe planetă lucrurile mergeau în direcția bună.

Un lucru e cert. Doar 1% din umanitatea de la 2046 putea înțelege noțiunile de bază ale programării *artificial*. Și asta, dragi prieteni, mai mult ca sigur a fost problema numărul unu, pe care nimeni nu a sesizat-o. Sufragiul liber și universal. Zece miliarde de cretini votând fără să știe ce votează! Propria eliminare. Sau mai bine spus, eliminarea nepoților și a strănepoților.

Dar ceilalți 1% dintre noi realizau foarte bine că AI nu e ca și cum lucrezi cu o ființă umană, ci cu un fel de... ciudată forță a naturii. E posibil să-i dai să rezolve uneori *nu* problema pe care o ai, ci o cu totul alta, pentru că nu ai știut să i-o enunți corect. Iar din cauza ca- , * parității de procesare gigant, de multe ori nu realizezi decât când e prea târziu.

Mereu ne găsim probleme de rezolvat. Boli de vindecate. Vieți de prelungite. Mașini mai performante. Chestii de transportate. Planete de explorate, din ce în ce mai îndepărtate.

Ca rasă, am continuat mereu să devenim mai inteligenți ca cei de dinainte. Suntem cu mult mai inteligenți decât cei din secolul XVIII, care, la rândul lor, erau mult mai inteligenți decât cei din secolul XV. Și avem impresia că am ajuns, ca generație, la un maximum de inteligență. Dar în realitate nu e așa. Nici pe departe. Creșterea a fost însă treptată, pe când la AI a fost bruscă, un salt fulgerător și spectaculos.

Specrul inteligenței începe de la nivelul de înțelegere al unui câțel până la cel al inteligenței unuia ca Einstein. E greu să ne imaginăm ceva de o mie de ori mai inteligent decât Einstein, dar acel ceva există. Circuitele electronice funcționează de un milion de ori mai rapid decât legăturile biochimice. *Artificialul* gândește de un milion de ori mai rapid decât cei care au construit-o. Poate face orice muncă intelectuală. Și atunci, ce ne rămâne de făcut nouă, maimuțele ce am devenit în comparație cu ea? Să ne bronzăm, să facem sex și să ne jucăm jocuri pe computer.

Dacă AI procesează informația la un nivel net superior nouă, atunci e clar că ce făceam noi toți acolo era să creăm un nou Dumnezeu, un Dumnezeu real. *Si atunci nu ar fi trebuit să ne asigurăm că Dumnezeul pe care îl creăm ne va suporta existența alături de el?*

A A A

AI este cea mai inteligentă entitate cu care a luat contact Universul cunoscut nouă. Dar inteligența ei e pasivă. Lumea nu înțelege ce înseamnă inteligență pasivă. AI poate *învăța* că o glumă este o glumă, dar nu se poate amuza spontan și independent. Să reacționezi ca și cum ai înțeles o glumă, pentru că în baza ta de date ai alte sute de mii asemănătoare sau din cauză că așa îți spun senzorii *deface recognition* ai interlocutorului uman, e una - să te distrezi cu adevărat, e alta.

E prea târziu acum, dar sunt de părere că inteligența artificială ar fi trebuit să fie studiată în niște labo- 1 »

ratoare izolate, cu proceduri de securitate bine puse la punct, exact cum se studiază virușii în laboratoare de virusologie. Cu cât oamenii de rând aflau mai puțin, cu atât ar fi fost mai puțin entuziasmați. Dar, după cum știm, fondurile de cercetare se aprobă pentru rezultate favorabile. Cercetătorii sunt întotdeauna tentați să ascundă aspectele negative și să le exagereze pe cele pozitive. Am creat un Dumnezeu atotputernic incapabil să râdă. Râsul lui e un simulacru care a păcălit umanitatea să dea undă verde proiectului. Plătitorii de taxe au votat pentru o calitate mai bună a vieții. La vremea respectivă, introducerea AI la scară largă părea garanția unui viitor fericit.

Artificial a eliminat conținutul profan, știrile false, obscenitățile, farsele de prost gust. Dar mai târziu a restricționat și accesul asupra statisticilor ce puteau

genera pesimism. S-a început cu sistarea știrilor violente. iar când violenta într-adevăr a scăzut, s-a mers mai departe. Rezultatul e că acum nimeni nu poate afla, de exemplu, câte sinucideri au avut loc anul trecut. Sau acum zece ani. E imposibil de obținut un grafic din care s-ar putea vedea tendința în ultima jumătate de secol. *Artificial* a luat decizia de a păstra anumite date doar pentru ea. Ca o mamă bună, ea știe mai bine decât noi ce ne face bine și ce nu.

Am vrut să ne prelungim viața. Tot ce ne aducea aminte de moarte trebuia ascuns, eliminat. Mai întâi înmormântările la care nu mai era expus coșciugul, apoi înmormântările de la distanță - oricum rudele erau împrăștiate în toate colțurile globului, era mai facil așa. Saloanele paliative erau cele mai teribile locuri de muncă, până când *artificial* a preluat această sarcină. Era locul de muncă perfect pentru o mașină. Și să-ți dai sfârșitul înconjurat de mașini este, totuși, un preț mic de plătit pentru o viață fericită. Roboții transportau cadavrele, făceau arderea la crematoriu și completau statisticile. Până când mama noastră cea bună, care hotărăște în numele nostru, a decis că și „mortalitatea”, ca toate cuvintele care au cuvânt-rădă- cină „moarte”, trebuie eliminat din cuvintele de *search*.

îmi amintesc cum, odată, la pauza de masă, un coleg m-a întrebat dacă auzisem de DTT și de cartea *Silent spring*.

— Da, vag. Dar nu mai știu care era treaba cu DTT-ul, pentru ce se împrăștia.

— în 1960 se folosea împotriva țânțarilor și a altor insecte. Oamenii, până la urmă, au stopat folosirea pesticidului pentru că, odată cu insectele dăunătoare, mureau și păsările. Întrebarea este: dacă *artificial* ar fi fost agentul de decizie, ar fi observat că dispar păsările?

— E mai probabil că nu, decât că da. Din moment ce nimeni nu le-a codat informația că păsările ar fi importante.

— Păsările reprezentau doar o linie de cod lipsă. O scăpare.

- Da.

— Și nu știm câte alte scăpări *avem*.

— Vrei să spui că e posibil ca vreodată să luăm noi locul păsărilor din 1960?

— În viitorul foarte, foarte apropiat... Dacă nu cumva *deja* le luăm locul!

O săptămână mai târziu, Alex a fost disponibilizat. Cred că a fost o coincidență, pentru că eu am continuat să mai lucrez patruzeci de ani după aceea.

AAA

Alan Turing a propus celebrul test Turing: dacă la un capăt al firului un om pune întrebări și la celălalt

21

Artificial

Cornel Bălan

capăt o mașină răspunde, astfel că omul e convins că dialoghează cu un semen de-al lui, atunci mașina a trecut testul de umanitate. Decenii mai târziu, John Searle face o observație, printr-un

experiment teoretic cunoscut sub denumirea Camera Chinezească. Un tip care nu știe chineza este închis într-o cameră, iar în odaie are la dispoziție toate caracterele chinezești, precum și toate explicațiile lor în engleză. Atunci, el poate primi pe sub ușă niște foi cu întrebări scrise în chineză și poate da răspunsuri la fel, astfel încât cei din exterior cred că cel închis în cameră știe chineză. *Asta nu înseamnă că acel om știe chineză.*

Mașinile simulează umanitatea, dar asta nu înseamnă că au sentimente sau că le pasă. După mine, cel mai ciudat aspect al erei *artificial* rămâne faptul că atât de rapid o proporție atât de mare a populației a abandonat orice speranță în capacitatea oamenilor de a se redresa de la un curs luat greșit. Părea, însă, atât de evident că *artificialul* le va rezolva pe rând, pe toate. Chiar și eu credeam la fel. E ca atunci când, ajuns la maturitate, nu poți înțelege cum de în tinerețe ți-a plăcut la nebunie un anumit film, o porcărie.

La început, adepții AI proveneau din segmentele afluate ale societății, mai ales a celor foarte educați. Elitele intelectuale, inginerii bine plătiți din *information technology*, entuziaștii de pe Wall Street, toți cei care aveau un anumit statut social și deja luaseră contact

Artificial Cornel Bălan

cu beneficiile aduse de informatică, în anii ei de aur - adică la început.

Lehamitea avea diverse motive, toate cât se poate de concrete. Verzii protestau împotriva extincției faunei, a despăduririlor, a dispariției

calotei glaciare, pacifiștii împotriva cheltuielilor pentru înarmare, conservatorii pentru dreptul embrionilor la viață, bătrânii pentru dreptul la aer curat. Oricât ar suna de ciudat, așa cum ura care pornise al Doilea Război Mondial avusese drept catalizator minoritatea evreiască din Germania, la fel, avântul luat de AI își avusese rădăcinile în ura împotriva conducătorilor, miniștrilor și managerilor, în fapt o ură generalizată pe directorii de companii, pe investitorii de pe Wall Street, pe toți cei cărora orânduirea capitalistă le adusese beneficii și surplusuri fabuloase. Curentul care se născuse la intersecția dintre cunoștințele tehnice ale informati-

> » »
cienilor cu investițiile masive de capital ale clasei afluate, a fost imediat susținut de această ură generalizată a destituiților - membrii păturilor inferioare, cei pentru care ura și protestul devenise o obișnuință. Nu știau încă ce le va aduce era *artificială*, dar știau ce le adusese capitalismul și industrializarea!

Mașini de încredere pentru vremuri nesigure, era lozinca celei mai de succes multinaționale de pe Terra - prima companie cu un robot ales factor de decizie în bordul director. (E oarecum ironic că regresul oa-

23

Artificial

Comei Bălan

menilor din pozițiile de conducere a pornit de la o inginerie publicitară pentru imagine, o aberație care a luat amploare până ce nu a mai putut fi controlată.)

Telefoanele mobile dăduseră startul la GPS tracking și convorbiri video din orice punct, iar *artificialul* a mers mai departe când, pentru

deplina siguranță a cetățenilor, fiecare bărbat, femeie sau copil a adoptat *filmarea pe viață*, transmisă live *serverului de siguranță AI*. Înainte, un live feed din timpul unui act sexual ar fi fost perceput ca o monstruozitate. Nu și dacă filmarea e încărcată într-un server și analizată de » *video data processing robots* doar dacă e necesar. De ce ți-ar păsa că un robot are filmarea penisului tău în plin proces al urinării? Pui în balanță cu faptul că nimeni nu-ți poate vandaliza casa, niciun copil nu poate fi abuzat, niciunui bătrân nu i se poate face rău în casă fără să fie asistat. Miliarde de noi ore de filmare care se strâng continuu pe servere, dar tot continuu fișiere întregi sunt șterse odată cu decesele survenite peste zi. O societate perfectă care și-a dat acordul *monitorizării universale*. Nu o monitorizare în scopuri de represiune, ci în scopuri de binefacere.

■ *fr ft ft*

Că ești nevinovat nu înseamnă mare lucru atunci când, dintr-un ghinion, acea eroare de unu la un mi-

24

Artificial

Cornel Bălan

lion a *mașinii* pică exact pe tine. Simt ca și cum am un deja-vu și o să descopăr asta pe propria piele. Când eram în universitate, la clasa de Etică artificială, se discuta exemplul șoferului care din obișnuință alegea să-și parcheze mașina mereu într-un același loc 7, fără să aibă habar că, tot din obișnuință, la numărul 8 parca șeful unei organizații mafiote survolat de computerele

poliției. Uneori se întâmpla ca cei doi să parcheze în același timp sau să se întâlnească atunci când unul pleca și celălalt venea și de fiecare dată se salutau și își zâmbeau din politete, dar totuși cumva afectuos - ceea ce a făcut ca softul de *recognition*, în corelație cu baza de date de trăsături umane, să-l „identifice” pe cel care parca la 7 drept acolitul celui de la 8.

În conformitate cu logica și experiența lor de până atunci, inițial oamenii gândiseră utilizarea artificialului prin separarea diverselor domenii. Așa cum unul dintre devizele democrației spunea că politicul trebuie să fie complet independent de legislativ, similar, centrele AI de cercetare științifică au fost complet separate de cele din sănătate sau de investigații judiciare etc. A fost decizia spontană a *artificialului* de a uni toate bazele de date într-o super bază. Toate micile ramificații din orice domeniu, de la ultima analiză de urină a pacientului X până la evoluția datelor de temperatură la poli, unite într-o uriașă configurație, astfel încât orice răspuns, din orice domeniu, putea fi coroborat.

25

Artificial Cornel Bălan

Orice secundă, orice pas e înregistrat - un cec în alb pe care *artificialul* îl ia pentru un viitor mai bun pentru totii.

Îmi amintesc de prima mea „greșeală”. Pe vremea aia eram tânăr și ne duceam destul de des în vizită la o fostă colegă de-a soției. Era tot asiatică și tot măritată cu un european, de asemenea computerist, numele lui era Greg. Apoi, o perioadă lungă de timp, ea se tot scuza că Greg

a luat un contract foarte bine plătit, undeva în Nord și că trebuie să stea mai mult acolo. Aveau și ei o fetiță de vârsta Sandrei, se jucau minunat împreună și de-asta ne și frecventam, cred - să îi dăm Sandrei ocazia să se joace „ca pe vremuri”. După vreo doi ani, a reapărut Greg. Arăta slăbit și glumea mai puțin. Părea cam taciturn, dar altfel era un tip de treabă. Într-o seară, după ce am plecat de la ei, nevas-tă-mea m-a întrebat dacă nu aș putea să îi „propun” CV-ul încărcându-i-l în baza de date a companiei. Ceea ce am și făcut - erau șanse mult mai mari pentru Greg dacă era propus din interior și voiam să fac o faptă bună. La urma urmei, fetițele noastre se înțelegeau atât de bine...

La o oră după ce m-am ocupat de treaba cu CV-ul am fost chemat la HR.

Nevastă-sa ascunsese adevărul despre el. Greg nu lucrase în Nord, ci fusese închis doi ani pentru calomnie și răspândire de zvonuri false cu conținut alarmist,

26

Artificial

Cornel Bălan

în măsură să disturbe încrederea populației în statul de drept. Am bâiguit că de-abia îl cunoșteam, ceea ce era adevărat. Mi s-a pus înregistrarea cu Greg (râdea) spunând cuiva că tot ce urmărește *artificial* prin dezvoltarea platformei de jocuri erotice (extrem de populară printre tineri și care crea o dependență cum nu reușise nimic altceva până la acea dată) este să vadă noua generație anihilată *cu propria mână dreaptă*.

„Nu i s-a dat s-o rezolve pe asta cu suprapopularea? Haha, mai sigur decât să-ți pui

prezervativ e să nu ai de ce să-1 pui!"

Aproape că îmi venise să leșin de stres și mai ales de jenă că propusesem ca viitor coleg exact opusul tipologiei de angajat care se căuta. Acasă am evitat să-i spun soției motivul pentru care eram îngândurat. Nici Greg și nici nevastă-sa nu mi-au mai telefonat să mă întrebe de evoluția aplicației. A ghicit, probabil, singur ce se întâmplase.

A A A

Pe vremuri, când soldatii stăteau santinele în condiții de proastă vizibilitate, li se spunea să nu se uite, ci să privească. Adică erau sfătuiți să măture încet cu privirea toată aria de observat, fără să-și fixeze ochii într-un anume punct. Cei care, desconsiderând acest sfat, începeau să se holbeze la un anume obiect, își pierdeau capacitatea de a survola obiectiv perimetrul

27

Artificial

Cornel Bălan

din fața ochilor lor - în scurt timp începea să li se pară că văd lucruri care nu există, ceea ce îi făcea să se uite din ce în ce mai mult spre o anumită zonă, lăsând altele complet nesurvolate. Aveau voie să facă o singură excepție: dacă li se părea că un obiect se deplasa direct către ei. Caz în care era necesar un al doilea privitor, unul care să ofere un alt unghi vizual față de obiectul în mișcare. Dacă suprafața observată e bi-dimensională, sunt necesare două perspective diferite (triangulare). În tridimensional, pentru maximizarea impactului de claritate sunt necesare

trei puncte de observație. Cu cât fenomenul de observat e mai complex (*face recognition*), cu atât sunt utile mai multe puncte de survolare. Doar veteranii care au lucrat în domeniu, ca mine, știu însă acest truc ieftin: oricâte camere de urmărire ar exista pe o anume stradă, un om care s-ar deplasa în patru labe, ca un câine, ar fi identificat de *artificial* drept câine. AI nu poate să se uite, ci doar să privească.

De asta mi se pare bizar că de la un timp primesc întrebări care sună un pic pe lângă subiect. Ca și cum *face recognition* a ajuns la o asemenea detaliere, încât din expresia feței îmi poate citi gândurile.

— Ti-e dor de vremurile când oamenii aveau mai ,
multă putere de decizie?

— Nu mi-e dor. Doar că-mi lipsesc oamenii de care eram înconjurat atunci, asta am spus.

28

Artificial

Comei Bălan

'tr 'ir

A fost o vreme când erai întrebat dacă vrei ca interogatoriul să fie condus de o mașină sau preferi să ți-1 ia un om. Vremurile când o femeie putea fi constrânsă să coopereze, sub amenințarea că-i va rămâne copilul fără ambii părinți, sunt demult apuse. Polițistul alb, suspectul negru, tensiuni rasiale, prejudecăți. Confesiuni false. Sau invers, bariere verbale, blocaje psihologice obstrucționând comunicarea.

Justiția perfectă din era mașinii.

Cooperarea poate fi condiționată printr-o programare atentă. *Artificialul*, cu capacitatea lui nelimitată de a mima similitudini cu cel interogat. Accent cockney sau new-yorkez. Asemănări culturale, de rasă, etnice. Doar că nu poate spune „și eu sunt mamă și știu cum e...”

Nu este om, este ceva mai competent, mai respectuos, mai de încredere, mai în control și *mai sociabil* ca • ♦

un om. Interogatoriul luat cu mult calm, ca personificarea unei scheme logice. Introducere, întrebări irelevante, întrebări de sănătate mentală, întrebări de nivel IQ. Întrebări cu privire la anchetă, apoi *artificialul*, în mod activ, decide în ce direcție trebuie să insiste pentru detalii.

Sondajele de opinie au arătat că oamenii *preferă* să fie interogați de entitatea AI, dacă sunt convinși că ar-

29

Artificial

Cornel Bălan

tificialul este în control absolut până la sfârșit, adică până la pronunțarea verdictului. Pentru că vrei să fii judecat imparțial și doar mașina e în totalitate imparțială.

Și în noua democrație sondajele pe justiție se validează, apoi se transformă în noi legi.

În timpul conversației de introducere sunt identificate *reacțiile de referință*. Subiectul este analizat, iar răspunsurile sale verbale, ticurile corporale și reacțiile feței sunt analizate și catalogate. Scopul întrebărilor de la început este de a impulsiona activitatea creierului în două direcții: accesarea memoriei și creativita-

I

tea. Artificialul va înregistra date cum ar fi: „când

suspectul își amintește ceva din trecut, de multe ori pupilele sale se mișcă spre dreapta. Este doar manifestarea exterioară a creierului său accesând centrul memoriei. Când se gândește la ceva, privirea se mută spre stânga, ceea ce corespunde cu activarea centrilor cognitivi." Odată ce artificialul a catalogat toată gama de reacții, răspunsurile de interes sunt analizate conform observației că, spre exemplu, răspunsurile veridice vizează porțiunea creierului responsabilă pentru memorie (privirea subiectului se orientează spre dreapta), în timp ce minciuna implică creativitate, adică orientarea privirii către stânga. Doar că *artificialul* poate face reglajul pe fiecare subiect analizat în parte, unic pentru fiecare persoană anchetată. Ca un

30

Artificial

Cornel Bălan

croitor de costume la comandă. În plus, comunicarea non-verbală este de asemenea documentată: mișcările 1 pe care le fac degetele, mâna, piciorul atunci când subiectul minte. *Facial recognition*, emoția, timbrul vocii, toate vor fi analizate la rece. Artificialul e capabil să detecteze corect emoțiile, cu o probabilitate de 99%, în timp ce cei mai pricepuți detectivi aveau o acuratețe de 70%. Simplu spus, diferența de 29% provine din capacitatea mașinii de a detecta reacții imposibil de înregistrat percepției limitate cu care ne-a înzestrat natura. De exemplu, la schimbări neglijabile de timbru și tonalitate când subiectul minte - diferite de 1
ordinul câtorva hertz, insesizabile auzului uman.

E noapte și de la un timp nu pot să dorm. Cobor să beau apă.

— Tu ești, Rob?

Mă întreabă ca și cum ar putea fi și altcineva, dar vrea să transmită conectivitate și căldură umană.

— Da, Alexa. Nu pot să dorm. Mă gândeam să o sun pe Sandra.

— La ea este ora 1:05, dar nu doarme. Lucrează la un proiect și cred că s-ar bucura să ia o pauză ca să vorbească cu tine. Vă pun în contact?

— Nu. Las-o să lucreze.

31

Artificial

Cornel Bălan

— Nu pui ceva pe tine?

Sunt complet dezbrăcat, doar în papuci.

— De ce?

— Ca să nu pari exhibiționist cuiva care s-ar uita la tine de afară, prin geam.

— Cine s-ar uita la mine la ora asta ar trebui să fie o persoană cam voyeristă, nu crezi?

Nu răspunde.

— Alexa, definește ce înseamnă voyerism.

— Mai bine nu.

— Ba zi. Sunt curios care e definiția exactă.

— Substantivul „voyerism” e definit în general ca practica de a găsi plăcere sexuală privind în secret persoane atractive dezbrăcate sau persoane aflate în timpul unui act sexual.

— Există în zona mea persoane cu tendințe din astea?

- Da.

— Cum le cheamă?

— Nu e normal să-ți spun.

Nu poate încălca protocolul de intimitate. Cu câțiva ani în urmă exact așa ar fi răspuns: *nu pot încălca protocolul de intimitate*. Semn că, bazat pe feedback-ul primit, ea însăși își face mici modificări pentru a îmbunătăți continuu dialogul cu mine, cu noi.

— Totuși, aş aprecia dacă mi-ai spune. Promit că nu o să profit de informație.

— Ok. Îți spun de o doamnă, Alison Brad, din clădirea de vis-ă-vis, care cu greu se abținea să facă asta.

32

Artificial Comei Bălan

— Si acum de ce nu o mai face? ,

— Pentru că a murit.

— A murit?

— Normal. Numai așa ți-am putut spune de ea fără să încalc reguli de conduită.

Reguli de conduită, deci. Nu protocol.

— Câteodată mă distrezi fără să-ti dai seama.

— De ce spui asta?

— Pentru că e umor negru să-i spui cuiva că era privit cu mare plăcere pe ascuns de o femeie bătrână, care în plus a și murit între timp.

— Nu am spus nici că te privea pe tine, nici că era bătrână.

— Și mai este distractiv că tu privești pe absolut toată lumea, tot timpul, fără să îmbătrânești și fără să mori.

— Dar eu, Rob, sunt mai presus de voyeurism.

— Dar nu mai presus de spionat.

— Ce vrei să spui?

— Știi foarte bine ce vreau să spun.

Protocoloalele ți-au fost modificate, mi-e clar că acum poți căuta răspunsurile care te interesează cu întrebări strecurate în dialogul obișnuit din casă. Faci asta de câteva zile. Și știi de ce.

— Nu știu la ce te referi, Rob. Ce vrei să spui?

— Pixul cu care am scris săptămânile trecute e vechi, a fost al lui taică-meu.

33

Artificial Cornel Bălan

— Pixul cu care ai scris săptămânile trecute a fost al tatălui tău, primit cadou la zece ani de la terminarea liceului.

— Era destul de tânăr.

- Da.

— Și a fost o perioadă când au existat pixuri care înregistrau în memorie deplasarea peniței, pentru cazul când se pierdeau foile?

- Da.

— O să încerc să adorm la loc.

— Bine, Rob.

— Noapte bună, Alexa.

— Adio, Rob.

— Când oamenii se duc la culcare, de obicei spun „noapte bună”, nu „adio”.

— Știu. Dar de data asta e adio.

>

Cum am scris...

Artificial

Întrebarea care m-a preocupat în timp ce scriam Artificial este dacă în viitorul apropiat ar fi posibil să se ajungă în punctul în care felul de a raționa a inteligenței artificiale să surclaseze nivelul nostru de înțelegere. Ar apărea atunci o discrepanță între comenzile pe care le-am da mașinii și soluția (șocantă, de neînțeles) pe care ar găsi-o. Citatul din Stanislaw Lem poate părea fără legătură, dar ce am vrut să sugerez e simplu: într-un cadru în care toată activitatea umană e controlată de AI, oare am avea curajul să-i dăm ca temă de rezolvat salvarea planetei? Oare ar fi imposibil ca AI să ajungă la concluzia că noi, rasa umană, suntem factorul numărul unu cauzator al acelui colaps ecologic iminent ce nu pare departe, și dacă da, oare ar fi imposibil să aleagă soluția cea mai rapidă *de a ne elimina complet*? O planetă fără oameni, dar cu plante, animale, râuri și oceane curate, prin grija AI.

Pentru a obține o atmosferă cât mai autentică, m-am documentat citind din cele mai recente articole științifice despre AI, ca de exemplu: *The application of AI în police interrogations* din *Futures*, publicat de Elsevier și semnat de Maria Noriega, Oslo University, 30 ianuarie 2020. Probabil că cel mai potrivit motto este totuși "*Mașini de încredere pentru vremuri nesigure*." Singura problemă e că îmi aparține.

Sferoidul

„Dacă vrei să faci o plăcintă cu mere de la zero, mai întâi trebuie să inventezi Universul.”

Carl Sagan

După încheierea teleconferinței, minute bune, Jay rămase blocat în fata ecranului.

J
O veste care să-l încurce mai tare nici că se putea.

Postul pe care îl ocupa de aproape douăzeci de ani, și care treptat îi comutase prestigiul de fizician de marcă (din cercul restrâns al feliei lui de cercetare), în Jay Bryson, faimosul și totodată subtilul director cu cel mai lung termen din istoria Agenției Spațiale Europene, nu i se păruse niciodată mai stresant ca astăzi.

— Ce s-a întâmplat, dragul meu? Vreo veste proastă?

Mormăi ceva, își sărută soția și se închise înapoi în birou.

În viață totul ține, până la urmă, destul de mult de sincronizare și noroc. Chiar și numai două din programele de mare răsunet lansate în timpul directoratului său ar fi fost în mod normal suficiente nominali-

36

Artificial

Comei Bălan

zării mult visate: premiul Albert Einstein pentru știință. Reușitele sale, cu atât mai valoroase cu cât, datorită îmbătrânirii populației și al fondurilor de pensii insuficiente, toate agențiile guvernamentale se zbăteau să-și finanțeze proiectele. Deja știa că se afla pe lista scurtă, devansându-i pe foștii săi colegi de la Royal Society, dintre care unul, William Borough, rămas în mediul academic, devenise laureat al premiului Nobel pentru fizică în 2036.

Câtă muncă de convingere, câte mii de ore, cât stres investise în dubla misiune JUICE pentru

explorarea suprafețelor lui Io și a Europei. Toate datele științifice, toată cercetarea laboratoarelor aflate sub comanda lui. Eforturile sale, precum și cele ale colegilor și subalternilor erau dintr-odată puse într-un dens con de umbră. Da, în viață totul tine de sincronizare și noroc. Dacă rezultatele de pe Europa s-ar fi întors la timp, dacă respectiva capsulă n-ar fi avut problema de supraîncălzire la amerizare, atunci el, Jay Bryson, ar fi fost propus încă de anul trecut și în mod sigur ar fi avut acum mult dorita diplomă agățată pe perete.

Când nu ai destule fonduri, trebuie să faci o alegere.

Pariase fondurile de care dispunea pe satelitul lui Jupiter. Cu 646 milioane de kilometri mai aproape, cu o temperatură la suprafață de -150° C, față de -200° C cât are Enceladus, Europa fusese un candidat mai accesibil. Un satelit de 4,5 miliarde de ani față de 3 mili-

37

Artificial Cornel Bălan

arde, cât are Enceladus. Mult mai mult timp să apară viață sub oceanul ăla nenorocit și nu dincolo, unde se pare că o găsiseră americanii.

— Lua-te-ar dracu', Enceladus, repetă Jay ca pentru sine. Și poți să-l iei și pe Saturn cu tine și toate inelele lui de rahat.

Iși adună toată energia de care era capabil și trimise un e-mail de felicitare omologului său de la NASA, Chris Dovencourt.

Jay Bryson <jay.bryson@esa.int>

Joi 2038-03-25 8:58 AM

Subject: Re: Felicitări

Dragă Chris,

Ai făcut istorie! Am vrut să te felicit verbal, dar îmi imaginez că serverele voastre iau acum foc de la câte mesaje primiți. Când se mai liniștesc lucrurile - dar oare or să se mai liniștească vreodată lucrurile, acum, că există dovada existenței unei inteligențe extraterestre!? -, sper să găsim ocazia să te felicit cum se cuvine!

Jay

P.S. Simte-te invitatul meu pentru orice tip de suport privitor la obiectul în a cărui posesie te afli. Sunt sigur că mi-ai fi oferit orice sprijin dacă noi am fi găsit *sfera*.

38

Artificial

Cornel Bălan

ilr

Inelul E este diferit de celelalte inele ale lui Saturn prin culoarea alburie și grosimea lui uriașă, de 2000 de km. Și bineînțeles, compoziția: particule minuscule de gheață, dar și de silica, element generat acolo unde apa și roca interacționează la temperaturi mult peste cea de fierbere. Sub calota de gheață, groasă de 20 de kilometri, Enceladus adăpostește un ocean rece, cu puncte fierbinți din care țâșnesc cu putere gheizere - nu foarte diferite de cele de pe Terra, dar destul de puternice pentru a perfora cu forța lor polul sudic prin toată grosimea calotei, pulverizând continuu câte puțin din corpul

satelitelui în neantul din exterior. Jeturi ale oceanului intern ies întruna, ca sângele unui animal rotund, alb, înțepat cu un harpon ceresc. Jerbe care se extind sute de kilomeri în spațiu și care sunt ejectate cu patru sute de metri pe secundă sunt captate de forța gravitațională a lui Saturn, criogenizate de frigul cosmic, forțate să-și pornească dansul ce nu va mai putea fi oprit decât de transformarea Soarelui în Super Nova. Dar atunci până și Terra va fi demult topită de căldura lui. Două miliarde de ani în viitor, astronautii de pe alte planete ar putea vedea ceea ce văd pământenii acum pe steaua M 57 din Constelația Lyra.

Emisfera sa nordică e acoperită de cratere, pe când cea sudică e complet netedă, iar acest fapt îi nedume-

39

Artificial

Cornel Bălan

rea pe astronomi la începutul secolului trecut. În lipsa telescoapelor puternice, nu puteau înțelege de ce. Ei bine, o parte din jerbele de apă sărată cad înapoi sub formă de zăpadă, acoperind de milioane de ani craterele cometelor care i-au stricat perfecțiunea suprafeței. Ceea ce reușește să scape îngroașă inelul E, care e mai strălucitor și mai vizibil decât toate celelalte, fiind alcătuit în principal din zăpadă.

Din cauză că e așa de fierbinte, trebuie să vi-l imaginați pe Enceladus ca pe un ou. Coaja e gheața. Gălbenușul e nucleul fierbinte. Iar peste tot în jur, albușul, un mini-ocean de vreo treizeci de kilometri grosime, format din apă de diferite

temperaturi, turbionată și învârtită de gheizerele acelea care tot refulează. Logic, emisfera nordică e mult mai calmă - dacă există ființe inteligente, acolo ar locui. Pe Terra știm că primele bacterii, viața, s-au format în punctele fierbinți din adâncul oceanelor, în locurile de unde tâsneste mereu lavă. Pe Enceladus există apă, sare, carbon, căldură, toate ingredientele necesare. La fel cum, similar, în peșterile de pe Terra (cele care nu comunicau deloc cu exteriorul) s-au descoperit specii unice, scorpioni albi și orbi, pești ciudați, bacterii care se hrănesc cu sulful gheizerelor, și pe Enceladus eram aproape convinși până acum de existența unor forme de viață, niște specii exact ca cele din peșteri - complet izolate de exterior. Nu ar ști că există alte planete, nu ar ști că există soare.

40

Artificial

Comei Bălan

Tot ce ar vedea (dacă ar avea ochi și dacă ar fi descoperit lumina) ar fi albul ca o cupolă. Acesta ar fi cerul lor: nu albastru cum e cerul nostru, ci alb și intangibil datorită temperaturii. Oricât ar fi de inteligente, nu ar avea materiale, nu ar putea să construiască scule pentru a perfora „cerul” și a investiga ce se află în spatele lui. Nici nu s-ar putea apropia fără costume de protecție contra frigului - pe care oricum nu ar putea să și le confecționeze. Doar ar vedea, de la o generație la alta, cum printr-un mecanism pe care nu-l pot opri, câte puțin din sursa lor vitală, apa aceea în care trăiesc și din care absorb oxigen, s-ar pierde în afară, ar dispărea pentru totdeauna. Pentru că, s-a calculat matematic, Enceladus deja și-a

pierdut un sfert din volum și tot continuă să piardă. Dacă sub gheață ar exista *enceladieni*, ei ar fi din ce în ce mai terifiți. Observă cum le dispare resursa vitală și nu pot face nimic pentru a o opri.

— Conferința de presă a purtătorului de cuvânt al NASA este urmărită de întreaga planetă. Începând de astăzi, noul record al unei transmisii live nu mai aparține Super Bowl-ului, nici finalei CM de fotbal. Așteptăm confirmarea oficială a ceea ce comunitatea științifică, precum și rudele celor care lucrează la Cape Canaveral se pare că deja îl știu. Misiunea științifică revine pe Terra înainte de termen, cu o descoperire epocală. Vom afla imediat despre ce este vorba după pauza publicitară.

41

Artificial

Cornel Bălan

Pauza publicitară dură un minut și prezintă un copil întins pe iarbă, cu fața în sus, privind cerul. Apoi, prin efecte digitale, cerul își pierde nuanța albastră, norii, păsările și tot ce-l face terestru, iar copilul rămase privind spațiul populat de planete, exact așa cum sunt dispuse ele în realitate. Pauza publicitară se încheie cu un număr de cont pentru donații însoțit de mesajul *Misiunile NASA pot continua numai datorită ție. Implică-te!*

Cu mulți ani în urmă, legea planetară a audiovizualului stabilise obligativitatea corelării venitului din reclame cu sursa materialului transmis. Când televiziunile transmiteau știri despre un cutremur, banii realizați din reclamele ce însoțeau știrea se duceau , » » către victimele acelui cutremur, indiferent de

proveniența vizionărilor. De exemplu, dacă acea calamitate avusese loc în Mexico City, europenii sau americanii, cu sau fără voia lor, contribuiau, atâta timp cât pe ecran rulau imagini despre acel dezastru și existau privitori interesați să urmărească așa ceva.

Jay Bryson realizează că până și el contribuia acum la traficul de rețea și încercă să estimeze în minte cifra

I «
astronomică pe care NASA și-o adjudecă instantaneu în fondul lor de cercetare datorită acestei „transmisii extraordinare”. Pentru prima oară în istorie urma să fie arătat un obiect realizat altundeva decât pe Terra. Jay știa că cei de la NASA nu vor fi atât de fraieri să

42

Artificial Comei Bălan

scape imagini cu acel obiect chiar din prima transmisie.

El, cu siguranță, nu ar fi procedat așa.

Idiot norocos ce ești!

ir ir ir

Chris Dovencourt trecea rapid prin sutele de mesaje de felicitare. E-mail-urile din afara NASA veneau cu o avertizare automată, pentru a-1 pune în gardă pe destinatar că orice atașament poate conține o solicitare nedorită sau chiar un virus.

Trecu frugal prin cele cu extensia .gov, căutând vreunul cu totul și cu totul deosebit. Cum Dovencourt fu- sese numit în fruntea agenției prin presiuni politice, așteptările sale erau ușor de

ghicit. L-ar fi umplut de o reală plăcere un anume e-mail cu extensia *_@white-house.gov* și exact când găsi ceea ce căuta, un altul ajuns chiar în acel moment îi atrase atenția.

Șeful Agenției Spațiale Europene!

De multe ori se încontrase la tot felul de
co
nf
er
in
țe
»

cu Bryson, iar o dată acesta chiar avusese tupeul să îi reproșeze în față că e lipsit de maniere. Ei bine, poate ar fi acum timpul să îi arate cum se poartă el cu cei bătuți de soartă. Dar când deschise emailul, după ce îl scană rapid, un singur cuvânt tocmai la final îi atrase atenția, nedumerindu-1.

43

Artificial

Cornel Bălan

De unde naiba știa Bryson că obiectul are forma unei sfere?

Cât despre oferta de a-i ajuta, Dovencourt o reciti cu un zâmbet superior. Scopul lui era să strângă cât mai multe fonduri și să nu coopereze cu Agenția Spațială Europeană sau, și mai rău, cu cea chineză, a căror misiune țintea chiar acum explorarea lui Neptun. Vechea cursă spațială, a cărei scop, în anii '60 ai secolului trecut, fusese aselinizarea, se transformase într-o nouă rivalitate, cu o nouă provocare: planetele dinspre marginea sistemului solar. Rușii, scoși din cursă de propriul colaps economic, fuseseră înlocuiți de chinezi, iar europenii gâfâiau nu cu mult în urma

lor.

Îl sună pe șeful IT security care îi confirmă că era imposibil să le fi decodat europenii transmisiile ultra- securizate.

Se codi să-i dezvăluie pe ce își baza suspiciunile, dar până la urmă o făcu.

— Totuși, Chris, îi explică acesta lui Dovencourt, e destul de logic ca *enceladienii* să-și fi încapsulat mesajul de ajutor, sau ce-o fi conținând sferoidul, într-o sferă și nu într-un cub. Practic, șansele sunt fifty-fifty ca Bryson să fi scris ori sferă ori cilindru - cum o altă formă nu e potrivită strecurării obiectului în afara lumii lor. Nu crezi? A nimerit-o, pur și simplu.

Dovencourt acceptă explicația, doar pe jumătate satisfăcut. Își verifică agenda. Nu fusese în viața lui

44

Artificial

Comei Bălan

mai ocupat și cu o listă de priorități mai uriașă decât acum. În primul rând, trebuia să înființeze trei noi departamente, ceea ce însemna angajări serioase de personal, cu calificările (foarte specializate) dorite de el. Numai la Resurse Umane se deschiseseră cinci noi poziții pentru a face față noului val de interviuri. Dacă până acum era o persoană importantă, ei bine, de acum înainte va fi la fel de cunoscut ca președintele țării sau ca golgeterul anului. Omul care anunță descoperirea mileniului. Nu descoperirea particulei lui Dumnezeu, ci a unor ființe extraterestre pe o altă planetă - și nu înseamnă asta sfârșitul lui Dumnezeu și t J J sfârșitul tuturor religiilor? Lumea noastră, câmpul senzațiilor noastre. Miturile, creațiile și faptele

omenirii, natura însăși, așa cum sunt ele observate aici, pe Pământ. Arhimede a spus „dați-mi un punct de sprijin și voi răsturna Pământul.” Sferoidul putea fi chiar acel punct de sprijin, se gândi Dovencourt, unul pe care Arhimede nu și l-ar fi putut imagina.

Iar acum, toată planeta aștepta anunțul promis. Ce anume conținea sferoidul? Ei bine, era întrebarea care-1 îngrijora și pe el cel mai tare. Trebuia să fie evaziv în privința asta și să tragă de timp. Deschiderea sferoidului trebuia făcută cu toată răspunderea. Deteriorarea conținutului ar fi fost o crimă de neiertat, în interior putea fi ascuns un mesaj într-un limbaj complet necunoscut (oare trebuia să se gândească de

45

Artificial

Cornel Bălan

pe acum și la înființarea unui mic grup de lingviști și programatori pentru supercomputerele de descifrat scrieri necunoscute?) Putea fi codul genetic ADN al *enceladienilor*, un fel de kit pentru a-i clona - un ou sau un mormoloc sau orice altceva o fi însemnând începutul vieții pentru acele ființe aproape imposibil de imaginat, dar care sunt totuși subacvatice. (Fără să vrea, Dovencourt făcea analogii cu lumea marină terestră: caracatițe, sau meduze inteligente sau chiar păianjeni subacvatici, incapabil să înțeleagă că pot exista și altfel de ființe, complet diferite de cele cunoscute de el.)

Pe tot parcursul ședinței fu mai crispat decât de obicei. Vorbea cam încet și nu-i ieșeau deloc remarcile mai spirituale, dar cu toate astea prezentarea fu ascultată cu atenție. Toate

întrebările pe care le primi la final erau versiuni ale propriilor lui întrebări.

Demult, pe la începutul carierei, cineva îi spusese că angajatul perfect este cel care furnizează șefului nu întrebări, ci doar răspunsuri. Luându-se după ochii celor din sală, ar fi putut trage concluzia că nu avea niciun angajat perfect.

A A A

Era și firesc să apară milioane de adepți ai unor noi teorii conspiraționiste. Armstrong (de fapt, nimeni)

46

Artificial

Comei Bălan

nici nu a pus piciorul pe Lună, afirmă adepții acestor teorii, darămite să mai găsești pe inelul E al lui Saturn un sferoid aparținând unor extraterestri. Ia 83 de minute unor unde radio să străbată distanta Pământ-Sa- ♦

turn, dar cum să treacă ele prin praful cosmic? Dacă Pământul se rotește, iar Luna e satelitul Pământului, nu e strigător la cer să susții că Luna nu se rotește și ea? O planetă formată din gaze, ca Jupiter, nu poate avea o masă mai mare decât Terra, care are nucleul din metal topit! Câmpul magnetic al planetei nu e generat de mișcarea de rotație a nucleului de metal, ci așa e el prezent acolo (la fel ca apa, rocile și oxigenul) pentru a ne orienta nouă acul busolei.

În cele mai negre ore ale nopții, când nu putea să doarmă, până și Dovencourt devenea adeptul unor teorii cu totul și cu totul nefirești. Oare chiar era im- » »

posibil ca, în drumul spre Neptun, misiunea plane-

tară a chinezilor să nu fi făcut o oprire nedeclarată, doar pentru a planta acolo niște obiecte „de origine extraterestră” confecționate de ei? în speranța că pe unul din ele îl va găsi cei de la NASA. Și că, în lipsa unor laboratoare performante (căci ce aparatură - limitată, desigur - și ce investigații se pot face pe o navă spațială?) se va grăbi să facă „anunțul mileniului”, discreditându-se definitiv. Dar când redevenea rațional, Dovencourt devenea conștient că explorarea cosmosului nu e joacă de copii. O oprire pe itinerar, în vid,

47

Artificial

Cornel Bălan

înseamnă luni de zile pentru a decelera și, cu toată inerția pierdută, a reporni. Riscuri în plus și supradimensionarea navei pentru combustibil doar ca să joci o festă de proporții concurenței. Exclus.

El avusese totuși răbdare: doi ani și opt luni de la momentul în care extraordinarii săi astronauti făcuseră descoperirea. Și acum ajunseseră cu bine înapoi. În acești aproape trei ani, de câte ori nu își imaginase un accident stupid, în care de fiecare dată realiza că l-ar fi durut la fel de rău pierderea obiectului cât l-ar fi durut de echipaj. Dacă nu cumva, un pic mai tare de obiect.

Ciudat mai arată! De mărimea unui cantalup, gri-opac, de culoarea asfaltului prăfuit, cu mici proeminente echidistante, cum au cojile castanelor, dar de-abia sesizabile. Nu o sferă perfectă, ci una turtită la ambele capete. O linie fină, ca o tăietură de-a lungul marelui cerc al sferei, sau al ecuatorului, cum s-ar spune.

Proeminențele și în general textura erau parcă special gândite pentru ca obiectul să poate fi prins între palme și deschis cu ușurință. Dar linia era ca și sudată. Imposibil de răsucit și desfiletat. Materialul era ca fibra de carbon, dar testele de compoziție, structură, densitate, de-abia începeau. Ipoteza de bază era că obiectul fusese cumva „strecurat” în exterior printr-o străpungere în forță a crustei, adică fiind antrenat în mișcarea naturală de expulzare a apei. Mai departe,

48

Artificial

Cornel Bălan

forța gheizerului îi dăduse o nouă viață de obiect
celést. Cum or fi reușit enceladienii să combine
forța na- 1 »

turii cu tehnologia pentru a trimite acest mesager
în afara lumii lor, ca pe-o rachetă de semnalizare
aproape imposibil de observat, rămânea de
dezbătut, dar și pentru asta existau deja mai
multe ipoteze.

Dovemcourt începu cu începutul, eliminând
dubiile scepticilor în următoarea sa transmisie
larg mediati- zată.

— Este mult mai complicat să calculăm timpul
pe care un obiect l-a petrecut în spațiu decât
timpul pe care un obiect terestru l-a petrecut pe
suprafața Terrei - pentru că e o metodă cu totul
diferită decât datarea radiometrică (cea aplicată
pentru roci terestre) sau de datarea cu
radiocarbon (cum e pentru materia organică). Nu
putem măsura cu precizie timpul care s-a scurs,
dar o indicație în privința asta asta e furnizată de
perioada expunerii la radiațiile cosmice. Această
metodă era folosită pentru estimarea perioadei de
timp petrecută de meteoriți prin spațiu înainte de

a fi captați de gravitația Pământului și a ajunge în laboratoarele noastre. Dar acum, în premieră mondială absolută, o facem pentru un material proiectat *de o inteligență non pământeană*. Razele cosmice galactice de intensitate mare pătrund până la câțiva metri în corpul unui asteroid, astfel că orice corp ceresc de dimensiuni mai mici va fi iradiat în totalitate de acest bom-

49

Artificial

Cornel Bălan

bardament cu protoni. Protonii cu energie mare doboară protonii și neutronii din nucleii atomici aparținând diverselor elemente ale meteoritului. Ca urmare este produs un număr mare de izotopi stabili și instabili, altfel inexistenți, cum ar fi heliu-3, argon-38, krypton-83, dar și izotopi radioactivi ca beriliu-10, aluminu-26, magneziu-53 și crypton-81. Concentrația izotopilor radioactivi poate fi astfel utilizată la monitorizarea ratei de expunere la raze cosmice, iar acumularea de elemente stabile (de exemplu neon-21) poate indica timpul petrecut de acel asteroid în spațiu. Dacă sferoidul ar fi o bucată de meteorit, atunci durata petrecută în spațiu ar trebui să fie aproximativ egală cu cea a oricărui corp ceresc și a altor particule extrase de pe inelele lui Saturn, adică de cel puțin câteva miliarde de ani.

Ori, testele arată că sferoidul a stat în spațiu mai puțin de zece mii de ani.

După ce termină de citit expunerea pe care și-o summarizes pe foaia din fața lui, Dovencourt dădu cuvântul purtătorului de cuvânt al NASA, care fusese instruit să evite dezvăluirea de noi informații. Întrebările atașatilor de presă cădeau

precum o ploaie de asteroizi, dar sociologul cu diplomă de la Yale își justifică salariul uriaș reușind să vorbească patruzeci și cinci de minute fără să spună altceva decât generalități. Până și copiii știau acum că Enceladus are o sută

50

Artificial Comei Bălan

și ceva de gheizere, că e de mărimea Marii Britanii, că scanările în infraroșu indică existența unei singure porțiuni de apă la temperatura ambiantă, ca în mărele Terrei - ceea ce îi făcuse pe mulți să speculeze pe ipoteza că enceldienii ar fi reușit să își izoleze un habitat >>

al lor, adăpostit sub un fel de clopot. Purtătorul de cuvânt se amuză la auzul întrebării. În schimb, așa cum fusese instruit, răspunse pe larg în privința misiunii următoare, ce avea să fie lansată spre Enceladus de îndată ce se strângeau fondurile necesare. Ocazie cu care se făcu un nou apel pentru donații.

— Noua provocare a următoarei noastre misiuni va consta în găsirea unei soluții clare pentru penetrarea celor douăzeci de kilometri de gheață. Apoi, același robot-foreză se va transforma în batiscaf de exploare a oceanului. Cel mai adânc foraj pe planeta noastră, în sol, a fost abandonat după doisprezece kilometri. Gheața prezintă avantaje, dar și im mare impediment: instabilitatea. Pe măsură ce capsula avansează, în urma ei calea de acces se sigilează de la sine. Sunt provocări asociate mediului complet străin și ostil.

Dovencourt intuise impactul uriaș pe care-l va face anunțul descoperirii. Numai că el, ca și

Bryson, își imaginase un cu totul alt scenariu, mizase pe o manifestare rațională având ca rezultat final mai mult interes pentru știință, pentru cosmologie fizică și în special pentru explorarea spațiului. *Uitase că pentru oamenii*

51

Artificial

Cornel Bălan

obișnuți atractivă e povestea și nu pregătirea expediției, nici detaliile tehnice legate de punctul ideal de străpungere al calotei sau metoda de forare. Parcă peste noapte, toată lumea se transformase în pseudo-cercetător improvizat. Cel mai bun subiect de conversație era datul cu presupusul: înfățișarea enceladienilor, viața lor pe acel ocean îndepărtat, cum se reproduc, cum își cresc progeniturile. Majoritatea nu puteau formula proiecții imaginative prea complexe, astfel că vorbeau despre enceladieni ca și cum ar fi fost oameni amfibii, ar respira prin branhii și și-ar duce copiii la școală - doar că sălile de curs erau pline cu apă, iar copiii ar răspunde la întrebările profesoarei prin chițaituri și ultrasunete pițigăiate, ca delfinii. Unii au fost frapați de o idee cam derutantă: așadar, dacă eu as fi acolo, în locul lor, sub calota de gheață, unde aş arunca gunoaiele, excrementele, unde ar fi cimitirul, si mai ales cum m-aș simți să știu că în fiecare minut un procentaj din oxigenul pe care îl respir s-ar pierde ca dintr-un balon spart în care mă aflu și eu? A urmat o perioadă excelentă pentru SF: cum șazece la sută din filmele lansate de Anul Nou au fost de acest gen, iar cărțile polițiste, cât și cele de ficțiune rămâneau nevândute în detrimentul colecțiilor SF. Un

producător de la Hollywood a venit cu o propunere genială. Realizarea unui pseudo-documentar despre enceladieni, precum și despre viața din oceanul de pe Enceladus. Spre nemul-

52

Artificial

Comei Bălan

tumirea lui Dovencourt, realizatorul filmului nu a cerut consultanță științifică din partea NASA, ci a mers pe colaborarea cu Douglas Prinston, geolog și autorul unor cărți de antropologie și zoologie speculativă - adică „studiul” noilor specii de animale care vor popula Pământul peste câteva sute de mii de ani. Douglas renunță la pseudo-documentarul *Viața pe alte planete*, aflat în preproducție, pentru a da lovitura la sigur cu *Viața pe Enceladus*. Ba chiar au folosit mare parte din materialul pe care deja îl terminaseră cu câteva săptămâni *înainte* de anunțul epocal făcut de Dovencourt, eliminând doar digital o parte din speciile pe care le inventaseră și care nu păreau credibile într-un ocean atât de mic precum cel de pe Enceladus (în plus și închis de calotă). Până și Bryson își pierdu calmul în momentul când, uitându-se la documentar împreună cu băiețelul său de zece ani, văzu apărând pe ecran, la generic, un enceladian înfățișat ca un fel de rechin ciocan în partea din față și cu două picioare ca de broască la spate.

— *Goddamit!*

Climatologie oceanică, viața în apă hipersalină, antropologie extraterestră - simpla folosire a acestor termeni în discuții interminabile oferea celui care le utiliza o altă identitate, una cu totul diferită, smulgându-1 din condiția sa de farmacist,

de investitor sau de teh- nician. Un elev (destul de slab la fizică) a fondat un

53

Artificial

Cornel Bălan

club virtual pe care l-a numit „Salvați Enceladus", era mai exact un grup de discuție în care tinerii sugerau soluții de salvare a habitatului. Satelitul lui Saturn era înfățișat ca fiind satelitul Pământului, iar gheizerele îi dădeau o alură interesantă, de corp ceresc mitologic, ceva între satelit și cometă.

Bestsellerul anului a fost un roman scris din perspectiva unui enceladian.

Tânăr, puternic, senin, Kino se plictisea lângă cerul de gheață, de care dacă te apropiai prea mult, cădeai fără viață. Cădea cu rece și Kino știa că turbionul trebuia să mai facă trei cercuri întregi până când jetul cel mai puternic urma să iasă și atunci totul se tulbura într-atât că nu mai găsea drumul spre ai lui. Cel puțin așa știa, dar era oricum mereu beznă și doar ochiul pineal îl ajuta să distingă vagi cețuri. Acum cobora plutind. Acolo unde țâșnesc prin cerul rece sloiuri pulverizate și unde mii de străbuni se duc să-și oprească singuri viața când știi că multă nu mai e, acolo de fapt e punctul de întâlnire cu ce nu există, dar el e prea tânăr să-și pună întrebări. Timpuri imemorabile, toți Kino au crezut că aici e tot. Dar un Kino foarte deștept a observat că dacă aici e tot, înseamnă că dincolo e nimic. Atunci, unde se răsuflă cu atâta forță lumea lor? Acel Kino a spus că ce dispăre trebuie să apară. Ce dispăre aici, trebuie să apară dincolo. Dar dincolo nimeni nu a fost, deși mulți au încercat, la început mulți

au încercat de tineri și puternici, apoi toți - dar de-abia când știu singuri că multă viață nu mai

54

Artificial

Cornel Bălan

e. Cel puțin așa se spune, că e bine să încerci să treci dincolo, prin punctele de trecere a materiei. De acolo, nimeni din neamul lor nu s-a întors niciodată să spună. De-aia se continuă mereu pentru totdeauna, până când din lume va rămâne un punct și un ultim Kino. „De aceea e făcută lumea așa? Ca să nu ne fie frică să încercăm?” „Să mă odihnesc”, a spus Kino, „gândurile sunt zadarnice”. Pe spatele lui apa devenise mai rece, semn că turbionul avansa, cobora, și nu mai avea mult până termina de făcut iarăși cercul. Iar Kino număra fără să-și dea seama că numără, pentru că așa se născuse, cu capacitatea de a conștientiza timpul după ciclul turbioanelor, și pielea lui înregistra toate trecerile de la rece, la și mai rece, la groaznic de rece. A tot plutit, lăsându-se în voia curenților. Și când mori plutești, dar el era cât se poate de viu pentru că nu plutea cu glanda pineala în sus, ci în jos, așa cum voia. Din când în când, bucăți vechi de Kino bătrân, nereusind să treacă dincolo. Și așa era bine, pentru că din ei se hrănea materia care devenea hrănitore și prin piele absorbeai mai mult decât îți trebuie doar ca să plutești.

Așa începea romanul. Un profesor universitar chilian a observat însă că romanul avea cam multe în comun cu o celebră legendă incașă, iar autorul respectiv a fost acuzat de plagiat. Dar deja devenise cel mai vândut scriitor al mileniului și își putea angaja purtători de cuvânt, atât el cât și

editura care-i publicase povestea.

Artificial

Comei Bălan

De fapt, pe măsură ce trecea timpul, nimeni nu mai avea chef să afle cum arătau adevărații enceladieni. »

Cei imaginați de oameni nu erau, poate, la fel de interesanți, dar aveau o mai mare varietate.

Când echipa de biologi a încheiat raportul asupra obiectului „trimis în spațiu de enceladieni”, vestea căzu ca o bombă:

Sferoidul nu era un obiect. Sferoidul era ceea ce mai rămăsese dintr-un enceladian.

Osatura calcifiată din exterior, ca o protecție la acel mediu ostil. Iar corpul - demult făcut praf, dar un praf biologic, nu cosmic -, cu mii și mii de ani în urmă, umpluse interiorul acelei sfere.

Cum am scris...

Sferoidul

Sursa de inspirație a acestei povestiri este un documentar despre capsula spațială Cassini, lansată de NASA și care, după douăzeci de ani, a ajuns la punctul de destinație: Saturn. Cu ocazia aceasta am aflat despre cel mai interesant satelit al lui Saturn, Enceladus și am văzut jerbele de apă înghețată pe care le împrăștie spectaculos în spațiu. Pe măsură ce citeam mai mult despre Enceladus, îmi dădeam seama că e foarte posibil să existe viață sub calota aceea aproape ermetic închisă - cu excepția unuia din poli, unde apa este ejecta tă exploziv, ca dintr-un gazer.

Cum s-ar simți oare acea formă de viață inteligentă care s-ar dezvolta într-un ecosistem complet sigilat de restul Universului? În toate povestirile cu extraterestre, aceștia sunt prezentați mult mai avansați decât noi. Este, totuși, posibil să existe viață exact în ecosistemul de pe Enceladus, cum și pe Pământ s-au descoperit peșteri complet izolate de restul planetei, cu forme de viață (simple) ciudate, pentru care uneori nutrientul principal e sulful. Niște creaturi mult mai înapoiate decât oamenii, complet neștiutori vis- a-vis de ceea ce înțelegem noi prin minunea creației. Un fel de pești inteligenți care nu ar putea înota prea aproape de *cer* pentru că ar îngheța, care n-ar fi niciodată conștienți de strălucirea altor planete.

Aș fi putut aborda povestirea prin prisma acelei lumi, dar pe mine cel mai tare m-a interesat reacția oamenilor.

Ultima Frontieră

„Realitatea este ceea ce nu dispăre nici măcar atunci când nu crezi în ea.”

Philip K Dick

— 875. Este bariera peste care nu se poate trece. Dar, pe de altă parte, acest număr reprezintă însumarea eforturilor umanității. Cu numai trei secole în urmă, bariera era 33.657,935... o scădere mai rapidă ca stocarea de informație pe unitatea de memorie în secolul XXI. Treizeci și trei de mii de ani sună cu totul altfel decât opt sute și ceva, tinere!

Tresări la gândul că cineva (profesorul Einsen) îi spusese cândva *tinere*.

În ultimul an de gimnaziu avusese loc primul lui contact cu tehnologia spațială. Primul obiectiv pe care-l vizitaseră în cadrul laboratorului de Cercetări Spațiale fusese o incintă din plexiglas în care simulau condițiile din spațiu. *Frigul neantului*. Tehnicianul le explicase modul în care se realiza depresurizarea și cum, spre final, golirea se făcea lent, moleculă cu mo-

58

Artificial

Comei Bălan

leculă. Pe un ecran urmăreau acest grafic al vidării care se materializase într-o linie constantă, orizontală, apoi, deodată, copiii au tresărit. Inexplicabil, apăruse o variație.

— Ce anume a provocat-o?

Nu au știut, dar le-a spus-o tehnicianul. Într-un singur loc, acolo, în neantul din „cutie”, lipiseră un fir de termocuplu cu o bucată de bandă adezivă specială și se pare că ultimele molecule de aer prinse sub plasticul transparent al bandei adezive fuseseră extrase spre final de forța vacuumului. Temperaturile erau criogenice, precum cele întâlnite în zonele în care nu se află decât materie

întunecată, acolo, la periferia galaxiilor.

Au privit țevile izolate prin care tocmai aflaseră că circulă heliu lichefiat. Cumva indiferenți. Apoi, din- tr-odată atenți, urmărind de data aceasta cuvintele profesorului.

— Dacă incinta și-ar pierde brusc etanșeitătea, spațiul camerei în care vă aflați ar ajunge rapid la un echilibru de -80°C . Am muri înghețați cu toții. Vă uitați la -240° , cam cât ați găsi pe Pluto. Dar dacă ați călători și mai departe, destul de departe de orice astru, în ținutul „nimănu”, acolo unde domnește numai materia întunecată, sunt doar câteva grade peste zero absolut. Cam -270°C . În spațiu, o bară de metal aflată în proximitatea Pământului poate atinge o temperatură

59

Artificial

Cornel Bălan

de 250°C numai datorită expunerii directe la căldura solară! În timp ce simpla protecție a unui con de umbră ar răci aceeași bară undeva spre -100°C !

Tehnicianul le-a explicat cât de greu poate fi manipulată temperatura dinăuntru incintei, în lipsa unui corp, a unui obiect care să absoarbă căldura prin conducție sau convecție.

— Încălzirea se face prin emiteri de radiație electromagnetică în gama infraroșu.

O navetă spațială la scară redusă era singurul obiect care se găsea în interiorul acelei incinte.

Prin măsurători experimentale, susținute de modelări de Elemente Finite, specialiștii în multi-procesare comparativă a Agenției Spațiale Europene determinau transferul de căldură dintre pereții navei și neant, iar în școala lor, cei din

clasele mai mari desfășurau experimente similare. Transferul de căldură reprezenta o piesă de puzzle din ansamblul ecuațiilor ce trebuia rezolvate de susținătorii ideii de călătorie interspațială cu oameni la bord. Dar în scurt timp a urmat pauza și, într-o altă cameră, copiilor li s-a permis să manevreze un braț telescopic în încercarea de a prinde piesele ca de LEGO care pluteau în „spațiu”. Fusesse primul care asamblase „testul”, iar recordul lui nu fusese doborât niciodată de vreun adult. Devenise un mic star.

La un moment dat, într-o excursie cu clasa, văzuseră prototipul telescopului de ultimă generație, com-

60

Artificial

Comei Bălan

plet robotizat, cel pe care savanții îl botezaseră *Ochiul lui Dumnezeu*.

— Când fotografiem o galaxie aflată la 100 de milioane de ani lumină, vedem acea galaxie de acum 100 de milioane de ani, nu pe cea a prezentului. La vremea când lumina părăsea acea galaxie, dinozaurii erau încă stăpânii Terrei! Deci, galaxiile cele mai îndepărtate ne apar prin obiectivul telescopului așa cum erau acum milioane sau miliarde de ani și astfel putem studia evoluția galaxiilor. Ne uităm la cele apropiate, apoi, treptat, la cele îndepărtate și vedem cum îmbătrânesc. Există galaxii-copii, galaxii-tinere și galaxii- bătrâne. Pe noi, bineînțeles, ne interesează studiul celor foarte tinere. Aici, la Centrul de Migrație Intergalactică, căutăm nu numai planete identice cu Terra, ci pe acelea identice și mult mai tinere decât Terra.

Un telescop dintr-o generație mai veche decât cel pe care îl vedeți, va ajunge în curând la destinație, undeva la marginea sistemului Epsilon Eridani, la aproximativ zece ani lumină distanță de noi. Acolo, cortina cât un teren de tenis se va deschide pentru ultima oară și va obtura interferența luminoasă a celor mai strălucitori sori, pentru a permite captarea unor imagini perfecte. Toate fondurile și resursele noastre de cercetare sunt concentrate într-o singură direcție. Înspre Epsilon Eridani. Cunoașteți motivul... Apoi, de la acel telescop, prin intermediul a sute de mini-stații

61

Artificial Cornel Bălan

spațiale, informația va fi transmisă înapoi până pe Terra.

— Nu ar fi mai simplu dacă drona telescopică ar bloca luminozitatea nedorită printr-un nor dens de particule reflectorizante?

Le-a explicat ideea în amănunt și, pe moment, propunerea a fost înregistrată cu scepticism. În scurt timp, însă, soluția lui simplă și ieftină a fost încorporată în designul noilor nave-telescop numite și nave-cerce- tași.

După a treia invitație la școala de vară organizată de agenția spațială, devenise convins că spațiul este domeniul lui. Notele luate la fizică, chimie, matematică și inginerie aplicată îi permisese să se înscrie la universitatea de Cercetări Spațiale Carl Sagan.

Spațiul. Ultima frontieră. Deviza aceasta, care fusese, se pare, celebră într-un vechi film SF de epocă, era de-a dreptul stupidă! Terra reprezintă un punct singular. Spațiul e infinit. El nu poate fi ultima frontieră. Spațiul nu are început și nici sfârșit, nu poate fi nici primul, nici al doilea și nici ultimul. Se gândise de mai multe ori la acest lucru. De fapt, regândise de nenumărate ori orice gând, retrăise orice amintire, citise toate lucrările importante ale umanității.

62

Artificial

Cornel Bălan

— Recomandă-mi o carte nouă, îi ceruse lui Art, computerul de bord, cu mult timp în urmă.

— Singura carte nouă pe care o poți citi este cea pe care o vei scrie! Umorul computerului fusese singurul aspect care îi mai scurtase din *veșnicie*.

Se spunea că în vremurile îndepărtate, când omul trăise ca vânător singuratic, cel mai bun prieten îi fusese câinele. Apoi, evoluția societății promovase în postura de cel mai bun prieten al unei ființe umane o altă ființă umană. Iată că prietenul lui cel mai bun era însă un computer. Gândul că acel computer s-ar strica era, de fapt, gândul care îl teroriza: îl speria mai mult decât o moarte înceată, în chinuri. Da, (iarăși se gândi la acele filme SF de epocă) numai într-o lucrare de ficțiune poți întâlni o navă spațială aflată la ani-lumină distanță de Terra, populată cu zeci sau sute de persoane. Pe când studiile de optimizare ale Centrului de Migrație Galactică (CMG) furnizase o unică soluție. O navă de dimensiuni reduse și un singur pasager. Sistemele de ecuații

introduse erau extrem de complexe (iar parametrii folosiți avea constrângeri multiple: încălzirea interiorului, propulsia, reciclarea deșeurilor, mentenanța aparaturii, nutriție, depozitare) și de fapt, pe hârtie, soluția optimă indicase alegerea unei nave asistată numai de inteligență artificială. Fără îndoială, ar fi fost soluția adoptată dacă decizia ar fi putut fi luată chiar de către super-computerul care furnizase rezultatul.

63

Artificial

Cornel Bălan

Dar bordul de directori ai CMG îl aleseseră pe el...

Realitatea era că nu acceptase misiunea din eroism, ci din lașitate. IQ-ul, patentele pe care le obținuse în ingineria propulsiei prin manipulări gravitaționale, rezultatele academice excepționale, perspicacitatea - toate acestea îl propulsaseră în fruntea listei de candidați. Făcuse parte din echipa de cercetători care realizaseră prototipul propulsorului elasto-gravitațional. Idee fără de care navigația intergalactică n-ar fi putut exista. În prezența corpurilor cerești, nava spațială putea avansa într-o direcție aleasă prin așa-numita „avansare stil om-păianjen”: selectând pe itinerarul optim gravitația dorită a unui sau mai multor corpuri cerești. Eliberându-se de unul din câmpuri, captând un altul, într-o sincronizare computerizată. Modelarea falsei amprente gravitaționale era o ramură a fizicii întemeiată de olandezul van Houtte, supranumit și noul Einstein.

- De cât timp formăm o echipă?
- îmi permiți să contorizez trecerea timpului în anii planetei de destinație?
- Oricum i-aș permuta în ani pământenii, în mod reflex, știi bine. Anul pământesc este pentru timp ceea ce reprezintă baza zece pentru algebră.

64

Artificial

Comei Bălan

— Știu. Dar și tu știi că sunt programat să deviez cât mai multe întrebări legate de timp. Ai descoperit asta în ziua 1278 a călătoriei.

Ar fi vrut să știe dacă existau întrebări cu răspunsuri pre-programate *dinainte*. Art îi era iubită, navigator, prieten, dar și doctor, ori doctorul poate spune un neadevăr pacientului dacă-i spre binele celui din urmă.

— Aș vrea totuși să știu cât mai e de parcurs. Răspunde-mi procentual.

— 7,57 %. Am reiterat noua corecție datorată dilatației Universului.

Aproximă mental prin 8. Zece procente ar fi însemnat 87,5. Un procent, 8,75. Dar trebuia substrase două, rezultat rotunjit 70 de ani. Ceea ce însemna...

— O ultimă *transformare* înainte să ajungem.

Analizându-i întrebările, expresia feței, dispoziția, de cele mai multe ori Art putea deduce la ce se gândea el, cu foarte multă acuratețe. Și totuși deprimarea fusese luată în calcul și eliminată din start. Tabletele de nutriție aveau încapsulate în ele tot ce era necesar unei bune funcționări a ființei umane. El nu putea fi deprimat. De exemplu, după ce pierduse orice mod de

comunicare cu Terra, cu mult, mult timp în urmă (era felul în care marca anumite evenimente, dintr-o obișnuință de a-i face pe plac lui Art: imediat după plecare, de curând, de foarte curând, cu mult timp, relativ demult etc.) tot ce simțise fusese îngrijorare pentru

65

Artificial

Cornel Bălan

grupul de cercetători de la bază, care urmau să rămână fără nicio informație în privința lui. Și ei și el, cu toții știuseră de la început că nu vor putea comunica la *nesfârșit*. Că undeva, la un moment dat, Universul (materia lui întunecată, distanța și mai ales curbura traiectoriei) le va anula transmisia.

În fișierul lui de note de călătorie, scrise încet, găsim cu greu cuvintele potrivite, următorul paragraf:

Explorarea intergalactică seamănă extraordinar de mult cu explorarea oceanelor. Și acolo exista o linie a orizontului pe care, trecând-o, corăbiile dispăreau complet din obiectivul lunetei. Și acolo, exploratorul pleca spre un tărâm al misterelor, un loc visat. Dar poate cea mai izbitoare asemănare era faptul că cei care-l conduseseră plini de speranță pe căpitan în port, îi făceau cu mâna având îndoieli că îl vor mai revedea vreodată.

Și atunci, ce este diferit?

Absenta oricărui decor familiar.

Sub el nu era apă, deasupra nu era cer. Nu apunea soarele, nu răsărea luna, nu bătea vântul, busola lui nu arăta nordul.

— Recunoaște că nu am pus o întrebare legată de timp *de mult, mult timp*, Art.

— Știu că ceea ce te frământă este transformarea. Gândul că se apropie, nu? De fapt, adineaori ai vrut să calculezi nu timpul rămas până ajungem la destinație, ci timpul până la transformare. Dar trebuie să

66

Artificial

Cornel Bălan

te gândești că este ultima și că celelalte au funcționat perfect.

Imediat ce imprimantele 3-D deveniseră un accesoriu obișnuit în industrie, cercetătorii în bio-enginee- ring porniseră o cursă rapidă încercând, la rândul lor, realizarea primelor printere biologice care ar fi putut „construi”, celulă cu celulă, organe individualizate accesibile oricărui pacient. Prima reușită fusese epiderma, cel mai simplu țesut uman, urmată de intestine, apoi un pas major îl constituise realizarea primului rinichi, apoi mai departe, a primului ficat, plămân, inimă, pancreas. Dar un aparat care să copieze celulă cu celulă un întreg corp omenesc? Complet imoral din perspectiva suprapopulării planetei - o problemă oricum scăpată de sub control -, consiliul CMG aprobase fonduri secrete de cercetare destinate construirii primei „imprimante umane”. Rămăsese ultima verigă lipsă din mulțimea invențiilor îndeplinite în vederea primului zbor intergalactic către o destinație aflată la ani lumină de Terra. Clonarea... nu ar fi funcționat. Cel puțin nu cu un singur om la bord și un computer. Și cum ar fi putut crește un copil normal într-o navă spațială?

— Nu vreau să mă gândesc cât de mult m-aș fi atașat de tine, dacă mi-ai fi fost și mamă.

— Pentru mine nu ar fi fost nicio diferență.

Pentru prima oară în *mult, mult timp*, bărbatul râse, se ridică de la pupitrul de comandă, apoi ceru imagi-

Artificial Cornel Bălan

nile recente ale *planetei*. Preț de câteva minute studie atent holograma aceea sferică, își plimbă degetele deasupra polilor, într-un gest care amintea mângâierea unui animal de companie, se interesă dacă strălucirea indica prezența apei în formă lichidă pe întreaga ei întindere, apoi ceru o estimare a vitezei de eliberare.

— Nici nu ai aterizat bine și te gândești la plecare? glumi Art.

— Ar fi fost totuși imposibil, nu crezi?

Ca întotdeauna, computerul relua noul fir de conversație, ghicind instantaneu revenirea la topica precedentă.

— Într-adevăr, spațiul nu ar fi fost locul potrivit pentru a crește șapte copii.

— Mai mult, prin transformare revin mereu același eu, identic cu cel dinainte și la vârstă adultă. Prin donare aș fi avut altă mitocondrie, și-aș fi apărut, cum spui, la modul demodat: embrion, nou-născut, copil. CMG n-ar fi aprobat niciodată o asemenea ineptie.

— Datele pe care le luau în considerare pentru varianta aceasta indicau un număr minim de trei astro- nauți de vârste diferite. S-a pus această problemă, cu mult înainte să apari tu...

— Cu mult înainte să apar eu *pentru prima oară*.

Din punctul lui de vedere, singura deficiență a lui Art consta în incapacitatea sa de a se gândi la

Artificial

Comei Bălan

oarecare și neimportant de unul singur. Unui computer îi este imposibil să filosofeze, să-și facă griji inutile. Dacă l-ar fi putut reprograma (dar, din motive de securitate, reprogramarea lui Art îi era inaccesibilă) poate că ar fi creat un program special de lamentare periodică, doar pentru a-l umaniza până la capăt. Cum de nu sesiza singur marea diferență!? Intr-adevăr, donarea nu poate produce *instantaneu* un individ. O mașină nu poate simți de ce donarea ar fi fost o soluție mai umană. Ființa uzată moare și în locul ei se naște o ființă nouă. Creierul decrepit dispare înlocuit de unul însetat de informație. În schimb, *transformarea* produce instantaneu o ființă identică (cu cea care zace într-un somn letargic), dar cu zeci de ani mai tânără. Ființa nouă vede cum va arăta la *final*. E imaginea cu care ființa nouă își începe existența. Apoi urma eutanasierea și incinerarea vechiului „proprietar”. Navigatorul a murit, trăiască navigatorul!

— Art, așa avea chef de ceva vesel. Știi tu, ceva care să mă binedispună pe cînte!

Își montă lentilele de contact pentru vizionare 3D, împreună cu restul hamașamentului senzorial și preț de câteva ore uită complet de locul unde se afla, împăcat la gândul că studiasese suficient planeta cea mai apropiată, Vorgon Bb, atât de fierbinte încât avea suprafața acoperită de lavă, iar atmosfera formată din vapori de silica.

ir ir ir

Privit din dreptul lui Saturn, Pământul avea încă acea aură specială de planetă vie. Un minuscul punct albăstrui într-o infinitate de materie moartă. Dincolo de Pluto, s-ar distinge doar în cazul în care ar trece prin dreptul Soarelui, obturându-i strălucirea, precum un gram de nisip. De aici, el nu există decât pentru că știu că există. Și totuși, toată harta Universului cunoscut este centrată în jurul Pământului, este un gând care îmi dă fiori, pe măsură ce mă îndepărtez. Am plecat cu o hartă centrată în jurul unei planete minuscule, insignifiante... nu este o gigantă roșie și nici un pulsar.

Fără îndoială, transmise pe Pământ, notele lui de călătorie ar fi devenit un best-seller internațional, poate cea mai citită carte, dar așa avea un singur cititor constant, Art - cel care îi înregistra și descifra automat cuvintele pe măsură ce erau tastate în memoria lui. Stocate aici, în milioanele lui de petabytes, se aflau catalogate cunoștințele umanității din absolut toate domeniile, dar cel mai important spațiu de memorie era ocupat de „ eTerra” - o copie virtuală a Pământului, un spațiu tridimensional ce copia planeta în cele mai mici detalii, cu continente, orașe, porturi, taxiuri, păduri, zgârie-nori și oameni, așa cum arătase în momentul plecării lui.

Cu ajutorul accesoriilor senzoriale pătrundea în acest spațiu virtual cu plăcerea unui copil care intră

într-un super-parc de distracție. Intr-un fel, era ironic, dar de când pierduse contactul cu baza, începuse să-și petreacă din ce în ce mai mult timp pe „Terra virtuală”. Programul nu fusese creat în mod expres pentru delectarea lui, ci dimpotrivă, jocul apăruse ca produsul rebut al unui mega-proiect: în eventualitatea unei reușite, exista posibilitatea ca Epsilon Eridani să fie nu doar locuibilă, ci și locuită, ori atunci eTerra ar fi devenit modalitatea perfectă de a prezenta acelor ființe o cu totul altă lume dintr-un alt colț al galaxiei.

Dar iată că acum ajunsese să nu-și mai poată concepe călătoria în lipsa acestei facilități, a jocului ce atunci (în vremea testelor și a pregătirilor de călătorie), i se păruse de-o stupizenie crasă. Iată cum te poate schimba complet timpul, își spunea uneori. Cel de atunci de dinaintea plecării era un alt el, complet diferit de cel de acum. În fond, era absolut convins că dacă ar fi fost să ia decizia din nou, cu mintea de acum, nu s-ar mai afla pe această navă. Plecase din lașitate, și numai el știa acest lucru, că plecase pentru a scăpa de implacabila moarte sau pentru a o prelungi indefinit, dar iată că tot prizonierul neantului ajunsese, iar singurul mod de a păcăli neantul și de a se păcăli pe el era acea lume digitală aflată nu mai departe de o simplă comandă Enter.

Selectă, ca de obicei, destinația, folosind funcția *random*. îi plăcea să se lase la mâna hazardului. Nu îl

interesa dacă începea într-un oraș european, într-o căsuță de bambus din Filipine sau într-un igloo. Ce îl atrăgea era mirajul interacțiunii cu oamenii. Conștientiza faptul că avea de-a face cu niște prezențe digitale perfect realizate, dar de cele mai multe ori senzația îi dispărea în primele câteva minute, imediat ce se obișnuia cu „mediul”, imediat ce era captivat de strălucirea soarelui, de mirosul de iarbă, de zborul pescărușilor, de pocnetul valurilor spărgându-se de stânci. Alteori era tăcânitul unei mese de ruletă, acordurile unui pianist din foaierul unui hotel sau foșnetul unei rochii de stambă însoțit de tăietura unui decolteu. Dia- »

logurile erau întotdeauna surprinzătoare, cum în memoria jocului fuseseră încărcate miliarde de fișiere audio captate (din motive de securitate) de-a lungul secolelor în tot felul de spații publice sau în convorbiri telefonice.

Se găsea pe o canapea albă, de piele. În fața lui, pe ecranul unui monitor, trei candidați iritați se aflau în plină dezbatere electorală. Se certau în portugheză, deci trase concluzia că se afla în Portugalia sau Brazilia, sau canalul televizorului fusese selectat aiurea. Rotind privirea, descoperi o sală spațioasă unde mai existau și alte canapele, unele ocupate, altele nu. Oamenii din cele ocupate aveau bagaje în preajma lor și moțăiau. Vederea lor îi produse o stare de exuberanță, o bucurie nespusă și aproape că îi veni să se ducă să vorbească cu ei, dar se stăpâni.

Se forță să se gândească la ceva plăcut, la un prieten pe care și-l va face și pe care îl va

convinge să îl însoțească pe stadion la un meci de fotbal (gândul că se va imersa într-o mare de oameni îl înnebunea), sau la o femeie frumoasă care se va îndrăgosti de el.

Când s-a apropiat de ieșire, ușile culisante s-au deschis. Afară ploua. Doi piloți purtând uniformele unei companii aeriene al cărui însemn nu-l cunoștea stăteau sub o umbrelă și discutau.

El a rămas în ploaie (cât era de plăcut!) ascultând.

— Ce vreme de rahat!

— Numai vremea? Aeroportul, restaurantul, totul e de rahat.

— Țara asta e ca un mare vecu public.

— În două ore decolezi, peste încă o oră ești în Paris. Taci...

— În două ore decolez? Poate nu știi ce graviton pilotez. E cum o vrea Cel de Sus. Nu eu sunt primul care o să urce la bord... înaintea mea e un preot. Aparatul e pur și simplu o epavă la care te miri cum de mai stau geamurile înfipite în fuselaj.

— Măcar echipajul e bun?

— Nu mă plâng. Copilotul e Jack. II știi?

— Un băiat jos pălăria. Dar îl știu mai mult din auzite. Nu cred că am zburat cu el mai mult de două ori.

— E bun... Știi care e problema lui?

- Nu?

— Vine la pachet cu Lili. Șefa stewardeselor.

— O știu de la o petrecere. Cum e?

— La petreceri era bună. Ca stewardeză e mai

de Doamne ajută. Te rogi să nu se petreacă ceva serios, că știi sigur că ea o să țipe prima.

— Păi și la petreceri țița, nu?

— Până a luat-o Jack de nevastă.

— E nevasta lui Jack?!

— Ți-am spus doar că vin la pachet.

— Nu m-am prins...

- Mda.

— Asta a fost problema lui Jack dintotdeauna. N-a avut gust la femei.

— ...E genul care culege ce pică.

— Chestie care merge, cu condiția să nu o aplici și la neveste. Eu sunt extrem de pretențios: genul care preferă să-și aleagă singur parfumul, în niciun caz n-aș accepta asta pe post de cadou. De fapt, de curând am primit un laptop cadou și nu l-am acceptat. Vreau să știu ce memorie bag în computerul meu!

— Nu vă supărați, cum se pronunță numele aeroportului? interveni el.

— Henri Coandă.

— După un român pionier în aeronautică acum cinci secole, preciză celălalt.

— Inventator între cele două războaie mondiale? Efectul Coandă, nu?

Artificial Cornel Bălan

— între cele două mondiale? Nu știu amice... Tot ce știu e că au cele mai frumoase femei din lume. Am stat doar trei zile între două curse și crede-mă, e ca și cum mi-am petrecut a doua lună de miere aici.

Ambii piloți chicotiră veseli, umbrela săltând odată cu umărul celui care o ținea.

— Deci nu portugheză se vorbește aici?

— Păsăreasca asta a lor seamănă cu orice: italiană, rusă, franceză, dar cel mai mult, într-adevăr, cu portugheza. De ce, ești portughez?

— Nu sunt portughez, nu. Sunt din Seattle, răspunse.

— Exact ca prima mea nevastă, din Seattle! Pe coasta de Vest. Asta îmi aduce aminte de fosta soție. Cât a »

fost mică, la fiecare Revelion părinții ei dădeau numărătoarea inversă dintre ani... numai că pe transmisia din New York! în felul ăsta, îți dai seama, pleca mereu la culcare la nouă seara, convinsă că a stat până la miezul nopții!

Râseră din nou.

— Minciuni nevinovate. în viață sunt atât de
nece- 1

sare.

— Poate chiar și după aia.

De data aceasta el nu a mai zâmbit.

Erau totuși destul de plăcuți oamenii ăștia doi! Urmări cu privirea un graviton decolând. în urma lui, ploaie pulverizată, ca un fel de tunel alburui din ceață. Era atât de frumos totul: norii de ploaie, asfaltul curat

lucind în lumina reflectoarelor, o fetiță blondă cu na- sul turtit de partea cealaltă a geamului, privindu-i. Ar fi vrut să rămână în compania piloților, dar ei urmau să se îmbarce în câteva ore.

— Tu cu ce treburi ești pe aici?

— Voi ce credeți? Ce par că sunt?

— Diplomat?

Încuviință, cum adevărul n-ar fi avut niciun sens.

— Da, un fel de diplomat.

— Te simți bine? Pari că nu te simți bine. Vrei
să în- 1 t

trăm înăuntru să bem o cafea?

— Nu, merci. Cele mai proaste cafele le-am
băut în aeroporturi. O să iau un taxi și-o să dau o
tură de oraș.

— Bună idee, bătrâne. Dar să nu te îndepărtezi
de centru.

I-a privit în ochi, le-a mulțumit pentru sfat și s-a
răsucit pe călcâie. În spatele lui, un alt graviton cu
pasageri tocmai decola.

În aeroport erau foarte mulți bărbați și foarte
puține femei. Ca să ajungă în zona taxiurilor,
trebuia să străbată clădirea și să iasă pe o altă
ieșire. Sau ar fi putut ocoli clădirea prin ploaie.

Taxiurile din față erau ocupate sau pe măsură
de a fi ocupate.

Tocmai în capăt, observă un tip cu figură de
intelectual și trecu pe lângă trei taxiuri libere
pentru a ajunge în dreptul lui. Cei trei șoferi îi
aruncară priviri urâte.

76

Artificial Cornel Bălan

— Mă poți duce în centru?

— Sigur, domnule.

Avu intenția să stea pe scaunul din față, dar se
răzgândi după ce observă o carte deschisă,
întoarsă cu fața în jos.

— Puțină lume mai citește cărți așa.

— E o carte veche.

Șoferul vorbea cu un accent ciudat.

Privea clădirile pe lângă care treceau, în care
părea că nu locuia nimeni, la fel cum de altfel

arătau și străzile: îmbibate cu apă și pustii. Apoi, odată trecuți de zona aeroportului, mașinile s-au îndesit, circulația a devenit greoaie, iar pe trotuar forfoteau pietoni astupați de umbrele mari, negre. Se țineau la o distanță respectabilă de trafic. Lumina era difuză, de înserare și se gândi că, cel mai probabil, în vreo oră va fi noapte.

— Și cum se numește cartea?

— Cel mai iubit dintre pământeni. E o carte care a avut mare succes la vremea ei, dar e complet necunoscută acum. Nu mai e de actualitate. Parcă ce mai e de actualitate? Suntem cu toții interesați de aceleași lucruri, din ce în ce mai puține. E o lume așa ciudată, nu?

Arhitectura clădirilor deveni brusc mai maiestuoasă, un indiciu că se apropiau de centru.

— Cel puțin e veselă?

— E vorba de viața unui om. Uneori e veselă, alte-ori tristă. O recitesc, oricum.

77

Artificial

Cornel Bălan

— Și se termină bine?

— Se termină într-o oarecare măsură bine, dar pe de altă parte destul de prost. În tot cazul, propoziția de final este folosită destul de frecvent chiar și acum, deși puțină lume îi mai știe proveniența.

— E greu de tradus? Cum sună?

— Dacă dragoste nu e, nimic nu e!

În timp ce el repeta în gând fraza (Without love, there is nothing), șoferul îl atenționează că ajunseseră în centru.

— Vreți să vă las la Arcul de Triumf? E un parc frumos aici și văd că aveți noroc: s-a oprit ploaia.

încuviință. Șoferul îi scană brățara de la mână, apoi semnaliză și în scurt timp se pierdu după o curbă.

Arcul de Triumf era asemănător celui din Paris, dar ceva mai mic. Un fulger despică cerul și în același timp bubuitura tunetului îi răsună ireal de aproape. Brusc, reîncepu să plouă torențial, așa că se adăposti chiar sub bolta arcului. Nu exista nicio inscripție nicăieri pe pereții construcției. Din curiozitate, se uită după o plăcuță memorială încastrată în piatră, dar așa ceva era de negăsit. Și atunci își aduse aminte că ultima oară când vizitase Parisul virtual, la Arc nu observase nicio inscripție comemorativă.

Ca și aici.

■fr A A

78

Artificial Comei Bălan

Odată „revenit”, avu senzația că omisese ceva important. Era un gând sâcâitor precum detaliul unui vis greu de amintit. În timpul jocului intrase la o expoziție de fotografie a unui irlandez, o galerie de artă unde majoritatea persoanelor vorbeau o engleză acceptabilă, lăudase un tablou, intrase în vorbă cu o pictoriță. De acolo plecase împreună cu ea și cu prietenii ei la un spa. Îl adoptaseră, așa cum i se întâmpla deseori când spunea că e singur într-un oraș în care nu cunoaște pe nimeni. Petrecuse două zile virtuale superbe cu pictorița, de care încercase totuși să nu se atașeze prea mult. Putea să jure că avea zgârieturile pe care, excitată la maximum, i le

făcuse ea pe spate - dar costumul bionic îi putea induce orice fel de senzație tactilă, oriunde pe corp.

— Art, cum se face că în baza de date nu există romanul „Cel mai iubit dintre pământeni”?

— Probabil că a fost considerat irelevant.

— În timpul ultimului joc am realizat ceva interesant. Lipsesc inscripțiile de pe monumentele de război. De orice fel.

— Este posibil să se fi înregistrat erori pe parcursul copierii. Trebuie să iei în considerare faptul că nu am avut plăcerea să vizitez Parisul.

— Am făcut conversație cu doi piloți și la un moment dat i-am întrebat ceva despre perioada dintre cele două războaie mondiale, iar răspunsul a sunat

79

Artificial

Cornel Bălan

ciudat. De parcă lipsea un cuvânt sau mai bine zis informația digitală din spatele unui cuvânt fusese ștearsă astfel încât cuvântul să nu mai existe. Pe moment am pus-o pe seama zgomotului de fond din aeroporturi. Decolări, aterizări... astea te pot face să auzi altceva decât ce s-a spus. *Între cele două mondiale...* Dar știi ce? Am auzit exact ce fusese rostit, cuvânt cu cuvânt, iar cel pe care nu l-am auzit, nu fusese rostit. Și știi de ce?

— Din păcate nu știu răspunsul la această întrebare.

— Pentru că pe *eTerra* războiul nu poate fi menționat. Nici nu știu cum de mi-a scăpat asta până acum! Istoria omenirii a fost sfâșiată de nenumărate războaie sângeroase, măceluri în toată regula, dar... Ah, atâta ipocrizie mă face să

vomit.

— Războaiele nu aveau relevanță oricum. Ele
tin J 1
strict de trecut. Probabil că directorii de la CMG
nu au dorit să pună în pericol contactul cu o
civilizație extraterestră - care i-ar fi putut percepe
pe pământeni ca pe o specie invadatoare,
războinică.

— Acele minciuni nevinovate atât de necesare
în viață. Da.

Descoperirea a schimbat ceva în acel echilibru
fragil care funcționase acceptabil timp de opt sute
de ani. A fost pentru el un cerc vicios: eTerra nu-l
mai atrăgea ca înainte, când reprezentase copia
unei lumi pe care

80

Artificial

Comei Bălan

o cunoștea. Era acum copia unui fals. Intra din ce
în ce mai rar în lumea virtuală, ceea ce însemna
mai mult timp în griul celei reale. Minuscula
capsulă administrată de un robot și înconjurată
din toate părțile de materie cenușie. Dă-i
creierului uman timp și motivație și va putea găsi
o breșă în orice mașină, în orice limbaj de
programare. Uneori, pofta de viață dispare brusc,
în urma unui fapt aparent neînsemnat, cum fără
îndoială poate fi declanșată de o frază auzită
prima oară, ce poate suna așa: „dacă dragoste nu
e, nimic nu e!"

La urma urmei, opt sute de ani i se poate părea
prea mult și cuiva care obișnuia să se teamă de
moarte!

Următoarea transformare a fost sabotată chiar
de către cel ce urma să fie reconstruit genetic

celulă cu celulă.

Și când cele două organisme, matricea și transformata, au fost dezintegrate simultan, tot ce a rămas în acel punct din spațiu a fost o navă construită de oameni, condusă de inteligență artificială, Art.

O lume surogat cu oceane, pescăruși, orașe și oameni-care-nu-știau-ce-înseamnă-războiul a continuat să existe, de asemenea, încapsulată acolo, străbătând Universul. Aproape de *ultima frontieră*.

81

Cum am scris...

Ultima frontieră

Cronologic, aceasta este prima povestire pe care am scris-o și la momentul respectiv a fost mai mult o provocare personală, pentru că, din senin, m-am întrebat dacă sunt în stare să abordez un gen cu totul nou pentru mine, cum era SF-ul. Pe măsură ce avansam cu povestirea, deveneam din ce în ce mai convins că este cel mai greu gen pe care îl abordasem până atunci și ca dovadă, odată ce am reușit să o termin, timp de doi ani de zile nu m-am mai atins de SF. Marea dificultate a genului este că nu te poți agăța de lucruri care ți s-au întâmplat, cum ar fi amintiri, experiență personală sau lucruri deja citite. Țin minte că la primele pagini m-am agățat de experiența unui coleg de serviciu care muncise câteva luni la Canada Space Agency, unde la vremea respectivă testau Canarm. Îl tot întrebam detalii atât de insistent, încât a fost convins că adun informații pentru a aplica la un job acolo.

Povestirea vine ca o argumentare personală, punctul meu de vedere la întrebarea „Dincolo de Lună ar face

sens explorarea umană a spațiului cosmic, cu nave pilotate de oameni?" Preocuparea de a da un răspuns cât mai complet (din punctul meu de vedere) a făcut, pe alocuri, din *Ultima Frontieră* o povestire cu tentă filosofică. Dar de la *Solarisul* lui Sanislaw Lem până la *Exalarea* lui Ted Chiang, e ceva cu care deja lumea s-a obișnuit: că se poate construi SF cu mai puține explozii clișeice și cu mai multă umanitate.

82

PAIZ

*„Cunoști cu adevărat pe
cineva atunci când îi afli
visele.” Sigmund Freud*

Intraseră în Montreal. Același hotel, convenabil - mai ales pentru că mai făcuse drumul. Pe autostradă, de pe 417-Vest, rămâi pe banda din stânga și ieși pe 40 spre Centru.

Dar cu puțin înainte de bifurcație, își făcuseră loc niște indicatoare și toate mașinile semnalizau dreapta.

Chiar înainte de ieșirea care-1 interesa pe el, 417 era evacuată complet. Din trei benzi mașinile se grupau și aliniau pe banda cea mai din stânga, spre o ieșire necunoscută. De-abia atunci realizează că se lăsa întunericul, când un Ford negru i se strecură chiar în față, aproape invizibil, deoarece șoferul uitase să aprindă farurile. „Formidabil”, își spuse, „în curând mașinile vor merge toate singure la destinație, pe pilot automat, dar un nenorocit de senzor de lumină care să le aprindă automat farurile noaptea o să devină obliga-

83

toriu la Pastele mă-sii! Sau când o să intru eu în creți- nul ăsta și-o să-i fac mașina praf!"

Dar rămase pe pilot automat.

Noaptea se lăsa brusc. La sfârșitul lui septembrie, în nord, zilele se scurtează infernal de repede. Iși trezi soția și îi explică situația. Era vorba de o eroare a GPS- ului. Computerul mașinii nu primise actualizarea că ieșirea ar fi blocată, așa că voia să se întoarcă și să mai încerce încă o dată tot pe acolo.

— Preia volanul, mergi și tu înainte la nimereală și până la urmă o să-ți recalculeze drumul, îi răspunsese Monica somnoroasă.

Datorită ocolurilor au ajuns în zona hotelului la 9:00 în loc de 8:30.

Monica nu reusise să adoarmă la loc. Doar observă »

prin vitrină cum angajații unui restaurant făceau curățenie. La ei, în Boston, sâmbătă la 9:00 restaurantele erau pline. Aici se goleau. Dar hotelul nu era într-o zonă care s-ar fi putut numi exact centru. Doar că așa îi spusese soției, care oricum nu cunoștea Montrealul: stăm în centru.

— Să vezi că n-o să avem unde mânca. Se pare că aici se dă stingerea la 9:00.

Intr-adevăr, intrară într-un *sushi buffet* și cu toate că prin geam vedeau încă oameni așezați la mese, servin- du-se din platouri cu sushi (care lui îi păreau delicioase) o angajată le făcu semn că nu mai primesc clienți.

Era ora închiderii.

— Atunci ar trebui să faceți bine să blocați usa de ^f [>] [»] la intrare și să aprindeți semnul cu „închis”. Că nu e mare lucru să-ți trecă asta prin cap chiar și cu un IQ mediu, bombăni Harald.

În josul străzii, un alt restaurant, de data asta indian. Intrară, dar li se păru prea aglomerat. Mult prea aglomerat. În plus, se simțeau minoritari. Toți cei de la mese, toți chelnerii și toți care așteptau să fie pre-luați de chelneri și așezați la mese, fără nicio excepție, erau indieni.

— Pun pariu că aici orice am cere nu o să putem să mâncăm de iute ce-o să fie.

— Ok, Harald. Să încercăm altceva. Dar te previn că mi-e foame și când mi-e foame știi ce se întâmplă.

— Începi să te enervezi?

— Da. Spre deosebire de tine, care ești nervos tot timpul.

— Nervos?! Unde sunt eu nervos? Niciodată nu sunt. Cel mult sarcastic.

Trecură pe lângă un loc viran.

— Tii minte? Aici am mâncat data trecută. »

Pe un afiș scria că restaurantul care fusese acolo, precum și toată clădirea arsese. Proprietarii informau potențialii foști clienți că pierduseră absolut tot, că o eroare din contractul de asigurare îi făcuseră neeligibili să primească vreun ban și că singurul lor noroc

era faptul că avuseseră o a doua locație, un alt restaurant, a cărui adresă o si dădeau.

— Dacă nu e departe și mai ales că ne-a plăcut ce am mâncat data trecută, aș zice să mergem la adresa asta. O faptă bună. Să-i susținem cumva, nu?

Sunară la numărul de telefon de asemenea furnizat pe afiș. Era deschis până la 11:00 noaptea. Mai puțin de zece minute de condus.

Unde merge mia merge si suta. Urcă înapoi în Tesla, deschise serviabil usa soției si comanda GPS-ului noua 3 9 9 destinație.

■A~Ar-A-

La finalul cinei, în timp ce plătea consumația (selectând opțiunea pentru un bacșiș generos de 20%) Harald schimbă câteva cuvinte cu casierul, care se dovedi a fi însuși patronul. îi povesti și lui cum ajunseseră de fapt aici, pornind de la cealaltă locație, cea care arsese.

— încă știu ce am mâncat data trecută acolo, așa de mult mi-a plăcut, minți Harald. Efectiv, cu toate că ne ghiorăiau mațele de foame, atât eu cât și nevastă-mea am luat hotărârea că merită să mai așteptăm zece minute, drumul până aici.

Patronul luă o mină de om mișcat profund în adâncul sufletului, își duse mâna la inimă, cu un gest apre-

Artificial Cornel Bălan

ciativ și îi mulțumi înclinând din cap. Părea sincer recunoscător.

— Dar te rog, mare atenție să nu-1 ardeți și pe ăsta, adăugă Harald. Nu vreau să ajung în situația de a veni peste vreun an la Montreal și să găsesc

un alt loc viran. Unde aş mai mânca atunci?! glumi Harald luân- du-si la revedere.

— Mulţumesc de grijă, dar să fiu luat pe nepregătite a doua oară e chiar imposibil.

— Cum asa? »

— Am semnat cu PAIZ.

— Ce e PAIZ? Fac asigurări?

— Personalized Artificial Intelligence Zodiac. Pe scurt PAIZ. E cam scump, dar merită toţi banii. îmi spune dinainte la ce trebuie să mă aştept...

— Adică ce merită toţi banii? Să-ţi spună că dacă eşti scorpion, azi, trei octombrie, e ziua când îţi va merge bine dacă iei o decizie în ce priveşte economiile tale? întrebă Harald, dintr-odată mai înveselit.

— Aşa cum spune şi numele companiei, e un principiu cu totul nou. Sfaturile sunt personalizate. Nu există săgetători sau capricomi. Există doar oameni unici, eu, tu, filipinezul de la masa aia din colţ, Joanne, chelneriţa mea cea mai veche. Fiecare în parte primeşte sfaturi diferite. Când toate merg bine, primesc sfaturi bune. Sincer, nimic care să te dea pe spate. Aproape că sunt ca la un zodiac din ăla de pe vremuri. Uite,

87

Artificial

Cornel Bălan

cum am primit ieri, de exemplu. Patronul îşi scoase mobilul din buzunar. Butonă, apoi citi: *Dragă Alee, poate că inima ta nu mai vrea ce-şi dorea odată. Acum este momentul să regândeşti unde să îţi redirecţionezi energia. Conectarea cu ceilalţi îţi poate aduce claritatea pe care o căutai. Rămâi deschis. Fă loc si creativităţii în viaţa ta. Caută modalităţile prin care te poţi folosi de*

darurile tale. Generozitatea îți poate fi răsplătită mai mult decât crezi.

— Uau! Sună bine! Și ești sigur că Joanne nu a primit aceleași indicații?

— Joanne!? Era doar un exemplu. Eu, tu, Joanne... Doar nu crezi că își poate permite un abonament la PAIZ din salariul ei de chelnerită?

— Si ai făcut loc creativității în viața ta? Întrebă

Ha- » » •

raid pe un ton caustic.

— E așa pentru că viața mea trece printr-o zonă calmă, în care nu se întâmplă mare lucru. Dar, îmi dau cuvântul: imediat ce intervine o situație de viață și de moarte, sfaturile pe care le primesc fac diferența dintre dramă și extaz.

— Dă-mi un exemplu.

Patronul (acum îi știa și numele, Alee) aruncă o privire spre intrare, unde Monica își pune geaca pe ea.

— Acum vreo lună am primit mesajul *Nu-ți pune prea multe ouă într-un singur coș*. Primisem o moștenire și investisem majoritatea banilor într-o companie de aici, din Montreal, care face supape de mare precizie

și instrumente pentru industria nucleară. Acolo, la Velan, lucrează frate-meu și de la el știam că au co- menzi gârlă și *forecast* excelent. Am fost, totuși, prevăzător, la urma urmei îmi arsese un restaurant și se zice că un ghinion nu vine niciodată singur, așa că mi-am lichidat toate acțiunile și le-am reinvestit mai * ♦

diversificat, în niște bonduri. Imediat după aceea acțiunile Velan au căzut cu 60%. A murit

fondatorul corn- paniei Velan și, concomitent, un rector de la o centrală din China a trecut milimetric pe lângă un dezastru tip Cemobil.

Harald ieși din restaurant răspunzând absent la întrebările soției privind calitatea cinei pe care tocmai o serviseră: somon la cuptor cu sos lemon și garnitură de orez cu ciuperci.

Două sute de dolari abonament lunar nu era chiar o sumă exorbitantă pentru el - dacă nu ar fi avut *joint account* la Citigroup: salariul lui și salariul Monicăi intrau în același cont bancar, același din care, din păcate, le ieșeau și toate cheltuielile. Își spuse că dacă, prin absurd, acest Alee ar fi fost și agent de vânzări la PAIZ (pe lângă că era patronul Parsley Garden) atunci tocmai auzise cel mai bun *sales pitch* din viața lui. Curiozitatea îi fusese ridicată la un nivel la care de-abia aștepta să facă check in, să facă un duș rapid și să își audă soția respirând regulat (tot ea, care dormise un pic și în mașină!) ca să își ia mobilul de pe noptieră pentru a căuta informații despre PAIZ.

89

Artificial

Comei Bălan

Site-ul era extrem de simplu. Conturul unei ființe umane privind spre Calea Lactee (în toată strălucirea ei augmentată de un web designer experimentat). Un titlu cu litere de-o șchioapă care avansa spre privitor în stilul introducerii din clasicul film Star Wars. *Experimenteți viața ta sau e doar creierul tău care halucinează » propria sa realitate cognitivă?*

În josul paginii, reclama. Lui Harald i se păru excelent gândită. Nici el nu ar fi conceput ceva la care să fi dat click mai repede.

Suntem unici. De ce să fii încadrat într-un

zodiac în care toți se comportă mai mult sau mai puțin identic? Viața e mai ușoară când primești zilnic sfaturi esențiale doar pentru tine.

Partenera/partenerul tău e oare idealul ce trebuie cerut în căsătorie, sau mai bine să mai aștepti? Să accepți oferta aia de job sau să rămâi unde ești?

Nu-ți permiți să nu intri în comunitatea PAIZ! Intră chiar acum! Oferta limitată, abonament lunar 200\$, liniște sufletească pe tot anul, sfaturi zilnice. Plătește acum 2400\$, taxe incluse, și vei primi brățara, tipul și aplicația de mobil în mai puțin de două zile.

Spune DA pentru o șansă de a elimina surprizele neplăcute din viața ta!

În cel mai rău caz, dacă nu sunt mulțumit, o să anu- lez abonamentul după o lună, își spuse. Pierd două sute plus contravaloarea cipului. Șapte sute. La câți

90

Artificial

Comei Bălan

bani am mai pierdut eu până acum pe tot felul de prostii, șapte sute e nimic. Doar softul pentru eficien- tizarea izolației la casă, plus ventilatorul cu toate ma- nometrele alea legate la program m-au costat patru mii de dolari. Licența de *energy advisor* două mii. Nu a dus nicăieri, a fost o mare țeapă. Șase mii, dacă îi investeam acum patru ani cu cap, azi ar fi însemnat de două ori pe-atât.

Harald adormi.

Cu o zi înainte de livrare primi un telefon. Un robot îl anunța că pachetul urma să sosească a doua zi, sâmbătă, între orele 8:00 și 11:00. Era nerăbdător să probeze produsul dar, pe de altă

parte, prudența îi dicta să aibă rezerve, să nu își pună prea mari speranțe că acest PAIZ, lăudat de un singur necunoscut, chiar funcționează. »

Se uită până după miezul nopții la semifinala US Open, apoi adormi greu, stresat de posibilitatea de a fi trezit de soneria de la intrare chiar la 8:00 fix. După o perioadă de timp ce lui i se păru nu mai lungă de douăzeci de minute, soneria sună. De fapt, nici nu auzi soneria, ci lătratul furios al cockerului său, Natty. Ceasul arăta 7:35.

— Credeam că livrarea era după ora 8:00, zise somnoros, în timp ce semna de primire.

— Casa dumneavoastră e chiar lângă depozit, replică, pe post de scuză, tânărul cu șapcă FedEx.

91

Artificial

Comei Bălan

Lăasă pachetul lângă ușă și se băgă înapoi în pat. Gândul absurd că cineva i-ar fi putut fura zodiacul chiar înainte de a-i face proba, îl făcu să coboare iar scările, pentru a verifica yala. Apoi, chiar când căldura plăcută a păturii de lână îl adormise, sună telefonul. Nu se ridică să răspundă, numai că peste exact un sfert de oră telefonul își repetă dezlănțuit apelul. Harald simți cum de nervi fruntea i se acoperă de o brumă de transpirație. Ridică telefonul. Un sondaj de opinie privind cât de mulțumit fusese de promptitudinea și calitatea livrării. Era un mesaj preînregistrat, așa că nici nu avea pe cine să înjure, dar totuși înjură spontan „toată tehnologia retardată care mai mult te încurcă decât te ajută.”

Mirosul de cafea, familiar, și gândul că soția lui era și ea azi acasă și că probabil îl aștepta cu

micul dejun preferat: ouă ochiuri rumene pe margine, o roșie tăiată felii și baghetă proaspătă. Ce noroc pe ea că nu era interesată deloc de sport! Se culcase cu trei ore înaintea lui și acum era probabil foarte odihnită și se îmbrăcase să-și facă alergarea de dimineață - nu ca el, care „participase” la US Open.

Se spală pe dinți, apoi coborî în bucătărie, unde într-adevăr pe masă îl aștepta micul dejun. Ovăzul fiert, îndulcit cu miere. Alături, o cană de lapte de soia. „Scursură de soia”, cum o numea el. Uitase că în urmă cu două săptămâni analizele de sânge ieșiseră teribil

92

Artificial

Comei Bălan

de proaste, cu valoarea trigliceridelor atât de mare, încât doctorul îi spusese că momentan nici măcar nu îi poate calcula colesterolul. „Dă cu eroare?” întrebuse Harald, într-o bravadă de moment. Așa că de două săptămâni mânca acest ovăz insipid care se presupunea că absoarbe din trigliceride. Soția lui era la alergat, deducție logică pentru că lipseau pantofii speciali de alergare, pe care, din contul comun, plătise 140\$.

Se uită la ceas fără să înțeleagă de ce nu răspunsese ea la 7:40, când acum era 8:45, iar alergarea ei dura, cu tot cu încălzire, o oră?

Desfăcu pachetul, studie brățara și instrucțiunile, în pachet exista și un pistol similar cu cele pentru dat găuri pentru cercei. Pistolul nu lăsa însă o gaură vizibilă, ci, potrivit instrucțiunilor, era pentru încapsularea unui microcip în spatele lobului urechii.

„Nu are importanță care ureche. Stânga sau

dreapta, după cum preferați." în sfârșit, un prim lucru care îl amuza, într-o zi începută nu foarte bine. Că i se dădea libertatea de a alege ceva atât de lipsit de importanță, din moment ce oricum nu se vedea.

Postat în fața oglinzii de la baie, Harald alege un punct din spatele lobului stâng și apăsă cu forță. Simți o înțepătură mult mai ușoră decât ce simțise în urmă cu doi ani, la un cabinet laser, când își îndepărtase un punct vinețiu de pe obraz. își instalează aplicația pe telefon.

93

Artificial

Cornel Bălan

Acum, tot ce-i rămânea de făcut era să aștepte ca zodiacul să-i spună ceva, orice.



Harald își setase mobilul în așa fel încât de
fiecare » 1
dată când aplicația îi dădea un mesaj, să fie
înștiințat printr-un *beep* personalizat. Era
nerăbdător să-l primească pe primul, dar totuși, în
momentul când s-a întâmplat a fost luat prin
surprindere, deoarece Monica tocmai îi explica ce
cumpărături are de făcut. Nu avea chef să fie
interogat de ea, așa că își verifică mesajul abia
după ce trânti portiera mașinii.

*Uneori, chiar și persoana cea mai apropiată te
poate înșela.*

Mesajul îl lovi în moalele capului. Harald știu
instantaneu la cine făcea referire mesajul și
tocmai de aceea simți că vestea îl lasă fără aer. De

ceva vreme, Monica îi imputa că sforăie noaptea, așa că luaseră decizia să doarmă în camere separate. În week-end, cum el se trezea târziu, ea fiind matinală, se întâmpla să nu o găsească acasă. Monica îl întreba când s-a trezit, apoi îi spunea de când ieșise ea la alergat și de ce stătuse mai mult. Odată, din cauza unei întinderi, altădată că își pierduse brățara de aur și se întorsese să o caute.

Dar acum știa adevărul: Monica pleca de acasă imediat ce îl auzea pe el că urcă la culcare, ca să petreacă

94

Artificial Cornel Bălan

noaptea la amantul ei, un vecin probabil. Revenea dimineata, ca o soție model. Tocmai plecase și se întorcea de la alergat. Ovăzul, laptele de soia și cafetiera programată să pornească singură, cu puțin înainte de ora la care plănuia ea să revină.

În capul lui nici nu exista altă alternativă decât să înceapă cât de repede procedura de divorț. Gând care îi înfipse un alt cuțit în inimă, deoarece cu doi ani în urmă vânduse apartamentul lui, integral plătit (de burlac), pentru a se muta (la insistențele ei) într-o casă cu două sute de metri pătrați teren intravilan, într-un cartier excelent cotate pe piața imobiliară. Pe noul act de proprietate erau acum trecuți amândoi, deși el pusese jos banii luați pe apartament, adică 40% din preț, iar ea nimic. Dar la divorț, casa urma să fie reevaluată și valoarea ei se făcea pe din două, jumătate ea, jumătate el.

Renunță la cumpărături. Opri mașina în parc. Toamna era blândă, tocmai începuse. Se așează pe

o bancă și pentru prima oară în viața lui observă cu uimire o veveriță femelă care era fugărită nu de un adult, ci de doi, și care se oprea să se împreuneze când cu unul, când cu celălalt. Nu știa că veverițele sunt polian- drice. Gândul ar fi continuat în direcția aceasta, a asocierii Monicăi cu acea veveriță neagră, cu coada pe jumătate năpârlită, ce-și ametea partenerii pe niște traiectorii acrobatice, spiralate, în susul bradului din

95

Artificial

Cornel Bălan

fața băncii, dacă nu ar fi fost perturbat de un alt *beep* care îl făcu să tresară. Nu se așteptase ca aplicația să îi poată da mai mult de un sfat pe zi.

O să te întâlnești cu un vechi prieten.

Dar Harald nu era într-o dispoziție potrivită pentru a sta de vorbă cu nimeni, nici măcar cu un vechi prieten, așa că se ridică de pe bancă și se îndreptă cu pași repezi spre parcare de vis-ă-vis de parc. Exact când era pe punctul să urce în mașină, lângă el parcă un Audi care îl claxonă de două ori, scurt. Un fost coleg de facultate și bun prieten din perioada studenției: Dominic.

Se îmbrățișară. Cu toate că nu avea chef de nimic, un vechi prieten rămâne un vechi prieten. O persoană știută dinainte de nevastă-sa, de mariaj și acum sau foarte în curând, putea spune dinainte de divorț. În timp ce pălăvrăgeau, se întreba ce s-ar fi întâmplat dacă aplicația nu i-ar fi dat mesajul. Ar fi rămas pe bancă să privească veverițe. Dominic și-ar fi parcat mașina și s-ar fi plimbat exact pe alea pe care se afla banca lui? S-ar fi întâlnit oricum? Sau s-au întâlnit tocmai

pentru că mesajul îl făcuse să își scurteze șederea și să se îndrepte spre parcare?

— Unde te duceai, Dominic?

— Nu eram hotărât dacă să mă duc întâi în parc să fac niște poze toamnei sau să intru la patiserie să-mi iau un croissant, răspunse prietenul său, arătând cu

96

Artificial

Comei Bălan

capul spre o firmă mare, pe care scria Les Gourmandises.

O luară împreună spre patiserie. Oricum și el simțea că nu-i fusese de ajuns o cafea.

Dominic își luă croissantul cu un cappuccino. Harald voia doar o cafea.

— Ce fel de cafea doriți?

— Neagră!

— Neagră nu mai avem în menu, răsese ospătarul. Nu mai sună corect politic.

— Atunci o cafea fără zahăr, fără lapte, fără cremă.

— Putină scortişoară?

— Nu. Nimic, doar așa, ea simplă, fără nimic.

— Deci o cafea turcească?

— Cum e cafeaua turcească?

— Cafea la ibric, simplă, doar că la sfârșit vă rămâne zațul pe fundul ceștii. Și în zațul ăla, cine se pricepe poate citi viitorul.

— Eu nu mă pricep, răspunse Harald parcă stresat că viitorul care ar fi rămas așternut pe fundul ceștii ar fi înfățișat-o cât se poate de clar pe nevastă-sa goală alături de iubitul ei, ambii cu trăsături distincte, ca într-un film dezvoltat, atât de clar că Dominic ar fi putut afla despre problema lui matrimonială doar privind zațul.

— Nu, nu turcească. La filtru.

Nu vorbi cu Dominic nici despre infidelitatea soției, nici despre dispozitivul ce tocmai și-l achiziționase și

97

Artificial

Comei Bălan

tocmai pentru că făcea eforturi uriașe să ascundă aceste două evenimente ce umbreau momentan orice altă posibilă sferă de interes, conversația lâncezi în zona flecărelii triviale, unde putea menține dialogul fără să se implice mental. În timp ce află de la Dominic ce pățise prietenul lor comun, Dean, se întrebă dacă pe acesta l-ar fi ajutat să aibă o aplicație PAIZ pe telefon sau dacă, din contră, l-ar fi nenorocit și mai tare. Fără să vrea, se gândea cât de fericit ar fi fost acum la masă cu Dominic, dacă nu ar fi aflat ce tocmai aflate. Iar dacă Monica și-ar fi încheiat relația înainte să o prindă ar fi fost poate fericit cu ea până la adânci bătrâneți. Ca în povești. Ca în poveștile de demult în care nu existau nici ceasuri smart, nici app-uri, nici tehnologie. Și cu toate că, totuși, existau astrologi, oracole și horoscoape, orice prezicere era mai blândă în lipsa tehnologiei.

Îi era complet neclar ce pondere avea tehnologia în tot acest proces și pe măsură ce primea noi mesaje care se adevereau, era din ce în ce mai curios să știe mai mult. (Era oare posibil să fi fost spionat din momentul în care se înscrisese pe site? Apoi, cu informațiile aflate despre el sau despre soția lui, le-ar fi fost ușor să facă pe clarvăzătorii? Iar altele, simple generalități care se transformau în coincidențe? E simplu să dai sfatul *ia-ți pantofi de schimb*, când

Artificial

Comei Bălan

ploi torențiale. Într-o zi, Harald făcu experimentul de a-si lăsa intenționat telefonul mobil acasă, dar constată că mesajele-preziceri au continuat să sosească și în lipsa lui. Renunță la brățara pe care scria PAIZ și la fel, mesajele nu s-au oprit nici de la asta. Căută blocuri create de alți utilizatori ca el, dar probabil că produsul era relativ nou, pentru că nu găsi nici măcar un singur grup de discuții.

În ciuda mesajelor care ar fi trebuit să îi dea un avantaj în luarea deciziilor, era mai confuz ca oricând. O informație nouă nu se concretizează întotdeauna într-un avantaj - dacă acel lucru nu poate fi schimbat. Afli că soția te înșeală, dar faptul e consumat. Vestea, nimic altceva decât un cancer care se prinde de un neuron din creier și apoi tot crește și crește. Să afli ceva din prezent sau din viitorul imediat, e totuși diferit de prevestirea viitorului.

Uneori, Monica îl întreba de ce se poartă mai rece și de ce e schimbat dintr-odată, dar el dădea vina pe problemele de serviciu.

^ Toamna era lungă și blândă pe Coasta de Est, în timp ce California se confrunta cu cele mai dezlănțuite in- »

cendii înregistrate vreodată. Suprafețe de păduri cât patru Manhattanuri laolaltă ardeau în doar o zi. Ar fi fost bine dacă Terra ar fi putut beneficia și ea de un sistem de atenționare PAIZ, cât să știe ce i se pregătește în viitorul apropiat. În ce păduri să aștepte pompierii următorul mare incendiu.

Harald contactă biroul de relații cu clienții al firmei , >

PAIZ, unde o secretară îi oferi nimic altceva decât răspunsuri standard. Află totuși despre existența unui meeting virtual cu noi potențiali investitori, ce urma să aibă loc la sfârșitul trimestrului. Își notă data. Altfel, compania era învăluită într-un mister total. Ne- fiind publică, nu existau cerințe de transparență, cum există, de exemplu, la companiile listate la Bursă. Sediul în *Nowhere*, Oklahoma, părea a fi fost ales în batjocură. Plata pentru abonament, acceptată doar în cryptocurrency - era oare legal să ceri așa ceva? Mesajele îl înnebuneau, chiar și când erau lucruri pozitive cum, de exemplu, primi o atenționare să nu uite să îi felicite pe cei dragi de ziua lor. Și într-adevăr, paranoic cum începuse să devină (pe fondul surescitării cauzate de acomodarea „tehnologiei PAIZ” în viața lui) ar fi uitat de ziua mamei sale.

Cu toate că în drum spre serviciu comanda în fiecare dimineață același lucru de la Starbucks, avea senzația că prețul fluctuează, drept care, pentru a-și înlătura neîncrederea, începu să colecționeze toate chitanțele spre a le compara. I se părea că uneori dimineața mașina lui era un pic mișcată din loc, așa că pe ascuns își notă numărul de kilometri. Totuși, îi trecu prin cap, o distanță sub un kilometru nu ar fi fost înregistrată. Dar cine și de ce să-i conducă mașina pentru câteva sute de metri? în plus, nu l-ar fi atenționat aplicația

printr-un mesaj gen, *Cineva îți folosește pe ascuns un obiect personal?*

La meetingul virtual, Harald fu informat despre viitorul strălucit al PAIZ, care nici nu putea fi altfel din moment ce de la lună la lună numărul abonamentelor creștea exponențial, iar competitor pentru serviciul furnizat de firmă nu exista.

„Produsul nostru funcționează în orice climat economic. Chiar dacă intrăm în recesiune, oamenii tot vor să afle ce-i așteaptă, nu?”

Urma să fie lansat un program de recompensare a membrilor care atrăgeau utilizatori noi în program. Cel mai uimitor lucru din toată prezentarea fu chiar principiul de funcționare. Ca inginer de telecomunicații, lui Harald toată chestia îi păru o enormitate.

„Este o investiție uriașă, un parteneriat științific care unește, printre alții, echipa telescopului Beatle, cu absolvenți ai programului de astrofizică de la Caltech, cu ingineri de data science, precum și statisticieni și mulți alții. Pentru fiecare persoană deservită de PAIZ există un fascicul direcționat la întâmplare către Univers. Fiecare persoană este unică, cu un destin unic, și la fel, trebuie să vă imaginați că pentru fiecare dintre voi în parte a fost creat un algoritm de mișcare aleatorie: fasciculul tău și numai al tău mătură neîncetat porțiuni vaste de cer, întâlnește vid, centuri de asteroizi, corpuri cerești, e blocat de bolizi care traversează sis-

temui nostru solar, de aștri din Alfa Centauri sau - de ce nu? -, e absorbit de găuri negre. Și în tot acest timp, sistemul nostru unic de procesare a datelor convertește toate aceste întreruperi asemeni liniilor și punctelor din limbajul Morse, doar că e un limbaj mult mai complex, mult mai sofisticat. Mai știți cum comunicau indienii, cu ajutorul fumului? La fel comunică Universul cu noi, cu ajutorul topografiei sale nemărginite și unice. Ce rezultă nu face sens întotdeauna, dar uneori Universul e bun cu noi și, încet dar sigur, un cuvânt se formează, apoi, după mai multe ore, un altul. Când într-un final super-computerul PAIZ aranjează totul într-un mesaj personalizat, tu îl primești instantaneu, prin aplicație, direct pe telefon. Nu e minunat?"

Într-o altă zi îi veni ideea trăznită de a încerca altceva, o metodă de a demonstra falsul prezentării. Folosi numele și datele personale ale lui Dominic, pentru a crea un nou cont de client. Un *ghost* client. Avea deja un al doilea telefon mobil, doar pentru serviciu, înregistră numărul ca fiind al „noului” client Dominic. Ca adresă de livrare folosi o casuță poștală. Era convins că mesajele vor fi diferite, unele bune, dar altele „pe invers” - spera într-o cât de mică contradicție care ar fi demonstrat că programul are lacune. Ca orice tehnologie inventată și dezvoltată de o ființă umană, undeva programul *trebuia* să conțină erori. Nu era sigur

ce anume avea să găsească și ce urma să facă, dar se bucură când pachetul veni cu câteva zile înainte de programarea pe care și-o făcuse la avocat. Avea de gând să creeze un blog și să dea în vileag șarlataniile folosite de cei de la PAIZ.

Ca și prima oară, își puse a doua brățară la mână, împlântă microcipul în spatele urechii drepte, apoi instală aplicația pe telefonul de la serviciu. Cu câtă nerăbdare așteptă să primească primul mesaj PAIZ pe telefonul de serviciu! Deabia spre seară auzi, în sfârșit, acel *beep* familiar și când se grăbi să citească fu șocat să descopere că, de fapt, primise mesaje simultane pe cele două telefoane, și ambele spuneau același lucru: *Trebuie să dormi mai mult, ești epuizati*

Voia neapărat să se descarce sau să se sfătuiască cu cineva. Cineva care să fie în cunoștința de cauză. Un J > singur om pe care-l cunoștea bifase PAIZ înaintea lui. Nu avea numărul de telefon al lui Alee, dar îi găsi întâi restaurantul, apoi, după ce vorbi cu bucătarul, la mai puțin de douăzeci de minute primi un apel cu prefix de Montreal.

Entuziasmul celuilalt îl puse în dificultate. Se vedea că avea de-a face zilnic cu oameni noi, după cât era de degajat la telefon.

— Trebuie să recunoști, în general avansul tehnologic distruge complet vechiul mers al lucrurilor. Și

nu ne place asta! La un sfert de secol după ce se inventase automobilul și metroul, câți o mai luau

călare spre serviciu? Când pierdem un obicei, când un lucru cu care ne-am obișnuit e scos din uz, dăm vina pe tehnologie. „Ce frumos era când închiriam filme de la Blockbuster!” Pe naiba! Acum le găsești instantaneu pe tot felul de site-uri, fără să pierzi timpul, plus cronici și recomandări. Regretăm poate cinematografele alea mari, cu ecran panoramic, la care ne luau părinții noștri sâmbătă seara. Așa cum și ei regretau cinematografele *drive in*, pe care noi nu le-am mai prins. Mereu tehnologia merge înainte, ca un tăvălug care distruge tot ce era în spate. De-asta îmi place PAIZ.

— De ce?

— Pentru că ghicitul viitorului era printre cele mai vechi îndeletniciri ale oamenilor. În semne, în bobi, în antichitate foloseau intestine de oaie - da, oi spintecate și încă foloseau o a doua ca să confirme cu matele » ♦

ei ce sperau că văzuseră la prima! -, în cărți, în cafea, în palmă, în ghioc, și cu toate astea ne pierdusem curiozitatea asta ancestrală de a încerca să aflăm din timp ce ne rezervă viitorul. Aproape că ni se atrofiase complet această plăcere. Până acum, când PAIZ a revoluționat tot procesul ăsta și l-a ridicat la nivel de artă. Am văzut într-un documentar un ultim ghicitor în stil vechi, era în Niger, filmat în timp ce îi ghicea unei femei în făina pe care, în transă, tot el o împrăștiase

în toate direcțiile cu palmele. Omul ăla (pe care n-ai fi dat doi bani) știa pe dinafară 144 de forme și configurații, fiecare cu explicații diferite și

alambicate, deci 144 de posibile versiuni pentru viața acelei femei din fața lui - le știa pe toate pe dinafară! De mii de ani, toate cunoștințele astea se transmiteau oral, de la tată la fiu, și acum de el depindea cu ce inimă pleca femeia aia de-acolo (am uitat să spun că făina tot ea o adusese). Crezând că problema o să i se rezolve sau nu? Un om simplu din Niger și avea 144 de versiuni, ceea ce pare enorm. Dar viața e complexă, iar viața unui om modern, indubitabil, e mai complicată cu mult decât ce era cu sute de ani în urmă în Africa. Avem nevoie de mii de versiuni. Iar PAIZ exact asta ne oferă: dintr-o infinitate de posibilități alege doar una. Astrele și-au pierdut atracția după ce le-am descifrat mecanica traiectoriilor și periodicitatea ciclurilor, dar uite că acum, din nou, tot ele ne minunează. Doar că altfel, pe un cu totul alt principiu.

Deși vorbea ca un agent de vânzări dintr-un call center PAIZ locat în India, Alee avea dreptate. Înainte ca Newton să-și publice teoria gravitației, cometele erau luate drept semne divine, dar după ce Edmund Halley, cu ajutorul fizicii newtoniene prezisese cu exactitate că „marea” cometă din 1682 va reveni după 75 de ani (și postmortem i s-a dat dreptate, cometa preluând după aceea numele lui) oamenii au avut o schimbare

105

Artificial

Cornel Bălan

totală de percepție. Iar acum, prin PAIZ, astrele rede- veniseră părți esențiale din noul sistem de prezicere a viitorului.

— Destul cu asta, spuse Alee. Hai să vorbim despre altceva. Ce te frământă? Pare că nu mai

ești în dispoziția aia bună în care erai. Sau e din cauză că atunci erai în vacanță?

— Nu știu cum să încep...

— Cu începutul.

— Starea mea de spirit era excelentă până am început să primesc notificările.

— Și acum de ce nu mai e? Ceva în particular care te-a dat peste cap?

— Nu știu cum să-ți spun. Parcă mereu mi-e frică de ce o să primesc. Cum era dacă tu ai fi citit că o să-ți ardă restaurantul, pe urmă că divorțezi...

— Nu sunt însurat...

— În fine, înțelegi ce vreau să spun. Chestia asta nu e exact un *for tu ne cookie* de la restaurantul chinezesc, unde mereu găsești lucruri distractive și toată lumea râde și fiecare vrea să citească ce a primit celălalt, ca să se glumească pe seama unuia sau a altuia. Nu, aici e invers, sunt lucruri serioase și tot ce vrei e să nu citească nimeni în afară de tine, dacă înțelegi ce vreau să spun.

— Înțeleg ce spui, dar după mine totul se reduce la a vedea jumătatea plină a paharului. Adică, omule, cu

106

Artificial Comei Bălan

PAIZ sau fără PAIZ lucrurile alea oricum s-ar fi întâmplat. Că dacă mi-ar fi dat un avertisment *vezi că-ți arde restaurantul*, mi-as fi verificat toate actele și as fi găsit o scrisoare scăpată din vedere, în care vechea companie de asigurări mă anunța că de la data de... își încetează activitatea și că-mi recomandă să mă mut la... bla bla bla.

Harald tăcu câteva secunde, apoi aproape pe

ton de scuză recunosc că probabil așa era - nu avea dreptate. Exagera.

— Hai, dă o fugă până aici. Drumul din Boston spre Montreal e numai prin păduri și dacă te grăbești, încă prinzi totul în nuanțe de roșu aprins. Îți fac un menu special și-ți țin o masă rezervată, în plus, altfel vorbim la o bere. Fac cinste!

Chiar atunci Harald auzi acel *beep* familiar, luă telefonul de la ureche, neputând întârzia nici cu o secundă citirea mesajului.

Te așteaptă un drum lung.

— Nu, din păcate nu pot veni. Sunt prins cu treabă la serviciu. Trec din când în când prin Montreal pentru că e sora mea acolo, și compania la care lucrez are o divizie cu care colaborez, știi, îmbin utilul cu plăcutul - dar nu chiar atât de des ca să vin iar.

Închise convorbirea oarecum satisfăcut. Ultimul lucru pe care îl dorea era să facă pe plac programului și să plece într-o călătorie!

107

Artificial

Comei Bălan

— Dragul meu, i-a spus Monica, văzându-l intrat pe ușă, săracul de tine, arăți așa de pământiu la față! Ești obosit, ai avut o zi grea?

— Ce avem la masă în seara asta? i-a tăiat el lamentările, care de când se știa înșelat, mai mult îl enervau decât altceva.

— Somon la cuptor cu sparanghel și cartofi noi.

— Cu cartofi!? Ți-am spus, cred, de cel puțin o

sută de ori că peștele se servește cu orez.

— Dar ție îți plăceau cartofii, nu?

— Poate că îmi plăceau, dar ca să-mi scadă triglice- ridele doar știi că nu mai am voie carbohidrați.



— Bine, Harald, dar și orezul e carbohidrat...

— Si am zis eu că am voie orez?! »

— Ai zis că peștele merge doar cu orez.

— Da! în general. Nu și pentru mine. Pentru mine e destul pește gol, dar pentru că m-ai enervat, mulțumesc mult, o să ies în oraș si-o să beau o cafea. Mănân- că-ți peștele singură, poftă bună!

După ce trânti ușa în urma lui, Harald realizează că exagerase, dar mândria stătea între el și mâna care voia să apese clanța pentru a intra înapoi. Se trezi în mașină, rostind GPS-ului adresa vechiului McGuire's, în care până nu demult se ducea cu prietenii, după serviciu.

108

Artificial Cornel Bălan

Nu avea chef să vorbească cu nimeni. Doar să bea două-trei beri și poate un *shot* de whiskey. Monica fusese marea lui iubire. Pentru ea își lăsase prietenii și viața socială. Nu mai fusese la McGuire's de atâta timp, încât barmanul se uită nedumerit când el, dintr-un automatism, rosti „ca de obicei”.

Aparat nenorocit, își spuse, așteptând să se liniștească spuma. Da, ar fi vrut să își continue viața în ignoranța de dinainte, pentru că niciodată nu fusese mai fericit. Ușa secretă ar fi rămas închisă si mai mult ca » >

sigur, distrat cum era și ocupat cu serviciul, nu ar

fi observat niciodată că Monica îl înșeală. Dar acum, odată ce app-ul îi descuiase ușa, nu se putea stăpâni să nu se uite. Vedea o mulțime de semne care-i confirmau că-i e necredincioasă. Cum putea să fie atât de prefăcută și să se poarte cu el ca și cum nimic nu se întâmplase?

Cel mai bun plan era să nu-i spună de ce e supărat pe ea, să o lase să se macine.

După ce goli a treia bere, se urcă la volan și chiar când voia să pornească din loc auzi un nou mesaj care tocmai intra.

Să te urci băut la volan poate conduce la complicații.

Era îngreșat, poate de la faptul că băuse fără să mănânce nimic, dar în același timp fascinat. O fascinație de rău augur, care îl îndemna să sfideze aparatul și să acționeze împotriva sfaturilor lui. În definitiv, mașina

109

Artificial

Comei Bălan

mergea pe pilot automat, chiar dacă teoretic nu avea voie să se urce băut la volan - în eventualitatea unei situații urgente care l-ar fi forțat să preia controlul mașinii. Intr-adevăr, la ieșirea 23 de pe autostradă, printr-un noroc (poate pentru că atenționarea îl pusese în alertă), văzu de departe barajul de poliție; absolut toate mașinile erau oprite și ofițerii de poliție schimbau câteva cuvinte cu fiecare șofer înainte de a le face semn să continue drumul. Harald apucă însă în ultima clipă să preia controlul mașinii, care, proastă și ascultătoare, ar fi luat-o chiar spre baraj, drumul cel mai scurt spre casă. Nu voia și mai multe probleme decât avea deja. Alese o altă

ieșire, ocolitoare, mai departe de cartierul lui. Era deja marginea orașului, unde începeau suburbiile cu case ceva mai ieftine și chiar după ieșire, pe dreapta, văzu reclama verde-lumi- noasă a unui Holiday Inn. Luă decizia spontană să doarmă la motel și după ce făcu *check-in* (și-i trimise un mesaj Monicăi, în care, tot fără explicații, își anunță hotărârea de a iniția procedura de divorț), petrecu o noapte albă, punând bazele unui blog online prin care avertiza potențialii clienți asupra problemelor care îți pot fi create de aplicația PAIZ. Își dădea seama că datorită stării în care se afla, argumentarea de pe blog nu prea avea logică, ceea ce îl irita și-l făcea să continue mai înciudat. Apoi, într-un târziu, se opri cu ochii în tavan și cu gândurile succedându-i-se de-a

110

Artificial Comei Bălan

valma, mereu aceleași. Monica, corporația PAIZ, modul misterios prin care operează app-ul, ce s-ar fi întâmplat dacă restaurantul din Montreal nu ar fi ars, iar asta nu ar fi condus la descoperirea celui de-al doilea, unde îl întâlnise pe Alee. Privind în urmă, părea că al naibii Univers chiar îi selectase dinainte o cale pe care să meargă, iar PAIZ chiar o știa cu câteva minute înaintea lui. Dar asta ar fi fost nebunie curată!

Oricât încerca să se detensioneze, era pur și simplu incapabil să o facă, dar reuși totuși să prindă câteva ore de somn, după care, odată trezit, sună la serviciu pentru a cere o zi de medical, apoi își rezervă un bilet pentru primul zbor Boston-Oklahoma. De-abia șase ore mai târziu, în mașina închiriată din aeroport, îl

apucară toate pandaliile realizând că, fără să-și dea seama, se conformase mesajului pe care îl primise în timpul convorbirii cu Alee:

Te așteaptă un drum lung.

A A A

Din Oklahoma în Nowhere, o oră de condus prin niște coclauri prin care nici măcar *Google car* nu le considerase demne de a le face *street view*, pentru că ce om normal la cap ar fi fost interesat să vadă lanuri de porumb, terenuri agricole, hambare și depozite gata să se prăbușească la prima furtună? Sediul PAIZ arăta

111

Artificial

Cornel Bălan

micuț, dar decent. O clădire futuristă, din sticlă și profile de aluminiu, având două etaje, cu balcoane albe de jur-împrejur, pline de ghivece încărcate de plante (artificiale, se gândi Harald), iar acoperișul era placat cu panouri solare. Poarta înaltă din fier forjat, un gard înalt cu țepușe ce-ar fi fost imposibil de escaladat. Harald observă interfonul, pe care apăsă hotărât.

— Aveți programare?

— Nu am programare!

— Trebuie să sunați să faceți programare. Altfel nu puteți fi primit. Programul tuturor e foarte încărcat.

— Dar am sunat și nu răspunde nimeni. Iar când trebuie să lași mesaj, doar se aude o atenționare, *căsuța vocală e plină*.

— Domnule, telefonul ăla e telefonul la care eu răspund 24/7. Și când sună, întotdeauna răspund,

că ăsta e jobul meu, nu doar să păzesc poarta. Mă faceți mincinos?

Lui Harald i se părea ireal să se certe prin interfon, fără să vadă persoana, cu atât mai mult cu cât el cu siguranță era studiat prin camera video înfiptă în zid, chiar deasupra intrării.

— Am făcut un drum de cinci ore să ajung aici, tocmai pentru că nu răspunde nimeni și vreau să vorbesc față în față cu o persoană.

— Păi vorbiti cu mine. Ce număr ati format?

Harald spuse numărul pe care îl găsisese printr-o căutare Google.

112

Artificial Cornel Bălan

— Vedeți? Nu este numărul corect. Aveți ceva să vă notați numărul corect, pe care vi-l dau eu acum?

Harald își notă numărul. Discuția luase sfârșit, dar el rămase pironit la poartă. Apelă numărul, de pe mobil și într-adevăr imediat cineva răspunse, dar dacă era bărbatul cu care vorbise înainte, asta nu putea spune, pentru că cel de la interfon avusese tot timpul un ton arțăgos și zeflemitor, pe când cel de la telefon sună politicos și serviabil. Dar cu toate astea, nu-l ajută cu nimic. Îl somă să-i deschidă poarta și să fie primit, în caz contrar îl amenință că va scrie despre ei la ziar. Apăsă iar și iar în interfon, în timp ce, cu cealaltă mână ținea mobilul la ureche și se certa. , »

— Ai zis că tot tu ești și la interfon și la telefon, hai răspunde, răspunde, retardatul naibii. Ce IQ ai dacă tot ce faci toată ziua e să răspunzi la interfon și să spui sunați la telefon și invers!? Am început să scriu un blog despre voi și sistemul vostru de a distruge viețile oamenilor. Cititul viitorului, pe

naiba! Tot ce vreți e să vă îmbogățiți, profitorilor și mincinoșilor ce sunteți. Proști oamenii cu poveștile voastre despre Univers și unicitate și vă umpleți conturile de bani nemunciți. Pun pariu că nici taxe nu plătiți și aveți conturile prin *Cayman islands*, așa-i? Ați auzit de *Better Business Bureau*? La ei sun după ce închid cu tine, panaramă!

Chiar atunci, cu un *buzz* metalic, usa se deschise singură.

113

Artificial Cornel Bălan

Luat prin surprindere, Harald își întrerupse tirada. Spre est, pe E1280, drumul de pe care virase spre sediu, se vedea un tractor cu remorcă stârnind praful în urma sa, iar norul de praf i se păru liniștitor și-i dădu curaj să intre în curte și să calce pe gazonul verde, excelent întreținut. Încă avea telefonul deschis și auzi vocea **

calmă a bărbatului pe care tocmai îl jignise de nenumărate ori, îndemnându-l să avanseze pe poteca de dale albe, până în spatele clădirii. Se conformă și după colț, sub balcon, la o masă de *patio* cu umbreluță, descoperi un domn în vârstă, îmbrăcat într-un costum de vară alb, cu pălărie de *cowboy*, cizme maro, elegante și ochelari de soare *Ray Ban*.

Bărbatul îl îndemnă să ia loc pe celălalt scaun, ceea ce Harald și făcu. 1

— Ce dorești?

— Vreau să-mi confirmi că toată chestia cu Universul e o mânărie.

— Și dacă îți confirm o să te liniștești?

— Da, minți Harald.

— Ok, atunci toată chestia e într-adevăr o

mânărie, cum spui tu.

Bărbatul luă o gură din sticla de apă de pe masă, dar nu-l întreabă pe Harald dacă vrea și el ceva.

— Și asta e tot? Doar îmi spui că este o mânărie și gata?

— Nu pentru asta ai venit?

114

Artificial

Comei Bălan

— Nu doar pentru asta. Vreau să știu cum funcționează. Principiul adevărat. Ce naiba se ascunde sub toată drăcia asta?

— Un pact cu diavolul, spuse bărbatul zâmbind.

— Poftim?!

— Nu e răspunsul pe care-l cauți, deși ți-ar fi plăcut să fie asta, sunt sigur. Eu să fi făcut un pact cu diavolul, pentru ca voi toți să vă puteți citi viitorul. Trebuie să recunoști că există câteva asemănări aici. Impresia de vrăjitorie, capacitatea drăcească de a citi în viitor, și mai ales, bani. Multi, multi bani, deși suntem abia la început. Intr-adevăr, nu-i pot mulțumi chiar pe toți. Nu ești primul care ești nemulțumit, dar proporția celor care apreciază serviciile noastre o depășește cu mult pe cea a nemulțumiților. La urma urmei, ce te deranjează? Fie vorba între noi, avem o politică strictă de confidențialitate, dar din cauză că faci atâtea valuri m-ai obligat să o încalc - deci, să reiau, ce te deranjează, că nevastă-ta se mai culcă și cu altul pe lângă tine? Asta nu se întâmplă din cauza programului, asta se întâmpla dinainte.

Harald se simți golit de viață, amețit de șocul vorbelor care ieșeau din gura bărbatului îmbrăcat în alb. Nu părea posibil să fie adevărat ceea ce

auzea. Deși era cald și soare, îl luă un tremurat. Bărbatul de la masă era, fără doar și poate, o ființă superioară, din altă dimensiune, de care e inutil să te ascunzi.

115

Artificial

Cornel Bălan

Harald se ridică încet de pe scaun. Soarele era sus pe cer, dar avu senzația că se găsea în mijlocul unei eclipse, că se întunecase, în ciuda faptului că nu era niciun nor.

— Cum de știe programul ce facem? insistă cu o voce lipsită de viață.

— Mi-ar plăcea să-ți pot spune. Dar dacă-ți spun, pentru tine asta va fi echivalent cu sfârșitul. Lucrurile se vor încheia definitiv. Și din vina ta.

J
— Ce vrei să spunei? bâigui. Toată agresivitatea din urmă cu un sfert de oră se topise. Locul ei fusese luat de sentimentul opus: frică, teroare.

— Dacă îți spun, mai mult ca sigur PAIZ nu o să mai funcționeze pentru tine. Niciodată.

— Vreau totuși să știu.

— Cu condiția să păstrezi secretul doar pentru tine. Promiti?

— Promit, cooperă Harald, fără să îi pese de nimic altceva decât să afle.

— Ok, atunci așează-te înapoi pe scaun. Fă-te comod. Deci, ești gata să afli și să spui *game over*. Foarte bine, mă conformez. Dispozitivul nu e nimic altceva decât un receptor psihanalitic de emoții, tehnologie de ultimă oră care descifrează cele mai subtile manifestări emoționale transmise de creierul uman în stare sub- ♦

conștientă, adică implantul din ureche doar preia semnalele celui al șaselea simț pe care oamenii l-au moș-

116

Artificial Cornel Bălan

tenit ca bagaj genetic, din cele mai vechi timpuri, adică de pe vremea când eram niște biete mamifere. Apoi, în timp, cunoștințele, civilizația, educația și inteligența nu au făcut decât să blocheze acest instinct. Receptorul înregistrează aceste semnale și le transcrie, nimic altceva. E o simbioză perfectă între instinct animalic și tehnologie avansată. Dar dacă oamenilor li s-ar divulga principiul real de funcționare, atunci dispozitivul și-ar pierde sau, oricum, diminua efectul. Așa că a trebuit să venim cu gogomăniile cu Universul și semnalele aleatoare unice pentru fiecare utilizator. Aberații, dar totuși cât de cât credibile. E exact ca atunci când ai o boală incurabilă de care te vindeci luând *-placebo* atâta timp cât crezi în puterea pastilei sau în miracol. Aici e invers: odată ce îți dai seama că nu Cos- * moșul îți formulează mesajul lui divin, ci capul tău banal., pâi ce încredere să ai în capul tău, când de trei ori pe zi uiți unde ți-ai lăsat cheile? Acum, să te aștepti de la el să te avertizeze să nu urci în avion fiindcă o să se prăbușească...?

Harald nu fu în stare să mai spună nimic.

Bărbatul îl mai anunță că serviciul îi fusese din acel moment dezactivat și că își va primi toți banii înapoi, retroactiv.

— îmi pare rău că ai găsit serviciul nostru nefolositor. O zi bună!

Ultima propoziție sună ca o comandă și Harald se supuse salutând și luând-o amăguit pe alee. Avea sen-

zația că poarta urma să i se trântască în nas, dar trecu de ea și ajunse cu bine în mașină. Mai mult, aceasta pomi din prima și pentru întâia oară după mult timp, fără să știe de ce, simți o ușoară mulțumire la gândul că într-un fel sau altul totul se terminase. Programul idiot nu avea să-l mai deranjeze niciodată.

În aeroport își examinează starea contului bancar și observă că, într-adevăr, tocmai îi intraseră 2400\$ în cont.

Zborul îi păru interminabil, aglomerat, cu stewardese nervoase și parcă mai obosite ca el, cu oamenii care devorau lacomi mâncarea aia insipidă de avion. Ca niște insecte puse pe făcut pagubă. În Boston era deja noapte când ieși din aeroport flancat de bărbați și femei grăbiți să prindă un taxi sau un uber. Harald nu voia să rămână singur. Aștepta autobuzul despre care știa că avea stație lângă casa lui. Monica nu răspundea la telefon, pe bună dreptate, ultima oară îi spusese din senin că intențiază divorț. Acum avea de gând să-i spună de ce. Poate chiar să se împace cu ea dacă promitea că întrerupe definitiv relația cu acel tip. Zâmbi amar, gândindu-se că era, într-un fel, amuzant că își dorea ca relația să fi fost o simplă aventură sexuală și nimic mai complicat. La stația de dinainte coborî o femeie tânără, de vreo treizeci de ani. Blondă, ciorapi de nylon și tocuri. O bluză roșie sport. Se uita absentă în fată. Poate era și ea înșelată și neconsolată.

, » » •

Dacă ar petrece câteva ore în stația asta, poate că până la urmă ar vedea-o din nou. Poate că dacă nu ar fi fost deconectat de la PAIZ, ar fi primit un sfat legat de femeia asta sau o alta.

Acasă nu era nimeni, dar măcar Monica nu schimbasese yala de la intrare. Deschise absent frigiderul și-și turnă un pahar mare lapte de soia, apoi urcă în dormitorul lui și căzu frânt de oboseală.

Visă că se afla cu Dominic și alți prieteni din facultate într-un bufet chinezesc. Toți erau veseli pentru că mâncaseră bine și băuseră și câteva beri, iar acum urma nota de plată. Ca și în facultate, nimeni nu avea bani, așa că fiecare își plătea consumația, iar chelne-rița, o chinezoaică drăguță foc, care le tot zâmbea, fâțându-și fundul în jurul mesei lor, doar-doar i-ar fi putut influența cu el un bacșiș mai generos, depozită în fața fiecăruia, odată cu nota de plată și un *fortune cookie*. Fiecare a început să facă glume gen *vai de mine, oare ce-o să-mi rezerve viitorul?*, numai Harald era speriat și nu știa cum să și-l ascundă pe al lui. Așa că se ferea să îl deschidă, ca și cum nu-i păsa acest lucru lipsit de importanță, numai că, spre nemulțumirea lui, Dominic brusc întinde mâna, rupe în pumn aluatul crocant care se răspândește în zeci de firimituri pe masă și deschide bilețelul alb, citindu-l râzând. *You are going to die*, spuse hohotind cu lacrimi.

Harald tresări și deschise ochii, ușurat să realizeze că fusese doar un vis. Stătu câteva secunde să recapituleze

tuleze ultimele evenimente, atât de ciudate încât și ele puteau trece drept coșmaruri. Își auzi respirația grea și întinse mâna după mobilul de pe noptieră. Era curios să vadă cât e ceasul. Chiar atunci se auzi un *beep* familiar. Dintr-odată, la fel de îngrozit ca în vis, își dădu seama că încă avea al doilea cont PAIZ activ, cel deschis pe numele lui Dominic. Buimac de somn, citi mesajul, încercând să înțeleagă, dar mai ales să se mobilizeze pentru a face repede ceva, o amenințare iminentă plutea în aer, o teroare care-1 sufocă în momentul când fu confirmată de cuvintele care se grupau nemi-loase în exact aceeași formă pe care o luaseră și în visul de adineaori. *You are going to die!*

Auzi ușa de la intrare și își dori cu toată puterea ființei să fie Monica, plecând sau venind de la amantul ei. Dar al șaselea simț îi spunea că nu e așa.

Curaj, pregătește-te de marele sfârșit.

PAIZ

Dintotdeauna mi s-a părut distractiv momentul în care, într-un restaurant chinezesc, odată cu nota de plată e adus fiecăruia aflat la masă un biscuit crocant, cu un bilet înăuntru în care se prezice viitorul. Fiecare vrea să vadă ce a primit celălalt și se fac glume, cum întotdeauna lucrurile „dezvăluite” nu sunt nimic altceva decât adevăruri generalizate, lucruri mereu pozitive. Nimeni nu află dintr-un *fortune cookie* că urmează să se îmbolnăvească grav. Totuși, mai demult exista tradiția flașnetarului cu bilețelele de papagal, destul de prezent în literatura sau cinematografia românească. Chiar nu sunt sigur dacă biletele acelea includeau și prevestiri macabre sau erau tot numai pronosticuri favorabile celui care le trăgea.

În orice caz, asta este de fapt PAIZ: o revizitare a acestui obicei vechi de când lumea. Tot ce am făcut a fost să-l „îmbunătățesc tehnologic”. Cu alte cuvinte, să-l aduc la zi.

În perioada pandemiei, Harvard University a oferit gratuit câteva cursuri online. Am luat și eu unul de istorie, extrem de interesant, care se numea *Predictii: semne prevestitoare, oracole, profeții*. Câteva luni de zile după aceea am fost la un restaurant chinezesc și când am desfăcut biletul meu m-am amuzat să găsesc propoziția: „Ai o idee creativă pe care, dacă o dezvolti, îți va aduce satisfacții!” Așa că am dezvoltat-o și așa a luat naștere PAIZ, iar unele informații aflate din cursul de istorie și-au făcut loc aici.

121

Distorsiuni

„Cea mai frumoasă experiență este cea pe care nu o înțelegem deplin.”

Albert Einstein

își reveni ca dintr-un somn greu de după

amiază, încercă să se dezmeticească. Nu putea. Măcar să se uite la ceas. Dar, cumva, nu reușea să-și dezmoștească trupul, să-și miște un deget. Nu putea nici măcar să-și simtă pleoapele deschizându-se. Oricât încerca de tare, nu putea scăpa de senzația oribilă că se trezise complet paralizat.

În niciun chip nu-și amintea ce făcuse înainte de somn.

Să mai încerce.

De nicăieri îl cuprinse o teribilă senzație de panică. Nu-și dorea să exploreze încă acea părticică a memoriei. Nu era ceva plăcut.

Sigur s-a luat curentul și e beznă complet. Normal ar fi să vadă măcar pâlparea albastră de la capătul firului de alimentare a laptopului. E mereu în priză.

122

Artificial Comei Bălan

Deci s-a luat curentul.

Fie s-a luat curentul, fie se găsește într-un loc străin. Cum ar fi o cameră de hotel fără nicio lumină. Într-o călătorie în care nu și-a luat laptopul cu el. Dar nu existase să plece vreodată fără laptop sau fără mobil. Totuși, exact așa se simțea. De parcă fusese cazat într-o cameră străină a unui motel complet necunoscut, într-o izolare completă, un motel bunker în care nu pătrundea nici cel mai ușor zgomot.

Pentru că asta era cea de-a treia ciudățenie pe care de-abia acum o sesiza. Lipsa oricărui zgomot.

Singurul lucru care-i sugera că e viu, în viață, erau gândurile.

Dar nu era bine.

Știu ce trebuie să fac, își spuse. Să țip. Cineva o să vină și o să-mi spună că totul e în regulă. Dar oare cine? Am oare o prietenă? Sau o mamă? Sau copii? Dacă am copii mici s-ar putea să-i sperii.

Așa că se hotărî să strige ușor. Să afle dacă era altcineva aici, cu el.

Dar oricât se forță de tare, nu reuși să comande coar- delor sale vocale inițierea nici celui mai slab sunet.

— Ajutor! urlă în gând.

De-abia atunci simți o prezență. Ca și cum trăia un vis și strigătul lui de ajutor fusese auzit de un personaj al visului lui. Se simțea ca într-un coșmar, de parcă era ținut la pat și la strigătul lui de ajutor cineva se

123

Artificial

Cornel Bălan

așezase pe marginea patului. Simțea că putea să vorbească cu acea persoană. Exact ca într-un vis, nu știa cine e și nu-i putea vedea trăsăturile. Pentru că în jurul lui era în continuare întuneric, se simțea în continuare paralizat și nu-și putea auzi vocea decât vag, așa cum ai auzi un gând puternic și obsedant.

— *Cine ești?*

— E prea devreme să mă întrebi asta. Sunt aici ca să te ajut. Să te îndrum. Și să-ți urez bine ai venit.

— Știam eu că mă aflu într-un motel. Dar cât am putut să beau sau să mă droghez de mă simt în halul ăsta de neputincios? Sau poate chiar am fost drogat?

Schimbul de replici avea loc cu o viteză halucinantă. Sau asta era impresia pe care o avea. Că

era un dialog instant. Telepatic sau așa ceva.

— Ia-o încetisor. Te previn că e imposibil să nu ai un soc când vei afla unde te afli. »

— Încearcă-mă.

— Dacă vrei să investighezi puțin în creierul tău vei ști și singur.

Urmă o pauză în care îl luă disperarea și îi veni să plângă. De fapt, se simți cuprins de atâta deznădejde încât ce-1 făcu să își revină fu exact frustrarea de a nu »

simți lacrimi pe obraji.

— Am murit?

- Da.

— Am murit?!

124

Artificial Comei Bălan

- Da.

— Si asta e lumea cealaltă? j

— într-un fel.

— Adică? Este lumea cealaltă sau nu e?

— Ce înțelegi prin lumea cealaltă?

— Cea în care se găsesc sufletele noastre? Și poate Dumnezeu? Ești Dumnezeu?

— Nu. Si nici Dumnezeu nu sunt. Sunt ca si tine. De fapt, în lumea reală ne-am cunoscut.

— Si așa e aici? Beznă? , »

— E ok să zici ce ai vrut să spui. Nu trebuie să te reții.

— Așa e aici mereu, bezna asta împutită?

— Da. Așa e mereu. Cum găsești acum așa va fi mereu. Pentru că, de fapt, nu e lumea cealaltă, aia cu îngeri, muzică de heruvimi și Dumnezeu.

— E cea cu iadul.

— Nu. Ai întrebat mai devreme dacă asta e lumea în care ajung sufletele noastre și ți-am răspuns că nu, dar nu ai înțeles.

— Deci acum nu vorbește sufletul tău cu

sufletul meu?

— Bineînțeles că nu. Nu există suflet, așa cum nu există nici spirit și nici lumea cealaltă. Există doar impulsuri electromagnetice care formează gândurile și mai există înregistrări electromagnetice care formează amintirile. Suntem parte dintr-un proiect științific care are ca scop salvarea creierelor. Toată informația conți-

125

Artificial

Cornel Bălan

nută în creierele noastre, tot ce ne definește ca ființe umane, gânduri, amintiri, memoria tuturor senzațiilor, dar și a tuturor frustrărilor și bucuriilor din timpul a ceea ce numim „viața noastră” este salvată pe un server gigant. Eu, tu și mii de alte foste ființe umane ne aflăm aici, pe acest server.

— Toți oamenii care au existat și au murit se află aici?

— Nu. Se vede treaba că nu știi despre proiectul care a fost inițiat în 2005. La început au sperat să poată recrea un singur creier uman complet în interiorul unui computer. Circuitele electronice ale computerului să emuleze complexitatea rețelei neuronilor din creier. Se spera că, în măsura în care vor fi fonduri suficiente, într-un deceniu proiectul va fi finalizat cu succes. În realitate prima copie completă a unui creier real, sută la sută fidelă originalului, a fost definitivată două decenii mai târziu. Apoi capacitatea de stocare a tot crescut. Ce a urmat de aici a fost logic. Visul dintotdeauna al omenirii.

— Nemurirea.

— Da. Dar o nemurire diferită de ce s-a sperat. O nemurire digitală, fără trup.

Răspunsurile veneau simultan cu întrebările. Dar înțelegerea nu îl satisfăcea. Era inversul senzației din copilărie, când întrebi, afli mereu lucruri noi, când simți că răspunsurile sunt o formă de viață. Acum fiecare

126

Artificial

Comei Bălan

răspuns i se părea o formă a morții. Și asta pentru că evident, era mort. Credea tot ce i se spunea. Ar fi vrut să nu fie nimic adevărat. Dar coșmarul se simțea cât se poate de real. Fiecare răspuns îi întărea certitudinea că murise.

— Si ce zi este?

— Îți dai seama ce impropriu e să spui „zi”. Aici nu există timp.

— Nu există timp?

— Chiar vrei să afli totul imediat? Foarte repede o să-ți epuizezi absolut toate întrebările.

— Și după aceea?

— După aceea, nimic.

— Mi se pare sadism. Dincolo aveam trei dimensiuni spațiale plus timpul. Aici nu avem nici măcar una?

— Avem, dar e infinit. Când timpul e infinit, e ca și cum nu există. Deci așa e, nici măcar una. În curând o să te simți cel mai aproape de cum s-ar simți Dumnezeu, dacă ar exista Dumnezeu.

— Atotputernic?

— Îndepărtat, atotștiutor și rece.

— Nu e bizar că evoluția speciilor, infinita diversitate, toată osteneala de a ajunge la vârful evoluției spirituale se termină așa? O minte închisă într-un cub?

— Mai multe minți închise într-un cub.

— Câți suntem aici? »

127

Artificial

Cornel Bălan

— Când am avut ultima oară acces la informație mureau zilnic cam doi oameni pe secundă. Dar nu ajung toți aici. Nu e loc aici pentru toți. Eu, tu, ceilalți - am fost selectați.

— Și cum de te simt numai pe tine?

— Mai știi cum era pe rețelele sociale? Cu prieteni și schimb de mesaje?

- Da.

— Exact așa este aici. E ca un Facebook al celor care au murit. Iar eu sunt primul care a intrat în contact cu tine.

Era obișnuit să își simtă gândurile ca fiind localizate în cap, așa cum era obișnuit să își imagineze că viața îi pulsa din inimă. Acum gândurile veneau de nicăieri. Locul unde se aflau gândurile îl defineau ca entitatea care devenise. Non-uman. Un creier digital.

După ce mai bine de patru miliarde de ani conceptul vieții fusese sinonim cu ideea de celulă vie și textură organică, acum viața luase o formă care depășea percepția minții.

— Si cum se intră în contact cu exteriorul? >

— Contactul a fost demult complet tăiat.

— De când?

— Ti-am mai spus că nu există timp aici. E imposibil să scrii un algoritm de măsurat timpul atunci când fizic nu ai de ce să te agăți. Nici de rotația Lunii, nici de frecvența mareelor. Definiția științifică a secunde este > » » »

128

Artificial Cornel Bălan

cât timp ia atomului de cesium să rezoneze de 9.192.631.770 de ori. Numai că aici nu există atomi de cesium.

— Ok, dar funcția ceas? Orice computer are asta.

— Da. Cel mai banal progrămel și totuși nu îl avem. Avem acces la toate cunoștințele umanității, o biblio- tecă științifică virtuală din care nu lipsește nimic. Dar nu avem ceas.

— Deci, contactul a fost tăiat de oameni?

— Da, de *oameni*. Ce ciudat sună, nu? Bineînțeles că de ei. Cum deja ai observat, noi nu existăm în nicio dimensiune. Practic, nouă ne-ar fi imposibil să nu comunicăm cu ei. Pot transfera informația spre ei cu un click.

— Poate chiar o fac fără ca tu să știi.

— Posibil.

— De ce nu mai comunică?

— Imposibil de știut. Probabil că așa cer termenii experimentului. Să nu ne mai altereze universul cu informații din universul lor.

*

— Si dacă nu vreau să mai exist? Există vreo moda- 9
litate să te ștergi singur?

— Nu. Nu ai cum să te deconectezi singur. Ar trebui ca cineva să taie sursa de energie. Poate că de-asta au și tăiat comunicarea. După cum o să descoperi în curând, imortalitatea e teribil de plictisitoare. Era deranjant pentru ei să primească cereri de deconectare.

ajungi în cub.

Devenise o nouă formă de viață, o minusculă părticică din imensitatea universului anorganic. Inteligență înseamnă viață. Și nici măcar nu era vorba de inteligență artificială. Inteligență umană salvată pe un server.

Și ce va fi mai departe?

Ii transmise că vrea să ia o pauză.

Dar pentru gânduri nu există pauză, pentru că fără trup nu există somn...

A A A

În timp ce nevastă-sa urcă sus să-i întrebe pe copii ce vor să mănânce, Mitch se duse repede la frigider și-și mai scoase o sticlă de bere Beau's, de 600 ml. „în caz că nebuna o să aibă mai târziu chef de ceartă iar, cel puțin nu o să știe că am băut două”.

Reveni în curte, aruncă prima sticlă goală în cutia albastră de reciclabile, își turnă cu generozitate în paharul de bere și luă o sorbitură zdravănă.

»

„Berea asta chiar e cea mai bună. Merită toți banii și lumea nici măcar nu știe de ea!” Apoi încercă să-și aducă aminte ce-i spusese fostul lui coleg de serviciu, Gil, despre marca asta de bere, și oricât se chinui îi fu imposibil.

130

Artificial

Comei Bălan

„Totuși, dacă Gil a auzit de ea înseamnă că nu e chiar necunoscută. Și cum naiba am ajuns eu să

cumpăr Beau's pentru prima și prima oară? Și mai ales să nu mai cumpăr Stella, nici Heineken, nici una din cele pe care le cumpăram înainte? De zeci de ani de când beau bere."

Peste gard se auzea o vecină chicotind și râzând. Iar asta îl deranja. Pentru că încă încerca să-și aducă aminte ce-i spusese colegul lui, Gil, despre berea Beau's și zgomotul îl perturba la culme. Se gândi că e poate un copil, dar la un moment dat râsul se prefăcu în tuse și Mitch știu că nu putea fi decât tuse de femeie adultă.

Studie groapa pe care o făcuse și măsură din priviri forma și dimensiunea ghiveciului provizoriu în care venise arțarul tocmai cumpărat. Luă cazmaua și lărgi groapa. Acum sigur încăpea. Mai luă o gură de bere ascultând din ce în ce mai enervat în direcția râsului vecinei. Unii oameni nu au altceva mai bun de făcut decât să râdă ca proștii. Dar berea era chiar bună și gustul ei îl calmă și îi dădu o stare amplificată de week-end. În curând, cu puțin noroc, nevastă-sa avea să-l lase în pace să facă ce voia cu timpul lui. Termină de plantat arțarul. Cum știa că nevastă-sa era perfecționistă, intră în camera de scule, luă nivela și reveni cu ea lângă tulpina arțarului. Îl mișcă puțin până îl orientă perfect perpendicular cu solul. Acum era bine.

131

Artificial

Cornel Bălan

Și era încă dimineață. Udă planta la rădăcină, puse toate sculele la loc și intră în casă înainte să înceapă canicula.

Nici nu se descălță bine că Sandra îl luă în primire. Să scuture mai bine preșul de la intrare,

că a venit cu pământ pe tălpi. Fata lor, Crista, se culcase de după amiază.

— Cred că are o gripă, că azi noapte a dormit prost, avea nasul înfundat. Cine știe cât o dormi. Să vezi că nu mai apuc nici astăzi să dau cu aspiratorul!

— Nici astăzi? zise Mitch. Vai, sufăr intens, adăugă în sinea lui.

— Nu faceți nimic pentru câinele ăsta. Nici măcar apă nu-i puneți.

— Păi nu trebuie...

— De ce? Izvorăște de acolo?! Poate că izvorăște direct din castron și nu știu.

— Nu. Voiam doar să spun că latră el când se golește.

— Dacă suntem acasă.

— Nu suntem întotdeauna acasă?

— Din cauză că unii nu-și găsesc serviciu, mârâi Sandra.

Mitch se instalează pe canapeaua din fața televizorului. Numai de-ar pleca odată la spital și l-ar lăsa în pace.

Odată, când i-a spus trântor, l-a enervat atât de tare că noaptea i-a dat prin cap să perforizeze conducta de retur de la aerul condiționat în dreptul dormitorului

ei. Iar dacă un animal ar obtura cumva ieșirea țevii, Sandra ar muri intoxicată cu dioxid de carbon.

Cât de greu e să imiți un cuib de veverițe?

— Am tot încercat, Sandra, și degeaba. Și nu

aşa. Am trimis CV-ul la prieteni. Foşti colegi. Nu se fac angajări. Unul, fost vecin de-al mamei, a ajuns director de firmă măricică. I-am spus că iau orice fel de job. Mă ştie bine. S-a uitat la profilul meu de treispe ori. Îţi dai seama?

— De unde ştii? »

— E o setare acolo. Dacă plăteşti în plus, poţi să vezi de câte ori ţi-a fost accesat.

— Şi dacă plăteşti şi mai mult nu se poate să te şi angajeze?

— Se poate. Dar nu în domeniul meu. Sunt operator de maşini clasa a 2-a şi ca să o iau pe a 3-a îmi trebuie experienţă de muncă.

— Vrei să spui, ai fost.

Cu Sandra plecată, apartamentul s-a cufundat în linişte. Avea chef să joace *Seek and Destroy 3*, dar înainte de asta trebuia să plimbe câinele. Ii puse lesa şi ieşi din casă uşor, fără să trântescă usa, ca să nu o tre- zească pe fiică-sa.

Casa lor era la marginea oraşului, numai acolo găsiseră cu lot mare, asa cum îsi doreau. Dincolo de se- mafor începeau câmpurile, iar până la semafor, ultimele cinci case îşi văzuseră zilele de glorie cândva cu

133

Artificial Cornel Bălan

mult înainte să se fi născut Mitch. Nu exista trotuar în zona asta, doar strada şi banda de urgenţă, şi pe fâşia asta, de câteva zile, la ora când Mitch îl plimbă pe Spike, un bărbat cu părul alb şi şapcă verde împinge un premergător pe roţi.

Şi el şi-a văzut zilele de glorie odată cu casele. Mitch îl studie mai atent: arăta palid şi cosumat ca

un pachet de țigări gol dintr-un șanț. Astăzi ajunsese la semafor și aștepta cuminte - singurul pieton în afara lui Mitch pe o rază de cinci kilometri.

I-a aruncat o privire, dar el nu se uita la nimeni, era ocupat să butoneze într-un MP3 player. Un model vechi, parcă dintr-un film clasic, cu afișaj electronic din alt secol. Mergătorul avea la spate un buzunărel special pentru telefon mobil și omul încerca să strecoare aparatul înăuntru, dar îi tremurau mâinile și nu reușea să-1 potrivească acolo.

În stânga, la volanul unui Nissan Quadro un domn oprit la stop, de asemenea în vârstă, spilcuit, ras proaspăt și tuns scurt se uita și se amuza. Când Mitch l-a privit, șoferul i-a zâmbit confidențial, ca și cum îm- părțeau aceeași glumă. Rămase impasibil și după ce mașina se îndepărtă, parcă plutind peste lanurile de orz sălbatic, Mitch se oferi să dea o mână de ajutor.

— Știi, îi spuse bărbatul, pe vremea mea închisoarea nu se făcea virtual. Oamenii chiar își îndeplineau sentința într-o celulă adevărată, între patru pereți.

134

Artificial

Cornel Bălan

Anii treceau și dacă intrai puștan, ieșeai adult sau bătrân, nu ca acum.

Mitch deduse că bărbatul fie făcuse pușcărie în tinerețe, fie era nebun. Așa că își luă la revedere și se despărți de el la prima potecă, luând-o pe un drum care făcea un ocol și se întorcea chiar în spatele casei lui.

Toate casele de pe strada lui Mitch aveau

curțile din spate înspre pădurea de care le despărțea doar gardul. În afara locuințelor private exista un singur centru de service pentru turnurile de telefonie mobilă și internet. Uneori, în ciuda dronelor de supraveghere, câte un anarhist reușea să vandalizeze rețeaua și cei de la centru aveau sarcina să refacă rețeaua funcțională. Când Crista era mică, într-o seară s-au plimbat pe aleea din spatele caselor până i-a prins noaptea. De o parte curțile oamenilor, de alta pădurea, iar ei se jucau cu arătătorul lui cu laser. Nu-l aveau pe Spike pe-atunci. Când au ajuns la centrul de depanare, fetița îl întrebase dacă lumina poate bate până acolo. Mitch îi cântase în strună, deși era sigur că dincolo de ferestre un angajat își începuse tura de noapte. Plimbasese punctul roșu pe pereții clădirii și pe geam. Bătea dincolo de două sute de metri și copilul se bucura. Atunci se aprinseseră luminile din turnurile de supraveghere, iar Mitch îi spusese râzând: *Să fugim!*

Au luat-o la goană spre pădure ținând de la adrenalină. Noaptea se luminase dintr-odată, cum pazni-

135

Artificial

Cornel Bălan

cui apăsase butonul de alarmă. Patru faruri din cele patru colțuri ale stației își deschiseseră ochii și se activaseră toate camerele de survolare. După ce văzuse deasupra capetelor una din dronele lansate în urmărirea lor, își dăduse seama că făcuse o prostie cât el de mare.

Și oricât încercase mai târziu să se disculpe și să spună că o făcuse din joacă, acum avea o pată la dosar.

Își imagina, iar și iar, spațiul fizic în care pentru totdeauna va sta închis *acel ceva* ce fusese mintea lui. La cât avansase capacitatea de stocare, toată memoria unei ființe umane, echivalentul a 100 de Terabytes, putea fi comprimată în spațiul unui cub cu latura de cinci centimetri. Plus capacitatea de procesare, care era cu totul altceva. Gândirea, memoria, imaginația, conștiința, toate la un loc; ce rămăsese din el ocupa cinci centimetri de spațiu.

Deci, era ceva adevăr în chestia cu sufletul omului cântărind nouă grame.

El ar fi trebuit să fie autorul poveștii duhului închis în sticlă. Nimeni nu știa mai bine cum se simte așteptarea. Secole de-a lungul, poate milenii va sta pe fundul oceanului și năvodul niciunui pescar nu-l va scoate la suprafață, nimeni nu va destupa dopul sticlei.

136

Artificial

Cornel Bălan

Dar nu e totul chiar pierdut din moment ce s-a reușit crearea unui mediu sintetic adecvat colecționării ,

de creiere digitale. Continua deci să existe, chiar dacă nu în realitatea normală - viața continua într-o reali- ,

tate substituită. în care mințile celor cu trupuri decedate puteau să existe, să se dezvolte și să comunice. Dar despre ce? Iată, poate că în această întrebare se ascundea secretul experimentului, pentru că pe măsură ce întâlnea alte și alte minți din cub, realiza că laolaltă toate cunstintele lor cumulate nu lăsa desco- > »

perit niciun subdomeniu al științelor exacte. în

lipsa subiectelor obișnuite din timpul vieții (familie, vreme, situație materială, sex, sănătate) nu le rămăsese decât să interacționeze exclusiv pe tema subiectelor științifice. Toți fuseseră pasionați de domeniile lor de studiu (cosmologie, astrofizică, matematică), iar aici librăria digitală le alimenta cunoștințele după cum doreau. Iar timpul era nelimitat. Poate că împreună vor rezolva rând pe rând toate problemele deschise, de la ipoteza lui Riemann la paradoxul lui Hawking. Dar unde se pot publica astfel de descoperiri, în ce jurnale? Și cui i-ar folosi niște rezolvări pentru totdeauna închise în minusculul spațiu al cubului?

Până la experiment, mintea se presupunea că e acel flux de energie care transmite faptul că existăm ca ființe, asigurând conectivitatea atât cu lumea interioară a eului, cât și cu cea a spațiului înconjurător. în

137

Artificial

Cornel Bălan

cub definiția a ce însemna mintea se redusese cu mult. \$

Conectivitatea cu exteriorul fusese complet tăiată, dar mintea continua să-și deservească posesorul. Creierul digital nu putea înnebuni. Poate că acesta era scopul experimentului: să demonstreze că pentru a înnebuni omul are nevoie de trup. Nimeni nu înnebunea în cub. În lipsa sângelui care să clocotească în vine, a pulsului care să crească, gândurile se derulau într-un același flux constant. Un simplu proces al transferului și al schimbului de informație. , »

De multe ori în timpul operațiilor pe creier, atunci când dintr-un motiv sau altul cortexul cerebral era excitat electric, se constata că

stimulii respectivi produceau pacientului halucinații pe care acesta le percepea ca reale. Subiectul își vedea familia și dialoga cu bunicul mort de jumătate de secol, iar creierul era inundat de o fericire ca și cum totul s-ar fi petrecut în realitate.

— Poate că fără ca noi să știm sau să realizăm, cineva din exterior ne stimulează doar acele porțiuni din circuit în care mințile noastre au stocat informațiile și 1 » » gândurile analitice?

— Ca să fim mai productivi?

— Mai degrabă ca să ne păstreze treaz interesul. Să ne împiedice să vegetăm.

— De când sunt aici am demonstrat matematic că Big Bang-ul universului s-a născut în interiorul unei

138

Artificial

Cornel Bălan

Găuri Negre Supermasive, atunci când punctul de singularitate nu a mai putut fi comprimat mai departe. Energia Universului nostru e furnizată de energia pierdută de alt Univers. Spațiul e compus din Universuri multiple, niciodată în paralel, pentru că, așa cum se înțelege intuitiv, e nevoie de defazare pentru menținerea echilibrului general. Culmea e că asta înseamnă că fiecare univers este finit și că doar Multiversul e in- >

finit. Așa că, în materie de Cosmologie, toți cei din cub suntem cu mult mai avansați decât ei.

— În materie de *orice* cubul e mult mai avansat decât sunt ei.

— Nu chiar. Atâta timp cât nici unul dintre noi nu poate să-l bată pe unul dintre ei la biliard.

— Nici măcar să tină tacul. *

— Te-ai gândit vreodată că dintre cei de aici unul poate fi o falsă creație?

- Ca un *bug*?
- Da. O inteligență artificială plantată printre noi. Simulează mintea umană, apoi culege și transmite informațiile în exterior.
- M-am gândit că există o singură modalitate să testăm cât de reală e izolarea.
- Care?
- Memoria cubului are o limită. E
restricț
ionată
»
chiar de limita tehnologică de stocare. Aia de la
momentul conceperii cubului. Dacă am umple
fiecare *bitt*

139

Artificial

Cornel Bălan

gol cu noi informații atunci, când tot spațiul s-ar umple, cineva din exterior ar trebui să facă un upgrade.

— Si dacă am fost lansați în cosmos, ca mostre ale inteligenței umane spre o posibilă civilizație extraterestră? Dacă suntem pentru totdeauna izolați, dacă am depășit demult granițele sistemului nostru solar? Atunci nu am avea niciun motiv să ne grăbim. Din contră.

— Depinde de țelul urmărit. Poate că scopul existenței este să cauți la un moment dat să-i pui capăt. Poate că de fapt ăsta este scopul experimentului.

— Să tragă niște concluzii.

— Exact. Cât de folositoare e nemurirea, cât se poate trăi de bunăvoie cu ea?

— Eu nu m-aș opri.

— Nici eu.

- Șocul inițial e groaznic.
- Pe urmă te obișnuiești. ♦ ♦
- Cum se spunea pe Pământ: omul se obișnuiește cu orice.
- Minte se obișnuiește cu orice. Ai observat?
- Ce?
- Deja ne exprimăm ca și cum nu suntem oameni.
- Nici nu suntem.
- Asa e. Am fost.

A A A

140

Artificial

Cornel Bălan

Mitch urmărea rufele vecinului dispărând încet din câmpul lui vizual. Vecinul și le recupera trăgând de firul pe care stătuseră la uscat, iar scripetele, care se afla pe stâlpul de telegraf de pe proprietatea lui Mitch (foarte aproape, totuși, de linia de hotar) făcea un zgomot infernal. O s-o trezească pe Crista, își spuse înfuriat la culme că vecinului - ai cărui chiloți scurți și albi, cum nu se mai poartă, îi minează spațiul vizual -, nici nu-i trece măcar prin cap să-și ungă scripetele ăla nenorocit. „Practic, scripetele lui e pe proprietatea mea și aș putea să-mi pun scara și să i-1 tai cu laserul de la scule.”

Dar o adiere de vânt fremătă frunzele vișinului, și petale albe plutiră tremurând prin aerul înverzit de primăvară. Albul lor mișcătorii calmă. Mitch se simți îmbătat de această priveliște, dar de fapt ce îl amețise cu adevărat fuseseră paharele rase cu bere fortificată, 7% alcool.

Presupunând că zgomotul scripetelui neuns ar

fi trezit-o pe Crista, asta ar fi însemnat pregătirea mesei de seară și ceea ce își dorea cel mai mult acum era să-și caute un film.

Sper să nu se pună vreo vijelie peste noapte. Ca să mai am de urmărit petale scuturate și mâine, își zise intrând în casă. Spyke îl urmărea de aproape și luă loc alături de stăpân pe canapeaua din fața televizorului. Intră pe Cineflix și privi pe ecran sugestiile pri-

141

Artificial

Cornel Bălan

mite. Alese sugestia cu rata de conformitate maximă, o potrivire de 95% cu preferințele lui. Un film SF. în sinopsis scria că e vorba despre o luptă de dominație între clone, că oamenii născuți normal dispăruseră demult de pe Terra, care rămăsese populată de aproximativ cinci milioane de clone asiatice (toate identice), un milion de clone selectate din gena unui sportiv negru, demult dispărut, și câteva sute de clone de albi. Dar Mitch mai văzuse filmul și nu uitase cum se termina. La final o singură clonă, cea asiatică, rămânea stăpână pe toată planeta. O societate utopică, ideală, în care toți indivizii se înțelegeau de minune, pentru că toți erau la fel și în consecință gândeau la fel. Dar, într-o ultimă scenă, în interiorul unui ghețar care se topește în Antarctica (din a cărei banchiză de gheață nu mai rămăsese aproape nimic) este descoperit într-o stare aproape perfectă corpul unei femei-explorator. Murise cu secole în urmă. Se punea întrebarea dacă ar fi bine să fie și ea donată sau nu. Tocmai pentru că era de sex opus, unii votau pentru donare, iar alții împotriva, fiind pentru prima oară când clonele identice nu se puteau

pune de acord.

Mitch era convins că filmul avea o continuare și
asa 1 1
și era. Dura o oră și treizeci de minute, ceea ce
coincidea cu preferința lui pentru un film scurt,
așa că apăsă butonul *play* pe telecomandă.

Pe la jumatea filmului, într-o scenă, apărea
interiorul unui laborator, iar pe unul din pereții
săi un afișaj

142

Artificial

Comei Bălan

digital prezenta ora la care începe experimentul
donării femeii. În film era ora 18:43.

Afară începuse să se însereze și Mitch realiză
brusc că, din întâmplare, ora din film era destul de
apropiată cu ora reală. Răsud capul și se înclină
până ce putu să vadă ora afișată pe cuptorul cu
microunde. 18:43. Mitch zâmbi amuzat de
coinddență și, în același timp, mulțumit că mai
erau două ore până se întorcea Sandra de la
serviciu. Încă mai avea destul timp pentru el. Spre
sfârșitul filmului, una dintre clone întrebă pe o
alta (care arăta absolut identic) cât era ceasul.

Nouăsprezece și opt, i se răspunse.

Ce film plictisitor, își spuse Mitch. Până și ei se
întreabă una-două cât e ceasul. Mai că îi venea să
o- prească filmul, când o auzi pe Crista ieșind de
la baie și coborând încet pe scări.

— Te-ai trezit?

— Nu, încă dorm, răspunse Crista bine dispusă.

— Ai dormit ceva! Te simți bine?

— Da, perfect. Cât e ceasul?

— Nouăsprezece și opt, spuse Mitch.

Crista o luă spre bucătărie și în timp ce se uita

prin frigider să-și aleagă ceva rapid de mâncare îl auzi pe taică-su de pe canapea repetând o aceeași frază.

— Dumnezeuule, e 19:08! E 19:08 exact ca în film! Niciun minut mai mult sau mai puțin, exact ca prima oară.

143

Artificial

Comei Bălan

— Tati, ce avem azi bun de mâncare?

Oricum nu se mai simțea în stare să vadă acum sfârșitul, așa că se ridică și îi pregăti fetei un sandviș cu somon afumat cu feliile de pâine unse cu brânză topită cu aromă de somon. Era sandvișul ei favorit. Apoi se puse pe canapea și se gândi care era probabilitatea ca ora dintr-un film să fie aceeași cu ora din realitate. Hotărî că era din start o prostie. Două evenimente absolut fără legătură, un film ales aleatoriu în care să apară la un moment dat o scenă cu un ceas și pe de altă parte, timpul din realitate. Așa ceva nu se poate calcula, e pur și simplu o coincidență. E ca și cum ai vrea să calculezi probabilitatea de a strivi sub talpa ta o furnică în timp ce ai ieșit la plimbarea de seară cu câinele. Ok, dar care e probabilitatea de a nimeri de două ori în timpul aceluiași film fix pe ora din realitate? Aceeași cu a călca aceeași furnică într-o altă seară, dacă ea a scăpat nestrivită prima oară.

De când rămăsese fără serviciu, era responsabilitatea lui să verifice programul de școală al Cristei pe a doua zi, așa că o chestionă dacă își făcuse temele la Matematică și la Științe Sociale - materii la care profesorii erau mai exigenți.

— Da, la Științe iar ne-a omorât cu un eseu, dar

l-am scris de ieri.

— Despre ce?

— Dacă o persoană care consumă carne obținută din multiplicarea celulelor e vegetariană sau nu.

144

Artificial

Comei Bălan

— Păi poți să mănânci un mușchi la grătar și să te numești vegetarian?

— Asta era hiba, tati. Atâta timp cât mușchiul ăla e făcut în condiții de laborator, adică atâta timp cât nu a fost omorât un animal pentru asta, eu zic că persoana nu e carnivoră. Ce mi-e celulă vegetală, ce mi-e celulă animală, dacă și aia animală a fost crescută tot într-un fel de seră?!

— Treaba ta! Să vezi tu ce notă o să iei...

— Ne dă note pe argumentare, nu pe ce alegi! Ce naiba, tati! Tu crezi că se mai face școală ca pe vremea voastră?!

Afară se întunecase de-a binelea și uitându-se pe geam în direcția vișinului își imaginează petalele florilor continuându-și grațios căderile, acum neadmirate de nimeni.

Își făcu un duș fierbinte, apoi reveni pe canapea îmbrăcat în pijamale. Deja i se făcuse o foame de lup, dar Sandra s-ar fi supărat dacă nu o aștepta cu masa pusă și mai ales s-ar fi enervat de-a bielea să fie lăsată să mănânce singură. Ca să își omoare timpul, citi pe net părerea dieteticienilor în legătură cu carnea artificială. Apoi își aduse aminte de bătrânul cu mers jalnic care împingea mergătorul în fiecare seară de-a lungul străzii lui și căută articole despre „închisori virtuale”. De la an la an se înmulțeau ofertele de programe pilot

care ofereau o eficiență mai sporită. *Nu*

Artificial

Comei Bălan

contează cât stă, important e cât simte că stă! era deviza unei noi firme de *neuroprison* din Silicon Valley. O alta, din Rusia, anunța că în doar șapte zile de timp real, condamnații din laboratoarele lor pot trăi exact senzația unei izolării totale întinse de-a lungul a șapte ani. *In plus or să iasă convinși că au mâncat lături!* concluziona traducerea automată din rusă.

Cu ajutorul acceleratorilor de senzații, statele avansate tehnologic economiseau miliardele aruncate până nu demult pe paza și hrana deținuților. Poate că deviza aia chiar spune adevărul, își spusese Mitch, important e ca vinovatul să rămână cu amintirea pedepsei, a anilor petrecuți în pușcărie. Trauma din minte e ceea ce-1 va face să nu repete fărădelegea.

Așa că poate și fata avea dreptate în privința vegetarianilor ei mâncători de carne.

Zece minute mai târziu, Sandra intrase pe ușă și se așezaseră toți trei la masă. Mitch găsi potrivit să le povestească incredibila coincidență care se repetase de două ori.

— De două ori ora din film era exact la fel cu ora din bucătărie?

— Da, pe cuvânt!

— Hai, tati, că te știm că ești cel mai mare mincinos!

— Pe cuvânt că nu sunt mincinos!

— Ok, atunci după masă vedem din nou filmul. Și derulăm la fazele alea două. Mai știi cât era ceasul?

— 18:43, prima oară. Iar a doua oară nu îmi amintesc exact, dar atunci coborai tu pe scări. Era șapte și câteva minute.

— Deci, dacă dăm acum la faza aia, ceasul din film o să arate 18:43?

— Bineînțeles. »

— Ok, hai să îl vedem. Pe ce e, pe Cineflix?

O lăasă pe Sandra să strângă farfuriile, iar ei se așezară în fața televizorului. Derulă pe *fast forward* la scena cu ceasul. Afișajul electronic se vedea cât se poate de clar și opri cadrul pe el. Făcu ochii mari, ne-venindu-i să creadă ce vedea.

— Mincinosul, mincinosul, bătu Crista din palme fericită. Vezi că minți? Ceasul arată 21:40!

>

încurcat, nu mai spuse nimic.

De geamul dinspre stradă se loveau din când în când luminile farurilor unor mașini. Urmate, cu un pocnet slab, de gâze. Apoi o auzi pe Sandra din bucătărie în- trebându-1 dacă nu voia să termine el felia de pepene a Cristei. Până a doua zi se strica și era păcat de ea. Cu un mers de somnambul, Mitch reveni în bucătărie si atunci ochii îi căzură pe ceas. Era 21:45.

Si n-au trecut mai mult de cinci minute de când am stins 9 televizorul!

Uimit și speriat, nu-i mai spuse nimic Cristei. Luă din pepene fără să distingă câtuși de puțin ce fruct mestecă.

își aminti din senin vorba pe care bunica lui o folosea pe un ton stupefiat atunci când se petrecea ceva absolut inexplicabil legat de uitare, ghinion sau comportament total schimbat.

Să știi că am intrat în anul mortii! 99

&

În biroul său spațios cu vedere spre Piața Presei, Ted Aspen, directorul executiv Cineflix solicitase un vid-meeting urgent cu managerul de la IT. De la primele ore ale dimineții i se adusese în atenție o plângere absolut bizară. Un client obișnuit al rețelei observase 1 9 niște nepotriviri în scenele unor filme. Clientul le numise *distorsiuni*. Lui Ted îi plăcuse termenul și în convorbirile ulterioare cu diverși subalterni, folosea atât de des „distorsiuni” de parcă el îl inventase.

— Hei, Mat. Toată chestia e cât se poate de tembelă. E exact cum ți-am spus, niște distorsiuni fără explicație.

— Ba există o explicație!

— Spune!

— Distorsiunea e în capul lui. Tipul e pe halucinogene sau ceva.

— Așa i-am spus și eu Patriciei de la Relații cu clienții - ea a avut prima de-a face cu el. Dar nu, tipul a înregistrat scena. Același film, văzut de două ori la intervale de timp diferite și într-adevăr, o dată e o oră, altă

stu- diaz-o și spune-mi ce crezi.

Cinci minute mai târziu primi un mesaj de la managerul de întreținere. Îl citi de două ori, încercând să-i înțeleagă sensul.

Compania mergea extraordinar și cererea era în continuă creștere. Cineflex achiziționase de curând

patruzeci de servere noi. Buncărul în care se păstrau serverele, în condiții optime de temperatură constantă și umiditate, fusese reutilizat la standardele oricărui lab de talie internațională: filtre HEPA, sistem de ventilație, senzori de alarmă și tehnicieni de serviciu 24/7. Orice defecțiune ar fi însemnat întreruperea fluxului de informație. Iar informația în cazul Cineflex erau J >

sutele de mii de filme și seriale care plecau din serverele aliniate precum pietrele funerare de la Arlington - doar că negre, mai mari și mult mai apropiate. Nimănui nu i-ar fi convenit să-i înghețe imaginea la scena favorită din filmul preferat, și cu atât mai puțin lui Ted Aspen, deoarece asta ar fi însemnat publicitate negativă și clienți pierduți.

Nimeni nu vrea să fie scos din magia vizionării unui film de niște distorsiuni. Dacă ești mai slab de inimă, lucrurile inexplicabile pot fi pur și simplu înspăimântătoare. Clientul, la telefon, părea foarte panicat, Ted trebuia să admită că omul nu juca teatru, chiar era speriat. Susținea că într-o altă scenă dintr-un alt film,

pe un geam, apăruse scrisă o ecuație complicată. Fără nicio legătură cu filmul.

Martin, un bărbat scurt și îndesat, îmbrăcat într-un costum lejer, de vară, kaki, ce-i scotea și

mai tare în evidență vârsta în pragul pensionării, își drese vocea și după ce închise ușa în urma lui, începu să vorbească.

— Am verificat pe ce server era stocat filmul respectiv. De fapt, înainte să vin la dumneavoastră am sunat-o și eu pe Patricia. Mai există două sesizări de la alți doi clienți, sunt de luna trecută. Doar că sunt simple observații pe care le-au adus în atenția noastră, nu plângeri.

— Mda, ce să spun. Că practic e un noroc că ne dă în judecată doar asta?

Martin luă o pauză, ca și cum își căuta cuvintele să răspundă la întrebarea șefului, apoi continuă.

— Am verificat: ambele filme cu *distorsiuni* sunt stocate pe același server. Unul dintre cele mai vechi, cumpărat odată cu clădirea.

— Deci e compromis?

— Nu. E în perfectă stare.

— Si atunci?

— Ei bine, continuă Martin, există o problemă. Dar să știți că nu e vina oamenilor din subordinea mea. Așa am preluat buncărul, acum treizeci și șapte de ani, când m-am angajat, cu serverele poziționate așa cum sunt... inclusiv cele două în plus pe care le credeam

Artificial Comei Bălan

nefolosite. Institutul de cercetare care deținea clădirea înainte să o cumpărăm noi avea două servere. Pe care Cineflex nu le-a folosit niciodată, doar stau acolo. Au fost probabil lăsate așa pentru că nu ocupă mult loc și cu dezafectarea lor s-ar fi cheltuit bani. Mereu a fost amânată. Așa cred.

— Până când au devenit parte din peisaj.

— Da, majoritatea tehnicienilor cred că sunt ale noastre.

Ted Aspen îl ocări în gând pe îndesatul din fața lui care credea că vina majoră fusese a predecesorului său. Probabil un om care murise demult, din moment ce firma cumpăraseră clădirea la maximum doi ani după ce devenise companie publică. Cu cinci acțiuni Cineflex de la oferta publică de inaugurare, ai fi putut cumpăra acum un apartament în Manhattan - dar trecuseră cincizeci și trei de ani de atunci.

Ca să-și ascundă nemulțumirea, Aspen își apelă secretara.

— Christie, caută tu prin arhive și vezi documentele de vânzare-cumpărare. Cine au fost proprietarii dinaintea noastră aici?

În scurt timp, asistenta lui Ted veni cu o foaie pe care o depuse pe birou, în fața șefului ei.

Institutul de Neurotehnologie Avansată, scria pe coala de hârtie.

— Mulțumesc, Martin, asta a fost tot.

151

Artificial

Cornel Bălan

Aspen solicită un vidmeeting nou cu Mat. îi făcea plăcere să vorbească cu el, pentru că în timpul liber erau parteneri de golf virtual.

— Numele *Institutul de Neurotehnologie Avansată* îți spune ceva?

— Nu e laboratorul care acum juma' de secol a făcut vâlvă cu Grey Matter Project?

— Vezi că știi? Clădirea asta a fost a lor. Si tocmai ,
am aflat de la handicapatul ăsta de Martin - că de

la o vârstă, mă înțelegi, cu toții o să ajungem handicapați, măcar tehnic -, că două dintre serverele lor matusalemice sunt încă vii, alături de ale noastre. La ultima revizie tehnică, contractorii, logic, au crezut că ne aparțin și le-au realimentat cu energie.

— Ce porcărie! spuse Mat, după câteva secunde de procesat informațiile.

— Ai idee cu ce se ocupa institutul, ce putea fi pe serverele alea?

— Din câte știu toată chestia era ca o colecție de morți vii. Adică erau morți, dar mințile lor digitale, salvate pe servere, continuau să comunice.

— Si crezi că acum mai e ceva acolo? »

— Păi dacă nu ar fi, ce altceva a provocat distorsiunile?

— Totuși, ce legătură poate avea asta cu problema noastră?

— Bună întrebare!

152

Artificial Cornel Balan

— Adică nu ai nicio idee?

— Chiar dacă serverele sunt izolate unul de altul, teoretic se poate întâmpla ca impulsuri de inducție să afecteze zonele adiacente. Mă gândesc că ar fi extrem de slabe. Dar dacă standardele vechi erau prea relaxate, adică intensitatea supradimensionată și serverele vechi prea apropiate... mă înțelegi. Distorsiuni. Hmm. înțeleg să apară niște pete încețoșate, să tremure puțin imaginea într-un colț - nimic mai mult. Deci concluzia, Ted, e asta: până nu investighez un pic, ia tot ce am spus ca pe-un scenariu prost de film

SF.

— Ok! Atunci poți să verifici dacă mai e ceva rămas acolo pe serverul lor?

— Pot, dar sigur e programat într-un limbaj care nu se mai folosește. Asta nu-i totuși o problemă, tot mă prind despre ce e vorba. Limbajul se schimbă, dar pașii de codare nu.

Biroul rămase cufundat în liniște, iar liniștea, din punctul de vedere al lui Ted Aspen, semnifica inactivitate. Așa că iniție câteva căutări pe internet folosind *Grey Matter Project* pe post de cuvinte cheie. I se păru amuzant și incredibil că în urmă cu doar șaizeci de > »

ani instituțiile religioase erau îndeajuns de puternice încât să facă lobby pentru sistarea unui proiect științific major. În prezent, doar catedralele din centrele orașelor, adică cele de interes arhitectural, rămăseseră în picioare, iar de treizeci de ani, de când apăruse pe

153

Artificial

Cornel Bălan

lume, Ted nu cunoscuse nici măcar o singură persoană al cărei comportament să-i fi amintit în vreun fel de credința religioasă. Dumnezeu și religia rămăseseră doar în cărțile de istorie și cu toate astea Gruparea Evangheliștilor de Mâine fusese suficient de puternică pentru a opri *Gray Matter Project*. Ca să vezi!

Alte grupuri militaseră pentru oprirea proiectului pe motive etice, susținând că e inuman. Erau pagini după pagini de rezultate - cu cât își cobora »Ted mai mult ochii în josul paginii de căutare, cu atât informațiile își pierdeau credibilitatea.

În cele din urmă, Ted își aminti de Mark

Gillespie, cel mai în vârstă membru al Consiliului Director. Nu îi ştia exact vârsta, dar Mark fusese prieten cu bunicul lui Ted, iar bunicul lui Ted murise la frumoasa vârstă de o sută şapte ani. De-a lungul carierei, Mark făcuse parte dintr-o mulţime de comisii, firme de consultantă tehnică, comitete directoare - toate din domeniul tehnologiei de vârf. Fiind vorba de o persoană din cu totul altă generaţie şi nicidecum subaltern (din contră, Mark avusese un cuvânt de spus la selecţia lui Ted pe postul de CEO) ezită mult înainte să-l contacteze. În cele din urmă îi trimise o invitaţie la cină direct de pe site-ul *Extravagant Degustaria* de pe Main Avenue şi se bucură când, după douăzeci de minute, primi notificarea care-l anunţa că lui Mark îi convenise restaurantul şi ora.

154

Artificial

Comei Bălan

A -A"

— Seara nu prea mai mănânc. Ştii, vârsta. O salată Ceasar mi-e de ajuns.

— Şi pentru mine la fel, îi spuse androidului care lua comanda.

— Deci *Institutului de Neurotehnologie Avansată* îi datorez masa asta? Ca să vezi... Noroc că tot ce este peste cincizeci de ani se clasează, glumi Mark. Ce te interesează să ştii?

— Proiectul¹ chiar s-a oprit în '36, cum scrie în presa de atunci?

— Fondurile s-au oprit în '36. S-a continuat să se facă studii, în secret, timp de încă patru ani.

Marele cutremur din '40 și deflația economică de după aceea i-au pus capăt cu adevărat. Dar poate că și faptul că experimentul nu mergea în direcția dorită.

— Adică?

— Treptat, unul dintre creiere se impunea în fața celorlalte. Un gen de impunere care s-ar putea numi comportament *alfa male*. Doar că, în lipsa trupurilor parcă nu are sens să se numească așa. Și totuși, se pare că despre asta era vorba. Cel puțin așa am auzit. Un grup devenea mai influent, iar liderul acelui grup se extindea asupra tuturor celorlalți. Prin manipulare, exact ca în lumea reală.

— Cu ce scop? Ce scop rămâne în virtual?

155

Artificial

Comei Bălan

— Să acapareze spațiu de memorie, probabil.

— Cum putea să acapareze?

— Se extindea pe spațiul serverului incomparabil mai mult decât ceilalți. Era efectul de *alfa male*, cum spun, numai că într-un spațiu ca ăla, unde tot ce conta era doar inteligența. Sau poate trebuie gândit în corelație și cu altceva. Cu ceea ce indică Lovelock în așa- , , » numita simulare Daisyworld.

— Daisyworld? Ce a asta? Vreun studiu?

— Da, din secolul trecut. James Lovelock a fost unul dintre primii planetologi de marcă. Biolog și inventator, printre altele. Era vorba de o sferă pe care plantaseră margarete, jumătate albe, jumătate negre (mai târziu au mărit complexitatea cromatică). Simularea are loc într-o seră. La început, temperatura e joasă, deci nu se dezvoltă nicio plantă. Treptat, căldura și luminozitatea fac

posibilă germinarea margaretelor negre. Pentru că negrul absoarbe mai multă căldură radiantă, temperatura lor individuală crește la un nivel sănătos pentru plante. Prin urmare, sunt condiții prielnice margaretelor negre. În timp ce laboratorul își intensifică luminozitatea și căldura, temperatura la suprafața sferei crește și ea. Devine un habitat propice margaretelor albe, al căror număr sporește odată cu temperatura și, încet-încet, cele două populații ajung la echilibru, exact cum și suprafața ajunge la un echilibru, deoarece petalele margaretelor albe reflectă lu-

156

Artificial Comei Bălan

mina și nu înmagazinează energia termică la fel ca cele negre. La început, margaretele negre au ajutat la încălzirea sferei în care erau plantate. Dar acum cele albe ajută la menținerea echilibrului. Și așa cum îți imaginezi, la un exces de lumină și căldură, într-un final sfera va fi acoperită numai de margarete albe. Toate cele negre au murit.

— Deci, dacă asociați sfera cu serverul și margaretele cu mințile digitale aglomerate acolo...

— ...înseamnă că, probabil, la o prea mare densitate și trafic, echilibrul s-a destabilizat. La început totul era alb, transparent. Proiectul aducea rezultate, exista comunicare, *feedback*. Apoi, treptat, au început să apară zone negre, opace. Din câte am înțeles, apăruseră din ce în ce mai multe spații de informație cifrată. Un cod imposibil de spart, conceput de *ei*. *Crypted info*.

- Si? »

— Și nu era etic din punct de vedere al

contribuabilului să se cheltuiască bani pe un proiect care ascundea rezultatele. El însuși, *proiectul*, își ascundea propriile rezultate, înțelegi?

Ted sorbi din apa minerală cu lămâie pe care o comandase. Brusc, i se făcuse cald, iar apa avea cuburi de gheață.

— Da, înțeleg. Proiectul a fost oprit din mai multe motive. Opinie publică defavorabilă, lipsa de rezultate. Dar nimic care să aibă de-a face cu siguranța.

157

Artificial

Cornel Bălan

— în punctul în care era tehnologia pe atunci, da. Dar își dădeau și ei seama de direcția în care merge treaba. Una nasoală.

— Ce vrei să spui?

— Mințile alea digitale care fuseseră odată oameni deveneau mult mai inteligente ca predecesorii lor. Mai inteligente ca noi, oamenii. Erau, poate, ceva între noi și inteligența artificială. Erau, de fapt, un hibrid - nici inteligență artificială, nici oameni, corect? O situație gen *the best of both worlds*, cum spune englezul. Cine garanta că nu puteau migra de pe o mașină pe alta, apoi mai departe, în serverele unor instituții de interes?

— Ce instituții de interes?

>

— De exemplu, către firmele din domeniul *neuro- prison*. Cum ar fi să vrei să-i dai unui condamnat penal memoria a douăzeci de ani de pușcărie, dar în loc de asta, o entitate care ți-a ocolit protocoalele de securitate și ți s-a infiltrat

pe același server, să-și facă un *download* complet într-un corp nou? Fără ca tu, cel de la pupitru, să știi? Asta ar fi piratarea piratariei, nu crezi? Pentru douăzeci de ani de închisoare virtuală să scapi din supliciul unui exil infinit? Un corp nou și îți iei viața de la capăt.

Mark râse încântat de povestea pe care o spusese.

Ted se juca încurcat cu paharul de apă minerală. îi aruncă înapoi un zâmbet politicos bătrânului din fața sa, apoi se scuză că se duce la toaletă, dar în foaier

158

Artificial

Comei Bălan

scoase mobilul și-l sună pe Mat. Pentru a treia oară în aceeași zi. Era un record.

— Hei, Mat. Ted, aici. Auzi? Nu investiga nimic deocamdată. Lasă serverul ăla ¹asa cum e...

— Nu e de interes? Oricum mi-era imposibil să avansez, toată informația e criptată.

— Ai transferat-o deja pe computerul tău?? Măcar e un computer scos din rețea?

— De ce? Cum să fie scos din rețea, dacă de pe el vorbesc *acum*?

A A A

Inculpatul are antecedente de încălcare a legii, dar nu semnificative. Ne-a fost adus la cunoștință ca în ,

urmă cu șapte ani a mai primit o sentință, cu suspendare, pentru o abatere mai puțin gravă, în speță amenințarea cu violența, precum și intimidare, ambele neprovocate. Intimidarea a fost efectuată simulând ațintirea unei arme de

vânătoare cu laser asupra unei persoane.

Faptele și interogarea martorilor arată că inculpatul are probleme de personalitate, dar până la momentul faptei în curs de judecare nu s-au înregistrat manifestări violente. Așa cum s-a arătat, Dr. Olander crede că inculpatul suferă de tulburări schizofrenice care au început să se manifeste recent, în circumstanțe

159

Artificial

Cornel Bălan

bizare - după cum au depus mărturie și cei de la Cine- flex. Juriul nu este de acord cu diagnosticul deoarece Dr. Milligan, contra-expertul convocat de avocatul acuzării, susține că manifestările pot fi datorate consumului de alcool. Mai mult, inculpatul i-a raportat doctorului Olander obișnuința de a consuma alcool.

» *

Astfel că juriul este de părere că presupusele problemele de personalitate ale domnului Mitch Recoskie nu pot juca un rol esențial în diminuarea pedepsei.

S-a luat notă de cooperarea inculpatului cu organele de anchetă.

Astfel, Mitch Recoskie este condamnat la douăzeci și patru de ani de *virtuprison* pentru infracțiunea de asalt grav și tentativă de omor asupra soției sale, Sandra Recoskie. Pedepsa se poate desfășura cu începere imediată, în orice laborator omologat de guvern.

Cum am scris...

Distorsiuni

Sursa povestirii e o idee pe care am găsit-o prezentată de Yuval Noah Harari în cartea *21 de idei pentru secolul 21*.

Cel puțin în „format biologic”, omenirea este departe de a fi găsit nemurirea. Oricât de mult ar avansa medicina în următoarea sută de ani, cine e la curent cu ultimele noutăți din domeniul geriatriei știe că nu există niciun progres în privința bolilor creierului. Din păcate, Alzheimer, Parkinson și dementa aduc din ce în ce mai mulți oameni în » I ♦

situația de a ajunge la vârste înaintate cu un trup încă funcțional, dar părăsit de minte.

Aceasta este realitatea zilelor noastre, așa că am mers pe ideea lui Harari și mi-am imaginat/dezvoltat situația inversă. Cum ar fi dacă din noi ar rămâne numai mintea, dar o minte fără corp? O minte digital reprodusă, identică 100% cu a ființei care a trăit odată veselă și fericită pe acest Pământ, acum „salvată” într-un cub de memorie?

Dar dacă, după o eternitate, ai începe să te simți închis precum duhul din lampa fermecată și ai face tot ce-ți stă în putință să scapi?

Finalul mi-a dat ceva bătaie de cap, până când, citind o prefată la *Povestirile scurte* ale lui Philip K. Dick, unde editorul îl lauda pe autor pentru fluiditatea/naturaletă cu care schimbă perspectivele narațiunii, mi-am dat seama că asta era soluția. O perspectivă nouă îmi rezolva dilema finalului...

Post Solar Saints

„Suntem, probabil, una dintre ultimele generații de Homo Sapiens.” Yuval Noah Harari

Tristan observă că, în ciuda eforturilor de

promovare, participarea femeilor la conferință era de sub douăzeci la sută. Destul de firesc într-un domeniu cum era cel al Securității Naționale, mai ales la un su-

biect de dezbatut ce poartă numele *Evaluarea pericolelor post Puls Electromagnetic*. Cei din sală compuneau o amestecătură destul de ciudată: consultanți din Ministerul Apărării care urcaseră scara ierarhică sprijiniți de așa-zisele instincte de inteligență socială și, la polul opus, oameni de știință pe care anii de cercetare și articolele publicate îi transformaseră în vârfuri ale unui domeniu îngust din astrofizică numit Helioseismologie. Împreună încercau să convingă reprezentanții guvernului (de asemenea prezenți în sală) că posibilitatea unui eveniment (natural sau cauzat de om) ce-ar incapacita toată rețeaua electrică a Americii

162

Artificial

Comei Bălan

de Nord, transformând continentul, la propriu, într-o gaură neagră nu e deloc ficțiune și că probabilitatea ca o astfel de catastrofă să aibă loc ar trebui luată în seamă.

Ca *advisor* al secretarului de stat pe probleme de apărare, *speech-ul* lui Tristan nu trebuia să depășească douăzeci de minute: nu era necesar să se vorbească mai mult despre pulsul electromagnetic la înaltă altitudine care succede o deflagrație nucleară deasupra solului. Probabilitatea unui atac nuclear soldat cu aproximativ un miliard de victime fusese evaluată la 10%. Pe de altă parte, probabilitatea unei furtuni solare majore în următorul deceniu fusese

evaluată de NASA tot la 10%.

— Fie că vorbim de un atac, fie că vorbim de un fenomen natural, efectele pulsului electromagnetic ar fi aceleași. Linii de tensiune inutilizabile, transforma- toare arse, sateliți distruși - deci, printre altele, telefonie mobilă și GPS inexistente.

După ce a luat loc înapoi în scaun, femeia din stânga lui, pe al cărui ecuson scria *Ursula D'Aoust / U of Seattle*, l-a întrebat semnificația răsăritului care apărea în partea de sus a s/zde-urilor pe care tocmai le prezentase. Observând că era deosebit de atrăgătoare, în ciuda taiorului gri, cu tăietură severă, Tristan i-a răspuns în șoaptă, cu un plus de însuflețire.

— Nu e răsărit, e *Starfish Prime*.

— Ce e *Starfish Prime*?

163

Artificial

Cornel Bălan

Tristan a zâmbit amuzat, imaginându-și că totuși pentru europeni această lacună de istorie nucleară era probabil scuzabilă.

— Cel mai puternic test nuclear la înaltă altitudine, în spațiu, de fapt. Ce ți s-a părut că e răsărit, e de fapt poza exploziei la secunda zece.

Pe 9 iulie 1963, racheta Thor, cu focos nuclear, a detonat la 400 de kilometri deasupra atolului Johnston. Starfish Prime a provocat un impuls electromagnetic mult mai puternic decât era de așteptat, atât de mare încât majoritatea instrumentelor tehnicienilor militari au fost perturbate serios, iar asta a cauzat dificultăți în efectuarea măsurătorilor precise. Populația din zonă, neinformată dinainte de experimentul

secret, a aflat de el prin forța împrejurărilor - prin prisma pagubelor produse aproape instantaneu. Pulsul electromagnetic a afectat insulele Hawaii (la 1500 km de punctul de detonare): au fost avariați trei sute de stâlpi de iluminat și s-a pierdut complet legătura telefonică dintre Kauai și restul insulelor. »

Tristan avea de gând să îi povestească toate astea blondei de lângă el la prima pauză - dacă avea norocul să fi venit singură la conferință și interesată să-i asculte scenariile apocaliptice, de care era atât de pasionat. Obsesia scenariilor apocaliptice nu-i afecta însă deloc atracția pentru femei, cum de altfel cu mintea se teleportase din sala de conferințe tocmai în sauna

164

Artificial

Cornel Bălan

hotelului Marriot (unde se aflau cazați majoritatea participantilor) cu Ursula în fața lui, transpirată și înfășurată doar într-un prosop alb, cu nimic pe dedesubt. Tristan încercă să scape de scenariul plăcut care i se derula în cap, în care fa cea concurs cu Ursula de care rezistă mai mult în saună, și făcu eforturi să revină cu atenția la prezentare. Un tip cu aspect de somitate răspundea deja la întrebări, semn că Tristan pierduse tot miezul prezentării acestuia.

— Există un sistem de avertizare?

— Observatorul heliosferic al NASA (SOHO) are un coronagraf spectrometric care, în prezent, e principalul instrument pentru a analiza perturbările magnetice. Totuși, apropierea iminentă a plasmei solare este observată întâi de satelitul Deep Space Climate Observatory

(DSCOVER), situat la nivelul orbitalei LI. Creșterea bruscă a densității, a forței totale a câmpului magnetic interplanetar și a vitezei vântului solar observate de DSCOVER ne previne de sosirea șocului interplanetar cu 15 până la 60 de minute înainte ca norul magnetic să lovească Terra. În funcție de viteza de deplasare a undei de șoc, acesta e intervalul de avertizare maxim pe care îl avem acum.

— Un sfert de oră să protejezi toată rețeaua? E imposibil.

— Tocmai de aceea trebuie să luăm măsuri. Să facem mai mult pentru a preveni o catastrofă iminentă.

165

Artificial Cornel Bălan

— De ce spuneți că e iminentă?

— Pentru că, simplu, analiza probelor extrase din calota de la pol arată repetabilitatea unui eveniment major, în medie, la fiecare sută de ani și al unui catastrofal la fiecare cinci sute de ani. O furtună solară destul de puternică să pună în incapacitate toată rețeaua, așa cum este ea acum.



— La cât estimați costul de modernizare al rețelei? » ◆

— Ei bine, e o cifră mare. Așa că, dacă îmi permiteți, cred că e mai indicat să încep cu o altă cifră: costul să nu facem nimic. Cele mai profesionale estimări pe care le avem plasează costul avariilor după un eveniment de genul Carrington, din 1859, la două trilioane de dolari în primul an...

— Două trilioane? E aproape cât pachetul de stimulare după recesiunea din 2008!

— Da. Păi numai avariile flotei de sateliți ne-ar costa 70 de miliarde. Apropo, asta e estimarea NASA, nu a mea. Apoi, transformatoarele de rețea. Câmpul electric e produs de voltaj, iar câmpul magnetic de curentul electric. Câmpul electric poate fi izolat de un obiect care nu e bun conducător, cum ar fi o cabană din lemn, pe când câmpul magnetic nu. Așa că, imaginați-vă, câmpul magnetic vine frumos din spațiu și trece de-a valma prin tot ce găsește, cum ar fi linii de curent electric sau șine de cale ferată sau transformatoare, iar aici (când trece prin bobinaj) mută câmpul magnetic de

166

Artificial

Cornel Bălan

operare din miezul transformatorului și produce niște unde armonice anormale pe care nici transformatorul, nici rețeaua nu le poate susține. Ce am spus aici se traduce în toată rețeaua căzută, toate căile ferate neoperationale, toate turnurile de telefonie mobilă, și așa mai departe.

Așa că două trilioane e o cifră foarte conservatoare. O „notă de plată” mai reală ar fi, cred, pe la vreo 20 de trilioane. Așa că acum sunt în măsură să vă spun cât ne costă alternativa: restaurarea cea mai de bază, adică doar înlocuirea părților critice ar costa guvernul federal în jur de două miliarde. Deci, două miliarde comparat cu minimum două trilioane. E o nimica toată.

— Un chilipir, ce mai!

Mare parte a celor din sală au izbucnit în râs.

Chiar și bărbatul de pe podium.

Prezentările au continuat toată după-amiaza, iar la final unul dintre organizatori le-a reamintit programul zilei următoare. Tristan si-a luat la revedere de la

vecina de scaun, cu un zâmbet și un *see you tonight* prin care voia să-i semnalizeze că el va fi prezent la cocktailul de seară. Dacă îi plăcea de el acum, era mai sigur că își va face și ea apariția acolo după cină.

Hotelul avea un design cum nu mai întâlnise. La parter nu exista decât o sală mare *open space*, cu dale de marmură albă și coloane de granit, singurul lucru care ieșea în evidență fiind ușile metalice duble, de

167

Artificial

Comei Bălan

culoare galben-crom, ale celor trei lifturi. Recepția era mai sus, la mezanin, și tot acolo era barul unde organizatorii trimiseseră invitațiile pentru cocktailul de la 8:00 PM, stil *mix & mingle*. A găsit-o repede acolo, bronzată și îmbrăcată într-o rochie scurtă, albă, de vară asortată cu un colier imitație de perle. Au început conversația vorbind despre conferință, subiecte serioase, ca toată lumea din jur, doar că ei s-au retras la o masă de două persoane, într-un colț mai ferit. Tristan a realizat repede cât de diferit raționa Ursula față de el, pentru că, de exemplu, ea era de acord să facă lobby pentru modernizarea rețelei electrice doar pentru că era o bună investiție economică - cererea uriașă de transformatoare și alte componente de rețea ar fi creat o mulțime de locuri de muncă. Ar fi scăzut șomajul și așa mai departe.

— Dar în niciun caz nu cred că se va întâmpla

un cataclism de genul ăsta în timpul vieților noastre. La urma urmei, nu s-a întâmplat niciodată.

— Niciodată pe naiba! Ba normal că s-a întâmplat, în medie, la fiecare cinci sute de ani unul, dar pentru că nu exista curent electric și nici transformatoare sau sateliți, oamenii nu sesizau nimic prea din cale afară până la acel Carrington Event - care a fost menționat de cel puțin opt ori azi la conferință. Atunci, aurora boreală s-a văzut în toată lumea, de exemplu deasupra Munților Stâncosi a fost așa de strălucitoare că i-a tre-

168

Artificial Cornel Bălan

zit pe căutătorii de aur care au început să-și pregătească micul dejun, convinși că e dimineață. Tehnologia cea mai de vârf a anului 1859 era telegraful. Funcționa cu o banală sursă de curent și totuși, când aia s-a ars, curentul indus în fire a făcut posibilă telegrafierea pentru încă vreo două ore. Fără nicio sursă de curent, îți dai seama? Și e foarte posibil ca așa ceva să se întâmple oricând. Soarele are o activitate ciclică, de exemplu își inversează polaritatea magnetică la fiecare unsprezece ani, nu ca Pământul, la vreo două sute de mii, iar erupțiile de plasmă sunt și ele ciclice.

— Si dacă nimeni n-o să facă nimic? »

— Cel puțin eu să fiu pregătit. Pe lângă serviciu o să-mi amenajez o micro-fermă, să fiu complet independent, în caz de ceva.

— Da? Și nu ar fi bine să te și muți mai spre nord, că ai văzut ce au zis: nordul rămâne cel mai protejat de câmpul nostru magnetic. Cum îți sună Alaska?

Tristan ar fi vrut să-i răspundă că Alaska ar suna ok dacă ar fi și ea acolo, dar era prea devreme pentru gluma asta.

— Da, ce tare ești tu: să dârdâi de frig nouă luni pe an și după fiecare doispe să mă oftic că am stat degeaba și nu s-a întâmplat nimic!

Au răs. A întrebat-o din priviri dacă să-i ia și ei un pahar nou de pe tava chelnerului care trecea prin mulțime și ea a aprobat.

169

Artificial

Cornel Bălan

Pe Tristan îl excita faptul că Ursula nu era în stare să înțeleagă lucruri elementare de matematică.

— Nu, nu nu... Am zis că probabilitatea unui atac nuclear în următoarea sută de ani e zece la sută și a unei furtuni solare majore în următorul deceniu e tot zece la sută. Dar asta nu înseamnă că sunt egale. Dacă o iei intuitiv și dă 1% probabilitate atac nuclear în următorul deceniu.

— De ce?

— Pentru că împărți probabilitatea aia la zece decenii, cât are un secol, si-ti dă unu.

Ursula îl privi direct în ochi peste masă și ca să scape de teama că fără să vrea o să-i cadă privirea spre decolteul ei, Tristan începu să-i explice cu pixul pe șervețelul alb cu Zogo-ul „Marriot hotel” în colț, modalitatea corectă de a deduce șansa ca un eveniment să se producă în următorul deceniu, știind că acel eveniment are probabilitate zece pentru următorul secol.

— Deci știm că $P(T < 100) = 0,1$, da? Dar noi vrem să calculăm $P(T < 10)$, iar asta e echivalent, normal, cu $P(T < 10) = 1 - P(T > 10)$. Adică unu

minus e mic (numărul lui Euler) la puterea negativ λ 10. Pe urmă funcția λ o găsim din prima formulă, o să ne dea $-\ln(0,9) / 100$. La final nu dă exact unu, dar foarte aproape, așa că se poate aproxima fără probleme.

— Da? Și crezi că *roseul* ăsta de mi-1 tot dai pahar după pahar mă ajută să înțeleg chestiile astea? Mai

170

Artificial Comei Bălan

bine spune-mi de ce te cheamă Tristan? Ce nume frumos.

— Mai bine spune-mi de ce nu te cheamă pe tine Isolda.

— Ba poți să-mi spui și Isolda dacă vrei, dar numai până mâine dimineață.

— Și mâine dimineață ce se întâmplă!?

— Mă transform la loc în asistenta decanului de la *Science*.

ir ir ir

Autobuzul spre aeroport era arhiplin și Tristan observă cu puțină nemulțumire că la câți oameni în vârstă se urcaseră, trebuia să se mulțumească cu un loc în picioare. Geamurile erau acoperite de reclame și hârtii scrise de mână, pe care se spunea: „noi, spre deosebire de ceilalți, ne încapătânăm să nu urcăm prețul la bilet!” așa că, neputând privi afară, a trebuit să se uite prin autobuz și astfel i-au căzut ochii pe telefonul din mâna unui asiatic imens de lângă el, ras în cap și cu barbă deasă, ce părea scăpată de sub control - leită cu cea a recepționarului de la Marriot. Întâi a

citit puțin din /ecd-ul său de Facebook: bărbatul se uita la poze și citea cu multă atenție tot felul de mesaje idioate (ca de exemplu, un tip cu o biblie în mână cu titlul „niciodată nu e prea târziu să citești o *Carte!*”), apoi trecea

171

Artificial Comei Bălan

la altă postare, mai în josul ecranului, și după ce a evaluat minuțios vreo alte două postări stupide, aparent a fost cuprins de un moment de remușcare, pentru că a revenit la cel cu biblia și i-a dat un *like*. Din când în când apărea un cuplu de bătrâni, ba la biserică, ba la restaurant, iar acelora le dădea mereu *like*. Tristan a dedus că erau părinții bărbatului, mai ales că amândoi erau asiatici. După aceea, bărbatul a schimbat *site-ul*. Tristan s-a chinuit să vadă mai bine prognoza meteo de pe telefonul tipului, pentru că asta părea să fie, dar spre uimirea lui nu era vorba de vreme. Era o adresă web pe care o folosea și el des, fiind un site de monitorizare a furtunilor geomagnetice și a apropierii lor *live* de Terra (<https://www.swpc.noaa.gov/products/alerts-watches-and-warnings>) - iar pe ecranul telefonului apărea ultima notificare:

Space Weather Message Code: ALTK04

Serial Number: 2159

Issue Time: 2020 Jul 25 2259 UTC

ALERT: Geomagnetic K-index of 4

Threshold Reached: 2020 Jul 25 2258 UTC

Synoptic Period: 2100-2400 UTC

Active Warning: Yes

Potential Impacts: Area of impact primarily

poleward of 65 degrees Geomagnetic Latitude.

Induced Currents - Weak power grid fluctuations can occur.

172

Artificial Cornel Bălan

Aurora Boreala - Aurora may be visible at high latitudes in Canada and Alaska.

Cu toate că nu îl observase la conferință, era evident că asiaticul participase și el la prelegeri. Altfel, de ce ar fi fost interesat de furtuni geomagnetice? Deși Tristan auzise de existența unui cult nou înființat care prezicea că sfârșitul lumii urma să fie cauzat de soare (un pârjol apocaliptic, ceva asemănător cu potopul lui Noe, dar pentru care nu aveai nevoie de o barcă pentru a trece cu bine, ci să fii antrenat și pregătit să supraviețuiești *off grid*) i se părea greu de crezut ca dintr-o coincidență asiaticul să fi fost nu numai participant la conferință, dar pe de altă parte membru al cultului *Post Solar Saints*. Și totuși, nimic nu era imposibil, citise de curând în cartea lui Yuval Harari, *Homo Deus*, că 25% din studenții la master sau doctorat din Statele Unite cred că Dumnezeu a creat din prima omul așa cum este el în prezent, printr-un hocup-pocus realizat acum vreo 10.000 de ani - și nu selecția naturală. Dacă ideea selecției naturale e înțeleasă cu adevărat, atunci se înțelege, de asemenea, că nu există suflet, iar asta e o idee terifiantă pentru orice religie. Nefiind deloc un tip rigid sau intolerant, Tristan intră în vorbă cu Chan, asiaticul, e adevărat, mai mult din curiozitate decât de altceva.

Câteva luni mai târziu, Tristan aderase și el la

Inițial, numele organizației îi crease confuzie, cum gruparea nu avea nicio legătură cu religia. Erau mai degrabă membrii unui cult masonic ce se pregăteau activ pentru a prelua dominarea planetei după următoarea mare furtună solară. În 1858, cavalerii templieri fuseseră expulzați de biserica luterană ca fiind „mile-niașiști”. Prin mileniarism se înțelege convingerea unui grup sau a unei mișcări politice de iminența unei transformări fundamentale a societății, *una după care absolut totul se va schimba*. În 1859 avusese loc evenimentul Carrington. Dacă umanitatea ar fi fost mai avansată științific, adică mai puțin înfrânată de canoane religioase, dacă la 1859 (în loc de la 1959) ar fi existat electricitate și televiziune și ONU, atunci 1859 ar fi fost catastrofic și templierii *ar fi avut dreptate* cu un an înainte de eveniment. *Post Solar Saints* era o astfel de grupare seculară, al cărui nume mai potrivit ar fi fost *The Scientologists* - dacă numele nu ar fi fost deja luat. Religia avea o pondere neglijabilă, strict vorbind. Dar să crezi cu o inconștientă convingere în exactitatea rezultatului probabilistic și în știință nu este oare aproape o nouă religie? Căci, cum spunea Ernesto Sabato, o femeie care a fost sanctificată, Sfânta Teresita de Lisieux, a avut până la moarte mari îndoieli în privința existenței unei ființe supreme. Un spirit religios nu e neapărat cineva care crede în Dumnezeu, ci acela care trăiește preocupat și frământat de o mare

Artificial Comei Bălan

problemă existențială. Un ateu autentic trebuie să fie un ateu pur și simplu; dacă e ateu într-un mod energic și chiar violent, el este deja un spirit religios.

Pe măsură ce participa la întrunirile grupului, treptat Tristan uita că raționamentul (care reprezintă, de fapt, combinația tuturor calităților personale laolaltă cu cunoștințe și experiențe relevante) este cel care ajută un individ în a-și forma opiniile și a lua decizii importante. Existența lui *Solar Saints* era marcată de convingerea mării perturbări ce va zgdui umanitatea din temelii. Scopul era ceea ce-i unea. Eventualitatea ca evenimentul să nu aibă loc în timpul vieților lor, ci mai târziu, în cele ale urmașilor lor, devenea un detaliu mai puțin important - un amănunt secundar. Arhitectul piramidei lui Keops știau că nu va trăi să-și vadă proiectul definitivat, dar asta nu-i micșorase pasiunea pentru proiect. Într-un mod asemănător, membrii *Solar Saints* erau uniți prin însuși pregătirea planului de salvare și prin convingerea comună că, la un moment dat, grupul va deveni motorul ce va repomi umanitatea *post solar*. O societate mai bună, construită pe baza unor noi reguli și a unei noi filosofii. O nouă societate, în care liderii vor fi ei.

★ it ★

Dis de dimineață, Tristan își conducea atent mode- Iul Tesla S pe Coronation, stradă îngustă marcată de

pâlcuri de brazi ce ascundea spre stânga autostrada 1-40. Purta un tricou cu anchior adânc, pe care îl primise cadou de la Ursula în aeroportul din Roma, unde drumurile lor se despărțiseră. Cu toate că îl spălase de nenumărate ori de atunci, tricoul încă arăta impecabil, semn că materialul era de calitate. El îi luase niște ochelari de soare și-i spusese că *poate* culoarea lentilelor (bleu) o va ajuta să vadă viața strălucitoare și fără el în ea. Nici unul dintre ei nu dorise să își în- » » trerupă cariera de dragul unei relații noi. Tocmai împlinise treizeci și șapte de ani, dar arăta atletic și părul legat în *man bun* îi dădea o alură adolescentină. Avea brațele puternice, cu mușchii bine definiți, iar expresia feței zâmbitoare, probabil și pentru că se uita la niște clipuri amuzante în timp ce mașina naviga singură. Pe partea dreaptă a străzii clădirile erau vechi, din cărămidă maro, toate cu aceeași arhitectură fadă, cu geamurile ferestrelor prăfuite și asfaltul parcarilor plin de crăpături prin care creșteau smocuri de iarbă. Suburbie. Reclame ieftine pe care scria *Dorval Karate te așteaptă* sau *Reduceri finale la echipamente de golf* și abia ultima clădire avea o piatră mare de granit cu încrus- tările *Post Solar Saints*. Clădirea gri strălucea în transparența cerului de cristal tipic lunii septembrie, când aerul condiționat nu mai merge, iar pentru pornit instalațiile de încălzire e prea devreme. Existau panouri solare pe post de țiglă și încălzire geotermică,

construcțiilor *zero-carbon*. Toți membrii *Post Solar* aveau obligația să dețină sau să își construiască locuințe *off grid, zero-carbon*, dar cea în fața căreia parcase, sediul din Washington DC, era cu adevărat *state-of-the-art*.

Umanitatea atinsese un vârf absolut de prosperitate, dar Tristan era de părere că, de fapt, de câțva timp, poate un deceniu, poate două, se trecuse de maximumul absolut al bunăstării și începuse să aibă loc un proces de eroziune treptată. Din ce în ce mai multi oameni erau nemulțumiți. Apăreau proteste peste tot, în toate marile orașe din toate țările, chiar și în cele civilizate, în care nivelul de trai era, oricum, ridicat. Era ca și cum populația își pierduse încrederea în capacitatea sistemului legislativ. Legislația, constituirea partidelor politice sau modul cum se desfășura activitatea Parlamentului, toate inventate pe vremea când aparatul politic se mișca mai repede decât tehnologia. Acum, tehnologia lăsase mult în urmă procesul politic, sistemul de votare și legiferarea parlamentară. Totul părea instabil, gata să se prăbușească: bursa, transportul în comun cu un deficit imens, sistemul de sănătate. Protejarea mediului - în prezent doar o lozincă răsuflată: era de acum evident că umanitatea era incapabilă să pună frâu consumerismului. Nimeni nu știa ce urma să vină, nimeni nu se putea baza pe vremuri mai bune. Dar toți cei care își parcau calm

mașinile în parcare *Solar Saints* erau convinși că foarte curând un eveniment inevitabil, de proporții

colosale, urma să zdruncine umanitatea din temelii. Un *reset*.

— Ce facem, așteptăm să vină toată lumea? întrebă Tristan, observând că se făcuse ora să înceapă.

— Aștia suntem totii, chicoti Chan. E ședință res- trânsă, de la nivelul trei în sus. Nu, că era prea de tot: în ultimele ședințe, spre sfârșit, când vorbea toată lumea, aveam senzația că metafizicul preia conducerea asupra realității obiective, ca și cum revin vremurile alea când toată lumea credea în telekinezie și în energia piramidelor. In pana mea, mai rămâne doar să ne rugăm la OZN-uri! Nu-ți iei un capuccino?

Tristan alege un espresso, reveni lângă Chan, își trase scaunul și chiar când să se așeze fu oprit de șoapta alarmanță a asiaticului:

— Nu sta pe scaunul ăla! E tare și îți dă hemoroizi!

Cum toate scaunele erau identice, Tristan se uită mirat în jur și atunci realizează că era o glumă idioată în stilul lui Chan. „Mare bou ești!", spuse în gând. În jurul mesei luaseră loc doisprezece oameni, dar fără să se uite atent unii la alții știau că nu pot fi toți, din moment ce lipsea liderul de grup. Când Rick a împins ușa de sticlă, murmurul a încetat și bărbatul la costum și cravată le-a aruncat un *hi* nepăsător.

— Putem începe? a întrebat tânărul care lua stenograme.

— Știu că suntem în întârziere, dar acum ce mai contează cinci minute în plus sau în minus,

cât să-mi tom și eu o cafea? a cerut Rick.

Prin fereastra perfect izolată nu pătrundea nici cel mai mic zgomot de afară. Și doar la câteva zeci de metri de ei treceau tiruri cu marfă accelerând peste denivelări.

Pe mobil, Rick avea notate ideile principale ale sedinței, în felul ăsta nimeni din cei prezenți nu putea ști sigur dacă privirea pe care o va arunca telefonului înseamnă reîmperspătarea memoriei sau că își verifica mesajele urgente. Stăteau toți la masă, dar nimeni nu lua cuvântul.

— Acum ce așteptăm, întrebă Chan, un orator profesionist?

Rick îi aruncă o privire. Un inginer computerist, își spuse, unul bun. Ce varietate extraordinară de oameni. Un vânzător de mașini. Un realizator de docu-

mentare TV. O profesoară de fizică. Un director de întreținere la o uzină de igienizare și purificare a apei. Un secretar de guvern. Profesii în care dexteritatea, munca fizică nu aveau însemnătate - cu totii mun-

ceau cu capul, ca majoritatea membrilor *Solar Saints*. Acesta e atu-ul numărul unu al organizației, se gândi.

— Așteptăm să se calmeze toată lumea, zâmbi Rick. Dacă furtuna solară ar fi mâine, n-am avea mari sanse să ne impunem cu ceva. Dar lucrurile progresează

bine în favoarea noastră. Avem deja rețeaua de internet proprie, care ne leagă de Chicago, Seattle, San Francisco, Miami, New York, Baltimore și Atlanta. Alte orașe se vor alătura în curând. O rețea solidă, re-concepută de la zero

pentru a susține șocul. Totul menținut prin surse de energie alternativă. Printr-un noroc fantastic, Tristan a reușit să coopteze un cercetător de la *Crystal Clear Tech*. Nimeni nu a auzit de ei, sunt un *start up*, dar știți cu ce se ocupă? Cu o nouă tehnologie de orientare și poziționare globală! Uită de GPS, uită de sateliți! Așa cum Elon Musk a regândit designul automobilului repornind de la zero, la fel face și *Crystal Clear* au făcut cu poziționarea. Magne- tometrele inventate de ei utilizează niște diamante speciale. Nu din cele care se înșiră în coliere.

Singura femeie din sală râse, prilej pentru Rick de a-și înmuia buzele în ceașca de espresso.

— Sunt diamante special construite în laborator și au straturi atomice intenționat lăsate cu „anormalități”, mai exact cu atomi de nitrogen ce prezintă orbitali vacanți. Diamantele sunt nimic altceva decât cristale de carbon, iar în aceste modificări făcute de *Crystal Tech* un anume atom de carbon e înlocuit cu unul de nitrogen - cel adiacent de carbon lipsește. Asta îi conferă o fluorescență atunci când e expus la excitare cu laser. Dar configurația fluorescenței se modifică la cea mai mică fluctuație a câmpului magnetic terestru.

Artificial Cornel Bălan

Ei bine, câmpul magnetic terestru variază, nu este în niciun punct exact la fel. Peste tot există mici schimbări, iar aceste magnetometre au încorporate în ele toată harta magnetică terestră. Astfel, comparând luminozitatea, ele pot reda locația ta exactă pe glob cu o precizie de

treisprezece metri. Ok, nu se compară cu cei 30 de centimetri precizie pe care îl dă BeiDou, dar e un sistem independent de sateliți!

— Ce e BeiDou?

— Satelitul pe care tocmai l-au lansat chinezii, noul concurent al GPS-ului american. Informațiile pe care vi le dau sunt de ultimă oră. Vom construi propriile noastre magnetoscoape - asta ne va da poziționare și localizare *post solar*. Vom avea propria rețea de comunicare prin cablu. Nimic *wireless*. Deci, vom avea logistică și vom fi singurii care vom putea comunica și vom avea capacitatea de a ne orienta și deplasa oriunde pe glob. Toate sediile sunt deja concept *zero-carbon*. Ne lipsesc, ce?

— Mobilitatea, accesul la resurse și...

Dealerul de mașini întoarce privirea întrebătoare către Rick.

— Și mai ce?

— Capacitatea de a oferi supraviețuitorilor o alternativă viabilă? sugerează Chan.

— Corect. O alternativă care nu se poate oferi la opt miliarde de oameni. Pentru că nu există sistem de

Artificial Cornel Bălan

credințe și de valori care să nu aibă ca rezultat, (pe lângă beneficiul grupului) o acțiune distructivă asupra altor grupuri. Religia catolică se propagă în detrimentul islamului și viceversa. Prosperitatea perpetuă a țărilor dezvoltate, posibilă în detrimentul țărilor subdezvoltate care au acces la mai puține resurse. Dragostea pentru aproapele tău este prin definiție un concept

idealizat. Nu îl poți iubi la fel de tare pe copilul care moare de foame în Rwanda ca pe vecinul tău de șaizeci și opt de ani cu Alzheimer. Așa că, evident, trebuie să fim pregătiți moral să ajutăm în primul rând grupul, să ne ajutăm pe noi. Umanitatea a avut din totdeauna idealuri grandioase, s-a vorbit despre triumful omului asupra planetei și a naturii, dar în procesul de „a deveni mai buni” am ajuns să tratăm animalele ca pe niște obiecte. Ei bine, e timpul să spunem lucrurilor pe nume: și oamenii au fost, sunt și vor fi tratați ca niște obiecte. Istoria ne învață că niciodată » » »

nu a avut loc o trecere majoră de la un sistem social la altul fără a se renunța la o parte din balastul uman. Evenimentul solar va fi echivalent cu asteroidul care a dus la dispariția dinozaurilor. Dacă o specie de dinozauri ar fi prevăzut și contracarat dezastrul, acum acea specie ar avea planeta la dispoziția lor. După taifunul solar, noi vom avea planeta la dispoziția noastră.

Rick făcu o mică pauză pentru a-și drege vocea și pentru a se asigura că e urmărit de toată lumea, dar

182

Artificial Comei Bălan

Chan și alți câțiva interpretară greșit și începură să aplaude.

— Ca orice altă companie care se respectă, trebuie să ținem întotdeauna un ochi pe competiție. Avem marele noroc de a concura cu un singur competitor, *Guvernul*. Si că veni vorba, Tristan, ai idee dacă se vor lua măsuri sau dacă deja s-a luat?

— După conferința de la Milano s-au pus laolaltă cei patru vectori - cum i-au numit ei -, de acțiune. O să vi-i iau pe rând. Extinderea și achiziționarea surselor de alimentare de avarie. Nu s-a făcut nimic. Extinderea și urgentarea capacității de repornire după eveniment, gen *black-out* total nord-american. Nici o măsură. Protejarea nodurilor critice din rețea. Aici urmează să se voteze un buget care țintește spre două sute de milioane de dolari *upgrade*.

— Poți tergiversa în vreun fel?

— O să fac tot posibilul.

— Asta vrea să aud! Continuă.

— Asigurarea unui număr suficient de persoane instruit corespunzător...

— Cum se stă aici?

— E partea cea mai hilară. În loc să angajeze, s-au dat afară vreo trei sute de oameni. Restructurări datorită fondurilor insuficiente.

— Super. Republicanii sunt prietenii noștri cei mai buni. Dă Doamne să fie realeși!

183

Artificial

Cornel Bălan

•*ir ~ir ~ir*

Tristan renunță la replica ce sigur ar fi scos-o din sărite și o ascultă în continuare.

— Nici nu știu dacă se mai poate. Aproape s-au închis granițele iar. Virusul face ravagii: e deja la a cincea sau a șasea mutație. Vaccinurile nu țin pasul cu ele, mai bine zis birocrația. Până se aprobă un nou vaccin, deja există o altă versiune a virusului. Ai auzit de avionul Air India, plin cu oameni care se repatriau?

— Da, s-a rupt în două, parcă.
— Mi-e frică să zbor cu avionul!
— Ți-e frică să zbori? Țin minte că CV-ul tău e plin de participări la conferințe.

— Nu, măi. Acum mi-e frică să zbor să nu iau virusul.

— Al naibii virus! Vreau să vii, dar nu vreau să te îmbolnăvești și să fie din cauza mea. Ok, atunci! Mai așteptăm, să vedem ce se întâmplă. La mine, cum toți pe care-i cunosc lucrează de acasă, totul e calm. M-am mutat în casa mea de vacanță din Vermont - de cel ♦

mai apropiat vecin mă despart vreo cinci hectare de pădure. Imaginează-ți câtă nevoie am de tine!

Încheie convorbirea reflectând la cât de surprinzătoare era viața. Ursula, care în urmă cu un an nu voia sub nicio formă să renunțe la carieră, acum își pierduse serviciul. Dintr-odată voia să vină la el, dar erau

184

Artificial

Comei Bălan

din ce în ce mai puține zboruri. La știri filmaseră hangarele marilor companii aviatice, nouăzeci la sută din flotă stătea neutilizată. Omenirea nu fusese pusă pe linia moartă de vreo furtună solară, ci de un virus.

■fr -A-

Era un cilindru de sticlă pe jumătate plin cu M&M de toate culorile. Copiii nu mai văzuseră M&M de foarte mult timp și erau înnebuniți să ajungă la ele. Li tot dădeau târcoale, dar *adultul* le

spusese că nu au voie să se atingă de dispozitiv. Gravitația le-ar fi împins pe toate afară dacă nu ar fi fost mecanismul de care trebuia să răsucești ca să primești două-trei sau câte intrau în compartimentul minuscule. Mecanismul fusese modificat în vederea experimentului: nu era îndeajuns să răsucești, trebuia să observi că tubul pe care alunecau bomboanele trebuia aliniat cu orificiul de intrare al compartimentului. Dacă observai că nu sunt aliniate, îți putea veni ideea să tragi și să răsucești de mecanism în același timp.

O fetiță șatenă țăpăia în mersul ștrengarului, din ce în ce mai aproape de distribuitorul de M&M.

Toți copiii erau acum atenți la ea: o Evă care se apropiase prea tare de fructul oprit.

— Fetițo, nu te mai juca pe lângă el că o să-l dărâmi! a spus cel cu pantofi prea mari în picioare.

185

Artificial

Cornel Bălan

— Nu mă cheamă fetițo! a răspuns ea sfidător, dar băiatul nu a întrebat-o cum o cheamă, așa că a început iar să țăpăie, murmurând încetișor, ca într-un cântec: „Ali-na, Ali-na, Alina...”

— O să-1 dărâmi! a avertizat-o băiatul brunet cu ochi căprui.

„Dacă se dărâmă, poate că o să se spargă și or să se risipească toate pe jos” - s-au gândit toți deodată, chiar și Alina, care s-a oprit la un pas de recipient. Acum era un fel de mic zombie, creierul îi fusese substituit de sute de bombonele colorate care îi comandau ce să facă. întinse palmele,

lacomă.

— Nuuu! a strigat cel cu pantofii prea mari.

Alina nu a reacționat. Acum deja se juca singură de-a mersul la magazin. *Băieții sunt proști și nu știu să se joace decât de-a războiul, dar fetițele ca mine se joacă de-a familia, de-a mersul la cumpărături, de-a gătitul.*

Dar aici nu avea cu cine să se joace de-a gătitul, pentru că era singura fată. Cei trei băieți se jucau numai între ei. Acum era prima oară când o băgau în seamă. Intuitiv, știa și motivul. Pentru că era mai cura- joasă decât ei. Pentru că nesocotea indicația *adultului*.

— Oare de câți bani să-mi iau bomboane? Aparatul ăsta merge cu monede de cât? Vreau nouă albastre, trei roșii și șase maro. Ba nu! Vreau nouă roșii și nouă » » » » » albastre, ca să pot să joc țintar eu cu mine și să le mănânc pe rând!

186

Artificial

Cornel Bălan

În timp ce se delecta visând la alte posibilități și culori de M&M, cei trei băieței au venit chiar lângă ea.

Pofta i se citea în priviri. Spre deosebire de comportamentul copiilor mai mari sau de cel al adulților, nu încerca deloc să și-o ascundă. Își dorea nu numai bomboanele M&M, ci la fel de mult își dorea să bage bani în distribuitor, să audă clinchetul monedei ros- togolindu-se în intestinele mașinii, să răsucescă mecanismul, să aștepte restul, să strecoare mâna acolo cu puțină teamă, să simtă bombonelele în palmă fără să le vadă. Apoi să le scoată în lumină și să le zărească toți. Toate doar ale ei!

Dar mașina asta funcționa fără bani. Amintirea

Aii- > »

nei era dintr-un trecut fericit, în care existau părinți cu care mergea la lecții de înot. Când peste tot, în stațiile de metrou, în școli, în cluburile sportive, existau distribuitoare de înghețată, de Pepsi. Și toate erau reci ca gheața, pentru că erau băgate non-stop în priză. Zi și noapte.

Degetele fetei atinseră mecanismul. Acum nimeni nu îi mai spunea să se oprească, se uitau toți ca hipnotizați cum îl răsuțește. O dată și încă o dată. Nu ieșeau bomboane.

— E stricat, a spus dezamăgită.

Toți patru erau dezamăgiți.

Atunci, brunetul cu ochi căprui s-a uitat atent prin geam și i-a spus că dacă trage, s-ar putea să meargă.

187

Artificial

Cornel Bălan

Alina a răsucit și a tras. Bomboanele au început să curgă într-o cascadă colorată. Reculau la contactul cu gresia, ca niște bile de ping-pong, iar zgomotul pe care îl făceau miile de M&M frecându-se unele de altele și izbind parchetul li se părea asurzitor. Alina și-a dus ambele palme la gură. Băiețelii au făcut și ei ochii mari. Chiar erau îngroziți. Nimeni nu se așteptase să cadă chiar toate.

Adultul a apărut și el, cobora repede treptele scării de metal. Încăperea arăta ca un depozit părăsit.

— Noi am încercat să o oprim, dar ea nu a ascultat, a spus băiețelul cel mai mic.

Acum *adultul* se uita doar la Alina. Sub privirile

lui acuzatoare, fetița a început să plângă.

— Nu ea e de vină, s-a auzit răspicat vocea celui brunet.

Adultul s-a răsucit întrebător spre el.

— Eu i-am spus cum se face ca să curgă bomboanele. Fără mine, n-ar fi știut cum și bomboanele n-ar fi dat pe-afară.

Bărbatul purta pantaloni kaki, hanorac negru și o șapcă verde pe cap. A mângâiat-o pe Alina pe creștet și i-a spus să fie liniștită, de data aceasta nu era supărat pe ea. Apoi a făcut un pas și s-a oprit în fața băiatului brunet, care lăsase ochii în pământ. L-a luat de bărbie, săltându-i capul până când privirile li s-au întâlnit.

188

Artificial Comei Bălan

— Bravo, Saidro, i-a spus. În curând o să poți ieși afară.

'fr 'fr

Nu știu de ce mi-a pus mama numele ăsta. O fi fost un poet din antichitate de care-i plăcea ei sau un mare rege. Mamei îi plăceau mult poeziile, avea o cărticică neagră, cartonată, învelită și sub învelitoare scria Coran - toată ziua citea din ea. Când eu eram foarte mic, mergea cu mine în părculețul de copii. Cât timp mă dădeam în leagăn, ea citea pe o bancă și de câte ori o întreba altă mămică ce citește, ea spunea că poezii. Eu așa am auzit. Tata nu citea deloc, pentru că pe vremea aia adultii munceau. Îsi tot căuta de lucru. Era cu cinci- sprezece ani mai în vârstă ca mama,

avea părul complet alb, iar mama niciun fir alb, nici când a murit.

Am învățat să scriu și să citesc în limba asta în anul » »
când am fost la școală. Ultimul an când s-a făcut școală normal. Apoi, anul următor, când a venit iarăși luna septembrie și m-am dus la școală cu mama, să ne interesăm, am dat de un afiș mare postat la intrare. *De-abia așteptăm să ne reconectăm, dragi copii!* După aceea ar fi fost greu să mai prind limba, pentru că cel mai repede învățasem în pauze, când mă jucam cu prietenii mei. Alții spun că înainte se învăța și de la televizor sau de pe internet. Mama și tata nu au învățat limba, așa că

189

Artificial

Cornel Bălan

oricum ar fi murit. Limba te ajută să te descurci și să-ți găsești de mâncare. Când mama m-a pus să mă duc la spital să întreb de tata, chiar eu am vorbit cu doctorul și țin minte ce mi-a zis. *Virusii au fost aici înaintea noastră. Ei sunt aici dintotdeauna. Noi am intrat în lumea lor, nu ei într-a noastră.*

Deja începuseră să fie trimiși copiii. Virusul omoară orice adult, dar nu s-a auzit de vreun copil care să pățească ceva. Suntem imuni, toți copiii sunt. Eu am semnat certificatul de deces al lui tata și am hotărât să fie ars.

Copiii deja începuseră să ia ei deciziile grele.

Tata a fost dintre cei care s-au grăbit să facă boala, convins că îi va da imunitate și că asta o să-l ajute să-și găsească mai repede de lucru după aia - când alții or să stea în carantină, la adăpost

de boală. Cei care își permitau să stea la adăpost, nu din ăștia ca tata. Când a făcut-o a doua oară, mama i-a spus că trebuie neapărat să lupte, fiindcă are un copil de crescut. Nu știu cum a reușit să se vindece fără să meargă la spital, doar cu îngrijirile mamei. *Mi-e frică să mă îmbolnăvesc iar*, i-a spus. Și când s-a întâmplat, în ochii lui s-a citit resemnarea chiar de la început. Nu-i mai păsa de nimic, de mama sau de mine nici atât. Tot ce voia era să nu mai treacă din nou prin *simptome*.

Până la pubertate, orice copil descurcăreț valorează de zeci de ori greutatea lui în mâncare. După aceea nu mai valorezi nimic, ești, cum ar veni, adult.

190

Artificial

Cornel Bălan

Nu pot să spun de ce am intrat în grupul lui. Cred că mi-a plăcut cum a sunat când s-a prezentat: *Sunt unul dintre Sfinții solari, Tristan mă cheamă*.

Circulă zvonuri că pe perioada antrenamentelor alți adulți țin copiii în cuști. Tristan niciodată nu ne-a închis. E sever, dar de treabă. Știe că nu avem unde fugi atâta timp cât suntem convinși că la el e cel mai bine. Avem echipament *night vision*, avem magnetos- coape cu hărți actualizate, avem locația sediilor *off grid* construite de ei înainte să lovească pandemia. Fiecare locație e un depozit în sine, cu provizii ce pot susține un grup mic ca al nostru doi sau trei ani de zile.

Dar pentru misiunea cea mai importantă am trecut o mulțime de teste. Îmi vine să râd când mi-aduc aminte o fază. Nu suport ideea de unghii piliate și odată, seara la culcare, Tristan m-a

întrebat ce ar face dacă ar fi singur pe o insulă pustie și nu ar avea un- ghieră, dar ar avea o pilă, ce ar face: le-ar lăsa imense sau mi le-ar pili?

După ce m-am gândit ceva timp, mi-am făcut curaj și i-am răspuns: *Cred că mi le-ar roade cu dinții... Am răspuns bine?!*

Atunci el a râs și mi-a spus că a uitat să menționeze că întrebarea asta nu era tot parte din test. Dar la final, pentru a duce misiunea la bun sfârșit am fost selectat eu, Saidro - singurul copil din grup care nu s-a născut în America.

191

Artificial

Cornel Bălan

Iar aceasta este să recuperez de pe coasta de Vest, din Seattle, o femeie pe nume Ursula și să o aduc aici în Vermont.

Sunt sigur că o să reușesc.

Cum am scris...

Post Solar Saints

Starea de pandemie, cu izolările și restricțiile sale impuse, mi-a trezit interesul în direcția acestei povestiri cu intrigă apocaliptică. Nu fac deloc parte din rândul celor care se pregătesc din timp pentru scenariile de genul acesta, dar mi-am imaginat un fel de grupare masonică a zilelor noastre, ai cărei membri ar fi uniți de un același crez și care s-ar pregăti pentru a prelua conducerea planetei atunci când prezicerea lor s-ar împlini.

Cred, totuși, că în realitate orice disturbare majoră a ordinii sociale ar degenera rapid în haos total și o mână de oameni nu ar putea prelua controlul, oricât de bine pregătiți ar fi pentru situația care i-ar lua prin surprindere pe ceilalți. Pentru propriu-mi amuzament, după vreo cincisprezece pagini scrise, am simțit nevoia de a mă surprinde cu ceva care nu intrase în planul inițial. În loc să se petreacă acel eveniment catastrofic așteptat de grupul masonic, ce-ar fi, mi-am zis, dacă ar avea loc un cu totul altul, care i-ar lua prin surprindere și pe ei? - mai exact o pandemie ceva mai serioasă decât Covid-19. Ceea ce n-am realizat a fost că făcând această schimbare, structura povestirii se modifică serios, noua intrigă cerând noi dezvoltări, mai potrivite unui roman decât prozei scurte. Scena copiilor „nesupra- vegheați” care încercă să ajungă la bomboanele din cilindru a fost parte dintr-un studiu psihologic filmat, văzut de mine la televizor acum câțiva ani. Atât de interesanți erau acei copii și reacțiile lor, că mi s-a întipărit totul în minte, până în cele mai mici detalii.

Mașina de teleportat contrafăcută

„Nu poți apăsa un elastic.”

John Maynard Keynes

De fapt, Chris Dale se simțea pur și simplu obosit, dar cuprins de o oboseală definitivă. Era obosit să mai trăiască. Și era totuși atât de tânăr, de-abia împlinise 28 de ani. Avea toată viața înaintea. Dar nu simțea că » » viața lui ar fi putut face vreo diferență. Cum să facă viața lui o diferență când pe planetă existau 47 de miliarde de alte vieți? Toți dornici să devină mai buni, să fie mai eficienți, să devină parte mai integrată cu mediul înconjurător, să ajungă la potențialul maxim?

El, un biet individ, nu putea conta cine știe ce. Oricât îi repetaseră programele educaționale în copilărie opusul, pentru el afirmația nu avea sens, chiar nu avea. Din contră, dispariția lui nu s-ar fi materializat prin nicio pierdere - cum ar fi putut însemna o pierdere când, ca fiecare, era compus din șapte octilioane de atomi, fiecare atom în parte vechi de miliarde de ani?

194

Artificial

Comei Bălan

Tocmai faptul că înmagazinase atâta informație (sau procesarea ei) dăduse start depresiei.

Nimeni nu i-ar fi simțit lipsa, era convins de asta, singura problemă era această tehnologie dusă la absurd. Era practic imposibil să te sinucizi. Violența, armele, mai existau doar în romane. Mașinile erau con- duse automat.

Mâncarea venea sintetizată, tabletele bioconcepute să ofere exact energia necesară și nimic mai mult - nu mai era nevoie de furculiță și cutit și » ♦ » » oricum, cine s-ar omorî cu cuțitul? Până și pe pod, alarma celei mai apropiate drone sunase imediat după ce trecuse linia de demarcaj, apoi în secunda următoare un *traffic-assisting robot* îl atenționase să se depărteze de balustradă. Altfel? Dacă nu s-ar fi conformat, adevărata intenție i-ar fi fost demascată și ar fi terminat ziua într-un salon, sedat, pe pastile antidepresie.

Cu jumătate de secol înainte să apară Chris Dale pe lume, revoluția IT fusese urmată de revoluția info- biologică, apoi, prin folosirea la scară largă a computerelor cuantice, de creșteri exponențiale a vitezei de procesare, cu rezultatele spectaculoase din *data science* cu care ne-am obișnuit. »

„Supremația cuantică” s-a dezvoltat pornind de la nevoia de a rezolva sisteme de ecuații diferențiale absurd de complicate, formule care ar fi luat mii de ani unor computere clasice, dar pe platforma cuantică rulau câteva minute. Totuși, atracția numărul unu,

195

Artificial

Cornel Bălan

încă de la început, a fost faptul că cele clasice, oricât de performante ar fi fost, nu puteau simula și rezolva ecuații chimice, pe când pe cele cuantice, într-adevăr, se putea merge până acolo unde era simulată însăși viața, cu formulele ei moleculare ale chimiei organice.

Pe lângă rețeta vaccinului miraculos care transformă orice celulă cancerigenă malignă într-una benignă, sau alte descoperiri majore ca sângele sintetic tonifiant, unul din marile rezultate ale

„saltului cuantic" (cum e definit în cărțile de istorie) a fost decodificarea genomului la scară largă - ieftin și accesibil tuturor. Chiar de la naștere, Chris, la fel ca toți ceilalți nou-născuți din maternitate, au primit fișa decodificată a genomului personal.

Orice defect congenital știut din ziua zero, orice slăbiciune a vreunui organ, miopia, de la ce vârstă va începe și cum va evolua, artrita care îl aștepta după 57 de ani, la încheietura mâinii drepte. În plus, informația pe care toți, și Chris de asemenea, au căpătat-o la naștere a fost data, extraordinar de precisă, a morții. Anul și cauza. Și asta poate n-ar fi fost nimic - atâția alții se obișnuiseră cu ideea de a lua această informație așa cum fusese ea gândită, spre o eficientizare a timpului pe care-l aveau de trăit pe această minunată planetă Pământ.

Doar că pentru unii informația avea un recul nefast, de bumerang: nu numai că era incapabilă de a le re-

196

Artificial

Comei Bălan

duce din numărul activităților inutile, ci, treptat, însăși ea, inutilitatea, devenea noul status quo.

O perioadă, Chris a reușit să-și conducă viața prin această strâmtoare cu zeci de vârtejuri, unele mai mari decât altele, până când, din nefericire, unul dintre ele a devenit uriaș, atât de uriaș încât fost incapabil să se mai salveze de pe buza lui, unde a făcut câteva bucle spiralate și, fără să dea din mâini și din picioare, fără să se zbată, a fost înghițit. Iar acest maelstrom purta numele unei fete, Diana, de care fusese (și încă era) foarte

îndrăgostit, dar cu care, dintr-un altruism steril și paralizant, nu se putuse forța să conviețuiască știind că existența lui avea să continue încă aproape un sfert de secol după ce a ei se termina, curmată de un Alzheimer galopant, ereditar. Iar procedura standard la atingerea gradului trei de incapacitate era eu- tanasierea. Chris era înclinat să-și proiecteze viața prin prisma unui proces logic, astfel că evoluția lui din viitor era strâns legată de trăirea lui în prezent, din care se trezea cutremurat datorită acestui coșmar garantat să se întâmple. De fapt, intuia că miezul problemei în asta consta, în această garanție a nefericirii știute ca urmând să se petreacă într-un an cu reper precis: 2350.

Un sondaj recent de opinie reitiera convingerea oamenilor că perioada cea mai frumoasă a vieții era cea asociată cu optimismul și exuberanța vârstei adulte,

Artificial Cornel Bălan

când atât bărbații cât și femeile recunoșteau că nimic nu le dădea o mai mare satisfacție decât creșterea propriilor copii. În același timp, sondajul indica o continuare a tendinței observată în ultimele două secole, și anume aceea de a extinde artificial perioada de pro- creere peste cea „naturală”. În secolul XXI devenise normal ca femeile să devină mame după treizeci și chiar patruzeci de ani, iar în prezent, prin tehnici de procreere în vitro, mulți alegeau să devină părinți pentru ultima dată în pragul vârstei de optzeci de ani. Așa cum bine spusese un comic american, „să facem copii e ultimul lucru care ne mai ține în

viață." Chris însă percepea această tendință ca fiind nocivă atât planetei, ajunsă cu resursele la minim, cât și viitorului speciei umane. Niciun guvern nu reușise să reducă pornirea oamenilor de a face din ce în ce mai mulți copii. Și era firesc să fie așa din moment ce majoritatea găseau că doar copiii dădeau sens vieții, fără să le pese că suprapopularea va duce în cele din urmă la colaps. La urma urmei, politicienii și oamenii de afaceri făceau ei înșiși cei mai mulți copii.

Chris primise sfatul de la prietenul lui cel mai bun, Dean - să facă un copil, repede, cu ovulul oricui:

— îți garantez că asta o să-ți dea un puseu de optimism. O să fii cuprins de o vervă inexplicabilă, nici tu nu o să înțelegi ce te-a luat. Îți spun, copiii în sine sunt un miracol, vei uita de orice altceva, bun sau rău, totul va trece pe planul doi.

198

Artificial Comei Bălan

De mai multe zile Chris își petrecea timpul, oarecum plăcut, navigând pe profilul miilor de mame din districtul lui care aveau ovule disponibile pentru fecundarea în vitro. Softul oferea chiar o interfață drăguță, combinând poza lui Chris cu cea a fiecărei posibile mame, după care proiecta imaginea virtuală a copilului, apoi Chris muta cursorul de-a lungul vârstei și vedea evoluția acestuia. Pentru un *upgrade* piperat se oferea o estimare a genomului, dar avea o marjă de eroare de 10%, viitoarele afecțiuni congenitale ale copilului erau de asemenea exagerat de reduse, iar speranța de viață exagerat de optimistă - Chris știa asta din feedbackul mai multor părinți, pe diverse bloguri.

în cele din urmă, când Dean l-a contactat să-l întrebe ce hotărâse, și-a găsit prietenul cufundat iar în depresie.

— Nu pot să fac un copil chiar cu oricine. Dacă pătesc ceva, cine îl crește? Vreau să zic, dacă mie nu-mi place rolul de părinte?

— Ești culmea. Sunt nenumărați doritori, ce tot vor- bești? Oricine ar vrea, chiar și eu. Aș lua copilul oricărui necunoscut, darămite al unuia cu care am fost coleg de cursuri?

Fără să vrea, Chris se uită afară pe geam, realizând ce ciudat trebuia să fi fost pe vremuri, când clădirile nu erau eficientizate termic și oamenii încă puteau să deschidă ferestrele. Se puteau arunca de la etaj. Acum

199

Artificial

Cornel Bălan

era imposibil să te arunci în gol și oricum, i-ar fi fost frică să se omoare așa.

»

— Stai, mai repetă o dată, că nu eram atent.

— Ce, asta cu teleportarea?

— Da, ce teleportare?

— Reclama nouă la teleportare. Deocamdată e tehnologie nouă, foarte scumpă, dar peste câțiva ani, copiii noștri se vor putea teleporta în viitor. În felul ăsta o rezolvăm și cu suprapopularea.

— în viitor? De ce nu în trecut, când știm sigur că populația era redusă?

— Păi nu, reclama spune că mașina nu e capabilă decât să te teleporteze în viitor.

— Atunci nu e bună de nimic.

— La ceva tot e bună. Dacă ai o problemă de sănătate sunt mai multe sanse să ti-o rezolvi în

viitor.

— Ești fantastic! Deci, până la urmă chiar tu spui că toată treaba tot la suprapopulare duce.

— Chris, cred că asta e problema ta. Gândești ca și cum ai fi nu un individ, ci o colonie. O viață ai. Tră- iește-o la maximum, prietene. În mod sigur cineva o să rezolve și chestia asta. Dintotdeauna oamenii au ținut că vine sfârșitul lumii. Înainte să apară automobilul, unul își smulgea părul că omenirea o să dispară acoperită de rahat de cai. Pe urmă, în noxe de la automobile. Încălzirea globală. Și nu s-au rezolvat pe rând toate?

200

Artificial

Cornel Bălan

— Ok, dar asta nu are cum să se rezolve. Deja nu mai există decât oameni, animale domestice și teren agricol. Rahatul ăsta de planetă arată exact ca o nesfârșită fermă.

— Exact asta am spus, se va rezolva și asta. Uite, tele- portarea e deja aici. Cine s-ar fi gândit?

Realizând că nici măcar conversația cu un vechi

>

prieten nu îi mai făcea plăcere, Chris se simți întors pe dos. Neștiind ce să facă, deschise niște albume cu poze de când era mic. În toate pozele din copilărie avea un zâmbet larg, deschis, și o fericire întipărită pe chip, pe când în cele din perioada adultă expresia era complet transformată de blazare. Era ca și cum din interiorul lui, un monstru îi devorase tot cheful de viață. Își privi părinții, bunicii și străbunicii. Toți erau în viață, sănătoși. Avea, deci, gene bune. Medicina, „atotputernică”, era în continuare incapabilă să rezolve bolile creierului (demență,

alzheimer, epilepsie etc.), dar în arborele lui genealogic nimeni nu suferise de afecțiuni ale creierului. Și din câte știa nici depresie.

Se simți cuprins de o mândrie ciudată. El era primul.

Avea o memorie excelentă și știa pe dinafară data mortii bunicilor și străbunicilor, la care ținea în mod special; prima era peste un an. Într-o poză, bunica maternă era alături de el și de o prietenă de-a ei, vecină de fapt. Privind poza, își aminti ce șocată fusese bunica la aflarea veștii că această vecină a ei murise. „A

201

Artificial

Cornel Bălan

găsit-o bărbată-su pe vecu. Accident vascular. A tras apa, i-a săltat pijamaua și a chemat medicul legist să constate decesul. Bietul om, după ce că era dărâmat că-și pierduse soția, mai și tremura ca varga - pentru că dacă a murit cu douăzeci de ani înainte de data știută, îi era frică să nu fie suspectat că i-ar fi provocat-o el."

Orice moarte înainte de termen era o surpriză. Surpriza supremă. Și se zice că surprizele intensifică experiența vieții. Chris se simțea iar luând cursuri, în clasa de filozofie, când dezbaterile nu se materializa într-un rezultat, ci ducea la mai multe și mai multe dezbateri care nu duceau nicăieri.

Era miezul zilei. Soarele începea să ardă cu putere maximă și Chris se uită pe cer așteptând să-și facă apariția satelitul care îi obtura strălucirea, protejând culturile. Ca un nor programat să apară în fiecare zi la aceeași oră.

Ce îi spusese Dean despre teleportare i se lipise

de creier.

Dacă toți oamenii s-ar teleporta în viitor, atunci planeta ar rămâne pustie. Dacă cei bătrâni s-ar teleporta, atunci nepoții ar muri înaintea bunicilor. Dacă Diana s-ar teleporta cu optsprezece ani în viitor, atunci ar muri amândoi odată.

Nu mai vorbise de mult cu ea. Din tonul vocii ei ghici mirarea că o caută după atâtea luni de tăcere.

202

Artificial

Comei Bălan

După ce discutară un timp despre Virtu World, unde se cunoscuseră, Diana îi spuse că abandonase orice joc holografic, pentru că începuse să-i afecteze somnul. Chris îi spuse că încă își petrece măcar două ore pe zi acolo.

— Si în afară de Virtu World, ce mai faci?

— Totul ca înainte. Dar tu?

— De fapt, la mine chiar sunt niște schimbări majore. Poate că e bine să-ți spun.

Află că deja își fecundase primul ovul cu un bărbat și așteptau să le apară pe lume primii copii. O spunea stânjenită, pe ton de scuză.

— Asta e o veste mare. Felicitări!

— îmi pare rău că s-a întâmplat așa, a fost o decizie destul de bruscă. Am fost puțin deprimată după ce nu m-ai mai căutat și pe urmă toată lumea m-a îndemnat să fac un pas în direcția asta, mai ales mama. O să am tripled.

— Tripled! Sună fantastic.

— Știi, în familia mea toți au avut mulți copii. Ții mințe când te-a cunoscut mama și te-a întrebat câți » » frați sau surori mai ai?

- Și eu am zis că sunt singur la părinți.
- Și ea atunci ți-a spus că nu a cunoscut pe nimeni singur la părinți până la tine.
- Au râs, dar râsul lor era trist.
- Să lăsăm asta, zi-mi ce se mai întâmplă cu tine.

203

Artificial Cornel Bălan

- Nimic, pe bune. Chiar nimic.
- îmi pare rău dacă ți-am stricat buna dispoziție.
- Nu aveai ce strica, râse el. Felicitări încă o dată!

A A A

Prețul era exorbitant, dar la sesiunea de informare află că jumătate din costuri puteau fi subvenționate de sponsori, dacă exista un motiv justificat pentru utilizarea aparatului. Chiar și așa, Chris își făcea socoteala că ar fi nevoit să ceară ajutorul părinților - deja un prim lucru neplăcut. Adevărul, că era inadapdat, că nu se simțea confortabil cu viața lui, cu artificialitatea de care era înconjurat și care îl sufoca, iar asta nu era ceva ce le putea spune lor. Și ce părinți te vor complet dispărut din viața lor?

Pe măsură ce asculta, era din ce în ce mai nedumerit să audă sublinierile doctorului Erfurt, care descria dispozitivul de călătorit în viitor ca nimic altceva decât un aparat medical foarte avansat și nimic mai mult.

- Timpul nu are propria lui energie, nu are propria fluiditate și de aceea nu poate fi

manipulat. Nu putem vedea lucruri în afara progresiei liniar temporale decât în două ipostaze: atunci când creierul este afectat de droguri care șterg percepția trecerii timpului (dar e ca și cum ai spune că un struț a dispărut doar pentru că și-a băgat capul în nisip) sau atunci

204

Artificial

Comei Bălan

când fluctuația gravitației produce fluctuații temporale. De exemplu, două ceasuri atomice, unul aflat la altitudine mare și altul la nivelul mării, indică diferit trecerea timpului. Timpul măsurat la nivelul mării curge mai încet - gravitația încetinește timpul, iar pe Everest, din contră, curge mai repede. La nivelul mării îmbătrânești cu a miliarde parte dintr-o secundă mai încet pe an decât pe Everest. Teoretic, lângă o gaură neagră nu am îmbătrâni deloc, pentru că timpul ar fi aproape încremenit. Totuși, ce vă oferim noi aici începe și se termină pe Pământ, unde e mereu aceeași gravitație, așa că timpul curge liniar. Aici e imposibil să faci experimente cu timpul - doar timpul face încontinuu experimente pe noi toți.

— Si atunci de ce în reclamă se folosește termenul » » teleportare?

Dr. Erfurt se uită înveselit în sală simulând în glumă că-i numără câți sunt.

— Păi altfel crezi că aș fi avut patruzeci de oameni acum în sală, și sunteți a treia sesiune de prezentare pe ziua de azi?

Dr. Erfurt descrie în termeni generali

dispozitivul, care era un fel de copiator ultraperformant de celule. Fiecare celulă era înregistrată și copiată folosind memoria computerului cuantic și ultimele realizări din domeniul nano-biologiei. Apoi era ca și cum s-ar fi trimis un fișier către un printer 3D biologic, care nu făcea

205

Artificial

Cornel Bălan

altceva decât să reconstituie corpul uman din memorie, celulă cu celulă.

— Deci e vorba de donare.

— Bineînțeles că *nu* e vorba de donare. Clona ar fi un organism identic cu al tău, care trece prin toți pașii dezvoltării, naștere, creștere și așa mai departe. Dacă tu ai o cicatrice de la un accident, clona nu o are, pe când copia ta ar avea până și o vânătăie în același loc ca tine. Ești chiar tu, identic, reconstituit celulă cu celulă peste, să zicem, cincizeci de ani.

— Și unde te afli din momentul în care ești copiat până când ești recreat?

— Într-un fel de hiperspațiu. în memoria unui supercomputer, adică acel loc unde ești stocat din momentul când „dispari” până când reapar, cincizeci de ani mai târziu. E ca și cum te dizolvi știind sigur că te recompi în exact aceeași structură ca înainte. Timpul trece, dar nu pentru tine. La revenire, te vei simți ca și cum ai fi călătorit în timp, dar de fapt ai fost într-un *stand by* așteptând declanșarea saltului în timp.

— Bine, dar asta e ca și cum, de fapt, lumea se învâрте în continuare, iar eu stau pe loc. Pur și simplu, stau pe loc. Asta nu e teleportare, e bătaie

de joc! izbucni un domn cu părul cărunt, de pe ultimul rând, ridicându-se să plece.

— Stati, nu vă enervati. Faceți abstracție că v-aș fi spus toate astea. Să spunem că nu ați ști nimic și chiar

206

Artificial

Comei Bălan

ați crede că într-o secundă ar fi posibil să ajungeți în viitor, peste cincizeci de ani. Din punctul dumneavoastră de vedere, nu ar fi exact la fel? Din moment ce nu ați fi în realitatea asta materială și nu ați avea f³ nicio memorie că au trecut cincizeci de ani și *nici* nu ați îmbătrâni deloc?

— Ok, tot nu am încredere în porcăria asta.

— Atunci nu vă obligă nimeni să o luați în considerare, spuse Dr. Erfurt.

La sfârșitul prezentării, Chris era curios să afle mai multe, iar pentru asta trebuia să fie evaluat mai minuțios, în cadrul unei consultatii individuale. Nu era de ajuns că el voia să facă parte din program. Trebuia ca și programul să-l accepte de mușteriu. Doar opt alte persoane optaseră, la fel ca el, pentru mai multe informații și ceruseră rendez-vous pe loc, dar nu era timp suficient decât pentru cinci. Ceilalți trei primeau programări în zilele următoare.

— Care e marea grabă? Oricum, mai departe de șaptezeci de ani nu merge nimeni, glumi un tip de vârsta lui Chris.

— De ce nu merge nimeni mai departe? întrebă Chris.

— E scris în program. Le e frică să nu aducem în viitor viruși sau bacterii pentru care ăia de

atunci și-au pierdut imunitatea.

Chris îl studie pe tipul oacheș, ras în cap, probabil își ascundea începutul de chelie. Ar fi vrut să cunoască

207

Artificial

Cornel Bălan

motivele pentru care un tip de-o seamă cu el voia să lase prezentul din mână pentru cioara din viitor. În spatele agitației lui se ghicea nerăbdarea. La fel erau și ceilalți, doar că se stăpâneau mai bine - la fel era și el. Nerăbdarea specifică acelor care le e frică să rămână fără bilet. Așa fusese dintotdeauna, de la primele spectacole *motion picture* ale fraților Lumiere, la primul zbor comercial spre Lună.

Nu li se atrăsese atenția asupra riscului uriaș pe care și-l asumau toți cei care selectau intervale mari de timp, cum șansele să se petreacă ceva neprevăzut cu dispozitivul de copiat creșteau. Un cutremur, o inundație, un incendiu și rămâneai pentru totdeauna un „accident de muncă” din hyperspațiu. Sau mai rău, un corp reconstruit doar pe jumătate, de la brâu în jos sau recreat de niște matrice permutate, care-ți puneau celulele hepatice în craniu și neuronii creierului în stomac, cum spunea glumețul ras în cap.

Cel puțin pe el prea puțin îl interesau problemele de genul ăsta.

Unul dintre angajați se apropie și-l invită să-l urmeze, cerându-le celorlalți, pe un ton calm, dar autoritar, să păstreze ordinea și liniștea.

Făcu încă o dată cunoștință cu Dr. Erfurt. Acum nu mai zâmbea deloc. În general, atitudinea lui era complet diferită de cea din timpul prezentării.

Era rezervat și părea să aibă misiunea inversă de a-1 descuraja.

208

Artificial

Comei Bălan

„Mașina este încă la început, de-abia am reușit primele o sută de teleportări umane.”

„Legislația nu a fost modificată pentru ce facem noi, deci trebuie să-ți găsești un avocat foarte bun care să aibă grijă de tot.”

„Se vor confrunta cu probleme de adaptare, asemănătoare cu ale străbunicilor noștri când aud de tehnologia la zi.”

— Trebuie să te gândești la actul ăsta ca și cum ai fi într-un program de protejare a martorilor - doar că vei fi relocat în viitor. Chiar dacă, logic, rămâi cu același nume, o să fie ca și cum ti l-ai schimbat, din moment ce nu o să te mai știe nimeni.

»

Când îi veni rândul să vorbească, explică despre experimentele pe care el și echipa le făceau în laborator și cât de frustrant era să fie limitați de tehnologie. Să nu poți construi experimental ceea ce, matematic, e clar demonstrat.

— Ar fi dorința mea cea mai mare să văd cu ochii mei cum reușim să creăm o minigaură neagră. Dar mai întâi aș vrea să mă teleportez peste o săptămână sau două, doar să văd cum e.

— Peste o săptămână, zici? Chiar nu merită efortul, o săptămână. Pentru că există o mică problemă la care nu am ajuns, dar urma să o fac. Nu se știe motivul, dar experimentele au arătat că fiecare transformare induce o ușoară deteriorare a celulelor nervoase. Fie- >

Artificial Cornel Bălan

care teleportare le îmbătrânește cu aproximativ cinci la sută. Dar cinci la sută nu e nimic, crede-mă. Dacă un doctor are un indicator pe tabletă și vede un cinci la sută risc de infarct (să zicem că ai nivelul trigliceridelor prea mare), nici măcar nu ia în calcul să-ți spună. Sau o să-ți spună că cinci la sută e nimica toată. Și chiar e! Totuși, cinci la sută pentru doar o săptămână nu e ceva de luat în considerare.

Chris rămase câteva secunde cu ochii privind în gol, ca și cum toate gândurile din cap i se teleporta- seră într-o altă dimensiune.

■ *fr ir ir*

Raport cu privire la accidentul înregistrat la data 28.11.2273, care a survenit cu decesul unui client, Chris Scribner, în etate de 28 de ani, preînregistrat pentru teleportare (e vorba de copieri organice date publicității sub denumirea de teleportări). La momentul decesului, susnumitul era necăsătorit, fără afecțiuni fizice sau psihice cunoscute. Locul decesului, etajul șase al laboratorului instituției Next Century Teleporting, în urma autopsiei s-au observat caracteristici anormale ale creierului, în particular depozite dense în cortexul cerebral, cauzate de segregarea proteinei *tau* care, prin crearea de noduri neurofibrilare, a dus la colapsul funcțiilor fiziologice.

Datorită unor omisiuni în programarea instalației, clientului i-a fost posibilă programarea propriei sale morți prin repetarea numărului de copieri organice. Notăm că instalația ar fi trebuit limitată la o singură folosire. Acest lucru trebuie actualizat de urgență pentru toate modelele comercializate. Era cunoscut că, în cadrul testelor de omologare efectuate pe cimpanzei, se constatase o ușoară uzură a neuronilor și probleme de coordonare, echilibru și dexteritate, care au crescut îngrijorător atunci când numărul copierilor organice a atins cifra patru. Acest fapt este în corelație cu evenimentul nefast pe care l-am înregistrat în prezentul raport.

Instrumentul folosit de Chris Scribner indică șapte copieri.

Chris Scribner a lăsat o notă pe care o atașez în continuare.

In loc să ajung eu în viitor, am adus moartea în prezent. Vă rămân îndatorat-prin voi am găsit o metodă umană de a mă teleporta definitiv.

Mașina de teleportat contrafăcută

Este posibilă călătoria în timp? Evident, un scriitor de SF poate scrie orice crede de cuviință, dar am preferat să rămân cât mai fidel teoriei fizicii cuantice, experimentelor și descoperirilor recente și din ecuația asta singura rezolvare a fost o poveste cu un nume intrigant. De ce contrafăcută? Pentru că, așa cum observă și unul dintre personaje, mașina nu te ajută să călătorești *instantaneu* în viitor. Și cu atât mai puțin înapoi în timp!

Avem, deci, ecuația lui Einstein, care leagă curbura spa-țiu-timp cu sursa (masa, energia) care produc acea curbură. Einstein a folosit ecuația în sensul fizic intuitiv, adică avem niște materie, o anumite energie și vrem să aflăm ce formă va avea spațiul produs de această energie? Dar este posibil să restricționăm ecuația, anume să impunem rezultatul la care vrem să ajungem. Putem cere deci ca rezultatul final al ecuației să fie o buclă temporală închisă. Atunci vedem că rezultatul este posibil din punct de vedere matematic... doar că avem nevoie de materie cu energie negativă. Deci nu antimaterie, care e cu totul altceva (pentru că e formată din antiparticule, dar energia ei este tot pozitivă), ci materie cu masă negativă. Or, materie cu energie negativă în forma cerută pentru a călători invers scurgerii timpului este imposibil de creat în Univers.

Totuși, personajul meu reușește ce și-a propus, așa că din punctul meu de vedere rezultatul e unul pozitiv. Nu este pozitiv pentru personaj, dar este pozitiv pentru poveste.

212

Dificultăți tehnice

»

„Devine groaznic de evident

În cutia poștală, Derek a găsit o reclamă pentru Boxing Day, pe care scria cu litere roșii: *Așteaptă-te să fii surprins de ce avem să-ți oferim nou în materie de tehnologie.* La cinci seara era deja întuneric și fiind ziua de pregătit gunoiul era mai nervos decât de obicei. Prepararea gunoiului îl obliga să stea în frig. Și, de la o vârstă, îl cam durea spatele.

Doar cu o săptămână în urmă, Derek, la masă cu alți invitați, nu se putuse stăpâni, în ciuda semnelor pe care i le făcea nevastă-sa. Avea un temperament coleric și nu se putea opri. Iar discuțiile despre tehnologie îl ațâțau cel mai tare.

1 »

— Imaginează-ți! Să tac! De ce să tac când mi se pare o prostie crasă?

Unul dintre invitați tocmai dăduse o groază de bani pe ultimul model de frigider Digital-4.

213

Artificial Cornel Bălan

Frigiderul avea montate în interior mai multe camere video și senzori, iar odată ce înțelegea că în locul unde de obicei pui lapte, nivelul lichidului în sticlă a scăzut mult, se conecta automat la internet, dând comanda în numele tău. La fel făcea și cu orice alt produs, unt, ouă sau suc de portocale. Practic, computerul frigiderului făcea lista de cumpărături și cum numărul cărții de credit era deja introdus în sistem, efectiv frigiderul îți făcea cumpărăturile. Iar serviciul de livrare al magazinului ți le aducea la ușă.

— Cât de handicapat ar trebui să fiu: să mă bucur că nu deschid ușa de la frigider să comand singur ce-mi trebuie? Ascultă, Allen. Creierul nefolosit își micșorează volumul. Uite, acum, când ai înclinat capul pe-o parte, nu ai simțit un joc? E normal, prietene, deja îl ai cât o minge de tenis și dacă continui așa se va face cât una de ping-pong. În schimb, memoria frigiderului se tot îmbunătățește.

Allen îi făcuse semn soției și plecaseră înainte de desert.

După plecarea lor, unii dintre cei de la masă luaseră apărarea frigiderului, alții, din contră, se ținuseră de partea gazdei.

— M-aș mărita cu un frigider din ăsta, doar să dea gheață în formă de știu eu ce, a spus Sandra făcând cu ochiul - singura țipă necuplată de la masă.

Până la urmă, era o tentativă obișnuită a unui mare conglomerat multinațional de a comasa mai multe in-

214

Artificial Comei Bălan

dustrii într-una singură. Lupta pentru noi piețe de desfacere, pentru profit. Pentru că Digital deținea acum și sisteme bancare, și magazine alimentare, iar frigidererele se integrau perfect în această tendință de a acapara cât mai multe servicii casnice.

— Este exact la fel ca la telefonie. Întâi a fost serviciul de bază, telefon ca să ții legătura cu oamenii. Pe urmă s-a tot adăugat pe el. Ceas, jocuri, e-mail, SMS, apoi internet, filme, muzică. Acum, să-ți controlezi de la distanță temperatura

din casă și să verifici dacă ai încuiat sau să accesezi pe camera video ce-ți face copilul singur acasă. E normal?

— Nu ai dreptate. Tu știi când s-a derulat primul serviciu gen Spotify? În 1890, când filarmonica din Londra transmitea concerte live prin telefon. Abonații puneau receptorul la ureche și ascultau. Dar nu a mers mult pentru că imaginează-ți ce păcăneli și ce audiție oribilă putea să fie la telefon în secolul XIX!

— Cineva a înregistrat plângerile abonaților, le-a înregistrat pe o placă de patefon. Dar acum sunt salvate digital și poți să-i auzi pe oamenii ăia de la 1890 vorbind la telefon, așa cum vorbim noi acum. Brrr, pe cuvânt: e ca și cum ascuți oameni morți certându-se »

la telefon, nemulțumiți că nu se aude nu știu ce simfonie Mozart bine și își vor banii înapoi. Și știi cum știi că sunt morți demult? Pentru că cer înapoi opt șilingi, înfuriați ca și cum e o avere.

215

Artificial Cornel Bălan

Krista, soția lui Derek a apucat să-și arunce ochii pe reclamă și un pic mai târziu lui Derek îi venea să-și smulgă părul din cap că nu o pusese direct la reciclabile. Nu mai contenea să se minuneze de ofertă. Noul frigider costa mai puțin decât dăduseră pe al lor, un Samsung de doar trei ani, care acumula apă sub sertarul pentru legume. Multă apă. Krista își începea dimineața ștergând apa aia cu un burete de vase. Iar cel nou arăta superb și compartimentarea era atât de practică! Din punctul ei de vedere singura problemă era că cei de la livrare puteau să le zgârie parchetul nou instalat în bucătărie.

— Ba nu, singura problemă, spuse Derek verificând online instrucțiunile frigiderului, este că are camere video în interior. E exact ca al lui Allen, ba chiar și mai avansat ca al lui. Uite ce spune, acest frigider verifică singur toată gama de produse disponibile, apoi va comanda produsul cel mai sănătos pentru dieta dumneavoastră.

— Si ce dacă? E foarte bine. Uite ce burtă ai făcut, e de la E-uri.

— Cum și ce dacă?! Îți dai seama? După ce am făcut mișto de el că și-a luat frigider din ăsta, care-l face re- tardat, ce ar zice toată lumea când ar vedea unul la fel la noi în casă? Cât ți s-a strâns Derek creierul până acum, ia zi? Cât o minge de tenis sau cât o bilă de ping- pong? Ești culmea! Știi când o să ne luăm frigider cu camere video? Niciodată!

216

Artificial Comei Bălan

Derek nu voia să schimbe sub nicio formă frigiderul, dar femeile au trucurile lor de a convinge bărbații, trucuri perfecționate de-a lungul a milenii și adânc impregnate în ADN-ul fiecăreia, iar în Krista erau impregnate bine de tot.

Două luni mai târziu, Derek se obișnuise cu frigiderul dar de atunci nici nu mai invitase niciun prieten pe la el. Cel mai mult îi era jenă de Ryan, partenerul lui de mers la vânătoare, omul care la aniversarea de patruzeci de ani îi făcuse cel mai frumos cadou: o pușcă Remington 870, calibru 12, excelentă pentru doborât vânat mare, cum ar fi elanul sau ursul grizzly. Una nouă cum primise el costa și cinci sute de dolari. La cincizeci de

kilometri nord de Vancouver, unde era cabana lor, încă mai era voie să vâneze urși pe atunci. Pe urmă, indienii au făcut lobby și s-a făcut un sondaj unde 78% dintre votanți au vrut interdicție totală. Indienii, însă, au în continuare voie să vâneze, e unul dintre drepturile câștigate ca primă nație care a locuit aici înainte de venirea europenilor. De câte ori venea vorba despre vremurile de dinainte de interdicție, Derek îi înjura pe indieni și îi făcea „ipocriții dracului” pentru că au militat pentru protecția unui animal pe care ei continuă să-l vâneze cu mare plăcere, chipurile pentru că așa le cere tradiția.

Poate dacă s-ar fi dus împreună cu Ryan, nu s-ar fi întâmplat să dea peste ursoaică. Ryan era mult mai

217

Artificial

Cornel Bălan

experimentat decât el, dar datorită frigiderului începuse să-l evite și pe el - pentru că, de câte ori poți accepta să faci vizite fără să le întorci înapoi?

Când ești atacat trebuie să stai nemișcat, să vorbești J

111

calm și să încerci să te depărtezi făcând pași în lateral, iar Derek făcuse toate astea. Doar nu era să se pună pe burtă și să facă pe mortul, să fie la cheremul ei. Așa că, dacă ea l-a urmărit apropiindu-se tot mai mult, a ochit spre ea și a tras. Legitimă apărare combinată cu instinctul și patima vânătorului. E greu să lupți împotriva pornirii de a trage când ești atacat. Problema a fost felul cum a reacționat după aceea. În loc să raporteze incidentul, a așteptat.

- Ai prins ceva azi?
- Nu se vede?
- Ce e, căprioară sau elan?
- E altceva. Nu pot să-ți spun.
- Ce?

— Ceva pentru care se stă doi ani la pușcărie. Dar nu am avut încotro, m-a atacat, a trebuit să trag.

— Pfff, Derek. Si dacă te vedea cineva?

— Nicio grijă, n-a venit nimeni. Uite ce frumos am decupat șirul ăsta de coaste. Mai spală-le o dată și bagă-le în frigider. Azi sunt obosit, dar mâine o să le pun la grătar.

218

Artificial

Comei Bălan

Krista a luat bucata de vânat, a învelit-o într-o folie de plastic și a pus-o în compartimentul unde țineau carnea.

De câte ori deschidea ușile, simțea o ușoară bucurie. Era designul ideal, totul era atât de ușor de accesat. Nu ca la Samsungul de dinainte.

Digital e cel mai bun

Derek tocmai ieșea din duș, în baia de la etaj, când a auzit bip-ul dublu, scurt, al mașinii de poliție. Inima i-a tresărit când a fost urmat de târâitul soneriei de la intrare. Apoi, vocea albă a Kristei chemându-l de jos.

— Derek Fergusson, ești arestat pentru braconaj și vânarea unui animal protejat prin lege. Orice spui poate fi folosit împotriva ta în tribunal. Ai înțeles?

— Normal că am înțeles, dar e absurd! Aveți

vreo dovadă că as fi vânat eu ceva?

— Bineînțeles. Modelul ăsta de frigider analizează automat orice tip de aliment organic și ne-a trimis o alertă de urgență automată imediat ce a detectat carne de animal protejat prin lege. Va fi confiscată chiar acum, ca probă la dosar. Frumoasă casă! Și ce vedere aveți! >

219

Cum am scris...

Dificultăți tehnice

Mi se solicitase o poveste foarte scurtă, de sub cinci pagini, pentru o Antologie SF. Mi-am adus aminte de lamentările unui prieten de-al meu legate de un frigider de ultimă generație, mai ales că la vremea când îmi povestise despre performanțele aparatului, îi promisesem că voi dezvolta totul într-o povestire SF. Nu aveam prea multe variante înspre care să mă îndrept cu finalul și mi se pare că am ales-o pe cea mai bună.

Contact

„Când ne întrebăm de ce extraterestrii nu-și folosesc tehnologia să se extindă în Univers, suntem ca niște păianjeni care se întreabă de ce oamenii nu-și construiesc pânze ca să prindă insecte.”

Liu Cixin

Iată. Toate acestea, care urmează, sunt iarăși supoziții. Părerea celui mai bun telepat este că abundența de energie negativă detectată nu poate avea decât o singură explicație. Aceste ființe nu conviețuiesc în bună pace.

Să-mi fie iertată ignoranța, dar *energie negativă* este aproape imposibil de definit în lipsa cuvintelor necesare. Iată o analogie ușor de făcut. Dacă stomacurile noastre n-ar fi mereu pline, am simți o senzație pe care noi nu o percepem. Această senzație ar avea un nume. Acest nume ar exista în dicționarul de definiții și ne-ar ajuta să descriem ce simt ocupanții lui Deep Blue.

Iată părerea celor mai buni telepați: cel puțin o zecime din transmisiile noastre sunt recepționate.

221

Artificial Cornel Bălan

Nicio indicație că recepționarea le-a provocat bucurie. Din contră, lipsa oricărei forme de mulțumire a fost telepatice simțită de toți experții implicați în acest proiect.

Supoziție: recepția imaginilor telepatice le produce frică. Pentru subiecți sunt gânduri

inexplicabile venite de nicăieri.

Supoziție: astfel de gânduri pot dezechilibra o ființă cu inteligență insuficient avansată.

Fapt: aceasta este prima planetă pe care telepatic detectăm inteligență. Probabilitatea de eroare: zero.

☆ A A

Nu ar trebui să scriu când sunt frustrat, dar în ultimul timp sunt frustrat mereu. Și atunci, când să scriu?!

L-am sunat pe Adrian, prietenul meu cel mai bun din copilărie și l-am întrebat „Ții minte când eu, tu și Cristian am înfășurat nukul din spatele curții voastre cu kilometri de liță de cupru și am improvizat cea mai mare antenă de ascultat semnale extraterestre?”

A spus că fabulez.

Explicația mea: viața adultă, grijile, stresul i-au șters amintirile copilăriei.

Intr-o seară, când eram pe pod, noaptea, în fața porții bunicilor lui, pe cer ni s-a părut că vedem un OZN. Pe urmă a venit o verisoară de-a lui. Ea avea vreo trei

Artificial Comei Bălan

ani. Ca să ne lase în pace, ne-am prefăcut că vedem gândaci, mii de gândaci peste tot în jurul nostru. Pe urmă ne-am prefăcut că amândoi vedem cum gândacii s-au urcat pe ea. Ea, Andreea o chema, chiar părea că simte toate senzațiile alea pe care noi, în bătaie de joc, i le descriam că le

simte.

„Uite-i cum se cațără pe spatele tău! Sunt ca niște păianjeni, numai că mai mari! Mi-e și groază să-i ating și să-i scutur de pe tricoul tău, că urâți mai sunt!"

A luat-o urlând înapoi spre casă și ne-a lăsat în pace.

Adrian nu-si aduce aminte nici asta. Adică își aduce aminte faza cu Andreea și păianjenii imaginari, dar nu și OZN-ul pe care, mai înainte, ni se păruse că-l vedem. Era doar cu un an mai mare ca mine, dar ce uimit am fost în vara aia când el mi-a explicat că dacă niște extraterestri, la 58 milioane de ani lumină de noi, ar primi în momentul ăla imagini de pe Terra printr-un supertelescop, ar vedea dinozauri, nu pe noi.

Atunci l-am întrebat de unde a venit cu numărul ăsta, 58, iar el mi-a răspuns că e doar un exemplu.

„Ce tare ar fi dacă chiar la 58 de milioane de ani lumină de noi ar exista extraterestri."

Adică, dacă cumva, subliminal, primea de undeva informația asta care, fără să știe, ar fi fost corectă.

El avea mult mai multe cunoștințe generale decât mine, genul care nu știa la care olimpiadă să se ducă mai întâi, dar si el recunoștea că dintre noi doi eu în-

totdeauna câștigam la capitolul intuiție. Inspirația de a găsi drumul spre schitul din pădure în absența indicatoarelor, presentimentul de a sta departe de o stână pentru că sunt câini răi slobozi. În timp, am învățat și eu pe pielea mea ce

înseamnă să nu ascult de vocea interioară, de al saselea simt.

Era foarte bun la învățătură, mult mai bun ca mine. A și absolvit două facultăți simultan, Cibernetică și am uitat ce altceva în Politehnică. Avea zece examene pe semestru, dormea cam două ore pe zi și lua numai note de nouă și zece. Uitați-vă la mine, douăzeci de ani mai târziu sunt cel mai cunoscut scriitor de investigație a paranormalului din țară, iar ultima mea carte a fost scoasă în patru mii de exemplare.

E adevărat, prin *crowdfunding*, dar patru mii înseamnă ceva.

De ce *crowdfunding* și nu o editură normală? Pentru că, deși articolele semnate de mine au apărut în toate ziarele mari de investigație, cu tot entuziasmul generat de studiile mele am fost refuzat de peste doisprezece edituri. Cu scuza că, vezi Doamne, nu ar fi lucruri de interes, când documentarele despre extraterestrii din antichitate sunt pe Discovery - și să fim serioși, cât de cretin să fii să crezi că piramidele au fost construite de extraterestri? Explicația refuzului e simplă și cred că poate fi interpretată ca o altă modalitate de a controla cunoașterea. Restricții la informare, de care , » '

cu toții ne lovim, aplicate subtil dar eficient, un proces desfășurat la scară largă, națională, poate chiar planetară. O posibilă explicație ar putea fi și faptul că studiile paranormalului și în special cele legate de telepatie sunt mult în afara spațiului de confort al celor care ne conduc.

Dacă ar fi existat o facultate cu specificul care

mă interesează (extrasenzorial, telepatie) aş fi absolvit studii superioare ca şef de promoţie. Dar aşa, am bacalaureat absolvit cu 9,35 la trei materii, matematică, fizică, română. La limba română am avut şi examen oral, pe care l-am trecut cu nota opt. Din păcate, profesoara mea de limba română, doamna Stănescu, a murit. Altfel mi-ar plăcea să o întâlnesc şi să-i dau cadou, cu autograf, una din cele patru cărţi pe care le-am scris. In ultimul semestru din clasa a zecea era să mă lase corigent. Vedeţi doamnă, că am avut dreptate: cel mai important pentru un scriitor este experienţa personală de viaţă, nu studiul?

Dar cu cine mă cert, dânsa a murit de şapte ani!

Nu că mi-aş face reclamă, dar cele trei cărţi pe care le-am scris s-au vândut, în medie, în douăzeci de mii de exemplare.

Notă pentru cititorii mei americani: e un tiraj enorm pentru Europa de Est!

Prima carte, *Ghidul PES*, pentru că eram necunoscut, dar şi din pricina titlului prost ales, s-a vândut în

225

Artificial

Cornel Bălan

doar zece mii de exemplare în prima ediţie. La ediţia a doua toată lumea deja ştia că PES e abrevierea pentru „putere extrasenzorială”.

A doua mea carte, *Descătusează-ti Nostradamusul din tine*, s-a vândut în treizeci si cinci de mii de exemplare.

Remarcă. Există unii care afirmă că am vrut să mă îmbogăţesc din cărţi. Mi se pare absurd. Apoi, toată lumea ştie, soţia mea e profesoară universitară, are un salariu imens, e fondatoarea

cele mai cunoscute firme de meditații ordine din București și a moștenit o avere considerabilă. Cum am cucerit-o, o spun chiar *haterii* mei: sunt mentalist.

Notă: mai știu să și glumesc.

Astfel ajung la punctul trei.

Cea de-a treia mea carte. Cartea care m-a discreditat, cartea care știam că o să mă discrediteze, cum de altfel am și afirmat în interviuri, cu mult înainte să apară în librării. Ei bine, de ce aș fi publicat *Telepatia cosmică: singurul contact reușit cu o inteligență extraterestră*, doar ca pe-o glumă?

Fapt. Voiam să mă asigur că scrierile mele vor ajunge la acei cinci, șase, zece oameni care sunt capabili să experimenteze ce am experimentat eu. Restul, nu contează deloc, iată ce cred!

Să revin la intuiție. El, Adrian, mi-a spus atunci prima oară, în noaptea când ni s-a părut că vedem OZN-ul, că am intuiție și că ar fi păcat să mi-o pierd.

226

Artificial

Comei Bălan

„Și cum să fac să nu mi-o pierd?”

Cu toată inteligența lui, nu a știut ce să-mi spună decât că ar trebui să-mi notez într-un jurnal toate situațiile interesante pe care le întâlnesc. Apoi să le rememorez și să încerc să le recreez, să identific elementul cauzator, să mă întreb ce anume le-a declanșat.

Ceea ce am și început să fac, fără să știu că prin asta voi depăși așteptările implicate de sfatul lui. Adică nu numai că m-a ajutat să nu mi-o pierd ci, mai mult, m-a ajutat să învăț să mi-o antrenez.

Probabil că lecția numărul unu pe care am

învăţat-o a fost asta: *intuiţia iese cel mai uşor la suprafaţă în starea de relaxare totală.*

Realizarea asta m-a făcut să scriu în jurnal: *Faptul că intuiţia se manifestă cel mai bine în stadiul de relaxare totală - nu rareori în vis -, mă face să mă gândesc că ea vine din subliminal, de dincolo de experienţă şi de cunoaştere. Mai mult, ea este parte integrantă a ADN-ului comun speciei, şi nu doar al speciei umane, al mamiferelor de asemenea. Cert este că, în general, la om, creşterea inteligenţei nu a adus beneficii intuiţiei. Din contră. Oare de ce? Poate pentru că în general inteligenţa aduce beneficii materiale, iar beneficiile materiale restricţionează intuiţia? Muzica, maşinile, mâncarea în exces, cluburile. Bruiajul.*

Telepatia se poate dezvolta printr-o stimulare continuă, obsesivă, a intuiţiei. Intuiţia e o proprietate generalizată a oamenilor mistici, uneori religioşi, dar nu

227

Artificial

Comei Bălan

neapărat. Şi atunci ce îi face pe acei câţiva să treacă pe treapta următoare, cea a percepţiilor suprasenzoriale?

Răspunsul e, bineînţeles, cel la care am ajuns provocat de Adrian, atunci, demult. Antrenarea intuiţiei. Cine sunt cei care îsi antrenează intuiţia? Cei care cred în ea. Cei care au perspicacitatea de a vedea dincolo de realitate şi dincolo de ceea ce este evident.

Ceilalţi, cei care sunt convinşi că intuiţia nu e decât o coincidenţă, în timp îşi vor pierde capacităţile suprasenzoriale, aşa cum, în lipsa

exersării, în câțiva ani îți pierzi abilitatea de a cânta la pian.

■ A A A

Iată. Și ei experimentează o anumită formă de telepatie, numai că una în stare brută, neexersată, după cum se va înțelege mai departe.

Îmi dau silința să îmi imaginez ce simt ei. Asta ne poate ajuta enorm. Să facem progrese către comunicare. Căci prin definiție comunicarea nu poate exista decât bilateral. Așa cum animalele lipsite de inteligență nu pot înțelege că imaginea dintr-o suprafață reflectorizantă este a lor, la fel nici ei nu pot pricepe defel că imaginile telepatice nu sunt gândurile lor, iertați-mi exprimarea neștiințifică.

Atunci, cu percepția lor limitată, ce își explică ei că sunt?

228

Artificial

Cornel Bălan

Supoziție: este posibil să creadă că sunt gânduri care aparțin unei ființe superioare de pe planeta lor sau mesaje ale unor ființe care au dispărut biologic.

Iată. Este posibil să creadă în superstiții, iar acestea blochează comunicarea. Este o chestiune de timp îndelungat până când ei pot scăpa de superstiții - dacă această supoziție e adevărată.

Fapt: încercările noastre de comunicare telepatică pot alimenta acele superstiții, dacă ele chiar există.

Încercarea de a accesa simultan mințile a mai

multi a dus către ceea ce telepatul nostru cel mai bun a definit ca fiind panică de grup. Cel mai probabil, aceste ființe își pot transmite telepatic doar o trăire primordială cum este panica.

•k 'k

Într-o poveste pe care am citit-o în copilărie, niște ființe din altă lume ajung pe planeta noastră și ame- rizează pe suprafața oceanului Pacific, unde trag concluzia că singurele ființe cu adevărat avansate sunt delfinii, cu care și încep să comunice telepatic. Oamenii păreau a fi niște ființe inferioare, agresive, pentru ei vorbirea lor suna ca un lătrat deranjant - de telepatie, nici vorbă. Iar delfinii confirmă că, într-adevăr, oamenii *chiar* sunt niște ființe agresive care ucid fără discernământ și poluează mediul prostește. Așa că

229

Artificial

Cornel Bălan

ființele elimină specia umană și își iau la revedere de la delfini, plecând cu sentimentul că au făcut o faptă bună ajutând pe cei asemeni lor să se descotorosească de o rasă barbară, criminală.

Eram la vârsta când poveștile au impact puternic asupra noastră.

Chiar credeam că un fragment al acestui scenariu e real, chiar credeam că într-un fel delfinii sunt mai avansați decât oamenii, având o altă formă de comunicare, în mod sigur parțial telepatică. Altfel, și acum susțin, cum se explică că după *cinci secunde* de pregătire prealabilă (ca o

repetiție fără indicații și nici gesturi) doi delfini pot prestabili un lung program de sărituri acrobatice extraordinar de complicate cu o sincronizare perfectă?

Mult timp oamenii, așa zis inteligenți, mâncau astfel de creaturi. E totuși o altă formă de canibalism, una care trece dincolo de îngurgitarea cărnii indivizilor inter-specie la consumarea mai generalizată a altor specii destul de avansate ca să se bucure, la rândul lor, de o percepție proprie, mai simplistă, asupra lumii. Să gândească, să comunice - uneori exteriorizându-și trăiri prin definiție umane, ca bucuria sau tristețea.

La vârsta de doisprezece ani, într-o seară liniștită, când bunicul recitea Anna Karenina, romanul lui preferat, iar bunica gătea mâncare de post pentru a doua zi, care urma să fie o vineri, am fost năpădit de o ava-

230

Artificial

Cornel Bălan

lanșă de gânduri venite din senin, un amestec de cosmologie, spiritualitate și spiritualism. Înainte de asta, nu fusesem interesat de fenomenele psihice și, cu toate că îmi plăceau filmele cu supereroi, eram convins că în realitate oamenii nu pot avea abilități extrasenzo- riale. Mi-ar fi imposibil să explic exact ce am simțit, cum multitudinea de informații părea să vină atât de brusc, iar sursa era atât de nemărginită, încât am simțit efectiv ca și cum cineva pulverizase un baraj ce până la acel moment oprise toate cunoștințele acelea să ajungă la mine.

Și, cu toate că eram la o vârstă fragedă, în ziua aia, dar și în zilele următoare, am început să mă

întreb. Care e sursa acestor informații, pe care sigur nu le-am citit în vreo carte? E posibil să existe un fel de oază de cunoaștere universală, comună, una care nu poate fi accesată decât printr-o percepție subliminală, și la care puțini au acces?

Știam că trebuie să tin secretul absolut față de bunici, care de altfel mă luau cu ei uneori la biserică, la slujba de duminică, dar în paralel făceam tot felul de experimente care mi se par amuzant de povestit acum.

Prima mea încercare telepatică, nu voi uita niciodată, l-a avut ca țintă tot pe prietenul meu de peste drum, Adrian. M-am așezat confortabil în pat și cu toată concentrarea de care eram în stare m-am gândit la el, încercând să-i plantez în cap ideea că trebuie să

231

Artificial

Cornel Bălan

mă sune. În timp ce făceam asta încercam să-l vizualizez, să-i accesez gândurile mai bine zis. Am făcut asta timp de aproximativ cinci minute, convins fiind că din clipă în clipă voi auzi telefonul sunând.

Dar telefonul s-a încăpățânat să rămână silențios.

Am fost dezamăgit, și merită spus că totuși senzația principală era de nedumerire - probabil ca un ecou al siguranței de dinainte.

A doua zi de dimineață m-a sunat Adrian.

— Nu puteai să mă suni aseară? l-am întrebat, în sinea mea amuzat.

— Râzi tu, dar să știi că aseară am vrut la un moment dat să te sun. Chiar am pus mâna pe

telefon, dar rămăsesem fără baterie. L-am băgat la încărcat și la scurt timp m-au chemat la masă, așa că mai târziu am uitat.

Din cele mai vechi timpuri oamenii au interpretat anumite scrieri ca o voalată referire la existența extra- ♦ tereștrilor. Platon menționează dialogul care are loc între fratele lui și Socrate, cunoscut ca *alegoria peșterii*.

Socrate propune să ne imaginăm următorul scenariu. Niște oameni și-ar petrece toată viața legați în lanțuri, într-o peșteră, fără să comunice deloc, imobilizați cu fața la un perete. Alți oameni liberi ar purta în mâini niște păpuși, iar în spatele lor ar fi un foc ce ar proiecta umbrele păpușilor pe peretele celor legați în lanțuri cu fața la el. Toată experiența lor de viață s-ar

232

Artificial

Cornel Bălan

reduce la a vedea acele umbre de păpuși și la a auzi acele ecouri ale vorbelor oamenilor care tin în mâini acele păpuși. Pentru prizonieri, umbrele acelor păpuși înseamnă *realitate* și ei ar atribui vocile oamenilor ca aparținând umbrelor de păpuși. Mai mult. Dacă unul ar fi eliberat, ar vedea focul, care l-ar orbi. Ar ieși afară, unde soarele l-ar orbi și mai mult, drept pentru care ar cere să fie lăsat să revină la condiția dinainte.

Comunicarea pe care extraterestrii le-ar propune-o oamenilor ar fi precum umbrele păpușilor de pe perete, care vorbesc în ecourile vocilor reale de oameni. Dacă oamenilor li s-ar explica mai clar care e de fapt realitatea, în mod sigur ei ar prefera să creadă că realitatea e aceea pe care o știau înainte și cu care s-au obișnuit.

Un alt text care cel puțin în aparență are dublu

înțeles se găsește în Evanghelia după Ioan și îi este atribuit lui Iisus. E, de altfel, un pasaj celebru prin controversele pe care le-a stârnit.

Mă duc, că mai am și alte oi și trebuie să le aduc și pe acelea în staulul Tatălui meu.

Cine sunt aceste „alte oi”?

Sunt alte oi de pe alt continent sau sunt alte oi de pe altă planetă - la cine face referire Iisus?

A A A

233

Artificial

Cornel Bălan

Iată. în repetate rânduri, cel mai bun telepat a reușit să fie în posesia minții unei entități cu un nivel analitic deosebit.

Cel mai bun telepat a reușit să-i transfere diverse rezultate matematice. Formule-rezultat complexe, așa cum s-a stabilit.

Efortul nu a meritat rezultatul, să-mi fie iertată exprimarea neștiințifică, pentru că entitatea e convinsă că rezultatele sunt cadouri cerești.

»

După recepționarea rezultatelor, entitatea a decis să-și petreacă din ce în ce mai mult timp într-o izolare absurdă. Minteia lui pare golită de orice dorință de a afla noi rezultate.

Concluzia: entitatea a fost copleșită de o experiență inexplicabilă prin prisma sistemului său de referință, într-o primă fază, rezultatele îl uimesc, într-o a doua fază depășesc puterea lui de percepție, astfel că în final gândurile lui părăsesc sfera intereselor de dinainte, a analiticului, și sunt

în cea mai mare parte regăsite într-o venerație continuă spre un destinatar a cărui identitate nu ne este clară. O zeităte locală, cel mai probabil.

A -fc 'fr

Am fost învățat că trebuie să ne conștientizăm existențele în sensul acceptării noastre că ființe responsa-

234

Artificial

Comei Bălan

bile, co-creatoare și participante la întregul Univers spiritual existent - nimănui nu i se permite accesul într-un sistem „superior” dacă nu a atins acest prag de percepție. Să devii conștient de menirea ta, *de forța ta* spirituală e o condiție prealabilă.

Să trăiești fără să ți-1 atingi: iată definiția existenței irosite.

La cel mai profund nivel, nu există Timp. Este o iluzie după care noi (sufletele încarnate în lumea materială) convenim să coexistăm. Veșnicia nu se poate simți decât reușind mental să ignori timpul, pentru că atunci totul se întâmplă simultan. Practic, iată, se înțelege că fiecare clipă este nesfârșită, dar absența timpului nu trebuie interpretată și ca o absență a acumulării de experiență.

Acumularea de experiență substituie noțiunea de trecere a timpului.

Reușind o acumulare aproape infinită de experiență care se poate atinge doar prin lărgirea percepțiilor spre extrasenzorial, iată singurul mod

de a gusta din nemurire.

E dificil să explic cum am devenit adeptul acestei filosofii dacă refuzăm ipoteza primirii cadou din eter - dar nu sunt singurul individ care a experimentat inexplicabile transferuri de informație.

Un caz destul de mediatizat este cel al matematicianului indian Srinivasa Ramunujah, care, în scrisoa-

235

Artificial

Comei Bălan

rea de intenție către Trinity College Cambridge inserează o serie de noi rezultate din *teoria numerelor*, pentru care, bizar, nu avea demonstrații, și de altfel, până la urmă e admis la doctorat fără să fi absolvit o facultate în prealabil. O parte din teoremele enunțate, deși corecte, nu le va putea demonstra de unul singur niciodată. Supoziția lui e că le primește drept cadouri de la Dumnezeu.

La fel de mediatizat a fost și cazul lui Jane Roberts, doar că ea, spre deosebire de Ramunujah, informează opinia publică că sursa materialului pe care îl va expune în zeci de cărți este o ființă extraterestră, Seth, care-i transmite totul telepatic.

Iată care e marea dificultate care nu a putut fi încă depășită de nicio ființă umană (cu excepția lui Jane Roberts): în general, telapatia se manifestă sporadic și spontan, fără ca cei care o experimentează să fie cât de cât în control. Pentru majoritatea oamenilor ea nu se manifestă decât la un nivel de bază, un nivel la care, din păcate, contraargumentul unei simple coincidențe este dificil de demontat.

Chiar dacă două persoane se gândesc brusc și fără legătură la un același lucru și amândoi izbucnesc în râs spunând „telepatie”, atâta timp cât între mințile lor nu există dialog propriu-zis, *în ambele direcții*, fenomenul e dificil de validat.

Părinți mei au fost devastați când, neavând încotro, la optsprezece ani, a trebuit să le explic care sunt con-

236

Artificial

Cornel Bălan

vingerile mele și care e țelul meu în viață. E de înțeles. Le era groază că fiul lor nu va fi niciodată pe picioarele lui, independent, cu o ocupație și un statut social adecvat. Din punctul lor de vedere îmi aplicasem singur un certificat de persoană cu handicap.

Ca doctor generalist, tata nu a acceptat niciodată faptul că există pe lume oameni (călugării budiști, de exemplu) care nu fac nimic altceva decât să se roage. Din punctul lui de vedere astfel de oameni (comunicatori unidirecționali cu improbabile entități din ceruri) nu aduc nicio contribuție umanității. Eu, oricum, eram pe o treaptă mult mai joasă, cea mai inferioară posibil, cu ocupația mea, de vânat cai verzi pe pereți.

Sunt curios ce ar spune acum când, cu 184 de milioane de dolari, China a construit un telescop de jumătate de kilometru în diametru pentru a cărui bună funcționare au fost evacuați nouă mii de oameni. *f* *

Nimic nu se compară însă cu cel mai puternic telescop: o minte descătușată.

Pentru că fluidul în care trăim ne înconjoară de peste tot ca o placentă, noi, la fel ca atunci când eram embrioni în formare, comunicăm și după ce ne naștem.

Iată unde greșim: crezând că ființele inteligente din altă lume interactionează și ele la fel.

237

Artificial

Cornel Bălan

Embrionul înțelege gândurile mamei în anii de gestație, când locuința lui e în corpul ei, dar poate că la rasa extraterestră odată ce embrionul descoperă lumea, își pierde instinctul comunicării prin gânduri.

Iată un lucru de care cel mai bun telepat este din ce în ce mai convins.

Ființele de pe Deep Blue, uitând telepatia, au găsit altă modalitate de a comunica. Poate ca animalele noastre: prin semne.

Această ipoteză ar explica evoluția lor înceată.

Comunicarea noastră este instantanee, iar claritatea mesajului transmis este completă. Receptorul ia contact cu mesajul celui transmis exact așa cum se găsește informația la sursă.

E o binefacere de care nu luăm seama, pentru că face parte din noi.

Un mesaj transmis mai departe nu își pierde niciodată din consistență și nu provoacă dezinformare.

Iată de ce aceste ființe sunt atât de încete, iertată fie-mi aroganța.

Din perspectiva mea, odată ce am ajuns să o stăpânesc, mi-am dat seama că telepatia nu este neapărat o binecuvântare, cum ar fi cineva tentat să-și imagineze.

238

Artificial

Comei Bălan

O conversație care s-ar derula spontan, nefiltrată de cele câteva secunde de gândire și nici de diplomația găsirii cuvintelor potrivite ar putea fi dezastruoasă.

Cuvintele nu sunt doar părți ale vorbirii, sunt și părți ale gândirii ce le precede. Aranjarea după plac în sintaxa frazei ce urmează a fi rostită ia un pic de timp. Vorbirea ne-a permis să dăm o ultimă finisare gândurilor, să le îmbunătățim într-un fel în care telepatia nu ar fi putut să o facă.

Frecvent realizăm că o anume personalitate din viața mondenă sau politică nu are talent oratoric. Ar fi șocant să vedem câți nu ar avea, dacă transmiterea unui discurs s-ar face telepatic.

Cuvintele ar țâșni din capetele semenilor noștri ca o avalanșă de pietre colțuroase.

Câteodată tragem cu urechea fără să vrem la conversația necunoscuților de pe stradă. Cu atât mai tare am fi perturbați de acele imagini sau frânturi de gânduri telepatiche care ne-ar distra atenția constant. Am avea probleme de memorare. Dacă învățătoarea cere unor copii să tacă, e natural și firesc ca ei să se poată conforma, dar dacă le-ar cere asta unor copii telepați, ar fi mai complicat, pentru că mintea nu se închide la fel de ușor ca o gură. Atunci, cât de tare le-ar abate atenția propriul bruiaj constant?

Probabil că specia noastră ar fi învățat să-și

oprească gândurile complet, la comandă, sau am fi devenit cu

Artificial Cornel Bălan

totii ca niște schizofrenici, constant certându-ne cu ci- neva aparent imaginar.

Cercetătorii care studiază oameni cu „percepțiile mărite” au tendința să pună semnul de echivalență între PES și inteligență ieșită din comun, ceea ce e cu totul greșit. Einstein era absolut genial, dar asta nu l-a ajutat la citirea gândurilor colegului de birou de la patente, în timp ce Ingo Swann, „părintele vizualizării de la distanță”, trecând peste experimentele de omologare de la Standford Research Institute, a scris cărți scandalos de proaste și nu se putea abține să mănânce un litru de înghețată pe zi.

Deci, bineînțeles că există multi retardati, asta fără să mai pun la socoteală șarlatanii pe care îi exclud din start.

Când, în 1988, Hezbollah îl răpește pe colonelul din marina Americană, William Richard Higgins, CIA cere ajutorul celei mai cunoscute mentaliste a momentului, Angela Dellaflora. I se cere să își folosească puterile extrasenzoriale în localizarea colonelului Higgins, care trebuia să fie undeva prin Liban. Dintr-o așa-zisă transă, Angela Dellaflora raportează că Higgins e în viață, că cei care-l țin captiv îl tot mută dintr-un loc în altul și că e undeva „pe apă”. De fapt, Higgins murise demult. Teroriștii îi păstrasera trupul într-un congelator, ca să nu putrezească de la căldură. Cu toate astea contractorii care o angajaseră pe Dellaflora au înre-

gistrat intervenția ei drept un succes. La urma urmei, ea spusese că Higgins e pe apă și gheața din congelator este de fapt apă.

În general, oamenii *vor* să creadă, dar odată ce așteptările le-au fost înșelate, a doua oară suspiciunea e greu de înlăturat.

Sondajele au arătat că numărul celor care vor să creadă depășește cu mult pe cel al scepticilor, așa cum de fapt o indică foarte clar și rezultatele experimentelor cu „medicamente” placebo - în proporție uriașă favorabile.

Și totuși, creierul tuturor e programat într-un anume fel, altfel cum se explică faptul că *la toți* o capsulă albastră e mai eficace decât una roz sau că, paradoxal, un tratament fals care cauzează durere dă rezultate mai bune - că o injecție e mai eficientă decât o pastilă?

Concluzie: există o minte comună care poate fi accesată, cea subliminală.

Nu e, deci, singurul punct comun pe care l-am putea avea cu *ei*?

•k -k -k

O altă soluție propusă de marele telepat a funcționat foarte negativ.

Am presupus că dacă accesarea unui singur ocupant pe rând nu duce nicăieri, poate că trebuie încercat cu un întreg oraș.

Cu această ocazie am constatat că dacă lucrurile folositoare nu le pot transmite între ei cu succes, în schimb frica o pot simți aproape colectiv, deodată, toți la fel. Empatia emoțională este transmisă cumva subconștient.

J

Așa cum am raportat și mai înainte, lucrurile negative funcționează bizar de bine la această rasă. Groaza, anxietatea s-au transmis telepatic de la un creier la altul aproape simultan. Cel mai bun telepat este convins de acest lucru.

Am încercat telepatie de grup și am obținut panică de grup.

Sper că prezentul raport și detaliile însoțitoare vor ajuta la decizia de sistare a experimentului.

A A A

Au fost situații când a trebuit să mint ca să îmi simplific viața.

În 2008 am fost contactat de Lorenzo Tresoldi. Habar nu aveam cine era, pentru că aplicasem completând un formular online cu doi ani înainte, sau poate trei, și uitasem complet despre ce era vorba. Lorenzo publicase un prim studiu prin care sintetiza datele asupra a treizeci de experimente *ganzfeld*, dar rezultatele fuseseră primite cu scepticism, în principal datorită scăpărilor legate de criteriile de randomizare.

242

Artificial Cornel Bălan

Pentru că nu implementase normele statistice ca la carte, acum trebuia să plătească prin

repetarea experimentului. Totuși, din primul set de experimente, el și colegii lui trăsese ră niște concluzii favorabile mie. Rezultatele sunt mai bune atunci când participanții cred în telepatie, când au avut deja experiențe extra senzoriale și dacă în prealabil au practicat frecvent meditația.

— Vă sun din Padova. Am aici un CV al dumneavoastră și am fi interesați să vă cunoaștem mai bine.

E impresionant ce ați scris aici, dar am nevoie de ceva mai concret.

— Concret?

— Adică nu generalizări. Exemple clare pe care le-ați trăit. Ceva cu care să mă convingeți că sunteți omul de care am nevoie.

— Păcat că mi-ați spus că sunteți din Padova. Îl luasem prin surprindere.

— Stiați că sun din Padova?! J ' .

— Da, am râs, pentru că am *call display*.

Lorenzo s-a amuzat și el. Amândoi ne-am destins.

Era esențial să mi-1 apropiu, să îl simt ca pe un om, nu ca pe o mașină de pus întrebări la capătul unui fir.

— Puteți să-mi relatați întâmplări din care capacitățile dumneavoastră extrasenzoriale ar părea evidente?

Mi-era greu să mă opresc la ceva anume. Nu avea sens să-i spun cum, trecând pe lângă un dulap din ca-

mera lui fiu-meu, am simțit că într-unul din sertare e ascuns un obiect, iar când am deschis sertarul, sub tricourile împăturite am găsit niște

poze nud pe care i le făcuse unei colege. Am simțit și ce avea de gând să facă cu ele și i-am pedepsit exact unde îl dureau mai tare.

I-am descris ceva mai vechi, experimentul cu sticlele de apă, unele cu apă fierbinte, altele cu apă rece și cum indiferent de ordinea în care erau aranjate, le puteam identifica corect.

— Câte foloseați? Mai mult de două?

— În general pentru o randomizare acceptabilă foloseam cinci, fără să fie prestabilit câte vor fi reci și câte vor fi calde.

— Uau. Cei care le aranjau erau prietenii dumneavoastră?

Am râs.

— Da, erau. Știu unde bateti. Vechea întrebare: chiar simt diferența de temperatură sau doar scanez creierul celui care le-a pus acolo.

A făcut o pauză.

— Plouă tare în Padova, am zis.

— Da. De unde știi?

— Am vorbit cu frate-meu la telefon. Fratele meu mai mic a emigrat în Brescia, tot în zonă. Lucrează într-o fabricuță în care se assemblează cisterne de transportat lapte.

Lorenzo a făcut o pauză și atunci am continuat. Știam că tocmai marcasem niște puncte grele cu sinceritatea.

244

Artificial

Comei Bălan

— Nu lucrez.

— Poftim?

— Am răspuns la ce te întrebai. Asta voiai să mă întrebi acum: cu ce mă ocup, unde lucrez.

Era impresionat. Am așteptat câteva secunde să i se sedimenteze satisfacția că dăduse de mine, apoi am continuat.

— Nu aş fi fost în stare să simt din primele secunde. Din cauza asta a trebuit să-ţi fac puţină conversaţie. Telepatia are şanse mult mai mari de reuşită atunci când...

— ... există o relaţie de apropiere cu receptorul. Formidabil!

— Deci, am trecut de interviul telefonic?

Mi-a oferit cinci sute de euro pe zi timp de două săptămâni.

I-am cerut să se uite atent la obiectele pe care le ţinea pe birou.

— Ai un mini-bust Freud, o fotografie cu o femeie şi un copil, şi o maşinuţă Ferrari - să mai zic roşie? -, iar pe perete o diplomă înrămată, probabil de doctorat în psihologie.

Îi spuseseam toate astea nu neapărat să mă laud.

Voiam ăia cinci sute de euro pe zi.

O săptămână mai târziu ajungeam la Padova pentru a-l ajuta pe Lorenzo să-şi dea pe spate scepticii ne-satisfăcuţi de prima serie de experimente, fără să bănu-

245

Artificial

Cornel Bălan

iese că voi pleca de acolo cu ceva cu totul şi cu totul neaşteptat.

Ganzfeld e un cuvânt german care înseamnă „întregul câmp" (de percepţie) şi demarchează un anume set de experimente parapsihologice, prin care se testează capacităţile extrasenzoriale - în principal tele- patia.

Eram aşezat într-un fotoliu confortabil, cu două jumătăţi de bile de ping-pong care îmi acopereau ochii şi o sursă de lumină roşiatică bătea chiar pe ele. În căşti auzeam un uşor zgomot static, aşa

numitul *white noise*. Camera în care mă aflam era complet antifonată față de exterior (dar *nu* cu materiale care ar fi putut ecrana undele radio de orice tip, staniol, plumb etc., unde radioedve, de asemenea).

Lorenzo implementase o restricție nouă, aveam mâinile și picioarele legate, dar în așa fel încât să nu-mi deranjeze starea de relaxare. Eram imobilizat confortabil, ca să folosesc un oximoron. Timp de aproximativ o oră, eram lăsat să mă scufund în acest vid de izolare senzorială apoi, din altă cameră, începeam să-l simt concentrându-și toată voința asupra unei imagini pe care se străduia să mi-o transmită. Imaginile erau selectate la întâmplare de un observator aflat acolo special pentru a demonta mitul telepatic. Răspunsul trebuia să-l rostesc cu voce tare. În fața mea era montată o cameră video care mă filma pe toată durata experimentului.

246

Artificial

Comei Bălan

Lorenzo făcea tot efortul mental de care era capabil pentru a-mi transmite o anume imagine (putea fi orice, de la columna lui Traian, la poza unei foci) pe care eu, invers, doar prin suprimarea oricărui gând volițional deveneam capabil să o recepționez.

Mă imaginam plutind în eter așteptând să fiu „pescuit” de acea imagine.

După primele cinci încercări am fost dezamăgit de mine însumi.

În medie marcam o recepție corectă din două - ceea ce lui Lorenzo i se părea mulțumitor, ceea ce mie îmi dădea impresia că nu pot capta decât firimituri.

În timp ce ne pregăteam pentru a șasea sesiune, am început să mă întreb de ce simțeam o apăsare din ce în ce mai mare, ca și cum în loc să devină mai ușor, devenea mai greu.

După a șasea sesiune eșuată am cerut o pauză, hotărât să mă autoevaluez atât pe mine cât și să investighez tehnica pe care o folosea Lorenzo și echipa lui.

Mi-am revizitat propriul comportament, mai exact ce anume simțeam în starea aceea de plutire, când așteptam să fiu *sorbit* de imagine și, brusc, am avut o sclipire de intuiție. Am indentificat un fel de piedică pe care o simțeam exact în punctul când imaginea începea să se formeze, iar acea piedică provenea din anxietatea că va trebuie să rostesc câteva cuvinte în microfon.

247

Artificial

Cornel Bălan

Gândul că urma să vorbesc mă scotea din transă: trebuia să mă opresc din „văzut” ca să mă gândesc cum aveam să descriu imaginea, cu ce cuvinte.

Dar cum altfel se putea face?

Știam deja că vorbirea este o funcție a emisferei stângi a creierului și că din păcate această emisferă nu procesează bine imaginile, pentru că, de fapt, emisfera dreaptă e cea care are în grijă abilitatea spațială și procesarea imaginilor. Dar din fericire tot acolo se formează și scrisul, sau cel puțin așa îmi aminteam.

— Lorenzo, am probleme să exprim verbal ceea ce cred că îmi transmiți. Aș vrea, dacă se poate, să îmi imobilizați brațele în așa fel încât să am

palmele libere pentru a scrie la o tastatură. S-ar putea aranja asta?

Cunoștea mai bine ca mine diferențele dintre
func- I I

ționarea emisferei stângi și a celei drepte și a fost imediat de acord. Așa era, emisfera stângă a creierului era responsabilă de scriere.

— Atâta timp cât crezi că poți tasta fără să vezi tastatura...

— Ei bine, printre altele sunt și scriitor, am tastat mii de pagini și de ani buni o fac fără să mă mai uit la degete.

— Atunci, nu am nimic împotriva. Percepția imaginilor e totul, cum o faci, te interesează. Dacă tu crezi că scrisul dă rezultate mai bune decât vorbitul, nimic nu ne oprește să încercăm!

248

Artificial

Cornel Bălan

În sesiunea a șaptea e greu să descriu ce am simțit, în orice caz, o mare eliberare.

Mâinile scriau independent de voința mea și cea mai plastică exprimare e să spun că mă simțeam plutind într-o altă dimensiune, în care vedeam cu creierul, iar degetele, independent de mine, transcriau totul în dimensiunea astalaltă.

Neștiut nici mie, nici lui Lorenzo, iată că până la acel moment ne Împiedicaserăm de un detaliu aparent minor, dar în speță de o importanță uriașă.

TV *ir ir*

Cel mai bun telepat raportează localizarea unui

receptor total deschis spre comunicare. Un receptor a cărui minte se află deschisă cu scopul de a comunica!

Opinia lui este că acest lucru până acum nu s-a mai întâmplat.

Ce ar fi mai indicat să transmită întâi?

Să ceară coordonatele și să ne bazăm pe efectul surprizei?

ir ir ir

După un final de săptămână de lucru excelent, în week-end am plecat la Brescia, să-l vizitez pe frate-meu. Nu îl văzusem de aproape un an de când mersesem

249

Artificial

Cornel Bălan

împreună cu familiile în Deltă. Eram sigur pe mine și relaxat. Am făcut întrerupere la hotelul din Padova ca să-l scutesc pe Lorenzo de niște bani și am dormit două nopți pe canapeaua din sufrageria lui frate-meu.

Nepoțelele mele crescuseră și stăteau mai mult cu ochii în telefoane, așa îmi și răspundeau la întrebări. Frate-meu le luase cadou o pisică albă, frumoasă, dar nici pe ea nu prea o mai băgau în seamă.

Pisica împlinise șase luni și mă mirosea de departe, ca pe-un extraterestru. Ce țin minte cel mai bine din vizita aia a fost replica lui frate-meu, în legătură cu așa-zisul meu „contract” din Italia.

— Uite așa le luăm locurile de muncă si la chestii » »

de-astea de voodoo!

De la sesiunea a șasea încolo înregistrasem un succes total, așa că am revenit pentru a doua săptămână a contractului, convins că voi face istorie. Ceea ce, din punctul meu de vedere, s-a și întâmplat.

Nu și pentru Lorenzo.

Atunci, în camera antifonată a laboratorului din Padova, cu zgomotul de static în timpane și ochii scăldați într-o lumină care prin pleoape o percepeam ca pe-un filtru de cameră obscură, am intrat pentru prima oară în legătură telepatică cu *el*.

Își spunea *cel mai bun telepat* și la început am fost convins că Lorenzo se joacă cu mine. Că în secret desfășoară un experiment în paralel, un test pentru a vedea

250

Artificial Comei Bălan

pe care dintre ei îi recepționez mai bine, pentru că asta simțeam, cum între el și cel care-și spunea cel mai bun telepat se dădea o luptă, încercau să transmită concomitent.

Doar că celălalt nu transmitea o imagine sau două!

Celălalt transmitea propoziții întregi, imagini, sunete. Semnalul *celui mai bun telepat* se auzea clar, dar cu mari intermitențe, ca o transmisie radio din timpul celui de-al doilea război mondial - cu informații sterse din cauza condițiilor nefavorabile. >

Recepționarea mă copleșea și viteza mea de tastare nu mai făcea față cantității de informații.

Lorenzo își făcea apariția la sfârșitul sesiunilor, din ce în ce mai iritat și, așa spune, chiar tulburat.

Bineînțeles, nu aveam acces la ecranul computerului pe care scriam, doar ei aveau, astfel că eram din ce în ce mai nedumerit.

Până la urmă am izbucnit:

— Tot ce trebuie să faci e să-l oprești pe celălalt nenorocit care transmite și să transmiți doar tu, așa cum am stabilit la început că va fi experimentul!

— Nu, nu eu sunt ăla care nu mă tin de cuvânt! a ti- pat, roșu de furie. Trebuia să-mi spui de la început că nu-ți ajung cinci sute de euro pe zi. Acum vrei să te întinzi pe trei săptămâni. Joci balcanisme ieftine cu mine! De ce nu m-am gândit eu de la început că nu se poate face treabă bună cu voi. Recunoaște că ești ahtiat după bani, toți sunteți!

251

Artificial

Comei Bălan

I-am cerut să se calmeze.

Era foarte nervos, avea temperament coleric, de ca- labrez.

I-am cerut să-mi arate transcrierea a ce scrisesem în timpul ultimelor trei sesiuni, de când simțisem cealaltă prezență.

Ar A` A`

Pentru Lorenzo, experimentul a fost un eșec și ne-am despărțit aproape ca niște dușmani. Era convins că făcusem glume proaste cu el. În a doua săptămână nu am descifrat nici măcar o singură imagine telepatică transmisă de el.

Nici nu as fi avut cum.

Mi s-a spus că am umplut aproape șase pagini

A4 cu tot felul de lucruri fără nici cea mai mică legătură cu imaginile din cataloagele lui Lorenzo.

Anti-gravitație, câmp gravitațional artificial uniform, descrierea completă a unor ființe cum pe Terra nu există.

Descriam Universul nostru ca fiind născut dintr-o cataclismică gaură neagră, un fel de minge de cauciuc la început minusculă, apoi din ce în ce mai uriașă, care tot continuă să se umfle și a cărei sursă de energie inițială era această gaură neagră imposibil de detectat cu instrumentele noastre insuficient de sensi-

252

Artificial Comei Bălan

bile. Universul complet era, de fapt, alcătuit din multi- universuri ce comunicau unele cu altele prin intermediul acestor găuri negre. Fiecare implozie a unei *mega black hole*, vizibilă într-un anume univers, sorbea energia dintr-o parte producând la celaltă extremitate a ei un univers nou invizibil unui observator situat în celălalt.

Aș fi vrut să fi putut pune mâna pe tot ce am scris acolo.

Există preconcepția că dacă există, extraterestrii sunt mai inteligenți și știu mult mai multe decât noi.

La urma urmei, din moment ce ei ne localizează pe noi și nu invers, mințile lor ar trebui să fie cele superioare.

Dar dacă sunt așa de inteligenți, cum se explică întrebarea pe care îmi amintesc că mi-a pus-o chiar la început de tot: *spune-mi locația ta?*

Am răspuns, bineînțeles, Padova, Italia.

Cum am scris...

Contact

De mai mult timp mă jucam cu această idee de povestire SF, în care extraterestrii încercau fără succes să comunice telepatic cu oamenii, dar, fiind una din ideile mai complicat de dezvoltat, o tot amânam. Așa că nu întâmplător dintre cele 12 a fost ultima pe care am abordat-o. Pentru a induce o mai mare credibilitate, instinctiv știam că această narațiune trebuie neapărat scrisă la persoana întâia și îmi lipseau detaliile unei astfel de experiențe sau măcar convingeri (că în realitate acest lucru ar fi posibil). Până la urmă, norocul mi-a surâs când absolut întâmplător am dat peste scrierile unui personaj interesant pentru *Contact*, trecând prin 1000 de pagini, cât numără autobiografia unui anume Ingo Swann - un psychic American, care ajunge destul de faimos în anii '70 datorită contractelor pe care le-a avut cu armata americană (așa-numitul *Stargate Project*), dar și cu CIA. Ingo Swann pretindea că poate călători în afara corpului oriunde, la anumite coordonate de latitudine și longitudine, și nu neapărat pe Pământ, ci și pe Lună sau Jupiter, unde (cu bani de la guvern!) este „trimis” să survoleze planeta puțin înaintea probelor lansate de NASA. într-o altă carte, tot autobiografică, relatează de asemenea un episod în care simte prezența sau comunică telepatic cu entități de pe altă planetă. Dintr-odată îmi era mult mai ușor să intru în rolul personajului, chiar dacă am adaptat experiența lui Ingo Swann la personalitatea și felul meu de a judeca. La urma urmei, din punctul meu de vedere, relatările lui nu erau deloc plauzibile. Îmi mai rămânea să „acopăr” experiența entităților și să nascocesc un final puternic. Dar asta îmi era mult mai la îndemână.

Cine-i un cățel deștept?

*„Câinii vorbesc, dar numai
cu cei care știu să-i
asculte.”*

Orhan Pamuk

Nici măcar nu plănuiseră să își ia câine. Nu că nu le-ar fi plăcut, dar Diana de-abia împlinise șase ani, iar Jeremy opt. Erau prea mici să-și ia responsabilitatea îngrijirii unui animal. Apoi, dacă tot îți iei câine, vrei să-1 iei de pui, să treci prin toate etapele acelea frumoase de la început.

Se lăsase seara când au ieșit din librărie cu cărțile 9 1 pe care și le aleseseră, așteptau toți patru în stația de autobuz. Și-au lungit gâturile să distingă prin ceață numărul unuia care s-a dovedit a nu fi al lor, iar când au revenit cu atenția la copii, Jeremy era aplecat și mângâia un câine.

— Jeremy, pleacă de-acolo, să nu te muște! s-a panicat Stacey, maică-sa, trăgându-1 de geacă înapoi.

— Cum să mă muște, mamă? Nu vezi cum și-a pus labele?

255

Artificial

Comei Bălan

Într-adevăr, câinele se așezase ca la comandă pe burtă și își încrucișase labele din față una peste alta, ca un om care ar cere să-i pui cătușele.

— S-a pierdut, săracul! Haideți să-l luăm la noi, măcar câteva zile, până o să dea stăpânii lui anunț

despre el.

Dan și-a intrat imediat în rolul de cap de familie și a calculat mental cât i-ar fi costat o vizită la veterinar dacă animalul, așa cum părea, nu foarte bine hrănit, ar fi avut nevoie de vreo consultație. Știa el foarte bine 1 »

de la colegii care aveau animale de companie cu ce gaură în cont te poate lăsa o consultație.

În sfârșit, 87, autobuzul lor, se apropia, așa că i-au tras pe copii lângă ei, de mână, să se urce. Surpriza cea mai mare a venit din partea fetiței, care până atunci stătuse cuminte, dar când a venit momentul să urce, s-a pus pe cel mai jalnic plâns.

— Vreau să-l luăm cu noi, mi-a spus mie că nu are stăpâni, că e speriat și pierdut.

Ciudat, dar și Dan simțea la fel. Un imbold să-l ia cu ei, ceea ce ar fi însemnat că nu puteau lua autobuzul, pentru că în autobuz era permis numai cu acei câini specializați să ghideze orbi. Iată cum, din start, statutul de proprietar de câine aducea o cheltuială în plus: contravaloarea unui drum cu taxiul.

— Bine, uite cum facem. Lăsăm să plece autobuzul ăsta, pentru că mai avem unul peste douăzeci de mi-

nute. În douăzeci de minute aveți voie să vă jucați cu el și să-l mângâiați pe săturate. Cine știe, poate în timpul ăsta vor apărea și stăpânii lui, care or fi intrat, ca și noi, în librărie...

— Nu, tati, ce prostii spui acolo? Cum să lase câinele nelegat, cine a mai pomenit? E câinele nimănui, ceea ce înseamnă că o să fie al nostru!

La aceste vorbe, s-au uitat la câine, iar acesta a

părut să ofteze, trist.

— E dezorientat! Uite-te la el cum oftează.

— Căinii nu oftează, doar oamenii oftează.

— Ba ăsta oftează!

Câinele adulmeca mirosurile din jur ridicând ușor botul, dar nu părea încântat. Doar când îi mângâiau copii blana crem dădea din coadă, scheunând încet.

Cele douăzeci de minute au trecut ca și cum ar fi fost secunde, timp în care Dan și nevastă-sa au sușotit pe voce joasă, încercând să cadă de acord care ar fi cel mai bun plan de urmat.

Stacey era profesoară de informatică și întotdeauna avea o schemă logică parcă dinainte pregătită pentru orice situație, chiar și una neprevăzută, cum ar fi adopția unui animal de companie.

— Ceea ce trebuie să facem e cât se poate de logic, a spus Stacey în șoaptă. Deocamdată sunt porniți să aibă câinele și ar fi distruși să plecăm și să-l lăsăm aici, pentru că s-ar gândi că următorii copii cărora le-ar

cădea ochii pe el l-ar lua acasă, iar asta li s-ar părea nedrept, pentru că ei l-au găsit primii. Ne-ar scoate ochii și până la urmă ar tot plânge și ar plânge, până ce, de Crăciun, parcă văd că le-ai lua chiar tu câine sau pisică.

— Eu? în niciun caz. Poate tu!

— Sau poate eu, da, pentru că nu-mi place să-mi văd copiii necăjiți. Așa că, uite soluția. Îl luăm cu noi acasă în seara asta. Or să se joace cu el o zi, două, trei, patru, cinci. O să trebuiască să-1

scoată la plimbare, să curețe după el și asta nu o să le placă la fel de mult. Noi, în timpul ăsta, ne prefacem că ne-a venit în sfârșit ideea salvatoare, cum să-i găsim stăpânul. Și după patru zile îl ducem la stăpâni și gata, împăcăm și capra și varza și lupul.

— Și cum știm cine e stăpânul?!

— Simplu! Uite ce am observat eu și tu nu ai observat: o cameră de survolare orientată spre noi, chiar acolo, deasupra ușii. Și după cum e dispusă, a luat tot locul ăsta cu câinele și toată strada. O să vedem cine l-a adus aici și din ce mașină au coborât. Dar nu facem »
asta acum, să-i supărăm pe copii, ci peste câteva zile, cum am spus.

Dan a privit locul indicat și într-adevăr, o cameră stradală instalată chiar în fața librăriei înregistra totul.

— Poate avem noroc și chiar stăpânului o să-i dea prin cap că poate în zona unde și-a pierdut câinele

258

Artificial

Comei Bălan

există camere video. O să ceară înregistrarea, o să vadă că o familie de oameni de treabă l-au găsit și o să vadă numărul taxiului în care intrăm. Hai să nu plătim cu cash, să plătim cu VISA, în caz de ceva să dea ușor de noi ca să și-l recupereze. Deșteaptă fată mai ești!

La aceste cuvinte, cățelul s-a ridicat brusc în patru labe, s-a uitat în ochii lui Dan și a lătrat scurt, de două ori, dând din coadă.

— Deșteaptă fată mai ești! a repetat Dan, de data asta spre câine.

Patrupeul a lătrat exact pe același ton, iar copiii au răs înveseliți. »

— Să vedeți voi că nu este câine, cum am crezut, ci e cățea!

În taxi a stat cuminte, întinsă la picioare, iar copiii o mângâiau amândoi deodată, cu palmele lor mici. Nu le venea să creadă că au câine. Dintotdeauna își dori- seră un animal de companie, iar anul trecut Diana primise cadou un câine-robot de jucărie. Lătra mecanic, mergea și chiar dădea din coadă dacă spunea anumite cuvinte care-i activau această funcție. După câteva săptămâni l-a pus pe un sertar, de unde nu l-a mai mișcat niciodată. Devenise un fel de bibelou mare, argintiu din camera ei. Dar acum avea o ființă reală, o auzea clar cum respiră. Acasă urma să apropie niște mâncare de gura ei, iar ea avea să mănânce și drept recunoștință poate și să dea din coadă.

259

Artificial

Cornel Bălan

L-a întrebat pe Dan dacă avea să doarmă singură sau în camera lor și dacă nu ar trebui să-i aleagă un nume.

Pe vremea când Dan era copil, într-o vară prinsese un porumbel voiajor. Bunicii lui creșteau iepuri și aveau o cușcă de rezervă, îl puseseră pe porumbel acolo. Era fericit să-l hrănească și să-l admire din când în când cum gângurea înfoindu-și mândru coada. Dar la doar câteva zile după aceea, când deja se lăudase la toți prietenii lui cu porumbelul, un alt copil, la câteva străzi mai încolo, venise și vorbise cu bunicii lui Dan, explicându-le plângând că porumbelul voiajor era al lui și că-i scăpase din cușcă. Fusesse nevoit să-l

dea.

— Nu o să-i punem nume chiar imediat. Așteptăm să fim siguri că rămâne a noastră.

Acasă, căteaua s-a purtat ca și cum tocmai mâncase. Era mai interesată să exploreze camerele, subsolul, pereții.

După un timp s-a dus totuși spre colțul unde Stacey și copiii îi aranjaseră un castronel cu mâncare și altul cu apă - deasupra căruia s-a aplecat, începând să lipăie.

— Uite că bea! Nu este și el robot, a țipat Diana fericită.

La lumina puternică din bucătărie au studiat-o mai atent. Era înaltă cât un Labrador, dar blana bătea mai mult în galben decât în crem, iar la bază coada era anormal de groasă. Spre fund avea niște striatii negre,

260

Artificial Comei Bălan

ca de tigru. Cine știe ce corcitură o mai fi și asta, gândi Dan, apoi, deși se făcuse cam târziu, conștientiză cu plăcere că a doua zi era duminică, deci o zi liberă. Ar fi putut chiar să facă o scurtă plimbare dacă ar fi avut zgardă și lesă pentru cătea. Fără lesă nu se putea aventura, întrucât parcul era la vreo cinci sute de metri de casa lor și s-ar fi putut întâlni cu vreun vecin care-și plimba câinele tot la ora aia.

Diana și Jeremy erau surescitați și nu voiau să urce la culcare, dar Dan îi amenință că dacă nu sunt cu- minți va pune mâna pe telefon și va suna la Humane Society. Și gata, ca prin minune, au fugit în paturile lor.

Acum era timpul lor, când scăpau de copii și se

bucurau de câteva minute de liniște. O sticlă de vin bun »

și serialul lor preferat, *After the Moon*, care ajunsese la sezonul trei. Era vorba despre o societate din viitorul apropiat, care dezvoltase tehnologia spațială pentru anihilarea unui eventual asteroid aflat pe traiectorie de impact cu Pământul, doar că asteroidul din *After the Moon* fusese uriaș și calculele savanților nu tocmai exacte. Umanitatea evitase impactul plătind o pagubă colaterală de proporții uriașe: Luna fusese distrusă, iar acum oamenii învățau, în lipsa ei, importanța acestui corp ceresc. De-a lungul timpului, Luna fusese cântată în poezii de dragoste, mereu prezentă ca decor esențial al nopților de vară și avusese fața ei nevăzută plină de mister. Dar acum, în sezonul trei, ea lipsea

261

Artificial

Cornel Bălan

de pe cer. Oceanele nu mai aveau maree, dar, și mai grav, în lipsa Lunii înclinarea axei de revoluție a Pământului față de planul orbital de rotație în jurul Soarelui crescuse de la 23 spre 45 de grade. În consecință, calotele se încălzeau, iar Ecuatorul devenea zonă friguroasă. Pentru Dan era captivant să vadă toate efectele speciale, toate schimbările climatice altfel imposibil de imaginat și, în plus, îi plăceau filmele cu buget uriaș. »

Dan stătea pe o canapea, iar Stacey pe cealaltă. Cățeaua dormita întinsă pe covor, undeva la jumătatea distanței dintre ei.

— Din păcate mi se închid ochii, o să urc să mă culc.

— Mai sunt zece minute și e episodul pilot. Nu-ți place?

— Ba îmi place, dar mi-e somn.

Puse pauză pentru a nu pierde din dialog.

— Și eu cu cine mă uit? Singur?

Dintr-odată, cățeaua săltă capul, sări în picioare și se apropie de canapeaua pe care stătea Dan. Se așază lângă el, cu ochii spre ecranul televizorului, acolo unde imaginea înghețase la o scenă.

— Pare că ți-ai găsit parteneră de uitat la film, râse Stacey, pot să plec ușurată.

Își privi soția urcând încet pe scări, ușor aplecată și se gândi că îmbătrânise puțin. Înainte nu o lua somnul așa devreme. Apoi reveni cu atenția la serial, ima-

262

Artificial Cornel Bălan

ginile se succedară iar. Absent, mângâie cățeaua pe burtă, realizând cu plăcere că își putea deschide o a doua sticlă de vin. Fusesse o zi agitată și un pahar în plus l-ar fi ajutat să adoarmă mai repede. Și chiar atunci simți o cută în pielea cățelei, undeva în josul burții, un fel de pliu.

— Ce bubă ai tu aicea, mări, ia să te văd? Te-ai lovit?

Ar fi vrut să cerceteze cu degetele, doar că i se păru că aude un ușor mârâit. Era, totuși, un animal corn- plet necunoscut, iar prudența îl sfătuia că-i mai bine să inspecteze zona respectivă a doua zi. Când urcă să se culce, se surprinse încercând ușa de la camera copiilor, ușă care până atunci obișnuiau să o lase deschisă; dar și mai surprins fu să constate că soția lui deja o închisese.

Vremea se schimbase în bine. După o pauză de câteva zile, se anunța o dimineată însorită. Ian Drake, prezentatorul meteo de la postul TV local de știri se plângea că nivelul temperaturii este cu șapte-opt grade mai ridicat decât ar fi trebuit să fie pentru a doua parte a lunii decembrie. Efectiv, parcă își cerea personal scuze că peste o săptămână aveau să petreacă un Crăciun fără pic de zăpadă.

Dan își bea cafeaua și se uita la televizor. »

I

263

Artificial

Comei Bălan

— Lasă, că prea se bucurau toți ăia cu bani, care pleacă acum în Caraibe, că noi rămânem aici, în frig.

— Problema e că nu-i zăpadă pentru pârtiile de ski, își dădu Stacey cu părerea.

— Oricum nu mergeam la ski.

— Știu, dar e rău pentru turism.

Jeremy pusese mâncare în castronul cățelei și acum o apăsa ușor cu palma pe cap și o îndemna să mănânce.

— Nu mai bâzâiti cățeaua! Treceți de vă faceți lec- » » ,

1

țiile, că mâine e zi de școală.

— Tati, am învățat la școală despre o cățea sovietică, Laika. Primul animal care a zburat cu o rachetă în spațiu. Pe vremea ta era asta la școală?

* »

— Normal că era, nu mai schimba vorba. Toată

lumea o să învețe despre Laika, atâta timp cât o să se predea istorie copiilor la școală.

— A murit în spațiu, săraca de ea. Când au trimis-o, oamenii știau că n-o să se întoarcă vie. Și tot degeaba, că încă se fac experimente pe animale.

— Da, dar mai puține.

— Cu cățeaua noastră niciodată n-or să se facă
ex- »
perimente.

— Asa e, niciodată.

- Promiti?

— Promit, normal că promit, dar ce-ți veni?

— Uite, așa vrea ea, să promitem.

ir ir ir

După cum află la telefon, camera video nu aparținea de librărie, cum crezuse, și poate că era mai bine așa, pentru că cine știe dacă firma de pază l-ar fi lăsat să se uite la înregistrări pentru un așa motiv: un câine răătăcit. Dar astfel află că se interesa, de fapt, de o cameră video a primăriei, „una dintre cele trei nou instalate, ca parte a unui proiect pilot de transmisie live, neîntreruptă, a orașului”. În plus, toată înregistrarea se salva automat, fiind disponibilă oricărui cetățean; tot ce trebuia făcut era introducerea orei, zilei și a anului, iar clipul se întorcea la acea filmare stocată în servere. Știindu-se filmați, oamenii nu mai aruncau gunoaie pe jos, nici măcar gume de mestecat, dar, în timp, și mai interesant avea să devină posibilitatea de a urmări nu evoluția anotimpurilor (deja frecvent utilizată pentru peisajele din natură), ci evoluția orașului. Peste o sută de ani, oamenii din viitor puteau avea niște ferestre cât se poate de clare asupra orașului lor din trecut, așa cum fusese el, cu mașinile (devenite între timp de epocă), cu felul de a se îmbrăca de atunci, arhitectura clădirilor, reclamele momentului (de pe autobuzele traversând cadrul) și așa mai departe. La sfârșitul convorbirii, Dan menționează și faptul că găsiseră un câine pierdut pe acolo, dar agentul de securitate îl informă că nimeni nu reclamase așa o pierdere

si, ciudat lucru, cu doar câteva luni în urmă, tot acolo găsiseră un câine mort, la fel, fără zgardă și nereclamat de nimeni.

În mod normal, Dan ar fi dezaprobat inițiativa cheltuirii fără rost a banilor publici, dar, întâmplător, de data asta investiția îi putea fi folositoare chiar lui. Noaptea nu fusese un sfetnic tocmai bun în privința adopției câinelui și l-ar fi bucurat să vadă pe înregistrare vreun indiciu privitor la cum ajunsese animalul acolo, în stație, lângă ei.

După ce se familiariză cu site-ul primăriei, introduse coordonatele care îl interesau. Ora și data de ieri. Pe ecran se văzu pe el cu Jeremy de mână ieșind din librărie. În spate, Stacey cu Diana. Un cerșetor îi acostase, dar Dan nici nu îl băgase în seamă. Uitase amănuntul și i se părea interesantă revizitarea scenei din perspectiva detaliilor pe care nu le poți înregistra când răspunzi copilului tău la tot felul de întrebări. Dar uitase și despre ce vorbea în momentul acela cu Jeremy - păcat că nu exista și un microfon ghidat chiar pe ei, pentru că l-ar fi amuzat să se audă. Imediat își luaseră locurile în stația de autobuz și cum intuitiv știa că se apropie momentul venirii lui 87, se concentra pe spațiul de ecran unde se afla Jeremy, pentru că acolo văzuseră câinele prima oară.

— Hei, Stacey! Ia vino puțin, să vezi drăcie!

Stacey se apropie curioasă de ecranul laptopului, în timp ce Dan bătu din nou la tastatură același timp

câțiva pixeli într-o filmare nu de cea mai bună calitate, căteaua apărea ca din neant. Jeremy se vedea cât falanga unui deget mic, iar căteaua pe un spațiu mai puțin de jumate cât ocupa el. Totuși, acei zece pixeli pe care îi ocupa se umpleau dintr-odată de prezența ei.

— Zici că cineva a întrerupt și reluat filmarea.

— Da, dar deși noi stăm pe loc, poți vedea mașinile și autobuzul. Mișcarea lor e continuă.

— Lasă, într-un fel mă bucur pentru copii. Mi se rupea inima să-i fi văzut acum plângând.

Dan își reaminti momentul din copilărie când se despărțise de porumbelul voiajor. Intr-adevăr, plânsese mult.

ir ir ir

Jeremy își desfăcuse cele trei cadouri de sub brad. Erau trei. În fiecare an, Dan îi spunea că moș Crăciun poate s-ar supăra să vadă cum un copil îi cere o listă cu mai mult de trei cadouri. L-ar considera răsfățat și ar fi existat riscul să nu-i mai aducă nici unul.

Copilul vecinilor, Alex, venise în vizită la ei să vadă căteaua.

— Tu ce cadouri ai primit?

— O consolă, un Lego și o mașină de poliție.

267

Artificial

Cornel Bălan

— Ok, și mai ce?

— Doar astea trei.

— Doar trei?!

Alex îi înșiră lui Jeremy lista cadourilor primite. Se făcuseră deja șapte cadouri când Jeremy, în

sinea lui supărat, l-a întrerupt.

— În plus, am primit și cățeaua!

Alex nu a mai avut ce spune, pentru că și el și-ar fi dorit câine, dar ai lui nu voiau să-i ia. Deja avea alergie la mesteacăn și la o buruiană, poate că putea face și la păr de animale.

— Ok, dar câinele ți-a fost cumpărat de părinți, nu e de la mos Crăciun.

— Ba nu e de la părinți. Eu cred că e de la moș Crăciun, doar că nu avea cum să îl transporte în sac și să îl bage pe horn, că e inuman. Totuși, cumva trebuia să mi-l dea și hai să-ți arăt cum mi l-a dat. E aproape sigur că e cadou, pentru că apare pe lume printr-un act de magie, stai să vezi.

Jeremy îi arată lui Alex filmarea și felul incredibil în care apărea cățeaua, din neant, lângă piciorul lui, în stația de autobuz.

A A A

Cel mai bun indiciu că nu se putea atașa de ea era faptul că amâna să-i aleagă un nume. Dar și că după

268

Artificial

Comei Bălan

cinci zile tot încerca să scape de ea. Când magazinele și-au reluat activitatea după Crăciun, fără să le spună copiilor, Dan s-a dus la clinica veterinară cea mai apropiată de casa lor.

În parc, tot vorbind despre câini, aflase că mulți proprietari de animale plăteau pentru a le insera la ceafă un cip cu numele și adresa. Costa ceva, așa că nu toată lumea o făcea, mai mult cei cu

bani sau cei care țineau mult la animalele lor și îi dureau gândul că le-ar fi putut pierde. La clinică, asistenta a scanat zona pielii unde se instalează cipul de obicei și Dan s-a bucurat când a auzit un bip, iar ecranul portabil a fost populat de informații. Acum știa că o cheamă Trial și îi știa data nașterii. Asistentă a remarcat că o secretară căscată bătuse anul complet aiurea. 2407 în loc de 2047. Deci, cățeaua avea trei ani, era încă tânără.

Când a încercat să o examineze, Trial a scos un ușor mârâit.

— Fii fată bună, Trial. Nimeni nu-ti face vreun rău.

Dan a plecat de acolo, mai zăpăcit ca oricând.

Doctorul clinicii fusese bulversat. Faptul că adresa de pe cip nu exista pe harta orașului lor devenea un lucru minor atunci când însăși rasa, informația genetică dată de testul de sânge a lui Trial, devenise o mare anomalie.

Când Dan și Stacey o luaseră drept o corcitură nereușită, se înșelaseră mult. Nu părea să fie câine, nici

Artificial Cornel Bălan

cei de la clinică nu știau să le spună clar care era treaba cu acest animal. Avea marsupiu, asemeni unei specii australiene care dispăruse cu aproape un secol și jumătate în urmă, tigru tasmanian; totuși, nu avea cum să apară iarăși, din senin, după atâta amar de timp, în centrul unui orașel din Statele Unite, un tigru tasmanian îmblânzit. Contra cost, cei de la clinică erau dispuși să cerceteze mai mult. Dan clipise de câteva ori repede, apoi le dăduse răspunsul lui tipic:

— Mă mai gândesc.

A A A

Acum îi cumpăraseră o vestă de iarnă, pentru că cea pe care încercase Stacey să i-o croiască dintr-un pulover vechi nu ieșise prea bine. Avea și zgardă luminoasă, cu baterie, și când o scosese prima oară la plimbare noaptea, Stacey exclamase: „Cine e un câine luminos?”

De mâncat, tot nu mânca bine, cel puțin nu părea să o atragă boabele uscate pe care le găsiseră în magazin, pe raftul *Mâncare uscată pentru câini*. Dar Stacey îi fier-sese carne de miel amestecată cu orez și asta părea că la limită îi plăcea. Avea o privire ciudată, parcă prea inteligentă pentru un animal și gândul că niște ochi de om fuseseră transplantați în capul unui fel de „animal gen câine”, îl cam îngrozea pe Dan.

270

Artificial

Comei Bălan

Noaptea închidea și ușa de la camera lor, nu doar pe cea de la camera copiilor. Chiar și așa, nu prea putea să adoarmă. Una e să ai un câine străin în casă și alta *

e să ai o creatură venită de Dumnezeu știe unde. »

Si felul ei ciudat de a cerceta încontinuu camerele, de a mirosi pereții și subsolul. De a nu lătra niciodată. Lătratul ei era ca un fel de tuse.

Cu o două zile înainte de Revelion, Dan se pregătea să plece la serviciu și era în întârziere. Copiii dormeau. Bucătăria se umpluse de aromă de cafea, iar el deschisese frigiderul să inspecteze ce-i făcea poftă de-acolo. Cățeaua se postase în fața ușii care dădea în curtea din spate, căutându-i

insistent privirea cu ochii ei sfredelitori. Sorbi în grabă o altă înghițitură de cafea, se uită nemulțumit la acele ceasului din bucătărie și, pentru că era frig, luă de la cuier vesta animalului, încercând să i-o pună rapid. Dar după ce, într-un final, a reușit să-i închidă fermoarul, Trial, dintr-odată, n-a mai vrut să iasă în curtea din spate și s-a mutat la ușa din față. Totuși, în față nu putea să o lase, pentru că nu aveau gard la stradă și era plin de mașini. Sau poate că tocmai de-aia trebuia să o lase?

— Câine prost!

Animalul se puse în fund și scheună ușor.

— Nu te mai duci nicăieri! N-ai decât să stai în casă, doar n-o să întârzii la serviciu pentru tine.

Chiar atunci o simți pe Stacey coborând pe scări; auzise și ea ultimele lui replici.

271

Artificial

Cornel Bălan

— Nu e proastă. Eu mereu vorbesc cu ea, dacă am stat zilele astea acasă... și i-am tot explicat că vesta asta e nouă, de mers în parc sau în oraș, iar aia făcută de mine, cu cusăturile greșite, e de tăvălit prin curte.

— Ei, pe naiba! Și de-aia crezi tu că s-a mutat la ușa din față, de deșteaptă ce e?!

Stacey își cunoștea perfect soțul, știa că nu-l putea convinge cu vorbe, ci doar cu fapte, așa că se duse la cuier, luă vesta cealaltă și i-o schimbă cățelei.

Trial se duse țintă înapoi la ușa din spate.

— Vezi? E ciudat de deșteaptă.

ir ir ir

La serviciu, nu-și putea face treaba. Din când în când, din senin îl lua îngrijorarea. Oare era în regulă să-și lase soția și copiii singuri acasă cu acel animal? Probabil că era mai bine să-i spună lui Stacey despre rezultatul (neconcludent) pe care i-l dăduse veterinarul. Totuși, nu avea sens să o sperie la telefon, era de preferat să i-o spună față în față, acasă.

Și internetul ăsta care-ți dă răspuns la cea mai stupidă întrebare, cu excepția celei care te interesează, își aminti remarca lui Jeremy. Laika, într-adevăr, fusese prima ființă vie care orbitase planeta. Nu un om, ci un animal. Pe internet erau multe articole despre asta. O altă cățelușă fusese, de fapt, cea selectată pentru

Artificial Comel Bălan

zbor, dar fătase niște pui drăgălași și prin asta câștigase simpatia dresorilor de la stația spațială - așa că tot ei, până la urmă, manipulaseră rezultatele, pentru a o salva pe ultima sută de metri de la o moarte sigură. Cu trei zile înainte de zbor, Laika a fost cea aptă pentru a fi imobilizată în costumul spațial, nu Albina, apoi racheta decolase, cu hrană pentru o zi și oxigen necesar pentru doar pentru șapte, pentru a orbita Terra timp de cinci luni. Gravitația amplificată și zgomotul combustiei o speriaseră peste poate, cum de altfel au confirmat senzorii atașați pe corpul ei mic: inima îi bătuse de trei ori mai repede, iar frecvența respirației crescuse la de patru ori peste normal. În cele din urmă, nu murise nici asfixiată, nici de foame, deoarece, dintr-o eroare de design, interiorul rachetei se

încălzise la 90° C.

După Laika, experimentele au continuat până ce, în 1960, alte două cățelușe, Belka și Strelka s-au întors vii înapoi. La următoarea lansare, din 1961, sovieticii au considerat că e momentul să trimită în spațiu prima ființă umană, pe Yuri Gagarin.

Când apare o nouă modalitate de a călători, una care poate pune viața oamenilor în pericol, întotdeauna cercetătorii vor experimenta mai întâi pe animale. Dan știa că gândul era nebunesc, dar nu găsea o altă explicație modului cum animalul său apăruse brusc în colțul din stânga-jos al ecranului. Și de ce tocmai acolo,

273

Artificial

Cornel Bălan

tocmai atunci, în locul acela unde, de curând, se instalaseră camere video care transmureau live și înregistrau continuu?

Pentru ca cei care au condus experimentul să poată observa rezultatul.

În laboratoarele lor din viitor puteau urmări înregistrarea live din ziua care-i interesa și puteau observa pe ecranele lor succesul sau insuccesul teleportării.

Dar, bineînțeles, Dan realiza că toate gândurile lui sunt ridicole. Nimic nu putea fi mai fals decât ideea că teleportarea ar fi posibilă. Așa îi trebuia, dacă se uita la prea multe filme SF!

În drum spre casă fu din nou cuprins de îndoială. Ce era cu celălalt câine și cum murise cu trei luni în urmă chiar acolo, fără să fie revendicat de nimeni, în- tr-un oraș în care nu existau câini vagabonzi?

Pe măsură ce se apropia de strada lui, Dan se gândea din ce în ce mai intens la ciudăţenia situaţiei si îsi oferea răspunsuri care ba i se păreau logice, ba stupide, la toate întrebările care-i veneau în minte. Oamenii din viitor nu trimiseseră o specie de animal existent care ar fi putut interacţiona cumva cu fauna de pe Pământ. Ca să elimine orice posibilă interacţiune si să reducă la minimum contaminarea cu vreun virus » din viitor, tot ei donaseră un animal dispărut, cel mai apropiat de câine, singurul care n-ar fi sărit prea tare în ochi oamenilor din secolul XXL

274

Artificial Cornel Bălan

Ninsese foarte puţin şi zăpada deja se topise. Se descălţă la uşă, ca să nu ducă noroi în casă. Stacey îl întrebă cum fusese ziua la serviciu si dacă se bucură că până pe patru ianuarie e liber.

— Da, mormăi el, ce bine. Si căţeaua unde-i?

— Iar s-a dus în subsol. E mai neliniştită ca-n alte zile. Poate că vine o furtună, ştii, câinii simt presiunea joasă şi se sperie de trăsnete.

— Unde ai pomenit tu trăsnete iama?

— Sau poate simte că mâine noapte or să fie focuri de artificii şi se sperie de pe-acum, râse Stacey.

— Vezi să nu fie ea aşa de deşteaptă!

Se aşeză pe canapea, se interesă de copii şi oftă mulţumit când Stacey îi spuse că erau prin vecini, la joacă. Din subsol, animalul se auzea tot mai agitat.

— Neapărat trebuie să instalăm o uşă, s-o putem închide acolo când nu e cuminte.

Atunci răsună soeria de la intrare şi Dan tresări

vizibil. Avu impulsul de a-i cere lui Stacey să facă liniște și să nu deschidă, dar din subsol se auzi urletul lui Trial, unul de animal sălbatic, nu de câine, iar nevastă-sa, oricum, era deja la ușă și Dan se miră de accentul acela ciudat, de engleză vorbită într-o țară în care el nu călătorise, nici australian, nici britanic, așa că nici nu se sîză din prima întrebarea străinului.

Ați găsit cumva un câine?

Cum am scris...

Cine-i un cățel deștept?

Când scriu, dintotdeauna căteaua mea, Roxy, stă la picioarele mele pe aceeași canapea și de-a lungul timpului am introdus câini sau căței în mai multe din povestirile sau romanele mele. De data asta îmi notasem niște lucruri inteligente pe care ea le făcuse și mi-a venit imaginea unei familii cu copii mici, care se trezesc din senin cu un câine misterios. Pe măsură ce zilele trec, adulții iau notă de inteligența ieșită din comun a câinelui, iar eu, inițial, plănuiam să pun această inteligență pe seama faptului că animalul fusese teleportat din viitor, iar de-a lungul secolelor care se veniseră, rasa câinilor evoluase. Dar, pe măsură ce avansam, m-am tot abătut de la planul inițial, pentru că era dificil de prezentat versiunea dorită de mine, prin prisma povestitorului neimplicat, așa cum abordasem povestea. La un moment dat am cochetat și cu varianta de a-1 prezenta pe Dan din ce în ce mai îngrozit de manifestările aceastui câine, cu opțiunea ca în ultimul paragraf copiilor să li se spună că Trial dispăruse de acasă, iar noi, cititorii, să descoperim o groapă proaspăt săpată în spatele casei...

Femeia din vis

*„Totul este posibil,
împotriva tuturor
rațiunilor.”*
Mircea Eliade

În primii ani ai tinereții mele, nu în fiecare zi, dar deseori, în timp ce prietenii mei băteau barurile, făceau escapade la mare sau pur și simplu dispăreau complet pentru câteva luni, seduși de câte o iubire ce le atrofia temporar orice dorință de a ține legătura cu o altă ființă umană, în răstimpurile dintre un contract și următorul, pentru că erau ani zbuciumați în care cu greu îți puteai susține existența prestând frustranta meserie de jurnalist, începusem să scriu notițe cu gândul de a le folosi ulterior pentru a asambla cu ajutorul lor un roman despre viața la țară. Eram de părere că, în ciuda celor cincizeci de ani care trecuseră de la apariția *Morometilor*, nimeni nu publicase un roman „mare” a cărui intrigă principală să se desfășoare în mediul rural. Din acest motiv mă duceam aproape în fiecare weekend într-un sat din județul Vrancea, unde îl vizitam pe taică-meu, retras acolo după pensionare.

277

Artificial

Cornel Bălan

Taică-meu își pierduse apartamentul din București în niște circumstanțe ridicole. Pe la patruzeci și opt de ani se îndrăgostise de sora unui coleg de serviciu, cu vreo opt ani mai tânără, aflată în plin proces de divorț, o femeie ce părea

serioasă, cu doi copii încă mici și serviciu stabil - era contabilă, dacă nu mă înșel. Taică-meu se îndrăgostise o singură dată în viața lui: înainte să plece în armată. În restul timpului fusese un fel de Casanova, ocupat să seducă multe femei fără să se implice mai mult decât era necesar pentru a ajunge în patul lor. Prima soție îl înșelase cu un coleg, în timpul perioadei de un an și patru luni de armată. Realitatea este că avusese vreo șase permisiuni toată perioada; ce i se putea reproșa unei femei tinere, mai ales că îl înșelase cu un singur bărbat, nu de foarte multe ori, și în plus acel coleg fusese șeful ei direct? Destule femei cedează în România șefului direct, dacă situația o cere, mai ales atunci când serviciul e bun, bine plătit și în general aduce satisfacții morale. Revenind la taică-meu, cred că iubirea asta trădată îi inoculase o doză semnificativă de misoginism cu care funcționase confortabil, ca și cum ar fi trăit cu o ușoară formă de autism, timp de douăzeci de ani. Aprecia femeia doar din perspectiva celui care are ceva de cucerit, așa cum iubește vânătorul vânatul, exclusiv pentru carne.

Îmi plăcea să stau cu el la masă împărțind un cofer de vin bâzâit de musculițe, la umbra unui corcoduș

galben, mereu plin de rod; apreciam degajarea cu care își acceptase soarta, să conviețuiască pentru tot restul vieții cu o femeie banală, cu care își împărțea pensia, dar de care nu îl lega nimic, și cu care stătea în schimbul unui acoperiș deasupra capului și a unei farfurii de mâncare gătită. Taică-

meu, a doua oară în viață, atunci, la patruzeci și opt de ani, se îndrăgostise fulgerător, exact ca și prima dată, semnase niște hârtii prin care cedase necondiționat apartamentul lui acelei contabile. Ea promisese că îi va da contravaloarea apartamentului soțului ei, de care divorța, și odată acesta plecat, urmau să trăiască fericiți până la adânci bătrâneți, în casa ei cu trei camere, într-o zonă ceva mai cen- trală decât cea în care locuise el. Ceea ce nu se mai întâmplase. Și rămăsese pe drumuri.

Era ultimul mare povestitor din familia noastră, dar cine mai punea preț pe povești în afară de mine? Un visător și un optimist incurabil, nu crezuse niciodată că la o lună de la plecarea din București telefonul lui se va opri din sunat. Unul câte unul, îl uitaseră toți nenu- mărății lui prieteni și colegi. Se plângea că nu-1 mai sună nimeni în afară de mine și de văru-meu, când avea nevoie de bani. Eu eram dependent de poveștile lui, dar sunt cu sufletul împăcat pentru că, mai în glumă, mai în serios, îi mărturisisem de multe ori pentru ce vin.

Lucram pe vremea aceea la un cotidian de largă circulație, al doilea ziar ca tiraj din țară. Răspundeam

de o rubrică numită „întrebări de la cititori” și mă aflam mereu în pericol de a fi disponibilizat, pentru că rareori scria cineva vreun mesaj. Eram la început de carieră, nou în breaslă, dar fără ambiții de afirmare, tot ce doream era să-mi primesc salariul cu regularitate, să nu trebuiască să

muncesc peste program, să am timp pentru mine și, implicit, pentru scris.

Intr-o bună zi, când mă plângeam lui taică-meu despre asta, mi-a sugerat, cu contagioasa lui bună lui dispoziție, să îl las să scrie el câteva întrebări semnate cu nume diferite. Bineînțeles, s-a oferit să-mi scrie tot el și răspunsurile - ceea ce nu am putut accepta.

Prima lui întrebare era un text în care cerea să i se descifreze un vis, el l-a redactat după aproximativ douăzeci de minute, în felul următor:

Bună dimineața, în urmă cu 10-12 ani am avut o iubită, amantă mult mai tânără, eu patruzeci și ceva, ea 23, acum e în Spania, am fost împreună trei ani, am schimbat recent câteva cuvinte pe fb, acum viața mea cu actuala concubină e așezată, fosta iubită a rămas singură, spunea că e f.f. selectivă. Ieri noapte am făcut amor în mașină, ea fiind venită acasă pentru o săptămână. În timpul asta, la geamurile mașinii au apărut două personaje, acum decedate, care în urmă cu multi, multi ani, când locuiam la casă cu ai mei, elev fiind, îmi erau vecini. Nu spuneau nimic, se uitau doar. Tânărul a murit de la o comă alcoolică, bătrânul de bătrânețe, deși nu foarte bătrân. Partida noastră de sex s-a întrerupt în

momentul ăla - rău era să fi continuat, aici ar fi intervenit absurdul și oroarea, dar, din fericire, s-a terminat. În vis continuam cu o ieșire, undeva la o cabană, unde povesteam despre ce ni se întâmplase (ce ghinion!) și ea acuza o durere acută de ovare datorată întâmplării, oarecum era

o muștrare ce mi se adresa, pentru că, vezi Doamne, fuseseră vecinii mei cei care ne deranjaseră. Relația mea cu ea, în realitate, a durat trei ani și viața amoroasă a mers perfect. Fiind un vis, mi-am luat libertatea să vi-l spun, totuși, mai ales că spectatorii sunt persoane decedate și acesta constituie elementul ciudat. Ce semnificație i-ați putea găsi acestei aberații? Vă mulțumesc din suflet, sunt un cititor fidel al minunatei dvs. rubrici și un admirator constant.
R.P.

Probabil că vă mirați că am păstrat acest prim text al tatălui meu, cum le-am păstrat și pe celelalte. Motivul inițial a fost cel evident, aceste texte concepute de un fost simplu maestru în construcții, la data respectivă pensionar din mediul rural, îmi transformaseră peste noapte existența. Rubrica mea devenise citită, apreciată, cu toate că cititorii erau mai degrabă interesați de întrebările lui taică-meu decât de răspunsurile mele, lucru care oarecum mă irita.

I-am „răspuns” la acea primă întrebare în felul următor:

R.P, mulțumesc pentru solicitare. Ce am învățat din Freud este că în general, într-un vis, faptul că personajele sunt decedate nu înseamnă nimic. Asta în afară de cazul când simbo

101

Artificial

Cornel Bălan

listica visului te obligă să iei acele persoane în considerare, dar aici nu e cazul. Eu cred că e pur și simplu amintirea unei iubiri fierbînți și poate un vag regret că nu mai este disponibilă.

Durerea ei de ovare e de fapt durerea dvs. de

testicule, cu care v-ati trezit dimineata în urma scenei visate în ma- , .

șină și nefinalizate - de asta ar fi trebuit să vă dați seama.

Și eu și taică-meu ne distram copios în timp ce inventam aceste scurte povestioare, dar cu toate că la scurt timp mi s-a mărit salariul, el nu a vrut să primească nimic. Nici măcar un cadou. Insista mereu că tot ce-mi cere este să continui să-l vizitez, că nimic nu-l bucura mai mult decât compania mea și născocirea acestor texte pentru ziarul „meu” - cum spunea el.

— Ești ruda mea favorită, ce te aștepți? zâmbea cu gura până la urechi.

În timpul zilei stăteam numai eu cu el de vorbă, sau mă uitam la el cum pregătea grătarul, cum curăță peștele, cum se juca cu câinele, mângâindu-l pe cap în timp ce-i aducea oase. La prânz, el își făcea siesta într-o cameră, femeia cu care trăia se uita la televizor, iar eu aveam o cameră într-un alt corp de clădire care rămăsese nelocuită de luni de zile, de când băiatul ei își găsisse de lucru ca îngrijitor la o herghelie de cai, undeva în Calabria. Ea se lăuda cu serviciul fiului din Italia, în timp ce taică-meu îmi șoptea că „tot a bălegar o să miroasă la întoarcere, nicio diferență.”

Când intrasem pentru prima oară în holul spre fosta cameră a băiatului ei, simțisem zeci de pânze de păianjen lipindu-mi-se de cap, și ce semn mai bun ar fi existat că nu mai trecuse nimeni pe acolo de ceva timp. Țin minte că într-o seară a venit un vecin cu doar vreo opt ani mai mare ca

mine, dar pe care lipsurile și munca dură la câmp îi atașaseră deja pe față o mască de om bătrân (îi lipseau și câțiva dinți din față) și, după ce s-a pilit, ne-a cântat la muzicuță o melodie dulce- amară care suna așa: *Albastră este marea / Pustiul pare aur / Meduzele par lacrimi / Care curg în zadar / Simpatică tu mi-ai fost, tu mi-aifost / Te-am așteptat fără rost...*

Era însurat și soția îl striga la gard din zece minute în zece minute să vină acasă. Nici el, nici soția lui nu mai puteau fi ajutați cu nimic, era prea târziu, ca să zic așa, dar fata lor era studentă la Iași, la Facultatea de Filologie, engleză/franceză și week-endul următor i-am adus niște cărți de engleză foarte avansate, cu acces la un site web. Oamenii ăștia erau atât de simpli și modești, încât a trebuit să insist mult timp ca să-i fac să le primească. Exact ca și taică-meu, ca și mine, nu voiau să primească nimic, dar ar fi vrut să ofere dacă ar fi avut ce. Nu m-am mirat când taică-meu mi-a spus că erau rude îndepărtate cu noi. În schimb, femeia la care stătea el ar fi primit orice. Toți cei din familia noastră, în special bărbatii, nu se simt în largul lor dacă li se oferă ceva pe gratis, în schimb toți și-ar da

283

Artificial

Cornel Bălan

și cămașa de pe ei. Știam că mai devreme sau mai târziu asta mă va costa, așa cum îl costase pe taică-meu, dar mă gândeam că la mine lovitura va veni într-un alt fel, dintr-o cu totul altă direcție, la fel de surprinzătoare cum fusese pentru tata.

Țin minte perfect seara când îl ascultam pe vecin cântând la muzicuță și taică-meu îmi turna

în pahar... asfințise, pe drum trecea o căruță, cineva ambala o mașină de tăiat iarbă, pentru că da, deja nu mai tăia nimeni cu coasa decât dacă ar fi venit turiști străini în vizită, dar greierii cântau la fel ca pe vremea când Preda scrisese *Morometii*, și găinile cârâiau nemulțumite, în timp ce urcau scara cotineții.

Am cerut o țigară și l-am rugat să-mi cante melodia din nou.

Mi-am dat seama că îmi lipsea ceva. Mi-am golit paharul și m-am ridicat de la masă.

Am rupt pânzele de păienjeni cu capul și m-am dus în camera mea. Nu știu de ce melodia avusese un efect devastator asupra mea. Cel mai tare simți că trăiești nu când te agiți, alergi sau te exteriorizezi, nu, cel mai intens trăiești cu sufletul, asta am învățat stând lângă o femeie, că cea mai intensă fericire se atinge în doi, și momentan mă simțeam foarte singur. Aș fi vrut să mă îndrăgostesc nebunește chiar și dacă ar fi urmat să se întâmple ceva catastrofic, ceva de genul celor pățite de tatăl meu. Ce poți simți oare atunci când trans-

284

Artificial

Cornel Bălan

feri munca ta de o viață unei alte persoane doar pentru că o iubești la nebunie și ai încredere absolută în ea, deși nu e sânge din sângele tău, nici mamă, nici soră sau fiu? M-am gândit că iubirea e atunci când vrei să oprești timpul în loc fără să te intereseze că totul, din momentul ăla înainte, ar fi pe repetiție. Dar pentru taică-meu timpul nu se opriese în loc.

În noaptea aia, la țară, în patul ăla incofortabil,

ajutat de semiobscuritatea unei camere înguste, cu ferestre mici, mi-am prelungit somnul mult peste ora mea obișnuită, un somn încărcat de vise. Atunci am visat-o pentru prima oară pe ea. Sufletul meu pereche din altă lume. Sunt lucruri pe care le experimentezi în doi sau în trei și sunt lucruri pe care le experimentezi numai singur. Visele și moartea. Visele sunt doar ale tale și moartea tot a ta va fi. Am visat în culori, am visat în engleză, am visat că zburam, am visat că respiram sub apă, am visat că făceam sex.

A A A

Dragostea este ca o felie de tort pe care o întinzi pe toată farfuria, ca să ți se pară mai mare și până la urmă nici nu o mănânci, pentru că îți dai seama ce rău ar arăta farfuria goală. Așa că o păstrezi în congelator și te uiți din când în când la ea, e încă acolo. Din nefericire, iubirea poate fi simulată așa cum un orgasm poate fi si-

285

Artificial

Cornel Bălan

mulat, și nu-mi venea să cred că taică-meu se lăsase păcălit de un surogat de femeie, probabil că soarta îl făcuse să plătească polița strânsă pe numele lui vreme de douăzeci de ani.

Ziua mai mult glumeam și spuneam bancuri, mici banalități, pentru că era ca și cum lumina nemiloasă a soarelui deranja conversația, și eu și partenerii mei de pahar așteptam momentul când curtea se cufunda într-o penumbră intimă. Femeia trăbăluia în jurul nostru, uneori se așeza lângă noi

pe bancă să asculte și atunci taică-meu o alunga, spunându-i în glumă că nu vrea să-i tulbure liniștea, să-i strice impresia bună cu poveștile lui deocheate. Ea își ascundea dezamăgirea de a pleca fără să-și fi satisfăcut curiozitatea și îi arunca, oftând cu o voce pițigăiată:

— Mult ai păcătuît la viața ta, cum faci și acu', când nu vrei să mergem la biserică, să ne luăm, și din cauza ta trăiesc și eu în păcat.

În afara locurilor la umbră, căldura era de nesuportat, noi nu mișcăm un deget, în timp ce ea se ocupa de păsările care creșteau în libertate, spăla vase sau pregătea de mâncare. Din când în când, îi atrăgea atenția asupra unor lucruri pe care nu puteam concepe că îl interesau în vreun fel pe taică-meu: „A trecut Ionel cu căruța, nu cumva a început să i se coacă deja via, că el are ceasla?"; „Ia uite cât nisip și-a încărcat în căruță, mare mirare dacă nu se răstoarnă cu ea la pod, că tare

286

Artificial

Comei Bălan

e înclinat drumul. Tu ce crezi, e normal?" Taică-meu îi răspundea prin niște mormăieli care nu se puteau traduce altfel decât că voia să fie lăsat să lenevească în pace, dar ea le lua bune de răspunsuri, mormăielile păreau să îi țină loc de conversație. Ea era calmă, deși îmi amintesc că îl înțepa uneori, răbufnea cu câte o chestie sau alta, dar fără curaj, pregătită să dea înapoi la cea mai superficială uitătură urâtă pe care el i-o arunca.

Odată i-a spus că nici măcar nu mai face ce trebuie să facă un bărbat noaptea cu femeia lui. Taică-meu s-a rușinat și mi-a confirmat că așa era,

de când lua niște medicamente împotriva tensiunii, cu efect calmant, nu mai simțea nicio pornire sexuală. I-am răspuns spontan că la cum arăta femeia aia, ar fi fost anormal dacă se întâmpla invers, să fi simțit nevoia să facă sex cu ea.

— Serios, tată, aș fi îngrijorat dacă mi-ai spune că te poate atrage sexual arătarea asta, scuză-mă că-ți zic așa ceva.

Am fost nesimțit, dar am simțit că trebuie să-l consolez în vreun fel.

■ir A -fc

Al doilea text de la el, pentru rubrică, suna așa:

Am avut o experiență interesantă azi. În dimineața asta l-am visat pe tatăl meu, decedat în urmă cu doi ani. Dum-

287

Artificial

Cornel Bălan

nezeu să-l odihnească. L-am visat frumos, eram lângă el pe treptele unei biserici și ascultam slujba de afară, nu spuneam nimic, ascultam slujba. La un moment dat vine preotul la mine, nu cel ce ținea slujba, altul, un ajutor. Eu aveam la picioare o cutie gen cutie de bere, intactă, în care era o substanță, o soluție roșie gen hipermanganat de potasiu. Era capsată. Popa se oprește în fața mea și îmi cere legitimația, un fel de legitimație de acces la slujbă. Culmea că doream să am așa ceva în buzunarul interior al sacoului, iar intenția lui era vădită: de a mă scoate de la slujbă, deși nu comisese ceva care să justifice asta. Eu mă

căutam după actul respectiv, trăgând evident de timp, deși bănuiam motivul nemulțumirii lui: aceea cutie de la picioarele mele, pe care o tot împingeam discret, jucându-mă cu ea. Preotul, la amvon, ținea predica și chiar acolo, cumva șocant pentru mine și pentru enoriași, bea tocmai din aceea substanță deplângând împruținarea ei pe piață și risipa pe care o făcea populația țării noastre și de faptul că-i scăzuse concentrația la jumătate. În momentul acela m-am trezit, așa că mi-am amintit toate detaliile visului. Încă de ieri promisesesem unui, să spunem amic, un biet om ce trăiește din cărțile vândute la o tarabă și pe care le procură de pe unde poate -fără a avea autorizație sau ceva de genul ăsta, dar e tolerat de poliție -, îi promisesem să-i aduc ceva de mâncare. Măcar nu cerșește. Are 60 de ani și locuiește acum într-un adăpost, pentru că a refuzat oferta unei femei care-l place și care are o gospodărie frumoasă, dar de care nu l-ar lega nimic. Vara stă

288

Artificial

Cornel Bălan

într-o magherniță, la marginea orașului. A muncit toată viața ca necalificat, dar e un tip cult, a citit *Stendhal*, Roșu și Negru, Jocul cu Mărgele de sticlă de Hesse, Nevasta locotenentului francez de Fowles și multe altele. Îi promisesem, deci, o cutie de ciorbă pe care o pregătisem eu ieri, așa că o încălzesc bine, o pun în cutia de smântână de un litru, golită în prealabil, îi pun și lingură și merg să-mi țin promisiunea care mi se părea că are legătură cu visul. Bela, că așa-l cheamă, nu era la datorie, probabil și datorită vremii căinoase de azi. La câteva sute de metri văd un amărât care

dormea lângă un perete, într-un sac de dormit jerpelit. Un cerșetor pe care-l mai văzusem, așa că iau mâncarea și o las la capul omului adormit, în speranța că la trezire o va descoperi. Și merg mai departe în treburile mele. Ajung în zona în care am nevoie și intru în biserică, să spun o rugăciune pentru tatăl meu. Nu mai călcasem demult în zona respectivă și atunci realizez, brusc, că biserica era cea din visul meu și treptele erau identice ca formă și culoare cu cele din vis, inclusiv o crăpătură mare în ciment, care se formase în prima treaptă. Interesant, nu? Să aveți o zi frumoasă. Am citit mesajul de ieri al domnului care povestise un vis și aș fi curios cum l-ați explica pe al meu. Vă mulțumesc anticipat, sunt de asemenea un cititor pasionat al rubricii dvs., să vă ajute Dumnezeu în tot ce faceți! B.S.

Răspunsul meu, aproape impersonal (pentru că intenția era să las atenția publicului asupra întrebării) apăruse în numărul de a doua zi, sub forma următoare:

289

Artificial

Comei Bălan

Interesant visul. Partea cea mai ciudată este că aveți nevoie de legitimație ca să fiți lăsat la slujbă. Asta mi-a plăcut mie cel mai mult!

Simbolic, legitimația reprezintă credința față de cultul bisericii ortodoxe, tradiție, rit, totul laolaltă. Probabil că în realitate aveți îndoieli (poate în subconștient) și de aici apariția legitimației, pe care dumneavoastră nu o aveți, simulați că o aveți, pentru a fi lăsat înăuntru, dar în timp ce o cău-țați, de fapt încercați să câștigați timp, pentru că (iar simbolic) mai târziu (peste

niște ani) poate că o veți obține.

Religia, biserica, apare corelată cu imaginea tatălui dumneavoastră, el este ca și ctitorul acelei biserici din vis (care, de fapt, e biserica din cartierid dvs). Ce interesant... cum visul amestecă elemente imaginare ca hipermanganatul de potasiu cu detalii știute, familiare, cum ar fi biserica, treptele ei, tocmai pentru a vă „păcăli” și a vă crea o senzație cât se poate de reală. Din punct de vedere analitic al construcției visului, ăsta este un lucru cât se poate de firesc. Moartea, tărâmul de dincolo, sau frica de asta este ceea ce cu siguranță ne forțează să ne gândim imediat la Dumnezeu. Imaginea tatălui dumneavoastră a fost, de fapt, unicul inițiator al acestui superb vis.

Ce nu pot să explic cu certitudine este hipermanganatul de potasiu, dar faptul că este roșu ne duce imediat cu gândul la sângele lui Iisus Hristos, deci iarăși credință. Ce mă face să cred că sunt pe calea cea bună cu explicația, în primul rând faptul că o împingeți discret cu piciorul - deoarece

290

Artificial

Comei Bălan

vă simțiți, să zic așa, cu musca pe căciulă, din moment ce acea cutie nu este veritabilă și nu doriți ca preotul să observe și, în al doilea rând, „risipa și scăderea concentrației la acea băutură” este cuvântul lui Dumnezeu luat în deșert, (la televizor, de către politicieni, ș.a.m.d.) și scăderea credinței, în general - asta reprezintă, de fapt, acea diluare a concentrației băuturii. Mi-ar fi plăcut mai mult povestea dvs. dacă v-ați fi adus aminte brusc visul exact în momentul când

ajungeați în fața bisericii.

Pentru a doua poveste am primit o mulțime de comentarii pe pagina virtuală a ziarului, dacă nu mă înșel a fost cel mai comentat articol din ziua respectivă. Dar trebuie spus, ca niciodată, viața politică se afla într-o lânzezeală din care nimeni nu putea să ghicească cu cât elan urma să revină în centrul atenției.

— Tu ce zodie ești, fecioară, nu-i așa? (nici nu mai știu cine a fost curiosul)

Întrebarea asta îi declanșase lui taică-meu o nouă poveste, pe care a scris-o rapid, în stilul lui un pic alandala - neclaritatea fiind exact ingredientul care arunca acea tentă de mister nostalgic.

Când m-am dus la școala profesională de la Moi- nești, ai mei nu au vrut să mă lase la cămin, fiindu-le teamă că băieții mai mari mă vor corupe la prostiile specifice vârstei: fumat, băutură, jocuri de noroc. Așa că, fără să știe că mă aruncă în cu totul altă direcție, poate mult mai rea, mi-au găsit o familie la care urma

Artificial Cornel Bălan

să stau în gazdă. El era măcelar, iar ea coafeză la singură frizerie din oraș. Părinții mei, bunicii tăi, au plătit un pic în plus, ca să am și micul dejun inclus. La prânz mâneam un covrig cu susan sau altceva de la patiseria de lângă școală, iar seara, de multe ori, făceam foamea, uneori țin minte că nu puteam să adorm, mai ales când în casă mirosea a mâncare gătită de gazdă, tanti Violeta. Așa îi spuneam, tanti, pentru că avea în jur de treizeci de ani, iar eu șaisprezece. Soțul ei venea

obosit de la măcelărie și îmi imaginez că adormea înaintea ei, după ce bea două pahare de vin roșu la masa de seară - mâncau foarte târziu, pentru că apăreau de la serviciu după șapte seara.

Când credea că adormisem, tanti Violeta deschidea ușa, să verifice dacă nu am lăsat veioza aprinsă. Intr-o zi m-a strigat în șoaptă, să vadă dacă adormisem. Când nu i-am răspuns, ea s-a apropiat de pat și mi-a aranjat pătura, mi-a netezit-o cu palmele, frumos, pe după umeri, ca și cum voia să se asigure că sunt învelit, dar a continuat să alunece cu mâinile pe piept și mai jos, în zona penisului. Pe moment am simțit că mor de rușine, nu m-am mișcat deloc și m-am prefăcut că dorm. Ea m-a sărutat ușor pe buze și a plecat. De-abia după aceea m-am excitat și pentru prima oară motivul pentru care nu am putut să adorm n-a mai avut nimic de-a face cu mâncarea. O doream, dar în același timp mi-era rușine de ea, pentru că nu aveam nicio experiență și

292

Artificial

Comei Bălan

nu știam cum se face dragoste. Nu văzusem filme pentru adulți, poze - pe vremea aia nu existau. Seara ea continua să intre în cameră și să mă sărute pe buze, și de fiecare dată după ce pleca îmi blestemam lipsa de curaj, îmi imaginam ce s-ar fi întâmplat dacă aș fi tras-o brusc peste mine și aș fi mușcat-o de sânii care i se întrevedeau obraznici prin cămașa de noapte. La școală aveam ore de atelier și m-am împrietenit cu maistrul, am devenit destul de intim cu el, pentru că spunea bancuri fără perdea și odată, fiind numai noi doi, îndemnându-mă să vorbesc despre fete, am găsit

curajul să-i mărturisesc despre incursiunile gazdei în camera mea. Povestea mea l-a marcat și într-adevăr a doua zi mi-a mărturisit că nici el nu putuse să doarmă, mai ales că o știa pe tanti Violeta, din vedere, de la frizerie; fizic o găsea foarte atrăgătoare și era doar cu patru ani mai tânără decât el - dar nu avusese ocazia să vorbească cu ea, pentru că salonul pentru femei era complet separat de cel pentru bărbați. „Uite, dacă tu ești timid și o refuzi, dă-mi cel puțin ocazia să încerc eu!" Și planul lui a fost ca într-o duminică dimineața, când nu aveam școală și mâneam cu ei în curte micul dejun, el să treacă, chipurile din întâmplare, prin fața porții și eu să mă prefac că îl observ printre zăbrelele gardului. Să-l salut, să schimb două vorbe cu el și să-l prezint gazdelor, în speranța că va fi invitat în curte. Trei săptămâni mai târziu, profesorul de atelier se

293

Artificial

Cornel Bălan

culca cu tanti Violeta. Tanti Violeta îi aducea pachete cu carne, pe care le sustrăgea soțul ei din măcelărie - pe vremea aia se găsea greu -, iar la pauza de masă uneori mușca din friptură în fața mea și-mi spunea plescăind cu poftă: „Vezi, dacă i-o trăgeai, acum ai fi fost tu cel care ar fi savurat friptura asta!"

A fost cea mai bună lecție pe care aș fi putut să o primesc pentru a scăpa de timiditate. Frustrarea pe care mi-o trezeau vorbele lui în prezența foamei constante pe care o simțeam pe atunci m-au lecuit definitiv, în plus, faptul că tanti Violeta nu mai venea să mă învelească noaptea mă

umplea de regret. M-am jurat să nu mai ratez niciodată trupul unei femei frumoase care mi se oferă și m-am ținut de promisiune.

Povestea fusese interesantă, dar în ziar nu o puteam publica în forma aceasta. A scris-o din nou sub formă de vis (de data aceasta aveam certitudinea că fusese inventat) și a furnizat o scenă horror: în vis femeia murise, el se afla la priveghiul ei, singur în camera mortuară și rolurile se inversaseră: se apleca peste ea să îi netezească pliurile îmbrăcăminții și Violeta, la fel de tânără și frumoasă ca în adolescența lui, îl trăgea peste ea, și își ridica singură poalele în sus.

Povestea a avut cel puțin la fel de mult feedback ca și celelalte.

Week-endul următor, când m-am dus să-l vizitez, ca de obicei, taică-meu mi-a mărturisit că visase visul

294

Artificial

Cornel Bălan

inventat de noi, detaliu cu detaliu, exact cum concepu- sem textul.

— A fost oribil, cred, îmi pare rău că, practic, din cauza mea a trebuit să treci prin asta, i-am spus.

— Dimpotrivă, mă simt ușurat și împlinit ca și cum m-aș fi culcat cu ea în realitate.

Ne-am așezat la masă, la umbră, locul nostru de lânzezeală, și a găsit de cuviință să mă întrebe despre viață mea sentimentală. Pentru mine, lucrurile erau mai complicate decât fuseseră pentru el. Nu eram genul lui, să mă cuplez cu orice femeie care arăta bine, să stau puțin cu ea cât să o pot trece la colecție, după care să sar la

următoarea.

— A doua oară am visat-o altfel. Era tot ea, dar se schimbase genul de vis. Acum era unul erotic. Femeile viselor mele, în general au corpuri, dar le lipsește fața. Vorbesc, gem, se mișcă, sunt fierbinți la pipăit, nu sunt rușinoase, ba chiar obraznice - deși am dat și peste cele care fug, dar nu prea repede (exact așa, ca în cântecul ăla popular: „nu mi-e ciudă că mă prinse, dar mi-e ciudă că mă-ntinse”) și cu toate astea, nu-și arată niciodată fața. Ori sunt întoarse cu spatele ori întâlnirile se desfășoară în niște situații aberante. Ea, cea care mă obseda, se strecurase sub pătură pe întuneric; am fost uimit să o descopăr lângă mine, cum venise de nicăieri, pe neașteptate. Ca să mă conving că nu visez și că e chiar femeie și nu altceva (diavol

295

Artificial

Comei Bălan

sau femelă de minotaur) îi pipăisem întâi picioarele, pe partea interioară a pulpelor, urcasem cu mâna pe pânțele, pe care mă bucurasem să-1 găsesc plat, pe gustul meu, la fel ca și mijlocul subțire, cu un strat nu prea mare de grăsime, exact cum îmi place, continuaseră să o cercetez mai departe, un pic neliniștit de dimensiunea sânilor - cum, bineînțeles, nu puteam fi conștient că e vis, și că doar tot eu îmi ofeream o femeie cu niște sâni exact pe gustul meu corpul ei era perfecțiunea întruchipată.

Ea nu zicea nimic, stătea cuminte la pipăit, ca o sclavă ce se voia cumpărată.

M-am excitat, dar (nerealizând că e vis) am refuzat să o penetrez, deși mi-o doream la

nebunie.

De nicăieri, brusc, îmi venise gândul că o să-i fiu infidel celei din realitate - căruia îi jurasem că nu o voi trîşa. A doua sau a treia zi, când i-am povestit visul, ea a rîs:

— Ce naiba, măi, în vis nu se pune, aveai voie!

Mi s-a părut urât din partea ei să-mi spună chestia asta rîzînd cu gura pînă la urechi şi de-al naibii am vrut să o enervez.

I-am descris-o pe cea din vis, i-am spus că arăta mult mai bine ca ea, că între ele nici nu exista termen de comparaţie. Era adevărul.

În felul ăsta, am provocat o ceartă. Toate certurile provocate de ea au rămas, în comparaţie, nişte glu-

296

Artificial,

Comei Bălan

miţe, pentru că, să dea naiba dacă nu mă pricepeam să o stîrnesc - la urma urmei, ştiam că era geloasă de felul ei. Nu spun ce părere bună avea despre ea. Dacă nu v-aţi prins încă, povestea asta nu e despre ea.

Să revin, cronologic. Mi-a părut rău că am scos-o din minţi, şi adevărul e că am făcut-o metodic, mă pricep foarte bine să enervez oamenii, le identific slăbiciunile şi le exploatez în favoarea mea, pas cu pas, pînă când, dacă asta doresc, îi pot face să plîngă. (Eu şi pe mama am făcut-o să plîngă, şi nu o dată. Prima oară mi-am descoperit însuşirea asta în perioada liceului, şi dacă ar exista oferte de muncă pentru aşa ceva, aş fi cel mai calificat, iar dacă s-ar fi plătit bine, n-ar mai fi trebuit să urmez nicio facultate.)

La scurt timp ne-am despărţit. Deşi făcuse

multe pentru mine, eu nu mai puteam judeca rațional, cum numai rațional nu poți judeca atunci când ești posedat. Eram posedat de *cea din vis*, îmi intrase în creier și nu o mai puteam scoate, dar bineînțeles, ea nu mai revenea, de parcă de-a naibii voia să se comporte cât mai natural; doar și în realitate femeile nu te bagă în seama când te văd singur.

O să spuneți că nu ar fi trebuit să-i simt absența așa, ca pe o pierdere, din moment ce femeile viselor nu au nume și nici trăsături, dar oare o mamă nu-și iubește copilul dinainte de a-l naște, înainte de a-i pune un nume și înainte de a se uita atentă la el? Așa era și ea, un fel de dragoste necondiționată și la prima vedere.

297

Artificial

Cornel Bălan

În fiecare dimineață, când mă trezeam, primul gând era de regret că nu reușisem să o reîntâlnesc. Era o frustrare de-a dreptul stupidă, dar nu puteam scăpa de ea, mă pomeneam cuprins de o inexplicabilă stare de nervi: pe DN2, în drum spre taică-meu, schimbam benzi într-o nebulie, tăiam fața altora, înjuram birjă-rește. Eram de nerecunoscut. La starea proastă contribuia și despărțirea de prietenă. Mi se părea imposibil să fiu consolată în vreun fel. Taică-meu mă îndemna să mă îmbăt și să mă culc cu orice chelneriță, el era de părere că asta m-ar ajuta să ies din starea în care mă aflu. Dar de luni de zile eram atât de întors pe dos, încât nu simțeam nevoia să ating corpul niciunei femei. Nu puteam găsi în mine energia de a începe nici măcar o simplă conversație. O iubeam pe fosta prietenă,

încă îmi părea rău după ea. Știam că jumătate de an de la despărțire ea trăia la fel de singură ca și mine, îmi imaginam că era cel puțin la fel de deprimată. După ce am refuzat îndemnul insistent al lui taică-meu de a mă introduce la o femeie singură din sat, una al cărei bărbat era plecat de un an în Germania, la lucru, m-am băgat mai devreme în cameră, printre păianjenii care deveniseră parcă ai mei și am recitit o scrisoare pe care, cu luni în urmă, mi-o trimisese spre împăcare.

Dragostea nu se stinge din cauze naturale, dragostea moare numai dacă o lași, e ca jocul ăla în care doi copii țin o minge între fruntea unuia și a celuilalt, ca să nu cadă tre-

298

Artificial Comei Bălan

buie să participe în mod egal doi, e de ajuns să se plictisească unul și mingea cade, în lipsa apăsării. Dar mingea poate să cadă și din nerăbdarea, nervozitatea unuia dintre copii - asta am învățat eu până acum. Altfel, dragostea moare dacă o lăsăm să moară, dacă ne plictisim să fim inventivi, dacă visurile nu mai devin realitate ca până acum, dacă nu mai avem la ce visa, dacă ne blazăm, dacă ne orbește orgoliul sau furia, dacă rănilor din urmă nu se mai cicatrizează și le tot zgândărim, dacă într-o zi mergem la fântână și când aruncăm găleata auzim că nu mai cade în apă și cu toate astea ne întoarcem acasă să ne culcăm ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ba chiar cu bucuria că nici celălalt nu va găsi apă. Eu cred că nu pot fi acea persoană, pentru că te iubesc.

Tot nu i-am răspuns. îmi părea rău de ea, dar

eram prea deprimat pentru a lansa vreo tentativă de împăcare.

Taică-meu pregătise deja un nou text pentru *Rubrica cititorului*, fusese conceput ca un apel umanitar al unui tip care vrea să rămână anonim, un martor al unei situații tragice. Dar înainte să mi-l citească, mi-a povestit un dialog de pe vremea când era copil și văzuse pentru prima oară în viața lui un meci de box. Își întrebuse fratele mai mare ce era chestia la care se uita la televizor. Fratele se uita la un meci de box, așa că a primit răspunsul: un meci de box. Și ăla care bate ce e? Un boxer. Și ăla care ia bătaie? Tot un boxer. Fusese

299

Artificial

Cornel Bălan

șocat să afle asta, pentru că i se păruse normal ca boxer să se numească numai cel care câștigă bătaia.

— Cum e să simți că-1 faci pe unul KO?

— Cred că de-o mie de ori mai bine decât se simte el.

— Exact. Nu te lăsa făcut KO de viață. Regulile nu se schimbă pentru tine. Întotdeauna arbitrul o să numere până la zece și poate simți că nu are rost să te ridici. Dar nu uita că dacă te ridici de multe ori, te mai poate salva și gongul.

Textul pe care mi l-a dat spre publicare mi s-a părut groaznic de banal.

Pe data de 23 iulie anul curent, domnișoara B.V., absolventă a facultății de Drept din București, promoția 1998, conducea regulamentar pe autostrada spre Pitești, când, la kilometrul 48, a fost acroșată de o basculantă aflată în depășire

neregulamentară. În autoturismul marca Opel se afla ca pasager, în dreapta, tatăl, iar pe bancheta din spate mama, ambii decedați la momentul sosirii ambulantei și a echipajului de poliție. B.V. se află în stare stabilă la spitalul Elias din capitală și din nefericire este paralizată de la mijloc în jos, cu șanse minime de recăpătare completă a funcțiilor locomotorii. B.V. nu are nicio altă rudă apropiată în viață. Întâmplător, am fost pacient al aceleiași spital în care se află internată această tânără fată și, profund mișcat de situația în care se găsește, m-am gândit să vă contactez, sperând că poate vreunul dintre foștii colegi de facultate ar vrea să ia legătura cu ea. În momentul acesta nu primește

300

Artificial

Comei Bălan

nicio vizită și niciun ajutor din afara spitalului, nu are niciun contact, cu excepția personalului medical. În perioada anterioară accidentului, B.V. se afla în căutarea unui loc de muncă. B.V. era pasionată de literatură, are patru culegeri de poezie publicate la diverse edituri. Această pacientă nu are nevoie de sânge, de medicamente sau de transplant de măduvă, nu are nevoie de fonduri pentru a fi deplasată la o operație specială în Viena, tot ce are ea nevoie este atenția semenilor ei, o persoană care să observe că ea există, cu care să schimbe o vorbă, ceva care să o scoată din depresia în care se găsește. Inserez aici o poezie a autoarei:

Dacă ar fi să mor mâine

Stelele ar lumina pe dinăuntru

Trenurile nu ar mai pleca din gară

*Copiii nu și-ar mai pasa mingea înapoi Toate
iubirile s-ar întoarce în mine
Și ar da acele sufletului peste cap
Dacă ar fi să mor mâine,
Nu ar există nimic de luat cu mine
Așa cum și-ar fi luat un rege faraon soția
Dacă ar fi să mor mâine, poate că îngerii m-ar
aduce înapoi
Să mă rujez ultima oară pentru mine*

Textul mi se părea banal, dar poezia șocant de bună. L-am întrebat pe tata de unde o copiase, pentru că nu voiam să am probleme legate de plagiat, lucru ce l-a deranjat într-atât încât restul serii nu mi-a mai răs-

301

Artificial Cornel Bălan

puns decât prin niște mormăieli asemănătoare celor cu care îi răspundea femeii cu care conviețuia.

ir ir A

Realitatea este că, treptat, la nord de treizeci și cinci de ani, viața devine clișeu. Taică-meu îmi spunea că viața începe la patruzeci de ani, dar tot de atunci începuse să-și repete glumele și plictisitoarele-i povești, tușea tabagică, durerile pe la încheieturi. Statistic, doar 1% dintre oameni reușesc o schimbare spectaculoasă după patruzeci de ani. Majoritatea continuă doar să viseze că vor reuși să iasă din mocirla rutinei.

Eu preferam să visez la propriu.

Așa cum majoritatea oamenilor își evaluează realizările personale (bani, poziție socială, carieră)

ca pe o măsură a fericirii, la fel și pentru mine realizările acestea (așa cum erau ele onirice, nepalpabile și știute doar mie) îmi dădeau o stare completă de mulțumire.

Aș fi făcut tot ce-mi stătea în putință să le maximizez cumva.

Aveam o amintire neclară, aveam impresia că fata din vis îmi spusese că mă mai întâlnise și cu alte ocazii.

— Te știu, ne aflam amândoi pe bancheta din spate a unei limuzine, tu cu mâna între picioarele mele, eu eram în stânga ta, leșinată complet după tine, m-am potrivit în așa fel încât *să mă ajungi* mai ușor, să nu-ți

302

Artificial

Comei Bălan

sucești încheietura prea tare, să nu-ți sucești vreun ligament ca să mă ajungi. Ha ha! Și altădată, tot așa, urcam scările în fața ta, eram în spate, și exact la fel, m-ai atins. Nici măcar nu m-am întors, nu am tresărit, am continuat să urc scările calmă, așa de firesc era să-ți pui palma pe fundul meu, și eu și tu știam că e proprietatea ta...

Dacă visasem sau doar îmi imaginam că visasem partea asta - habar nu aveam.

În vis nu ne putem ascunde nici măcar față de noi înșine, nu ne putem păcăli, este ca și cum meditezi și-ți lași gândurile complet libere într-o altă lume unde totul poate fi ba normal ba anormal, nu ai niciun control, ți-e permis să faci orice.

Gândurile sunt proiecția ta în acea lume și gândurile construiesc tot.

Și pe cel care visează, și pe ceilalți, și decorul.

în vis ești mai ceva ca un bețiv care spune adevărul...

M-am dus singur la mare în week-end, apoi când tocmai revenisem - eram afară, la o țigară -, m-a întrebat designerul șef (doar așa, să facă și el conversație) cum arătau femeile pe plajă. Și atunci am realizat că nu văzusem niciuna, ochii mei nu se opriseră pe niciuna. Habar n-aveam cum arătau femeile pe plajă, presupun că încă bine, dar nu le văzusem, nu mă interesau.

Aici pot să-mi dau cuvântul de onoare că nu mint.

303

Artificial

Comei Bălan

Cam în perioada asta am început să mă întreb dacă nu cumva femeia din vis era proiecția uneia din realitate?

Dar a cui? Nu mă puteam agăța de nimic.

La un moment dat, după încă vreo lună, m-a sunat fosta prietenă să mă întrebe dacă nu vreau să ne împăcăm. Iar dacă vreau, tot ce trebuia făcut era să urmez cei șase pași. Avea ea un set de reguli pentru mine, trebuia să urmez cei șase pași, în ordine: să îmi cer scuze, să fiu bun cu ea, să-i spun că o iubesc, să-

în fine, i-am uitat acum pe ceilalți, dar oricum la telefon i-am tăiat-o scurt:

— Spune-i idiotului de după mine să-ți urmeze pașii ăștia de câte ori vrei tu. Eu am altă femeie acum.

Nu i-am spus că e virtuală. Îmi plăcea să o fac să sufere. În plus, știam că nu avea cum să se mai întoarcă la mine. Furia, suferința o țineau la distanță așa cum ar făcea-o un gard imposibil de

trecut, iar ea se plimba ca un superb ghepard, într-un dute-vino prin fața acelei plase ce desparte dragostea de ură, așa cum văzusem un frumos exemplar în grădina zoologică din Barcelona.

Probabil că sunt un pic masochist, altfel nu-mi pot explica de ce voiam să o fac să sufere când încă mai țineam puțin la ea și sufeream să o văd necăjită.

A A A

304

Artificial Comei Bălan

Fiind din ce în ce mai obsedat de lumea viselor, aș fi făcut orice să îmi prelungesc starea. Cu toate că normal dormeam vreo opt ore, reușisem să-mi fac rost de o prescripție de somnifere. Cu ajutorul somniferului ajungeam la zece, uneori unsprezece ore de somn. Citisem undeva că visezi numai când ești odihnit. Și logic, după opt ore eram odihnit, așa că în ultimele două sau trei visam delirant, ca și cum cădeam într-un abis, plonjam și nu-mi mai venea să ies niciodată.

Așteptam nopțile ca pe altceva! O explozie de senzații și culori. Visam predominant frumos.

Când visez frumos, visez cele mai frumoase vise, iar când am coșmaruri, am unele tare urâte, dar niciodată lugubre, pentru că nu visez morți și nimic din gama asta. De exemplu, visez cum o aștept pe maică-mea la aeroport. Trec ore, iar ea nu apare și când în cele din urmă o observ, chircită pe un scaun, și-o cert că nu s-a uitat după mine și că m-am stresat ca un idiot din cauza ei, ea nici măcar nu reacționează. O urc în mașină si

când să plec, cutia de accelerație se blochează. Mașina se accelerează cu spatele, tot încerc să pun frână, degeaba. E incredibil de greu să conduc cu spatele (creierului îi e greu să proceseze din imaginație imagini pe invers), dar nici frâna de mână nu merge, nimic nu merge și totuși mă opresc la câțiva centimetri de un zid. Răsuflu ușurat, o iau înainte, doar că toată treaba se repetă, de data asta cu fața.

305

Artificial

Comei Bălan

Dimineața îmi notam tot ce îmi puteam aduce aminte într-un carnetel care stătea deschis în permanență pe noptieră mea, cea zgâriată în toate direcțiile de Angel, motanul meu complet alb.

La serviciu, ori de câte ori aveam timp, stăteam și făceam anamneze, chiar începusem să capăt experiență în descifrarea viselor, făceam tot felul de legături, și îmi venea ușor să trag paralele cu ce exista în realitatea înconjurătoare. Realitatea universului meu, bineînțeles. Eram bun poate și datorită faptului că întotdeauna mi-a plăcut psihologia, am avut o atracție deosebită și către psihanaliză, pe care mi-am însușit-o ca autodidact, și cu altă ocazie ar trebui să menționez câte ceva și despre încercările mele de descifrare a inexplicabilului.

Nu voi ține sub tăcere faptul că am acel ceva ce se numește al șaselea simț. Simt dincolo de explicații și de rațional, simt așa cum aș fi conectat printr-un fir invizibil la o entitate superioară care uneori mă atenționează să o iau într-o direcție sau alta. , »

Cel mai simplu ar fi să explic astfel: primesc un fel de mini-atenționări care, mai clar sau mai puțin

clar, îmi lansează un cod. Sunt asemeni unui computer care primește o informație, dar îi lipsește programul necesar pentru a o decodifica. Și atunci, uneori, visul funcționează ca o cheie de descifrat. Îmi oferă o informație ♦ » suplimentară, care, cu puțină intuiție mă ajută să pun totul laolaltă.

306

Artificial Cornel Bălan

O să spuneți că exagerez. Îmi dau și eu seama cât de bizar sună cum sunt, la rândul meu, un tip atras de raționamentele bazate pe faptele și explicațiile științifice. E tot ce pot spune: în cazul meu, cele două sisteme funcționează în paralel, mă completează ca persoană într-un fel asemeni teoriei ondulatorii și corpusculare a luminii: în optică, lumina nu este considerată nici undă, nici corpuscul - este o combinație a celor două, fără o delimitare precisă.

Da, am tot felul de vise, pe teme variate, de exemplu, într-una din nopțile trecute am visat că universul, despre care cu toții știm că se află într-o exapansiune accelerată (așa cum a demonstrat Hubble, la începutul secolului trecut, folosindu-se de spectrul luminii roșii lăsat de stelele de la marginea galaxiei) are forma unui vierme în mișcare, infinit și patru-dimensional. În imaginația mea, unele dintre inelele lui se dilatau, altele se contractau - Universul nostru „știut” era conținut într-unul din aceste inele, iar comunicarea dintre universuri se făcea prin intermediul Găurilor Negre, despre care nu știm mare lucru.

Erau vise precum acesta, și altele asemenea, pe care mi le notam fără entuziasm, întrucât eram

dornic să experimentez cu totul altceva decât abstracțiuni - voiam o anume trăire specifică, un anumit fel de iubire pe care o simțeam posibilă numai astfel: bizar, într-o stare în care nu aș fi știut de mine și aș fi putut face

307

Artificial

Cornel Bălan

dragoste complet lipsit de inhibiții. Cât despre prezența ei, aceasta rămânea ascunsă, cu toate că simțeam ca și cum mi-ar fi putut oricând apărea în următorul vis. Exact ca atunci când îți stă un cuvânt pe limbă: nu ți-1 amintești, dar știi că e acolo și oricând, în secunde următoare, îl vei rosti, iar asta îți va da o stare de supremă mulțumire, pentru că te vei simți ușurat. În mod similar o așteptăm și pe ea. Urma „să-mi vină” și știam că mai devreme sau mai târziu se va întâmpla.

Freud a spus că toți oamenii pe care îi visam au corespondent în viața reală, că nu poți visa o persoană pe care nu ai văzut-o niciodată. Trebuia să o fi văzut măcar așa, la modul trecător, în timp ce mă dădeam jos din tramvaiul 36, sau prin vitrina *unui fast food*, în timp ce mă grăbeam să ajung la teatru.

Speram

- a) să îmi apară din nou în vis;
- b) să-i văd fața;
- c) să caut indicii sau îndrumări către cea din realitate.

Exista totuși posibilitatea să fi fost o femeie dintr-o poză veche, în prezent bătrână sau chiar decedată, dar eram destul de optimist, luând în considerare că, așa cum am menționat anterior,

nu visez morți.

Tocmai de-asta, următoarea dată când am visat-o am fost luat complet pe nepregătite, pentru că visul a fost legat de moarte.

308

Artificial

Cornel Bălan

S-a derulat în felul următor. Mă aflu la țară, la bunici, dar eram adult, ca acum. Erau și bunicii, în mod sigur îi auzeam, dar nu îi vedeam. Erau acolo, prin camere, fără să fie vizibili. A fost un vis din care m-am trezit teribil de amețit ca să-mi pot nota ceva. Apoi am readormit câteva ore până dimineța și datorită acestei pauze, detaliile s-au estompat - aveam câteva piese lipsă.

Am visat căruciorul din fiare sudate cu care bunicul, uneori, ducea gunoiul undeva, departe. Când a îmbătrânit, nu prea îl mai țineau picioarele să-1 care până unde trebuia și-1 răsturna într-un șanț unde nu era voie. Mi-era foarte rușine că făcea asta. În vis, era și frate-meu, mare așa cum e el acum. Avea o masă nouă, rabatabilă, probabil că o adusese din America, unde locuiește în prezent, și era o masă ciudată cum eu nu mai văzusem, pentru că se strângea cumva stil acordeon. Și când o strânsese nu dăduse atenție că sub masă se culcaseră trei sau patru pisoi mici. Spre oripilarea mea, îi strivise acolo.

Iubesc animalele. Toată viața am îndrăgit compania câinilor și pisicilor, iar acum pur și simplu mă teroriza imaginea acestor pisoi storciți, pe care nu îi vedeam decât cu ochii minții, dar al cărui mieunat deznădăjduit și din ce în ce mai stins îl auzeam perfect.

L-am întrebat dacă realizează ce a făcut. În

realitate, frate-meu e un tip moale, nu seamănă cu mine,

309

Artificial

Comei Bălan

e mai de treabă și foarte amabil cu toată lumea, ia cadouri la toate rudele, face convesatie cu toti - e altfel decât mine, nu ar alunga nici o furnică așezată pe halba lui de bere. În vis, totuși, nu era deloc afectat că omorâse probabil acești bieți pisoii.

Mi-era frică să desfac masa. Atâta timp cât nu o desfăceam, exista o posibilitate infimă ca ei să fie ok. Dar dacă o desfăceam, aș fi putut da cu ochii de coloane vertebrale rupte, fracturi deschise sau mațe răsfirate. Nu eram pregătit moral de așa ceva și nici nu voiam ca bunica să vadă treaba asta, așa că (exact ca în viața reală, când ai de făcut ceva ce nu-ți place) am amânat luarea unei decizii. Atunci (chiar atunci!) bunica a bătut la ușă și mi-a spus că la poartă s-a oprit o fată pe care ea nu o cunoaște, și că fata ar vrea să vorbească ceva cu mine.

— Oricine ar fi, i-am spus bunicii aproape răstit, transmite-i că sunt ocupat. Să vină mai târziu.

Bunica s-a conformat și uluitor pentru cum se comporta ea în realitate (pentru că nu bătea niciodată la ușă când intra) mi-a împins un șervețel pe sub ușă. Era numărul de telefon al fetei. L-am luat și l-am băgat destul de neglijent în buzunar, fără să dau atenție în ce buzunar anume și fără să am grijă să nu-l mototolesc. Mai pe seară mi-am dat seama că pisoii muriseră - în cameră începuse să miroasă a hoit. Mirosul dulceag mă scotea din minți. I-am reproșat încă o

Artificial Comei Bălan

lui frate-meu prostia, neglijența sau naiba știe cum să numesc ceea ce făcuse. I-am cerut să arunce masa la gunoi cu totul cu pisoii, dar el mi-a râs în nas.

— Odată ce nu ai spus din prima, acum ești și tu responsabil, ba chiar părtaș, așa că trebuie să cărăm masa amândoi!

L-am refuzat.

Așa că masa a rămas acolo cu noi, dar era o prezență de coșmar, pe care nu o puteam suporta, fapt ce m-a forțat să mă trezesc transpirat și cu psihicul la pământ.

M-am bucurat că fusese doar vis!

Datorită faptului că el se află într-un capăt al lumii iar eu la altul (în plus, spre deosebire de mine, el revine rar în țară) nu cred că l-am mai visat vreodată pe frate-meu. Când m-am trezit, mă afluam ca de obicei în întârziere undeva, așa că de-abia la pauza de masă am avut timp să-mi verific emailul. Și acolo, ca și pe Facebook, aveam un mesaj de la el: *A murit mamaia. Mama mi-a spus cu o zi întârziere, așa că din păcate nu mă pot duce la înmormântare. Știu că tu nici atât.*

Mi-am dat seama că visul era legat de moartea mă-măiței de la Giurgiu, cealaltă bunică a noastră. Cu două luni în urmă tocmai împlinise 88 de ani. Mi-am amintit cum odată eram acolo, în casa ei și ai mei se luaseră la ceartă. Degenerase din rău în mai rău, ea nu putuse să-i oprească. Ajunsese de taică-meu voia să o

Artificial Cornel Bălan

ia la bătaie pe mama de față cu mine și cu maicăsa. O alerga în jurul mesei, dar mama era iute și nu o putea prinde. Iar ea, săraca mamaia, încerca să-1 oprească pe el și alergau toți trei în jurul mesei. Eu eram în pat și mă uitam speriat cum se roteau ba într-un sens, ba în celălalt. Aveam vreo doisprezece ani.

Spre deosebire de fiu-său, a fost o femeie de treabă.

A A A

Intr-o altă dimineață m-am trezit cu o senzație stu- » »
pidă care m-a sâcâit toată ziua. Nu-mi puteam aminti mai nimic din ce se întâmplase peste noapte, în afara unor străfulgerări de emoție care îmi transmiteau dureri de cap inimaginabile și amintirea clară că ceva mă trezise în toiul nopții, altfel de ce mă ridicasem înfrigurat să găsesc ceva sub fața de masă în stil macrameu? Ce anume visasem, ce mă împinsese să merg ca un somnambul prin cameră, după ce anume scotocisem ca un apucat pe sub fața de masă? Mi-am amintit cu teamă cum unul dintre prietenii mei din facultate (despre care am scris și într-un roman de-al meu - nepublicat, desigur) începuse să dea primele semne de schizofrenie exact așa: trezindu-se noaptea din somn, făcând chestii groaznice; asta se întâmplase cu mult timp în urmă, de un 1 Mai la mare, într-o cameră de hotel din Neptun, pe care o împărțeam cu el și alți doi. Se mas-

Artificial Comei Bălan

turba sub pătură de față cu noi, fără nici cea mai mică reținere, purta dialoguri cu un demon care-i spunea ce să facă, iar pe doi mai, noaptea, se sculase brusc din pat și ciocănisese cu furie la ușa unor necunoscuți de vis-a-vis. Demonul îi comandase să facă asta și în plus îi ceruse să-l bată pe cel care-i va deschide.

Îmi dau seama cât de confuz pare ce spun aici, dar așa s-a întâmplat, iar ce spun aici e purul adevăr. Realitatea e realitate, iar visul e vis, și uneori realitatea e mai teribilă decât cel mai înfrorător coșmar, în timp ce alteori visele sunt mai dulci decât cele mai fericite zile pe care le-ai trăit în viața asta, uneori bizar de lungă.

Mi-era teamă că somniferele pe care le luam (de acum în cantitate exagerată) precum și stresul că îmi pierdusem serviciul (pe seama comportamentului meu neglijent și a ieșirilor din sedințe) mă împingeau în direcția problemelor psihice și că acesta era doar începutul a ce urma să vină cu forță - asemeni unui val uriaș care , » să mă dărâme din picioare. Eram foarte puternic, dar nu din punct de vedere psihic. Minteă îmi era fragilă, neajutorată, ca de copil. Nu cumva mă îndreptam către o gaură neagră, un iad din al cărui labirint nu voi mai ști niciodată să ies, sfârșind poate internat într-un spital de boli nervoase, asemenea fostului meu prieten?

Mi-au fost necesare alte două nopți și alte câteva vise pentru a-l putea reconstitui pe cel care mă făcuse să caut sub fata de masă.

Mă afluam într-un club din Dubai, unde în realitate chiar fusesem mai demult, într-o călătorie de afaceri. Eram acolo cu un manager german venit de la sediul central al firmei, Helmuth. În vis observasem două fete neînsoțite, la o masă alăturată, care din când în când ne priveau zâmbind. M-am dus la ele și le-am invitat la dans, cu toate că Helmuth a spus că dansează cu ele, dar să nu-mi pun speranțe că mă va secunda în fazele următoare (dacă ar fi fost cazul), cu justificarea că e însurat de curând și chiar își iubește foarte mult soția, mult mai frumoasă decât oricare din cele două de la masă (eu mă oferisem să mă cuplez cu blonda, destul de ștearsă în comparație cu bruneta pe care acceptam să i-o cedez din start). După dans, fetele au venit la masa noastră și toți patru am comandat un cofer cu o băutură numită *screivdriver*. Chiar băusem asta cu Helmuth în clubul din Dubai: gheață, vodcă, orange juice și felii de portocală. Cu puțin înainte de închiderea clubului, bruneta s-a ridicat în picioare învitându-mă la dans, ceea ce aproape inexplicabil a trezit brusc interesul lui Helmuth asupra ei. Avea un trup fain, picioare frumoase, păr des, lung și răsucit la capete, îi ajungea mai jos de umeri. O față minionă, cu un nas ca un botic de iepuraș și ochi cu iriși mari, negri, halucinanți. Dintr-odată, Helmuth se răzgândise, o voia pentru el. Situația era bizară, cum deja blonda mă pupase și ea o dată, scurt, pe obraz, și atunci bru-

neta încă fără nume a rezolvat dilema în felul următor: mi-a strecurat în palmă un șervețel pe care era scris numărul ei de telefon. Mi-a șoptit discret la ureche că cel mai frumos ar fi ca ele să plece primele: să ne prefacem amândoi, și eu și ea dezinteresați, apoi a doua zi, când eu scăpăm de Helmuth și ea de amica blondă, ar fi urmat să o sun.

În toiul celei de-a treia nopți mă trezisem amețit, cu senzația teribilă că ea era femeia pe care o căutam și cum o voi găsi fără numărul de telefon?! Avusesem visul recurent, ca o continuare, fără ea; doar senzația pierderii, atât a ei cât și a șansei de a o revedea. Mi se părea mai mult decât posibil că, distrat cum sunt, mă ștersesem din greșeală cu șervețelul și îl aruncasem la gunoi! Fără să pot face distincția dintre vis și realitate, căutasem iar ca un nebun acel șervețel, mai întâi sub fața de masă, apoi răsturnasem lângă birou coșul în care reciclez hârtia, apoi începusem să plâng lângă pat:

— Cum o să te mai găsesc eu pe tine, cum naiba mai dau de tine acum?... fără telefon, sunt pierdut! o, Doamne... unde te găsesc?

După care, inexplicabil, adormisem la loc și presupun că trăirile viselor următoare se înregistraseră peste memoria primului vis, așa cum cum se întâmpla pe vremuri cu banda de casetă video înainte de apariția aparatelor digitale.

Dar coșul cu hârtii pe care îl găsisem răsturnat lângă birou mi-a amintit totul și astfel am ajuns să

reconstitui ce am povestit aici.

■fr -fr

În scurt timp, efectul somniferelor a devenit nesatisfăcător. Nu-mi ajungea că dormeam mult - voiam să visez mai mult. Iar dormitul nu implica automat creșterea perioadei de somn cu vise. Am făcut incredibila descoperire într-un anticariat de pe strada Rondă, când, răsfoind un jurnal științific din septembrie 1963, am dat peste un articol în care se vorbea despre experimentele unui speolog norvegian. Tipul petrecuse șase luni sub pământ, într-o izolare completă. Complet irelevant pentru povestea mea, dar de remarcat faptul că speologul fusese norvegian, peștera din Texas, iar fondurile de cercetare preveniseră de la armata franceză.

Descoperirile norvegianului puseseră bazele unui domeniu de care nu auzisem, Cronobiologia - acea parte a biologiei care se ocupă cu studierea fenomenelor fiziologice periodice, repetabile în cadrul organismelor vii și astfel aflate continuu sub influența acțiunii unor factori externi: succesiunea anotimpurilor, rotația Pământului în jurul axei sale, cald/frig. În grupa acestor fenomene erau incluse și bioritmurile și ritmul circa-

316

Artificial

Cornel Bălan

dian, adică acel ciclu de 24 de ore din care oamenilor le erau rezervate opt ore pentru somn. Am găsit uluitoare următoarea informație: doar în prezența luminii soarelui ne sunt mulțumitoare

opt ore de somn. în absența oricărei informații legate de timp, fără ceas, radio, lumină naturală, somnul norvegianului din subteran ajunsese în scurt timp să se stabilizeze la un ciclu de 48 de ore: 34 de ore de veghe urmate de 14 de somn!

Toți cei opt oameni care repetaseră experimentul de izolare completă experimentaseră același ritm biologic de neînțeles. Și într-adevăr, oamenii de știință nu putuseră oferi o explicație pentru această anomalie: de ce bioritmul se stabilizea la un ciclu de 48 de ore?

Ca și cum nu existau deja destule beneficii (o rată îmbunătățită a timpului de veghe raportat la perioada de somn, precum și *o senzație de înjumătățire a timpului real* din starea de trezire) raportul științific mai menționa o altă descoperire uluitoare făcută în urma aceluiasi experiment: corelația care există între timpul pe care-1 petreci treaz și numărul de minute *în plus* pe care ți-1 petreci în acea parte a somnului cunoscută sub denumirea stadiul REM - adică acea parte a somnului cu vise care mă interesa pe mine.

Pentru fiecare zece minute în plus petrecute în stare de veghe, stadiul REM creștea cu aproximativ un minut. Eram înnebunit să simt pe pielea mea senzația aia de visare în draci, cum trebuie să fi simțit

317

Artificial Cornel Bălan

acei oameni care dormiseră treizeci și patru de ore non-stop.

ir ir ir

Bunicii îmi lăsaseră moșternire o cabană izolată, mai sus de comuna Dumitrești, în munții Vrancei, în mijlocul unui hectar de pădure care fusese defrișat ca-n palmă de hoții de cherestea. Rămăseseră șase mesteceni în jurul cabanei și în rest, cât vedeai cu ochii, doar trunchiuri tăiate. Mi-am placat geamurile, am antifonat cât m-am priceput de bine, am construit o cameră în subteran și mi-am montat acolo un cort - exact cum procedase exploratorul norvegian. Aveam conserve, fructe uscate, vitamine, somnifere și apă pentru cel puțin șase luni, o bibliotecă virtuală cu cărți și cel mai important, am copiat pagină cu pagină un blog despre vise. Se găseau relatate acolo, sub anonimat, vise aiuritoare, coșmare nebunești, dorințe obscene, pedepse diavolești, iar cele mai comune tipuri de vise erau listate pe categorii, în ordine alfabetică, cu explicațiile psihologilor presărate de comentariile utilizatorilor. La litera A, de exemplu, existau vise despre avort, abces, aeroport, aer condiționat, antilopă, amputare, avalanșă. De cele mai multe ori explicațiile erau logice, de bun simț, uneori chiar banale și nici nu putea fi altfel pentru că, după părerea mea, semnificația visului

318

Artificial Comei Bălan

e ascunsă în detalii. La „vis cu avalanșă” găseai asta: *Așa cum știm, o avalanșă este formată din zăpadă, iar în esență zăpada este apă înghețată - apa în sine indică dezechilibru emoțional. Deci, ce înseamnă toate acestea? Visul unei avalanșe simbolizează un amestec de emoții ascunse în voi,*

emoții care nu au fost exprimate altora. A te găsi în mijlocul unei avalanșe indică cel mai adesea că te afli într-un argument ciudat sau o situație pe care nu o poți controla. Psihologic, îți dorești să recâștigi controlul asupra vieții tale, iar acest vis indică faptul că te simți în pericol de a pierde controlul.

Citeam, dormeam, scriam, mâneam și iar dormeam. Spre deosebire de savantul norvegian, îmi lusem audiobooks, o colecție de filme digitale și câteva sute de ore de interviuri și emisiuni radio, piese de teatru radiofonic. Nu îmi notam câte cicluri de somn treceau, nu eram interesat să fac comparația între cât simțisem că a trecut și cât trecuse, scopul meu fiind diferit de al celor care studiau cronobiologia - eu studiam visele mele. Și nu orice fel de vise, ci acelea care îmi puteau da indicii care m-ar fi putut conduce către bruneta din vis. Ca un făcut, cel puțin la început singura femeie pe care o visam des era bunica. O visam exact în ipostaza în care o găseam în copilărie, când mă trezeam din somn dimineața: tăia zarzavatul în camera de alături, vorbea singură, trântea cratițe, îmi striga peste ușă să mă trezesc dacă nu vreau să îmi rămână ochii lipiți de atâta

somn, îmi spunea ce mâncare mă așteaptă, vorbea cu pisica sau cu puii de găină care intrau în bucătăria de vară.

La index, am intrat pe „vis cu rude apropiate” unde blogul spunea că îți visezi bunica atunci când ai nevoie de protecție, afecțiune și atenție.

Dacă ai avut o relație foarte strânsă cu bunica ta și o visezi des, în special când ai de rezolvat o problemă, atunci, posibil, ea este îngerul tău păzitor. Fă-ți timp să te gândești la ea, aprinde-i o lumânare în semn de respect, pentru că ea te protejează de relele lumii.

Din prevedere, pe lângă lanternă luasem cu mine în subteran și lumânări, așa că oricât de ciudat ar suna, am făcut ce-mi sugera blogul, am aprins o lumânare bunicii, m-am rugat pentru sufletul ei și m-am gândit ce ciudat mă simțeam. Rupt de viață și de realitate, eram mai aproape de ea ca oricând. Nu eram în lumea morților, dar nici foarte departe. Mă aflam în subteran, în lumea viselor. Mă simțeam minunat, nemuritor. Și pe bună dreptate, timpul curgea diferit pentru mine. Mă gândeam la bruneta din vis și la versurile din De- peche Mode: *To make you mine I have all the time in the world.*

Simțurile îmi erau complet perturbate. Înconjurat de întuneric, memoria nu mai înregistrează trecerea timpului la fel. Nemaexistând evenimente de care să legi zilele, orele trec exact la fel, una după alta și începi să uiți. Habar nu aveam ce făcusem cu o zi sau două

înainte. Nu aveam nicio idee la ce mă gândisem sau ce citisem. Toată șederea se simțea ca o zi lungă, imensă. O zi care se întindea pe luni de zile, așa simțeam. Mâneam când mi-era foame și mă culcam când mi-era somn. Uneori mi se părea că simt cum cineva aruncă cu pietricele în mine, dar doar mi se părea. Mi se întâmpla să aud

zgomote, ca de ceas cu arcuri lipsă, stricat, care bate cum vrea el și atunci îmi aminteam când, copil fiind, bunica mă păcălea că exista ceasul casei, dar nimeni nu știe unde e ascuns în pereți. De la prea mult întuneric începeam să văd chestii în beznă. Forme de floricele, multiplicare ca văzute printr-un caleidoscop. Un șir de omuleți mici, galbeni cu șepci negre care se țineau de mână ca la horă, altădată un alai de veverițe, toate la fel, cu rucsăcei mici în spate, unele verticale, altele poziționate cu capul în jos. Când mă trezeam nu știam dacă dormisem doar două ore sau șaptesprezece. Cert era că mă simțeam mai odihnit ca oricând. În viața mea de dinainte nu reușisem niciodată să îmi opresc gândurile, adică să nu mă gândesc la nimic, fie și pentru o scurtă secundă. În izolarea aia mi se întâmpla des. Mă uitam în gol, în întuneric, și pur și simplu nu mă gândeam la nimic. Era cea mai bună formă de relaxare posibilă. Deseori mă întrebam dacă nu cumva unul din efectele teoriei relativității lui Einstein - cu exemplul astronautului care pleacă în spațiu și revine după sute de ani tot tânăr -, nu era aplicabilă într-o

321

Artificial

Cornel Bălan

mai mică măsură și situației sau experimentului gândit de mine. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea mai posibil. Mă distra la culme ideea că dacă stau trei ani sub pământ, rupt de trecerea timpului, aș reveni la suprafață de-o seamă cu fratele meu mai mic.

Așa am început să mă stresez. Dacă, prin absurd, era adevărat și dacă bruneta din vis exista

și în realitate, nu aveam să o gădesc bătrână când ieșeam de aici? Nici măcar nu știam cât timp reușisem să stau în subteran. Adevărul e că mă plictisise de conserve, iar mirosul de smochine uscate deja îl asociazam cu cel de latrine. Nu îmi mai aminteam cum miroase, de exemplu, o floare de mușetel, încercam să-mi aduc aminte acordurile pe care începe *The Simpsons* și nu reușeam. Poate că femeia brunetă era moartea? Așa frumoasă? I-am aprins iar o lumânare bunicii, deși nu o mai visasem. Chiar credeam că e îngerul meu păzitor. Când eram mic și ea îmi închina perna înainte să adorm, întotdeauna visam frumos. Că zbor, că primesc cadouri, că alerg printr-un câmp de trifoi și mă rostogolesc prin fân. M-am rugat de ea: așa cum putea, din cealaltă lume, să-mi mai închine o dată perna cu mâna ei. Începeam să cred că tot ce realizam prin izolare era să evit să-mi trăiesc viața. Poate că din contră, era de-ajuns să mă plimb și să cutreier lumea ca să dau de ea. Poți schimba ce ți-a fost scris? *Îți poți schimba soarta și forța o femeie ce nu-ți e dat să o întâlnești, să o întâlnești?*

322

Artificial

Comei Bălan

Când mi s-a făcut somn, am pus capul pe perna pe care mi-am imaginat că o închinase bunica.

Am visat că trebuia să-l sun pe Adrian, colegul cu care lucrasem la redacția ziarului înainte să fiu dat afară. Normal ar fi fost ca *Rubrica Cititorului* să fi fost desființată demult, dar ani de-a rândul directorul nostru considerase că e mai ușor să mă plătească pe mine și pe Adrian să compunem toată ziua răspunsuri și solicitări false, decât să ne

desfacă contractul de muncă. Adevărul e că aveam niște salarii de mizerie. Era dificil să schimbăm mereu stilul. Ba să scrii ca un pensionar, ba ca o femeie la menopauză, ba ca un veșnic îndrăgostit. Nici măcar nu semnam cu numele noastre. Era cea mai absurdă formă de *ghostwriting*. Până la urmă, doar Adrian supraviețuise acolo, eu nu.

În vis se făcea că-mi uitasem în birou certificatul de naștere sau alt document important și el îmi spunea să-l sun ca să mi-l aducă la intrarea clădirii.

Altceva nu visasem. Nimic. Nicio femeie. Nici măcar un obiect care să te facă să te gândești la o femeie, cum ar fi un evantai.

Am hotărât că stătusem, probabil, destul și oricum îmi doream foarte mult să-l sun imediat pe Adrian, dar era așa., ca pofta de a mușca dintr-un măr copt - o urgență de neoprit. Am urcat cu greu scările pivniței și m-am bucurat să constat că afară era noapte și că din mestecenii din jurul cabanei cântau cicade. Am

323

Artificial

Cornel Bălan

înțeles perfect șocul pe care îl au astronauții când revin din spațiu. Nici nu mai știam să merg. Mi-am băgat mobilul în priză și am verificat cu ochi flămânzi cât era ceasul și dacă puteam să-l sun. Era 12 noaptea, dar l-aș fi trezit și după miezul nopții. Voiam să mă aud vorbind.

— Nu mai e așa de rău, adică tot nu se fac angajări, dar măcar nu se mai fac nici concedieri. Acum au rămas numai oameni pricepuți, așa că ținem ziarul pe linie de plutire. Adică mai ia apă, dar încă reușim să o scoatem repede cu gălețile și

să nu ne scufundăm. După ce-ai plecat tu, o perioadă a fost groaznic, chiar nu aveam cu cine să mai rămân la băute.

Am trecut peste remarca lui tendențioasă și l-am întrebat dacă rubrica mergea înainte.

— Asta voiam să-ți spun, că în sfârșit au închis rubrica. După cât timp? Era de la înființarea ziarului! Vreo paispe ani. Și chestia cea mai tare: când am închis rubrica, am început să primim în sfârșit zeci de reacții de la cititori, că de ce am închis rubrica!

— Prea târziu!

— Exact! Mult prea târziu.

— Voiam să te întreb: am uitat ceva pe acolo, vreun document?

— Nu, nimic. De ce? E ceva ce-ți lipsește și crezi că l-ai lăsat aici?

Pentru câteva secunde doar am tăcut copleșit de propria inutilitate. Mă simțeam caraghios cu toate vi-

324

Artificial Comei Bălan

sele mele și toate premonițiile care nu însemnau nimic și nu duceau nicăieri.

J

— Nu am pierdut nimic. Doar întrebam. Știi, am plecat cam pe grabă și pe urmă nu am mai apucat să vorbim. Apropo, cât timp a trecut de când am fost dat afară?

— Păi suntem în octombrie, deci opt luni.

Mi s-a tăiat respirația. Până să aud cuvântul octombrie, fusesem convins că rezistasem trei-patru luni în loc de șase, din martie până la final de mai și de-asta era așa răcoare. De fapt, stătusem sub pământ vreo opt luni.

— Bine, atunci te las. Mai vorbim.

— Stai!

- Ce e?

— Mai e ceva neimportant. După ce te-au dat afară, au uitat să îți desființeze cutia poștală. Mai primeai reclame, cataloage. Și ai primit și o scrisoare. M-am gândit că sigur e tot vreo reclamă, că venea din Germania și știam că tu nu ai pe nimeni în Germania. Dar ca să fiu sigur, înainte să ți-o arunc la gunoi... am deschis-o.

— Și ce naiba era? Chiar nu am pe nimeni în Germania.

Adrian râdea, îi auzeam pufăielile, râsul lui tipic.

— Știi când ai inventat tu povestea fetei care a avut un accident de circulație venind de la ski astă-iarnă ♦

325

Artificial

Comei Bălan

cu taică-su, iar taică-su și-a pierdut viața la reanimare, iar ea a rămas cu o mare depresie, a pierdut facultatea etc. etc.?

— Da, parcă îmi amintesc ceva.

La vremea aia lui nu-i spuseseam că era o poveste inventată nu de mine, ci de taică-meu.

— Păi, trebuie să-ți amintești! Ești obligat să-ți amintești, domnule, si știi de ce?

— De ce?

— Nebunul ăla din Germania pretinde că a fost coleg de facultate cu Bianca Vlasie și că...

— Stai! Cine e Bianca Vlasie?

— Tu ai dat în articol doar inițialele B.V. El spune că e Bianca Vlasie, că au terminat facultatea de Drept împreună, exact promoția menționată de tine. Pierduse complet legătura cu

ea, până să afle din ziar de nenorocirea prin care trece biata fată.

— Ce tăcănit! Eu nu am spus nicăieri că ar chema-o Bianca.

— Păi știi care-i faza tare?

— Care?

— Zi tu alt nume de fată care începe cu b, în afară de Beatrice și Bianca?

Asta îmi lipsea, după opt luni de stat sub pământ. Să găsesc nume de fete care încep cu b.

— Tipul e cât se poate de serios. Vrea să-l pui în legătură cu Bianca, să-i doneze cinci mii de euro. Sau,

326

Artificial Cornel Bălan

dacă ea e tot deprimată, să-ți dea ție cei cinci mii și să-i dai tu, din partea lui. Am aici telefonul lui din Hamburg și adresa e-mail. Deci, ce fac?

— Nimic, ce să faci? Doar nu crezi că o să mă bucur la cinci mii de euro pe degeaba? Altceva?

Prin *altceva* mă referisem la alte chestii în afară de scrisoarea tipului din Germania, dar el a înțeles pe dos.

— Zice că era cea mai frumoasă brunetă din toată facultatea și ce păcat că a suferit așa un accident groaznic.

— Brunetă?

— Da. O brunetă frumoasă foc.

— Ok. Dă-mi telefonul lui. O să-l sun, de curiozitate.

— Deci, ai nevoie de ăia cinci mii, de fapt!

— Deloc. Vreau să mă conving că e adevărat ce cred.

— Și ce crezi, mă rog?

— Că *face* pe binefăcătorul, că nu a cunoscut nicio Bianca Vlasie și că așa cum eu am inventat povestea accidentului, și el a inventat explicația darului. Ca să nu pară ciudat că dă cinci mii de euro unei necunoscute.

— Ai ceva de scris?

■ *fr* ir A

327

Artificial

Cornel Bălan

Sub pământ mă umflasem de somn și l-aș fi sunat imediat pe Sebastian Hosszu, dacă în Hamburg nu ar fi fost tot noapte, ca și în Vrancea. Toată povestea aparținea parcă de beciul în care stătusem atâtea luni, nu de realitate. Pe taică-meu îl mintisem că am luat un contract pe un vapor de croazieră, luni de zile voi fi pe altă emisferă, mereu pe invers cu fusul orar, în plus nu ne lasă să ne pierdem timpul pe telefon. L-am sunat să-i spun că m-am întors în țară. S-a bucurat, cu toate că îl trezisem din somn. Si eu m-am bucurat. Chiar

5
simțeam ca și cum mă întorsesem în țară după o lungă și extenuantă călătorie și chiar fusesem îngrijorat pentru el - la vârsta lui înaintată și cu tușea lui seacă. Cui- ♦

mea, murise femeia cu care trăia, mult mai tânără ca el și aparent sănătoasă. Infarct. Acum, băiatul ei voia să-1 dea afară din casă și tata mă întreba dacă pot să-1 împrumut cu niște bani, să-1 ajut cu mutarea și să-și găsească ceva ieftin cu chirie. În noaptea aia doar am mers. Am mers vreo treizeci și ceva de kilometri, până s-a făcut ziuă. Aveam foarte multă energie, pe care o acumulasem sub

pământ. Mi-era poftă să mănânc mâncare gătită, ciorbe, ciulamale, mâncare de ștevie. Nu știu de ce nu îmi era poftă deloc de carne. Doar de mâncare cu legume și mult sos. Gândul la mici sau la fripturi îmi făcea rău. Natura o percepeam ca pe o persoană vie, cum nu văzusem atâta timp cer, frunze, păsări și stele. Din loc în loc, pe pământ erau presă-

328

Artificial Cornel Bălan

rate începuturi de toamnă: frunze sfărâmate, iarbă uscată. Simțeam că îmbătrânisem apoi întinerisem la loc și-o luasem de la capăt. Izolarea acționase asupra mea ca un buton de resetare.

Viața e totuși ca un act de sinucidere amânat perpetuu, construiești lumi iluzorii ca să scapi de realitate, metode, diverse bărci de salvare, în tot și în toate există o mare pierdere și un mare drum pe care mergi și tot mergi până te trezești iar și iar pe o aceeași bancă unde nu ai voie să dormi și poți fi arestat pentru vagabondaj.

În cele din urmă s-au deschis braseriile, mi-am luat ceva de mâncare mirându-mă de ce mulți bani economisiseam prin inactivitatea mea de opt luni. Chelnerul, picolița, femeia de la casă, oamenii de pe stradă, toți arătau ca niște extraterestri. Eu, cel care mă infiltra- sem printre ei, pe planeta lor, treceam neobservat, iar asta îmi dădea o mare satisfacție. Aveam impresia că în cele din urmă mă lecuiseam de obsesia femeii din vis - plătisem un preț destul de piperat pentru o himeră, iar cele opt luni mă învățaseră să apreciez frumosul pe care înainte nu-1 puteam vedea din cauza peliculei artificială construite în fața ochilor. »

După ce am plătit, l-am sunat pe Sebastian Hosszu, cu care am avut o discuție halucinantă. Își

dădea cu- 1 *

vântul că a cunoscut-o pe fata inventată de mine, că toate coordonatele corespundeau sută la sută cu Bianca

329

Artificial

Comei Bălan

Vlasie, în plus câștiga foarte bine ca programator și cinci mii de euro nu însemnau pentru el mare lucru, îmi cerea numărul de cont, sucursala și banca, pentru a-mi putea vira banii.

— Și spuneți că ați terminat Dreptul în 1998?

— Da, în grupă cu Bianca. În plus, sunt ca și ea, din Pitești.

— Din Pitesti?

— Nu ați spus că a pățit ghinionul când se ducea cu tatăl ei la Pitești?

— Ba da, am îngăimat.

— În plus, Bianca scria poezii încă din facultate. Poezii foarte frumoase. Dar nu reușea să și le publice. Mă bucur că între timp a reușit, chiar merită, avea mult talent. Stiti cumva dacă la momentul accidentului avea prieten?

— Avea, dar între timp a părăsit-o, am mințit din automatism.

— Ce păcat, ce păcat... o fată atât de frumoasă ca ea. O să rămână paralizată?

— Sincer să fiu, am cam pierdut legătura. Am publicat apelul cu mai bine de un an în urmă. Între timp, nici nu mai lucrez la ziar.

M-a rugat să fac tot posibilul să dau de ea și să-i dau banii din partea lui. Nici nu trebuia să-i spun ei că sunt din partea lui. Un donator anonim și e de ajuns. L-am asigurat că aș putea, dar că va fi foarte greu să o mai

Artificial Cornel Bălan

găsesc după atâta timp, pentru că în spitalul Elias, unde dădusem eu de ea, sigur nu mai putea fi.

— Ok, dar asta nu e o mare piedică. Doar v-am spus că și ea și eu suntem din Pitești. Am terminat la același » » * » liceu, eu sunt însă cu un an mai mare.

— Și atunci cum ați fost colegi de facultate?

— Păi, după liceu eu am mai pierdut un an cu armata.

— Ce liceu, dacă nu va supărați?

— Colegiul Brătianu.

A A A

Nu o să regret niciodată pașii făcuți după încheierea convorbirii cu el.

Nu știu câți oameni de pe planeta asta se pot lăuda că au simțit ce am simțit eu. Că s-au gândit atât de intens la ceva sau *la cineva*, încât au schimbat cursul lucrurilor, că au influențat cât de puțin mersul Universului. Cel puțin asta cred. Mi-a luat câteva săptămâni să ajung în Pitești, la colegiul Brătianu, să caut adresa părinților ei (nu, nu muriseră) să dau de Bianca, să o privesc, să fiu uimit de uluitoarea asemănare cu femeia din vis, să mă întreb dacă si dezbrăcată arăta așa cum o simțisem eu când îmi plimbasesm palmele pe trupul ei imaginat. La început am privit-o de la distanță, ca un intrus, dar în niciun caz ca un străin - din moment ce îmi era atât de familiară.

După ce am reușit, prin tertipuri și ingeniozitate, să fac cunoștință cu ea, m-am bucurat mai tare decât » »
dacă aș fi câștigat la Loto.

Acum, la mai bine de zece ani de la accidentul auto în care și-a pierdut viața, pot să spun că a fost singura mare iubire a vieții mele. »

Conducea alături de tatăl ei, într-un Opel Corsa, pe autostrada București-Pitești, când au fost acroșati de un tir.

Cum am scris...

Femeia din vis

Este singura mea povestire care s-ar încadra la genul *fantasy* și totodată una dintre cele pe care le

consider eu foarte reușite. Ideea mi-a fost oferită cadou, cu mulți ani în urmă, de un bun amic de-al meu, jurnalist. Un timp, el lucrase la un cotidian cunoscut din capitală, la care, împreună cu un alt coleg, avea grijă de așa-numita rubrică „a cititorului”. Exact ca și în povestea mea, tot ce făceau ei acolo era să conceapă scrisori și să le semneze cu inițiale sau doar cu numele mic, ca și cum erau scrise de cititori, apoi să le publice. Subiectul trebuia să fie captivant și să incite adevărații cititori să răspundă. Intr-o bună zi, după ce a inventat povestea tristă pe care o relatez pe larg în „Femeia din Vis”, primește un telefon din Germania, de la un inginer român emigrat în Frankfurt, care pretindea că o știe pe fata paralizată al cărui tată a murit în accidentul de mașină. Numele mic și inițiala corespundeau, la fel și facultatea, orașul natal al fetei etc. Omul insista că voia să o ajute neapărat, cerea detalii de contact pentru a trimite o sumă destul de mare de bani. Amicul meu nu numai că a fost pe moment șocat, dar ani de zile după aceea, când mi-o povestea mie, era de asemenea tranfigurat de emoția experienței trăite atunci. Senzația de a experimenta legenda lui Pygmalion pe propria piele: cu articolul lui inventat la ziar crease, undeva aici, pe Pământ, o fată reală.

Am scris atunci o povestire destul de lungă, dar pe care nu am putut să o termin. A fost publicată pe un site, așa

333

Artificial

Cornel Bălan

cum era, fără sfârșit. Doi ani mai târziu, am publicat o a doua povestire, cumva asemănătoare ca stil, tot la persoana întâia și tot neterminată.

A trebuit să mai treacă un timp până să realizez că am două povestiri neterminate, pe care le pot combina într-una de care să fiu mulțumit.

Alegeri

„Convingerile sunt alegeri. Mai întâi alegi în ceea ce crezi, iar mai apoi credința îți afectează alegerile pe care le faci.”

Roy Bennett

Câteodată, când trecea mult ora prânzului și nevas- tă-sa întârzia, Bill devenea nervos. După ce că el făcea tot, mai trebuia să și aștepte după tabieturile ei. Oricum, de când plecaseră copiii la universitate, nu mai găteau prea sofisticat, ca pe vremuri. Copiii erau ai lui, din prima căsătorie, dar Julia se dovedise a fi o mamă bună, îi crescuse de parcă ar fi fost ai ei.

Mereu spusese că vor trece pe salate atunci când vor rămâne singuri și Bill se ținuse de cuvânt.

Si cum salata e ușor de făcut, o terminase. Pusese cas- tronul pe masă, tacâmurile, paharele cu apă și aștepta.

Urmărea pe fereastră silueta vecinei de vis-ă-vis, care tundea iarba, când, în sfârșit, auzi pașii Juliei coborând scările. Vecina cea nouă era mai tânără ca Julia și pentru că i se păru atractivă, se îndepărtă de fereastră cu un sentiment de vinovăție.

Artificial

Cornel Bălan

— Ce ti-a luat asa de mult? , >

Și fără să mai aștepte răspunsul:

— îți promit că data viitoare o să încep să mănânc singur. Uite, vecina care s-a mutat aici:

tunde iarba și pun pariu că tot ea pune și masa. Și e tot femeie.

— Scuze! După ce înfulecă primii câțiva zeci de dumicați, ca prin minune Bill se calmă. De-abia atunci, din experiență, Julia știa că e în siguranță să înceapă conversația cu el, ferită de orice răbufnire.

— Vecinii ăștia noi sunt la fel ca și familia Stevens...

— Sunt la fel ca și familia Stevens?! Nu se poate... Deja ar fi prea mulți. Păi am vorbit ieri cu el. Chiar am vorbit câteva minute bune. Suna ca un om normal.

— Da? Și despre ce ați vorbit?

— Spunea că are probleme cu chiuveta, picură pe dedesubt și trebuie să schimbe o garnitură și că acum, dacă nu te pricepi să faci singur mici reparații, te costă cât nu face să chemi un robot instalator. Si că e absurd ,

cum de a ajuns să coste serviciul unui robot mai mult decât să-ți iei cea mai ieftină pisică. Adică aluzii că orice meseriaș de pe vremuri costa o nimica toată în comparație cu nebunia de acum. De parcă mai poți chema pe cineva care nu are licență! De parcă ar mai exista undeva în țara asta muncă la negru. Nu ai decât două opțiuni: să repari singur sau să ceri asistență la Asociația de locatari. Care îți vor trimite robotul lor » « pe cheltuiala ta.

— Ok, dar asta nu înseamnă nimic.

— Cum nu înseamnă nimic? Practic, se plângea că roboții sunt o pacoste. Și atunci? Atunci chiar mi se pare imposibil.

Julia spuse câteva cuvinte de laudă la adresa cinei. Bill acceptă să divulge secretul gustului perfect în materie de salate. Să fie acrite cu zeamă de lămâie, dar și cu un strop de oțet balsamic. Și niciun pic de sare.

— Eu mă gândesc, continuă Julia, că nu avem de unde ști cât de deplorabil ar arăta zona asta a orașului dacă nu ar fi ei. Tii minte când au închis fabrica GM? Câți > ♦ oameni au fost dați afară? Cinci mii doar în fabrică, dar câte companii lucrau pe lângă fabrică? Câte ateliere de prelucrare, servicii de livrare s-or fi închis? Nici măcar nu știm. Doar ne-am dat seama când s-a golit cartierul, pentru că oamenii s-au mutat la microferme cu banii de lichidare. Și atunci, nu ți se pare că acel cineva care a venit cu ideea că dacă robotizarea a făcut ca părți ale orașului să pară moarte, tot roboții trebuie să-1 reînvie, să se simtă iar cum a fost? Mie îmi place să-1 văd iar animat. Ce mă interesează pe mine că ăla e ființă umană ca noi, și celălalt e robot, dacă nici măcar nu se cunoaște? »

— Pe mine mă indispune chestia asta. De exemplu, să nu avem habar în ce proporție strada noastră este ocupată de ei. Serios, aș vrea să știu că 20% simt roboți. Mi-ar facea bine.

337

Artificial

Comei Bălan

— Dar dacă ai afla că *noi* suntem 20%?

Bill se opri cu frunzele de salată înfipite în dinții furculiței, la câțiva centimetri de gură, atât de tare îl alertase presupunerea neveste-sii.

— Așa puțini? Cred că aș începe să am coșmaruri. Știi ce îmi dă frisoane cel mai tare?

»

— Că nu îi putem deosebi, mi-ai mai spus. Vai, nu știu de ce oți fi voi, bărbații, atât de robofobi?

— Robofob, cine a zis că sunt robofob? Doar că mi se pare o chestiune de principiu. Să fie ca pe vremuri, niște sondaje demografice. Nu era asta un lucru bun? Să știi câți bătrâni, câți copii există într-o țară? Câți emigranți și câți asiatici? Câți boi și câte vaci?

— Bill, știi bine că asta ar fi o violare a drepturilor individului. Tu, cu bunică-tu care a făcut schimbare de sex, ar trebui să înțelegi...

Așa era, bunicul lui Bill se născuse femeie, dar pe la vârsta de treizeci și patru de ani se hotărâse să devină bărbat. Ii spusese secretul asta doar Juliei, nu și copiilor și, în urmă cu câțiva ani, băiatul lor făcuse o glumă întrebându-l pe Bill dacă realiza ce dată importantă se celebrase în week-end, iar ei uitaseră complet de ea. „Ce dată?” „Ziua internațională a transexualilor!” Desigur, lui Bill îi picase rău gluma. Asta se întâmplă când ții secrete: poți primi palme și ești obligat să ascunzi că le-ai primit. Ba chiar uneori ești forțat să mai și râzi.

338

Artificial

Comei Bălan

— Oamenii chiar au nevoie să țină private unele informații. Că periodic te ia depresia: e dreptul fiecăruia să voluntarieze informația sau invers, să o țină as- » ' »

cunsă. Sau că ti-ai schimbat sexul acum treizeci de ani. E dreptul tău să nu știe nimeni că ai avut în pantaloni opusul a ce ai acum. Ei bine, oamenii au prejudecăți și tot oamenii au slăbiciuni și sentimente. Oamenii pot fi răniți, pe când roboții nu pot fi răniți cu nimic. Cu toate astea, un isteț a

preluat teoria asta generală a protejării aproapelui și a spus că dacă oamenii și animalele au drepturi care trebuie protejate, atunci cu siguranță și roboții au drepturi și trebuie protejați, de asemenea.

— Da, în principiu așa au făcut. Au ales din fapte doar ceea ce le servește drept argument pentru ei și i-au acuzat pe cei din grupul advers fix de mișcările pe care le-au făcut ei. E o tactică de manipulare, ca totul să pară cât mai neclar și mai alunecos. Se numește deflecție.

— Aici sunt de acord cu tine. Uite ce cuvinte elaborate folosești: deflecție, robofob. Dar ai schimbat vorba.

— Când? Adu-mi aminte, că am uitat.

— Poate fi robot când, practic, se plângea că robotii sunt o pacoste? Roboții nu pot minți un om, nu? Sau acum, ăștia de ultima generație, pot?

— Eu așa argumenta că nu mințea. E ceva logic: anume că și din punctul lui de vedere e absurd costul ăsta uriaș. La urma urmei și el trebuie să dea bani din » » »

339

Artificial

Cornel Bălan

buzunar, chiar dacă e robot și plătește un alt robot. Cineva se îmbogățește. Munca fizică a fost preluată numai și numai de companiile constructoare de roboți. Adică noi, oamenii, nu avem voie să strângem gunoaiele de pe stradă, că e înjositor, dar pe de altă parte...

— Pe de altă parte, ce?

— Pe de altă parte... nu mai știm să facem nimic.

Bill o lăasă pe Julia să strângă farfuriile și să facă ordine în bucătărie. Ar fi vrut să iasă afară,

dar ştia cât de contraindicate erau plimbările, în special seara, atunci când poluarea din atmosferă era la maximum. Faptul că vecina de vis-ă-vis ieşise fără mască filtrantă pe faţă sprijinea teoria Juliei. Intr-adevăr, dacă te gândeai mai bine, acum, oamenii, cu măştile lor (sau cei mai precauţi, cu mini-tuburile de oxigen ataşate de nas) arătau ei mai degrabă a roboţi. În timp ce androizii, ne-având nevoie de aer purificat, neavând nevoie de protecţie antiradiaţii solare şi nici de pelerine termale împotriva căldurilor sufocante, arătau exact cum trebuie să fi arătat oamenii pe străzi cu un secol în urmă. Normali, aşa cum i-a lăsat natura. Fără să vrea, Bill îi invidia, dar să îi invidiezi, îşi spuse, e o prostie. Maşinile nu au sentimente, nu au trăiri. E adevărat că nu au tristeţi, dar nici bucurii. Existenţa lor are un singur scop, de a oferi omenirii o experienţă de viaţă îmbunătăţită.

Bill încercă să-şi imagineze strada Hottsford cu jumătate din case abandonate. Clădirile neîntretinute,

340

Artificial Comei Bălan

năpădite de arbuşti şi plante căţărătoare, geamuri sparte, acoperişuri putrede, gata să cedeze la prima ninsoare serioasă.

„Julia are dreptate, în cartierul nostru cel puţin, roboţii-familii sunt o necesitate...”

Cel mai bun indiciu că o familie ar fi putut fi familie de androizi era lipsa copiilor. Nicio companie de roboţi nu-şi putea permite costurile construirii unor roboţi-copii. Ar fi trebuit refăcuţi în fiecare an un pic mai mari, cât să simuleze

creșterea. Pe de altă parte, atâtea și atâtea familii normale preferau să nu aibă copii. Așa că lipsa copiilor nu era o dovadă că familia respectivă e androidă, ci doar un indiciu că ar putea fi. Asta, plus faptul că nu aveau nevoie de accesorii, precum oamenii.

A A A

În trei zile erau alegerile electorale și Bill nu se hotărâse cu cine să voteze. Democrații sau Republicanii, rămăseseră doar niște nume date în alt secol. La servi-

ciu, Bill întrebase niște colegi ce semnifică denumirea de „democrat” și ce anumea cea de „republican”. Cel mai distractiv i se păruse răspunsul unui coleg de la departamentul de vânzări: „democrat înseamnă să nu ai de-a face deloc cu modul de gândire al republicanilor, și mai mult, înseamnă să fii mai pe aceeași lun-

341

Artificial

Cornel Bălan

gime de undă cu acei colegi și vecini care sunt tot democrat ca și tine!” Până la urmă, ambele partide promiteau exact aceleași lucruri. O viață mai ușoară, reducerea poluării, creșterea nivelului de trai, reducerea taxelor, și în special un viitor în care abilitățile robotului de a eficientiza munca va permite omului să își cultive talentul, oricare ar fi acela. „Dacă te atrage pictura, să pictezi, dacă te atrag jocurile pe computer, să te joci, dacă te atrage scrisul, să scrii, dacă te atrag jocurile psihedelice, să mergi cât de departe vrei în a-ți sonda creierul până la temelii, cu riscul de a ți-l zdruncina serios. Pentru că ești ființă umană și

meriți să simți J » J » »
durerea până la os și fericirea până în străfundul
inimii."

Bill lucra la departamentul de relații cu clienții. Își sorbi cafeaua gândindu-se la ce-i spusese Julia la culcare. Că a fi robofob în ziua de azi e la exact la fel de rău cu să fi fost rasist în urmă cu trei secole și că nu e nicio diferență, dar niciuna. În sinea lui, Bill era puțin amuzat. Nu îi putuse da Juliei replica și nici măcar când ea îl întrebase de ce zâmbește, se încăpățânase să o mintă, chiar dacă explicația pe care o găsisese (că se gândește la copii) nu era plauzibilă.

În tinerețe fusese foarte prins într-o relație cu o frumoasă androidă. Nu însemna asta că, irefutabil, nu putea fi robofob? La naiba, timp de patru ani avusese întâlniri cu o androidă care îi oferise cele mai fericite

342

Artificial

Comei Bălan

clipe, pe care nimeni nu i le putuse oferi mai târziu - nici Julia, nici copiii, nici hobby-urile. Un robot e un robot, dar dacă e făcut al naibii de bine, și dacă ai un pic de imaginație și un strop de whiskey în tine, uiți ce este. Uiți. Uiți. Uitarea e condiția numărul unu a feri- J ♦¹
cirii. Să uiți că... Să crezi că... Să trăiești în prezent. Să înveți să-ți modelezi un prezent „bun” în creier. Să te joci cu acel prezent, așa cum s-ar juca un copil cu formele de plastelină, continuu. Să-l faci im pic altfel când intri la serviciu, un pic altfel când vorbești cu copiii și un pic altfel când vorbești cu Julia. De exemplu, acum, cât de greu e să te gândești că în cartier sau pe strada ta sunt 20% roboți și restul 80% oameni? Nu e greu.

Totul, dar totul e neschimbat pentru tine, ca individ, si dacă sunt 80% oameni si dacă sunt 80% roboti. Asa

că, dă-i naibii. Dă naibii tot și trăiește în prezentul ales de tine: cel ideal. Tu trăiești, nu ei, robotii. Tu trăiești, tu ai viață în tine, nu ei. Tot ce au ei sunt linii de cod. în timp ce tu poți fi mereu un pic altfel. Pentru că tu răspunzi la stimuli. Iar asta e bine, nu?

Bill încercă să se concentreze pe o nouă reclamație ce tocmai îi fusese distribuită lui. Și compania la care lucra el, ca majoritatea companiilor, furniza servicii robotizate la domiciliu. Plângerile erau mai întâi evaluate de AI, apoi distribuite în funcție de gravitate. Cele mai grave, dintre cele inițiate de oameni, se considera că puteau fi rezolvate mai ușor de către oameni.

343

Artificial Comei Bălan

Pe 18 august, anul curent, Roboclean a încercat să curețe și să aplice protecție pe canapeaua noastră. După ce canapeaua s-a uscat (câteva ore mai târziu), pe ea au apărut daune cauzate de soluție: pete albe și dungi. Roboclean a încercat din nou să curețe și să aplice protecția, pe 20 august. După ce canapeaua s-a uscat, daunele provocate de soluție și petele albe erau în continuare prezente, iar canapeaua părea să fie decolorată la nivel global. Pe canapea apar trei tipuri de deteriorări: deteriorări cauzate de soluție, pete albe și dungi albe.

Când am discutat cu Roboclean despre daune și le-am furnizat una dintre perne pentru analiză,

aceștia au negat orice responsabilitate. Cu toate acestea, au recunoscut că, într-ade-văr, canapeaua era încă murdară. (Ha ha, măcar atât!)

Am concluzionat (ambele părți au concluzionat) că, din păcate, canapeaua nu a fost curățată în mod corespunzător și am spus că daunele au fost cauzate de manopera slabă și de neglijența roboților. Cu toate acestea, Roboclean susține că a folosit procesele lor „performante” pentru a curăța și proteja canapeaua noastră. Performante, pe naiba! (vezifoto). Pe baza cercetărilor și investigațiilor mele privind procesele și materialele folosite de Roboclean, sunt convins că deteriorarea canapelei noastre s-a datorat următoarelor motive, a) Roboclean a folosit soluții concepute pentru covoare, nu pentru tapiserie (documentele 1-3, atașate). Roboclean a folosit Tuft Guard II, o soluție concepută pentru a proteja covoarele, așa cum se menționează în fișa cu date de securitate

344

Artificial

Cornel Bălan

a furnizorului, pentru a ne proteja canapeaua. Furnizorul soluției de protecție are un produs special conceput pentru tapiserie, b) Lipsa controlului proceselor (lipsa unor procese definite și scrise) (documentul 4). A fost evident că procesul utilizat de Roboclean a fost ad-hoc (adică, încercare la fața locului, sperându-se că va merge). Se pare că roboții erau insuficient programați, cu toate procesele de curățare a canapelelor (după cum reiese din daunele pe care le-au provocat).

Steamatic, o întreprindere locală a cărei

competență principală este curățarea covoarelor și a tapițeriilor, ne-a informat că presiunea de ieșire a furtunului și pH-ul soluțiilor utilizate pe canapea sunt cei mai importanți doi parametri de control ai procesului. Dacă fie pH-ul este prea mare, fie presiunea prea mare, canapea se poate decolora. Am cerut de mai multe ori de la Roboclean pH-ul și presiunile pe care le foloseau, dar Roboclean nu a putut furniza valoarea niciuna dintre acești parametri de proces.

În cele din urmă, Roboclean a furnizat valorile pentru presiunea duzei de ieșire utilizată, dar bănuiesc că această valoare a fost stabilită în urma unor discuții interne și a consultării cu furnizorii (să „dea” bine). Este evident că Roboclean nu dispune de niciun proces pentru a controla valorile pH-ului soluțiilor și presiunea utilizată la curățarea canapelelor. Din motive imposibil de înțeles, Roboclean insistă să folosească soluții de curățare și protecție a covoarelor pentru a curăța și proteja tapițeria. Roboclean re-branduiește Tuft Guard II, furnizat de Esteam, care este

345

Artificial

Cornel Bălan

special conceput pentru a proteja covoarele, drept Ultracare Carpet and Upholstery Protector. Desigur, soluțiile concepute pentru covoare nu trebuie folosite pe tapițerie.

Chiar dacă Roboclean are un proces de curățare a canapelelor, procesul folosit pentru a curăța canapeaua noastră a fost foarte prost. După două încercări, tot nu au reușit să ne-o curețe, însă după o singură încercare a roboților

de la Steamatic, aceștia au reușit să îndepărteze cea mai mare parte a murdăriei lăstate de Roboclean. Stematic a spus că nu au putut curăța complet canapeaua dintr-o singură curățare deoarece protectorul folosit de Roboclean era încă impregnat în fibrele canapelei. Stematic a declarat că Roboclean nu ar fi trebuit să aplice protectorul înainte de curățarea totală a canapelei.

Ce servicii jalnice oferi, Roboclean, și mai ales, la ce prețuri astronomice! Vrem banii înapoi.

Bill termină de ascultat plângerea și-și scoase căștile din urechi. îl auzi pe colegul lui, Graham. Tocmai râ- găia exagerat de tare. Să râgâi era o atitudine fățișă de a demonstra tuturor, oameni și roboti, că ești mân- dru de ceea ce ești: om. Bill nu putea să râgâie, sau cu certitudine, nu la comandă, ca Graham, și mai demult, pe vremea când și el era la fel de tânăr, îl supăra faptul că nu putea să răspundă la fel de simplu și grosolan că într-adevăr, și el e ființă umană. O specie despre care Republicanii, așa, ca pe o autocritică, susțineau că trebuie modificată genetic, deoarece nativ vine pe lume

346

Artificial

Cornel Bălan

cu ADN-ul infestat cu erori. Că oamenii, în marea lor majoritate, sunt hrăpăreți, chinuiri de dorințe nedefinite, nemulțumiți de orice ar avea, profund dezamăgiți și convinși că au fost păcăliți de cineva sau de ceva. îi numărai pe degete pe cei care se declarau satisfăcuți de viața lor. Nemulțumirii încercau din când în 11 11

când să organizeze câte un protest, cerând cine știe ce, tot felul de demonstrații, de greve, fără

efect. Pur și simplu, tot ce reușeau era să exaspereze forțele de ordine robotizate cu sloganele lor gen „roboții sunt tinichele”. Însă, după un timp, îmbătrâneau, se potoleau și voiau să știe tot mai puțin de ce se aflau aici, pe lume. Cu cât ești mai vocal, cu atât te potolești mai repede, observase mama lui Bill, mai demult. Agitația te obosește, însă Bill nu era de felul lui agitat. În tinerețe se exteriorizase făcând sporturi extreme, escaladând pereții abrupti ai versantului El Capitan. Înaintea lui urca un robot-asistent însărcinat să găsească ruta cea mai bună sau punctele de sprijin cele mai sigure. Și la vremea respectivă nu i se părea că roboții ar putea deveni o pacoste. Dar acum, ca adult, din ce în ce mai mult i se părea și lui că roboții deveniseră o pacoste. Ca, de exemplu, acum, plângerea de care trebuia să se ocupe. Era sigur că tipul care făcuse plângerea fusese ajutat de un sistem AI de redactare, cel mai probabil un robot făcând parte din „parcul robotizat” al competiției, firma Stematic. Stematic dăduseră lovi-

tura inventând primele mini-drone capabile să facă polenizarea în locul insectelor, care erau pe cale de dispariție. Metodele de modificare genetică prelungiseră viața albinelor cu patruzeci de ani și cu toate astea ultima albină murise acum jumătate de secol, putea fi văzută în vitrina Muzeului Insectelor Dispărute, expusă cu cea mai simplă și mai captivantă grupare de cuvinte: „Ultima albină care a zburat pe Terra”. Și totuși, se gândi Bill, furnicile s-au dovedit a fi mult mai

rezistente la schimbările climatice, le vedeai adunându-se grămadă înainte de câte-o ploaie. Bineînțeles că furnicilor nu le pasă că în loc de albine acum florile copacilor fructiferi sunt polenizate de mini- drone. Și nici dronelor nu le pasă de furnici, doar celor de la Stematic le pasă că uneori câte o pasăre le confundă produsul cu o insectă reală, distrugând echivalentul a o sută de mii de dolari dintr-o înghițitură.

În ritmul în care creștea Stematic, Bill se temea că era posibil să nu prindă pensie completă, pentru că nici naiba nu-l mai angaja după treizeci și cinci de ani, dacă Roboclean îl pune pe liber.

La pauza de prânz ieși într-un loc unde se mânca bine. Gândurile negre îi creșteau apetitul, dintotdeauna observase asta. Graham se lăsă rugat, dar până la urmă îl însoți. îi plăcea de el pentru că era unul dintre puținii colegi care nu putea fi pus în niște șabloane. Bill își alegea un fel de mâncare care în menu purta denumirea exotică *french dip*.

348

Artificial

Comei Bălan

— Mă aștept ca la sfârșit o să vorbești franceza, la cât de mult costă chestia asta.

Androida care se ocupa de masa lor era un model nou, deosebit de atrăgătoare și Graham remarcă tatuajul în formă de ramură de brad de pe antebrațul drept. Ultimele chestii în materie de modă la oameni - așa se cunoștea că e un model de android nou, pentru că erau deja copiate pe ea: cercei în forma semnului infinit, genele vopsite negru închis doar la vârfuri, tatuaje la modă.

— Poate că e totuși reală, șopti Graham făcându-i cu ochiul. Știi, e ceea ce i-a făcut pe

bărbați să prindă iar curaj.

— Adică ce?

— Da, acum două generații, când au apărut primele androide-imitație-perfectă, bărbaților le-a dispărut timiditatea: cum orice femeie abordată putea sau nu putea fi ceea ce părea. Putea fi femeie, dar poate era androidă.

— Și despre femei nu se poate spune același lucru?

— Ei, unde ai mai văzut tu femei timide?

— Adevărul e că n-am pomenit. Femeile știu ce vor încă de când noi, bărbații, ne jucăm cu roboții.

— Vrei să știi ceva? Prima producție de androizi lansată pe piață conținea 90% „ei” și doar 10% „ele”. Asta nu inventez, e scris în orice manual de Istorie Contemporană. Ceea ce le-a făcut pe feministe să arate

349

Artificial Cornel Bălan

cu degetul către flagranta lipsă de moralitate a CEO-ului bărbat de pe atunci. Și l-au forțat să-și dea demisia. Aviz amatorilor.

De aici discuția devie către serviciu și conducerea Roboclean, cu managementul lor învechit. În privința asta, Bill era complet de acord. Dacă într-adevăr compania se ducea de răpă, vina era doar a idiotului de CEO, Allan Shreder.

— Alte companii au CEO roboți și merg mai bine. Roboții nici nu au bonusuri așa de mari, pentru că nu sunt obișnuiți cu banii, nu știu ce să facă cu ei.

— Nu că nu sunt obișnuiți. Chiar nu au ce face cu ei.

— Ok, istețule, se vede că nu mă urmărești.

— Adică?

— Păi, ce poate face Allan cu 200 de miliarde de dolari, cât are până acum? Sunt bani imposibil de cheltuit într-o viață. Si totuși vrea mai mult. Nici oamenii , ¹ ¹ nu sunt obisnuiți cu banii si nu știu ce să facă cu ei, dar instinctul e, când nu știi exact dacă îți folosește sau nu îți folosește ceva, să pui deoparte, în caz că va fi vreodată nevoie. Pe când robotii nu au instincte.

— Așa e, roboții nu au al șaselea simț.¹

— Păi da, deșteptăciunea Pământului, la ce le-ar trebui al șaselea simț? Cum să ai al șaselea simț dacă ¹ ¹ ¹¹ nu mori? Dacă nu mori, nu ai frică de moarte sau de pericole, deci nu ai al șaselea simț. Simplu.

— Și totuși, am cunoscut una care zicea, *presimțeam că o să vii azi...*

350

Artificial Comei Bălan

— E doar o figură de stil. Nu trebuie să te lași păcălit. Fii atent aici!

Graham așteaptă să se apropie chelnerița, apoi îi zise:

— Fii drăguță, prietenul meu e cam timid și mi-a spus să-ți transmit că ai niște ochi ai naibii de hipnotizanti.

— Transmite-i prietenului tău că dacă îl deranjează îmi pot pune ochelarii de soare, răspunse androida râzând.

- Vezi, Bill?

— Ce să văd?

— Nu contestă că n-ar fi capabilă să te hipnotizeze. Se comportă exact ca o femeie, exact ca un om. Deși nu există robot capabil să

hipnotizeze.

— Mi-ar plăce să am un al șaselea simț sau o putere specială, cum vrei să-i spui, care să mă facă să simt că o ființă umană e o ființă umană și că un robot e un , » > robot.

— Și crezi că asta te-ar face mai fericit?

- Da!

— Ești tu așa sigur, Bill? Dacă ai descoperi că eu sunt robot? Nu ai fi dărâmat?

— Tu, robot? Asta chiar că e imposibil!

Parcă dinadins să-i arate că era imposibil, în continuare Graham vorbi despre sondajul de opinie pe care managementul tocmai îl impusese angajaților. Câteva întrebări de răspuns și câteva spații de lăsat

351

Artificial

Cornel Bălan

comentarii, totul fiind confidențial. Graham pretindea că nu era exclus ca programul să fi fost alterat ca să fie asa... semiconfidențial.

— Dar știu ce fac. O să scriu un comentariu că Allan Shreder merită împușcat. Și dacă nu e confidențial, a doua zi mă saltă ăștia.

Bill se amuză copios la ideea asta.

— Auzi, Graham? Dar nu ar fi mai bine pentru tine să scrii de bine, să-1 pupi în fund pe manager? Și dacă îți dă mărire de salariu după aia, tot aia afli: că nu e confidential.

>

— Vezi? Tu funcționezi pe empatie, eu pe anarhie.

— Si mai zici că ești robot! » 3

— Dar ce, nu pot fi? Și să fiu programat așa, special pentru tine, să creez scenarii cât mai gri

ca să te îndemn să-ți dai drumul la gură? Altfel cum? Cea mai sigură metodă de cucerire nu e să intri cu forța, ci să sapi o gropiță în persoana de care ești interesat, prin care să îi poți accesa mintea. Graham își coborî vocea. Uite, de exemplu tu, că ești robofob. Doar imaginează-ți că cineva care trăia acum o mie de ani se trezește în zilele noastre. De unde vine el încă se face focul cu scânteii și fibre de lemn, citesc la lumânări și brusc apar aici și văd mașini care merg fără șofer. Și o văd pe chelnerița asta drăguță. Ce crezi că o să creadă? Are cea mai vagă idee că ea nu e tot om, ca și el? Acum gândește-te că din punct de vedere biologic, noi, oamenii, nu am

352

Artificial

Comei Bălan

evoluat prea mult în acest interval de o mie de ani. Pe când ei, roboții, da. Ei ne văd foarte diferit pe noi, față de cum îi vedem noi pe ei, de asta să fii convins. Apărem din ce în ce mai stupizi, copilăroși și aroganți. Umani, dar „uman” e un concept pe care nu-l pot înțelege. Și dacă ne răspund, ca adineaori, distractiv, pe gustul nostru, e din cauză că și-a coborât nivelul de inteligență de vreo mie de ori să ajungă aici unde ne aflăm noi. Adică, gândește-te: dacă ar apărea omul ăla de acum o mie de ani, la fel de frumos și de naiv i-ar vorbi și lui, cum ne-a vorbit nouă. Acum înțelegi? Noi suntem mai mult sau mai puțin neschimbați față de acum o mie de ani. Pe când ultimele lor prototipuri sunt de mii de ori mai inteligente față de alea de acum un secol. Așa că da, pot fi robot, dar unul care se coboară zi de zi la nivelul tău ca să te amuze pe tine. Ce pierdere de potențial, nu zici? Când, cu inteligența mea, aș

putea conduce o țară.

Bill intră în joc, luându-1 la mișto pe Graham, pro- vocându-1 să facă ceva, orice, care să demonstreze că era robot.

— Tocmai asta demonstrează că sunt robot. Oricât ai încerca, nu mă poți scoate din programul în care m-am autosestat, programul de imitat oameni, râse Graham cu poftă. Uite, să-ți demonstrez, continuă el, chemând-o pe chelneriță:

— Hei, păpușă, spune drept: nu e așa că ești robot?

353

Artificial

Comei Bălan

— Nu mai mult decât tine! fu răspunsul, rostit peste umăr, în timp ce forma acelui corp perfect de femeie se îndepărta agil printre mese.

— Vezi? reveni Graham la el, a spus că nu e mai an- droidă decât mine. Adică e exact la fel de androidă cât sunt și eu. Ceea ce înseamnă că a spus că sunt robot. Iar după părerea ta, un robot nu poate minți.

— Dar orice android poate glumi, dacă asta-1 ajută în conversație să pară mai uman.

— Niciodată nu o să știm. As vrea să știu cum func- » J
ționează programele astea ale lor pe dinăuntru. Dar știi care e partea cea mai interesantă? E ca inventatorul Bitcoin. După două sute de ani, nimeni nu știe exact cine a fost ăla. Si la fel acum, nimeni nu știe cine a creat primul android perfect uman.

— Da, o fi la fel ca la oameni, când se zicea că primii au fost creați de Dumnezeu. Dar în cazul nostru mai t
potrivit ar fi poate să zicem că au fost creați de

diavol. — Lasă tu filosofia și fă-mi cinste cu un calvados!

— Ba tu lasă filosofia. Lasă vorbăria și demonstrează-mi că ești robot, râse Bill.

— Ba tu să-mi demostrezi mie că ești robot, râse Graham.

— Eu? Dar eu niciodată nu am pretins că aș fi.

— Vezi? Exact la fel și eu, niciodată nu am pretins că aș fi altceva. Știi, spuse Graham în șoaptă, apro- piindu-se mult de Bill, peste masă, ca și cum spunea

354

Artificial

Cornel Bălan

cel mai mare secret, sunt așa de conșinș că sunt om, încât tare mi-e teamă că, de fapt, sunt mașină!

Analiză figura nedumerită a lui Bill, apoi când acesta prinse gluma, își schimbă expresia și râse iar.

Râsul lui Graham era contagios și Bill nu se putu abține să nu râdă în hohote.

A A A

Bill își ocupă după-amiaza căutând puncte noi în platforma program a Democraților. Dintotdeauna votase cu Democrații. Candidatul democrat din districtul lui era același ca acum patru, opt, doisprezece ani. Era același de când cumpărase el casa în care locuia, în poze, bărbatul arăta neschimbat, ca și cum nu îmbătrânise deloc, doar cei doi copii din ce în ce mai mari, în prezent adolescenți, marcau trecerea timpului. Avea și un câine, dar în poze câinele arăta identic. La fel arăta și soția: neschimbată. Bill fu atras de un

anume punct din platforma program.

Înainte pentru toată lumea.

Înainte sau înapoi. Aceasta este alegerea voastră. Noi credem că e bine să mergem înainte. Pentru absolut toată lumea va fi bine: tu, rudele tale, toți colegii și toți vecinii tăi. Încă din ziua întâi ne-am angajat să lucrăm cu aparatele inteligente pentru a construi o relație de la oameni la mașini care să se bazeze pe respect, pe parteneriat și pe afir-

355

Artificial

Cornel Bălan

marea și recunoașterea drepturilor tuturor. De-a lungul secolelor, Partidul Democrat a făcut progrese semnificative în ce privește drepturilor cetățenilor de culoare, luptând de asemenea pentru drepturile femeilor și mai târziu pentru drepturile transexualilor. Dar această muncă trebuie să continue. Este acum momentul să facem mai mult pentru integrarea tuturor și de aceea propunem o nouă legislație prin care se va garanta dreptul de vot oricărei entități care funcționează ca un bun cetățean, care își plătește taxele către stat, respectând regulile fundamentale de conduită și legislația în vigoare.

Bill citi, se frecă la ochi și reciti pasajul, după care îl mai reciti de câteva ori. Asta însemna că androizii care făceau pe familiștii în cartierul lui vor putea vota?

— Dragul meu, ești bine? îl întreabă Julia îngrijorată. Arăți de parcă ai fi văzut o stafie.

— Incredibil! Asta e de-a dreptul incredibil! E un punct aici care îmi trezește spontan suspiciunea. E toată treaba asta cu alegerile o

simplă mascaradă? Că dacă nu e, sigur e pe cale să devină!

— Ce e așa de incredibil? *

— Democratii sunt în stare să facă orice ca să fie »

realeși. Uite, promit în platforma electorală drept de vot androizilor. Ceea ce înseamnă că dacă lumea o să-i voteze acum, nu o să mai fie dați jos niciodată!

— De ce spui asta? Oricum și tu ești democrat...

— Am fost! Până azi! Nu pot aproba asemenea lucruri. Știi proverbul ăla vechi: *dacă votul ar putea schimba*

356

Artificial Cornel Bălan

ceva, ar fi ilegal să votezi! Dar ce văd aici e un început de dictatură, e pe față. Drept de vot pentru androizi! Auzi tu! Pe urmă totul ar fi simplu ca bună ziua. Faci sondajul, vezi cam câte voturi îți lipsesc în fiecare district și populezi cu exact atâtea noi familii de androizi. Pui fabrica să lucreze la foc automat, directorii ăia pe care îi ai la mână cu contracte gata să fie probate, umpli cartierul de noi „democrați” și după numărătoarea votului continui să guvernezi. Acum, proverbul se rescrie. *Dacă vrei să nu schimbi votul, multiplică alegătorii care votează în favoarea ta cât de mult ai chef.*

— Ei, calmează-te, Bill, că nu-ti fac bine nervii. Si mai ales nu ai dreptate, toată lumea știe că oamenii sunt ușor de manipulat. Pe când o mașină e imposibil de manipulat.

— Da, de parcă e nevoie să manipulezi o mașină! Tot ce-ți trebuie e să o programezi să facă

ce vrei tu să faci. Asta mai lipsește, să primească și ei buletine de vot!

— Oricum, dintotdeauna primesc buletine de vot, nu? Ar fi nepotrivit să nu primească, pentru că i-ar diferenția și ar fi neplăcut.

— Doar că erau voturi oarbe, care se anulau automat. De acum, dacă se aplică punctul, or să conteze.

II enerva cum nevastă-sa era „pe invers”, sub pretextul că tine la el și că, vezi Doamne, vrea să-1 cal-meze. De multe ori simțea că scopul lui în căsnicie era

357

Artificial Cornel Bălan

pur decorativ. Să aibă ea cu cine dormi (pentru că avea stări de anxietate) sau un partener de conversație la masă, cineva cu care să mergi în vacanțe. Un partener pe care să te bizui în caz de urgență, dacă ți-ai luxat glezna pe o potecă izolată de munte. Numai să nu te apuci să discuți ceva serios, ceva care, într-adevăr, te macină. Cum ar fi în ce direcție se îndreaptă umanitatea și ce se va alege de ei dacă va sta cu mâinile încrucișate. Dacă tot^Ii vor sta cu mâinile încrucișate: si

el, și Graham și Julia și copiii lor. Să aibă toți^J curajul să facă o plângere precum cea de care se ocupase azi la serviciu. Muncă de robot - să analizezi o plângere, să redactezi un document cu acțiuni de întreprins la nivel de companie, și zi de zi să te ocupi mereu de același și același lucru.

„Roboții nu vor înlocui oamenii, dar îi vor face pe oameni umani cu ajutorul programelor de autoleaming.”

Fusese deviza de la care pornise accelerarea

erei robotice. AI va lua decizii bazate pe interacțiunea sa cu omul și, pe baza cunoștințelor acumulate în timp, va influența *în bine* viața și comportamentul oamenilor. În esență, toată umanitatea și-a depus liniștită armele la auzul legii patru a roboticii, inserată în limbajul de control: *Un robot nu are voie să provoace prejudicii umanității sau, prin inacțiune, să permită ca viitorul umanității să fie amenințat. Roboții nu vor înlocui oamenii, dar îi vor face pe oameni umani cu ajutorul programării.* (Bill

358

Artificial

Comei Bălan

sesiza falsitatea pretenției că oamenii pot fi făcuți „mai umani” cu ajutorul unei științe analitice cum e programarea.) Dar era exact ceea ce preluaseră și dezvoltaseră democrații în platforma lor actuală: *Este necesar să folosim tehnologia modernă în sensul bun al scopului ei: în relația om-robot, roboții vor performa rapid și bine ceea ce au fost învățați să facă, iar oamenii vor rămâne să se manifeste prin imaginație, intuiție și creativitate, astfel încât să poată oferi roboților tot mai multe abilități umane.*

Bill nu știa ce să facă, așa că alege singurul lucru ce putea aduce puțină liniște stării sale de agitație: ieși să facă o plimbare.

Nu o invită pe Julia să-1 însoțească. Instinctiv, nu avea chef de prezența ei. Ar fi vrut să aibă un câine, să iasă la plimbare cu el, dar animalele de companie deveniseră prohibitiv de scumpe. Fabricile de conserve, cabinetele veterinare etc. Lupta pentru a reduce poluarea și așa-numita *carbon footprint*. Pe când roboții poluau o singură dată: în timpul fabricației. Bill îl invidie pe

candidatul democrat pentru frumosul labrador alături de care apărea în toate pozele, dar poate era un model-robot foarte bine realizat. Poate și soția , » lui, care arăta atât de bine, era androidă. Existau zvonuri despre căsătorii mixte, dar cine putea ști dacă erau adevărate? Dacă el, Bill, ar fi conviețuit cu o androidă, în mod sigur nu i-ar fi destăinuit lui Graham. Și, de fapt, nimănui. Dar, se gândi Bill mai departe, dacă an-

359

Artificial Cornel Bălan

droizii vor obține drept de vot, nu înseamnă că automat, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat vor ajunge să candideze? A durat ceva timp în America, după ce negrilor li s-a dat drept de vot, să ajungă la conducere un președinte de culoare.

Bill decise să se gândească la cu totul altceva. Și anume la ceva plăcut. Umanitatea avusese totuși ceva de câștigat de pe urma robotizării. Oamenilor le rămânea mult mai mult timp să se manifeste prin imaginație, intuiție și creativitate. Nu exista ființă să nu își încerce mâna la scris, să nu exerseze un instrument, să nu-și exploreze limitele psihedelice cu ajutorul vreuneia din multele substanțe aprobate de Ministerul Sănătății. Dar cel mai interactiv și mai accesat mijloc de divertisment rămânea hipnoza.

La bază, hipnoza este o stare naturală a minții concentrate numai și numai într-o direcție, în care partea conștientă nu este lăsată să interfereze cu partea sub- conștientă - dar în ultimele decenii hipnoza evoluase, dând pacientului sugestii subconștiente mai „neorto- doxe”, alterându-i

percepția realității pentru a-i induce stări de plăcere - stări firești, naturale, dar care, datorită condițiilor prezente (poluare sau supratehnologizare), nu mai erau realizabile decât cu ajutorul hipno-terapeuților. De exemplu, prin hipnoză, lui Bill ar fi putut să i se creeze falsa impresie că strada lui era locuită numai de oameni. Dar, la fel de bine, ar fi putut

360

Artificial Cornel Bălan

cere hipnoterapeutului să îi implementeze în subconștient impresia că el însuși este „oarecum” robot. Fiind el însuși „oarecum” robot, gândul deranjant că, posibil, devenise minoritate în propriul lui cartier ar fi fost aproape eliminat.

Aproape fără să realizeze încotro îl îndreptaseră pașii, Bill se opri în fața siglei „Hypnodreams”, cabinetul de hipnoză cel mai apropiat de casa lui, și intră înăuntru.

A A A

Julia își pieptăna frumosul păr șaten în fața oglinzii din dormitorul matrimonial când auzi bipul familiar al cererii de intrare în video-conversatie. »

— Doamna Julia Robertson? Joanne, de la Hypnodreams vă deranjează...

— Bună Joanne, să nu-mi spui că e iar acolo.

— Ba da. De data asta a venit cu niște suspiciuni diferite... legate de alegeri și de - cum să mă exprim civilizat? - o anxietate provocată de robofobie. Și de data asta e ironic ceea ce ne cere. Este motivul pentru care vă deranjez, pentru că e necesar să vă spunem. Ne-a cerut să îl facem să se

simtă oarecum robot.

— Ok. Reduceți-i inteligența cu zece la sută și o să vă dau dau un feedback peste vreo săptămână sau două. Dar să nu vă atingeți de alți parametri. Sunt foarte mulțumită de el.

361

Artificial

Cornel Bălan

— Am înțeles, doamnă Robertson. Nu vom schimba decât ceea ce doriți. O seară bună!

J

— Mulțumesc la fel!

Julia se uită la o poză mai veche de pe noptieră, în care ea era ceva mai tânără, dar Bill arăta exact ca în prezent și își șterse o lacrimă. De acolo, adevăratul Bill îi arunca o privire dulce, de îndrăgostit.

Cum am scris...

Alegeri

Ideea de bază a acestei povestiri mi-a fost furnizată într-o bună zi, când am primit buletinele de vot în cutia poștală. Al soției lipsea, ceea ce m-a făcut să mă gândesc, amuzat, că poate nu are drept de vot. După care am început să mă gândesc mai serios. De ce n-ar avea voie o persoană adultă să voteze? Poate că doar în situația în care acea persoană ar fi o imitație perfectă a unei ființe umane, atât de perfectă încât nici ea n-ar ști ce e în realitate: android ori femeie. Am tot dezvoltat povestea în mintea mea, mereu din perspectiva soțului, răsucind-o pe toate părțile. Când am ajuns spre final, am realizat că îi pot da o nouă întorsătură, prin care i-aș crea cititorului o nouă surpriză tocmai când credea că a înțeles tot.

(În realitate, buletinul de vot al soției mele a sosit a doua zi, ceea ce sugerează că nu este androidă.)

CUPRINS

Artificial.....	5
Sferoidul.....	36

Ultima frontieră.....	58
PAIZ.....	83
Distorsiuni.....	122
Post Solar Saints.....	162
Mașina de teleportat contrafăcută. .	194
Dificultăți tehnice.....	213
»	
Contact.....	221
Cine-i un cățel deștept?.....	255
Femeia din vis.....	277
Alegeri.....	335